NUMĂR SPECIAL: CONFERINȚA UNIUNEI INTERNAȚIONALE A ORAȘELOR
București, 28 Iunie — 2 Iulie 1938

URBANISMUL

MONITOR AL UNIUNII ORAȘELOR DIN ROMÂNIA
APARE SUB INGRIJIREA
INSTITUTULUI URBANISTIC AL ROMÂNIEI
RECUNOSCUT PERSOANA JURIDICA PRIN LEGEA DIN 21 APRILIE 1932

ADMINISTRATORI:
IOAN ROBAN Secretarul General al Uniunii Orașelor din România și Primăriei Municipiului București.
CINCINAT SFINȚESCU, Profesor de Urbanism și Edilitate la Academia de Arhitectură, Inginer Inspector General.

MAI — IUNIE, 1938
ANUL XV (VII) — N-RELE 5—6

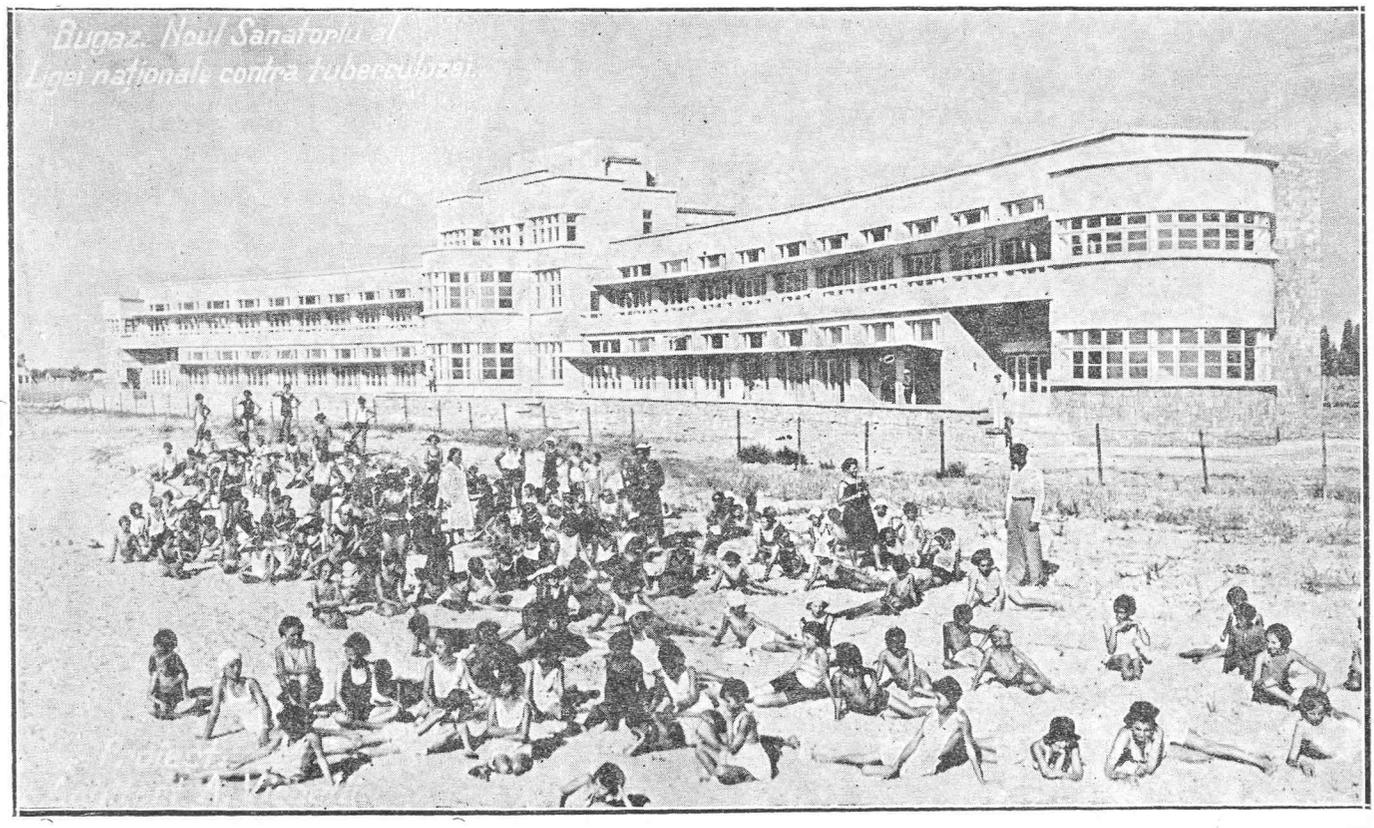

Sanatoriul maritim al Ligei Naționale contra tuberculozei

Bugaz — Cetatea Albă.

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA:
INSTITUTUL URBANISTIC AL ROMÂNIEI
BUCUREȘTI I. Str. N. Filipescu No. 23. — Telefon 2.41.70, Interior 33

www.dacoromanica.ro

URBANISMUL

U R B A N I S M U L

MONITOR AL UNIUNEI ORAŞELOR DIN ROMÂNIA
APARE SUB INGRIJIREA INSTITUTULUI URBANISTIC AL ROMÂNIEI

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA: INSTITUTUL URBANISTIC AL ROMANIEI, STR. N. FILIPESCU 23, BUCUREŞTI 1
Abonamentul 300 lei pe an; pentru autorităţi şi societăţi 500 lei pe an; un exemplar, număr simplu 50 lei; un exemplar, număr dublu 100 lei.

SUMARUL — SOMMAIRE

La finele fiecărui studiu se află un rezumat în limba franceză.—A la fin de chaque étude on trouve un résumé en français—

I. STUDII

EDITORIAL: România la întâlnirea din Bucureşti a Uniunei Internaţionale a Oraşelor.

PROF. C. SFINŢESCU: Bucureştii în lumina ştiinţei urbanistice.

PROF. C. SFINŢESCU: Silvicultura urbanistică.

ARH. GH. BLEYER: Locuinţa minimală.

N. LAVRIC: Covoare asfaltice şi bituminoase.

II. DIN VIAŢA ORAŞELOR.

Formarea târgurilor şi oraşelor din România (Răsmeriţa) 2 Sala, (Arh. Gh. Bleyer).

III. DISCUŢIUNI

Bitum natural şi bitum artificial.

IV. NOTE

1. Unificarea cercetărilor în materie de locuinţe în Germania. 2. O anchetă a «Uniunei pentru Reforma Locuinţei». 3. Aeroporturi municipale. 4. Metropolitanul Moscovei. 5. Autostrada Sofia-Salonic. 6. Şosele de fier. 7. Accidente la curbele străzilor. 8. Geotecnica aplicată la construcţii şi drumuri. 9. Deformări plastice datorite cimentului. 10. Siguranţa mortarelor şi betoanele bituminoase. 11. Şcoală de Urbanism lângă Londra. 12. Urbanismul în Italia. 13. Invăţământul urbanistic şi Uniunea Sovietică. 14. Planul regional al Moscovei. 15. Amsterdam îşi acopere canalele. 16. Comunicări de superurbanism (Reichsplanuung). 17. Napoleon I şi Superurbanismul. 18. Arhitectură standard. 19. Piscina din Verona. 20. Stadionul municipal din Marsilia. 21. Stadionul-velodrom din Bordeaux. 22. Parcul municipal de sporturi din Toulouse. 23. Expoziţii municipale pentru contribuabili. 24. Măsuri germane pentru apărarea pasivă. 25. Aparat pentru stingerea bombelor incendiare. 26. Apărare pasivă prin centrul urban subteran. 27. Vata de Sticlă ca izolatoare.

V. RECENZII.

Române: 1) Infăptuirea sistematizărei oraşelor din România (Sfinţescu). 2) Organizarea Serviciului Sanitar Municipal (Dr. Andrei). 3) Lăptăriţ Comunale (N. O.). 4) Asigurarea alimentărei cu apă a capitalei în caz de război (Ionescu-Muscel).

Streine: 1) Urban blight and slums (Walcker). 2) Urbanistyka de Tadeusz Toli vinsky. 3) Die Staatliche Förderung des Wohnungsbaues (Kämper). 4) Noua evoluţie a urbanismului american (Wehner). 5) Regulamentul de construcţii şi urbanistic al oraşului Sofia (Toneff). 6) Urbanismul clasic-Lecţia Parisului (Pöete). 7) Planşee contra incendiului (Amos). 8) Gruparea pentru centrul urban subteran (Utudjan). 9) Clădirile mari şi circulaţia (Schneider). 10) Subsolul străzilor de mare trafic (Nouailie). 11) Alimentări cu apă şi canalizări în comunele rurale (Descoutures).

VI. URBANISM JURIDIC.

1) Amenajarea regiunei Pariziene şi servitudinile proprietăţei (Jean). 2) Despăgubirile la exproprieri (în Florenţa).

VII. ORAŞELE NOASTRE.

Activitatea sanitară la Şimleul Silvaniei în 1937.

VIII. INFORMAŢII

1) Academia Română şi «Urbanistica» prof. Sfinţescu. 2) Revista «Urbanistica» şi volumul «Urbanistica Specială» de prof. Sfinţescu. 3) Revista «City Planning» şi volumul «Urbanistica Generală» de prof. C. Sfinţescu. 4) Uniunea Internaţională a Oraşelor şi volumul» Urbanistica Generală» de prof. C. Sfinţescu. 5) Revista «La vie urbaine» şi volumul «Urbanistica Generală» de C. Sfinţescu. 6) Revista «Urbanismei» şi volumul «Urbanistica Specială» de C. Sfinţescu. 7) Revista «Municipal y de Interesses Economicos» şi lucrările prof. Sfinţescu. 8) Idem şi volumul «Urbanistica Generală» de prof. C. Sfinţescu. 9) Asociaţia Internaţională pentru oraşele lineare şi volumele de urbanistică de prof. Sfinţescu. 10) Urbanismul în Argentina.

IX. — EXPOZIŢII, CONGRESE, CONFERINŢE

1) Reuniunea Biroului Permanent al Uniunei Internaţionale a Oraşelor la Bucureşti, Iunie 1938. 2) Congresul internaţional pentru curăţirea oraşelor din Viena, August 1938. 3) Congresul Municipal Pan American, Havana, Aprilie 1938. 4) Adunarea Asociaţiei Americane Municipale, Chicago 1937.

ANUNŢURI:

Mărimea	1 număr	3 numere	6 numere	12 numere	Majorări de preţuri
1 pagină	1000 lei	reducere 10%	reducere 15%	reducere 20%	100% la anunţuri pe pagina ultimă a copertei
1/2 „	750 „	„ „	„ „	„ „	
1/4 „	500 „	„ „	„ „	„ „	
1/8 „	300 „	„ „	„ „	„ „	50% la anunţuri pe pagina 3-a copertei
anunţuri mici	200 „	„	„	„ „	

www.dacoromanica.ro

RÉUNION DES BUREAUX PERMANENTS ET CONFÉRENCE DE L'INSTITUT INTERNATIONAL DES SCIENCES ADMINISTRATIVES ET DE L'UNION INTERNATIONALE DES VILLES ET POUVOIRS LOCAUX

Bucarest, 29 Juin — 2 Juillet 1938.

Mercredi, 29 Juin

Arrivée des délégués.

19.30 h. Réception des délégués à la Mairie du Municipe de Bucarest.

Souhait de bienvenue de M. le Maire du Municipe et Président de l'Union des Villes de Roumanie.

Discours de M. A. Calinesco, Ministre de l'Intérieur.

Discours de M. C. Dimitriu, au nom de l'Institut des Sciences Administratives de Roumanie.

Jeudi, 30 Juin

10 h. **Séance du Bureau Permanent** de l'Union Internationale des Villes et du Bureau de l'Institut International des Sciences Administratives.

12 h. Visite de la Ville.

13.30 h. Déjeûner champêtre au restaurant du parc Snagov, offert par la Municipalité de Bucarest.

15 h. Retour et promenade en auto dans la forêt de Băneasa.

18 h. **Deuxième séance des Bureaux.**

Soirée libre.

Vendredi, 1 Juillet

10 h. **Première séance de la Conférence** organisée en commun par l'Union et l'Institut. Communication de M. Henri Sellier et débats sur la question du **„Rôle des pouvoirs publics dans la protection sanitaire de l'individu".**

12 h. Réception et visite à l'Institut des Sciences Administratives de Roumanie.

17 h. **Deuxième séance de la Conférence.** Exposé de M. le Prof. Paul Negulesco, Secrétaire Général de l'Institut des Sciences Administratives de Roumanie sur **La politique administrative de la Roumanie.**

20 h. Visite de l'Exposition de l'Union et du Parc Carol II.

21 h. Dîner offert par l'Union des Villes de Roumanie au restaurant des Colonnades.

Samedi, 2 Juillet — Excursion.

Visite de la vallée de la Prahova avec les autobus de la S. T. B. (2 autobus).

9 h. Départ de Bucarest.

10.30 h. Visite de la raffinerie de pétrole de la Société „Creditul Minier" à Brazi.

11.30 h. Arrêt à Câmpina.

12.30 h. Arrêt à Sinaia.

13.30 h. Déjeûner offert par l'Institut des Sciences Administratives de Roumanie.

15 h. Visite du Palais Royal et du Monastère.

20 h. Retour à Bucarest.

www.dacoromanica.ro

LA „INSTITUTUL URBANISTIC AL ROMÂNIEI"

Se mai găsesc de vânzare în număr limitat, şi în folosul acestui institut, următoarele lucrări ce pot fi comandate la sediul „Institutului" sau la librăria „Cartea Românească", Bucureşti, trimiţând costul respectiv şi porto prin mandat poştal.

1. „SISTEMATIZAREA ORAŞULUI BAZARGIC" (Documentarea şi Programul) de Prof. C. Sfinţescu, poate servi de călăuză oricărei administraţii şi oricărui inginer sau arhitect urbanist. Lei 150 + porto 10 lei, total 160 lei.

2. „ALIMENTAREA LACURILOR COLENTINEI CU APĂ DIN IALOMIŢA" de Prof. C. Sfinţescu, cuprinde indicaţiuni şi metoda de urmat pentru orice lucrare similară care se pune adesea comunelor. O recomandăm inginerilor, conductorilor de lucrări publice şi în genere oricărei administraţiuni interesate la asemenea lucrări. Lei 150 + porto lei 10; total lei 160.

3. „CONGRESUL INTERNAŢIONAL PENTRU LOCUINŢE ŞI AMENAJAREA ORAŞELOR" (Roma 1929) de Prof. C. Sfinţescu, o dare de seamă a lucrărilor acelui congres şi mersul desbaterilor asupra sistematizărei şi expansiunei oraşelor vechi şi istorice cum şi asupra finanţărei locuinţelor populare sau amenajărei grupurilor de locuinţe colective în oraşele mari. Lei 40 + porto lei 5; total lei 45.

4. „AL XIII CONGRES INTERNAŢIONAL DE URBANISM" (Berlin — 1931) de Prof. C. Sfinţescu, cuprinde, ca şi lucrarea de mai sus, Nr. 5, rezultatele desbaterilor asupra problemei traficului în planurile de sistematizare şi aceia a locuinţelor insalubre, precum şi o dare de seamă asupra Expoziţiei Internaţionale Urbanistice deschisă în acelaş timp şi loc. Lei 40+porto lei 5; total lei 45.

5. „CUM SĂ SISTEMATIZĂM BUCUREŞTII" de Prof. C. Sfinţescu, o expunere în linii mari a motivelor pentru un plan de sistematizare regională, pentru documentarea prealabilă şi pentru programul întocmirei planului. Lei 40 + porto lei 5: total lei 45.

6. „EDILITATE" (alimentări cu apă, canalizări, înlăturarea gunoaielor, pavaje) cu o introducere şi cu biografia Inginerului Elie Radu, de Prof. C. Sfinţescu, formează un manual practic pentru inginerii şi arhitecţii cari voesc a se iniţia în asemenea lucrări şi este indispensabil oricărui edil ori cetăţean chemat a avea o părere în lucrările comunale. Un volum legat, cu 478 pagini şi 189 figuri. Lei 430 + porto lei 10; total lei 440. (Pentru studenţi, pe baza cărţei de student, 25% reducere, la „Institut").

7. „PENTRU BUCUREŞTI" (noi studii urbanistice — delimitări, zonificare, transporturi, estetică) de Prof. C. Sfinţescu, un volum legat, cuprinzând 362 pagini, 157 figuri şi 46 planşe, formează documentarea programul şi indicaţiuni de detalii la soluţiile ce trebuiesc date diferitelor probleme urbanistice ce se pun oraşului Bucureşti (ediţia 1932). Lei 500 + porto 10 lei, total 510 lei. (Pentru studenţi, pe baza cărţei de student, 25% reducere la „Institut").

8. „TRATAT DE EXPROPRIERE" de d-ri în drept A. Cruţescu şi I. Vântu, cuprinzând 568 pag., este necesar oricărei Administraţii Comunale sau conducător de serviciu comunal. Lei 500 + porto 10 lei; total 510 lei.

9. „CODUL LEGILOR ŞI REGULAMENTELOR", aplicate la Administraţia Comunală a Municipiului Bucureşti, o colecţiune coordonată de Ioan Roban, Secretarul General al Municipiului şi Isidor Christea, Director Financiar al Municipiului, cuprinzând 595 pagini, este necesar nu numai oricărui funcţionar comunal, dar şi oricărui cetăţean conştient de datoria şi drepturile lui. Preţul 250 lei + porto 10 lei; total 260 lei.

10. „URBANISTICA GENERALA" (evoluţie, igienă, economie — circulaţie, estetică, legislaţie) cu un rezumat în limba franceză, index alfabetic şi o prefaţă, de Prof. C. Sfinţescu, formează un manual voluminos, unic în felul lui, necesar oricărui inginer, arhitect şi chiar culturei generale cetăţeneşti. Cuprinde peste 800 pagini, 450 figuri şi formează partea I-a a unei lucrări complete. Preţul volumului legat lei 550 + porto 10 lei; total 560 lei. Broşat reducere 50 lei.

11. „URBANISTICA SPECIALA" (technologia, urbanohistologia şi urbanotherapeutica) cu un rezumat în limba franceză, index alfabetic şi o prefaţă, de Prof. C. Sfinţescu, formează al doilea volum, de urbanistică practică, al lucrărei de la No. 10, ambele cuprinzând peste 1450 pagini şi 912 figuri. Preţul vol. II legat 550 + porto 10 lei, total 560 lei. Ambele volume legate, lei 1000 + porto 20 lei, total 1020. Broşat reducere 50 lei de volum.

NOTA. — Cine comandă întreaga colecţie (afară de Nr. 8 şi 9) are dreptul la o reducere de 30% asupra totalului.

Numere vechi 100 lei exemplarul.

Colecţii broşate pe ani întregi, anii: 1928, 1929, 1930 şi 1931 cu lei 250 colecţia unui an. Toate colecţiile afară de 1932 şi 1933 lei 1500. Colecţii „Urbanismul" pe 1932 şi 1933 broşată câte 300 lei, legată lei 350.

Tabla de materii a cuprinsului tuturor numerelor din Monitorul Uniunei Oraşelor, începând cu anul 1923, se găseşte **la finele numărului 11—12 pe anul 1931.** Pentru 1932, la finele numărului 11—12 din „Urbanismul" 1932; pentru 1933, la finele numărului 11—12 din „Urbanismul", 1933, idem pe 1934, 1935, 1936 şi 1937.

www.dacoromanica.ro

ROLE DES POUVOIRS PUBLICS DANS LA PROTECTION SANITAIRE DE L'INDIVIDU

L'Union Internationale des Villes, de concert avec l'Institut International des Sciences Administratives, a décidé de tenir cette année à Bucarest, une conférence des Comités, à laquelle participent également des délégués des différents pays, que cette question intéresse.

Le sujet choisi est **„Le rôle des pouvoirs publics dans la protection de l'individu".**

Avant de faire un exposé succint de la situation, récente et actuelle, de notre pays en la matière, il est utile de donner un aperçu général des visées de la Conférence.

Les délibérations sont délimitées par un exposé de M. Sellier, ancien Ministre de la Santé, en France, en vue de mettre en lumière les problèmes communs à tous les pays et de pouvoir établir un programme pour les futurs travaux.

Le choix du sujet de la Conférence de Bucarest est significatif et nous reconnaissons qu'il présente un intérêt tout particulier pour notre pays qui a commencé à déployer un effort soutenu pour la protection sanitaire de l'individu, protection de plus en plus nécessaire.

La protection sanitaire de l'individu pourrait être conçue plus amplement, embrassant par exemple toutes mesures tendant à améliorer les conditions physiques et sanitaires de la population.

L'ensemble des débats sera donc restreint, quelques questions devant être éliminées, telles que celles qui se réfèrent à la lutte contre l'alcoolisme, la suppression des maisons insalubres l'amélioration des logements populaires, ou les questions d'assistance pour les malades privés de moyens, ou bien encore la stérilisation médicale, et même la question se rapportant à la pureté de la race, sujet resté jusqu'à présent dans le domaine de l'idéologie politique.

Les communications et les discussions de la Conférence se borneront aux grandes lignes du rôle de l'intervention publique, où se rencontrent l idée de protection de la liberté individuelle avec les besoins de la collectivité.

C'est ainsi qu'il en est des conventions internationales pour combattre certaines épidémies dangereuses: la peste, le choléra, la lèpre, conventions que tout individu est tenu à respecter.

C'est aussi pourquoi on a instauré l'obligation légale de déclarer certaines maladies, leur degré de développement et les sanctions prévues, ainsi que les rapports de cette obligation avec le principe du secret médical légiféré dans certains pays même pour les maladies contagieuses.

De là l'obligation pour l'autorité publique d'intervenir aussitôt la déclaration faite (spécialement dans les usines, les écoles, etc.) de même que la façon dont l'autorité doit procéder pour obliger certains malades à se soigner (tuberculeux, syphilitiques) etc.

Un autre sujet corrélatif est celui qui concerne l'aide des autorités centrales dans ce genre d'interventions ainsi que le rôle des autorités et la conception dominante en la matière.

Le côté financier du problème est également fort intéressant en ce qui concerne la gratuité absolue ou relative, la rémunération des médecins et l'organisation des hôpitaux.

La Conférence désire particulièrement mettre en évidence les dispositions à prendre quant aux enfants et les rapports avec les parents au cas d'immixtion publique, et, à partir de quel âge elle doit intervenir.

Enfin, l'organisation du service social, en tant qu'intervention et comme charges financières, constitue également un sujet de discussion.

Nous ne nous attribuons pas le rôle se présenter des rapports dans cette spécialité. Mais, pour une orientation sommaire, basée sur des llustrations et des photographies, sur une activité constructive pour la protection de l'individu, récente en Roumanie, nous donnons ci-après des indications que nous avons pu recueillir au Ministère de la Santé Publique et qui se bornent à quelques dispensaires, bains ou installations pour le déparasitage et même quelques hôpitaux.

Dispensaires. Il y en a de différents types. Le type rural peut être avec bain, avec ou sans logement

www.dacoromanica.ro

pour le médecin, et chambre de réserve pour les malades. Dans la figure à côté, on peut voir le projet d'un dispensaire pour une commune où réside un médecin, construit de 1935—1938.

La surface de construction est de 165 m² et se compose de:

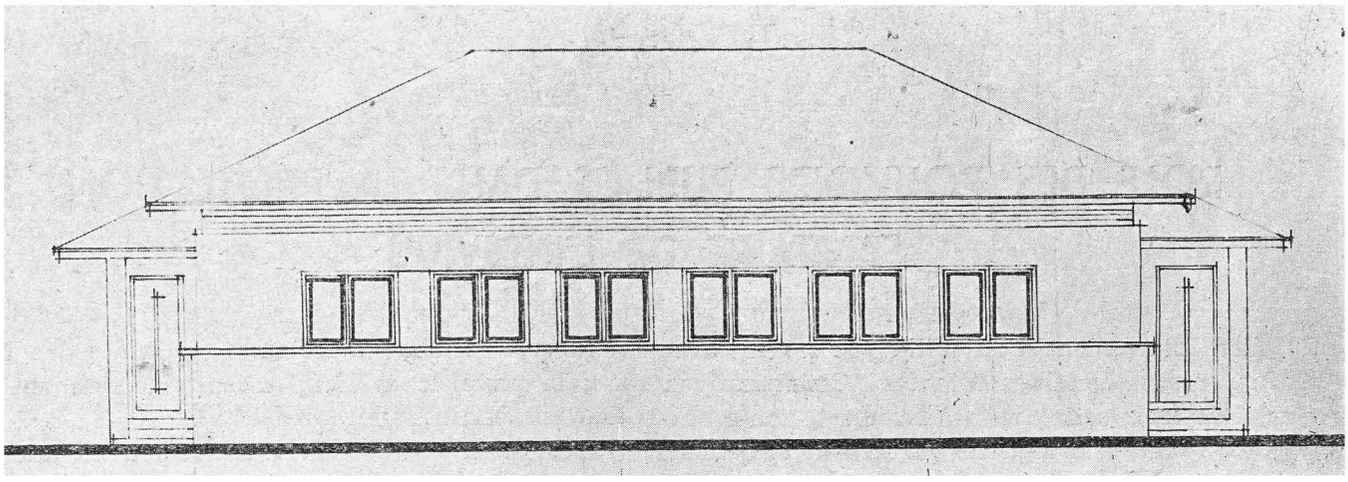

Fig. 1.

a) Une entrée (16), antichambre (1), salle d'attente (7), salle de consultations (6), chambre d'infirmières (9), chambre de premier secours aux malades, accouchements, etc. (8) W. C. (13);

b) Bain populaire: déshabillage et habillage (10) bain à 4 douches (11), four de déparasitage (14).

c) Habitation du médecin: entrée (15), bureau (4),

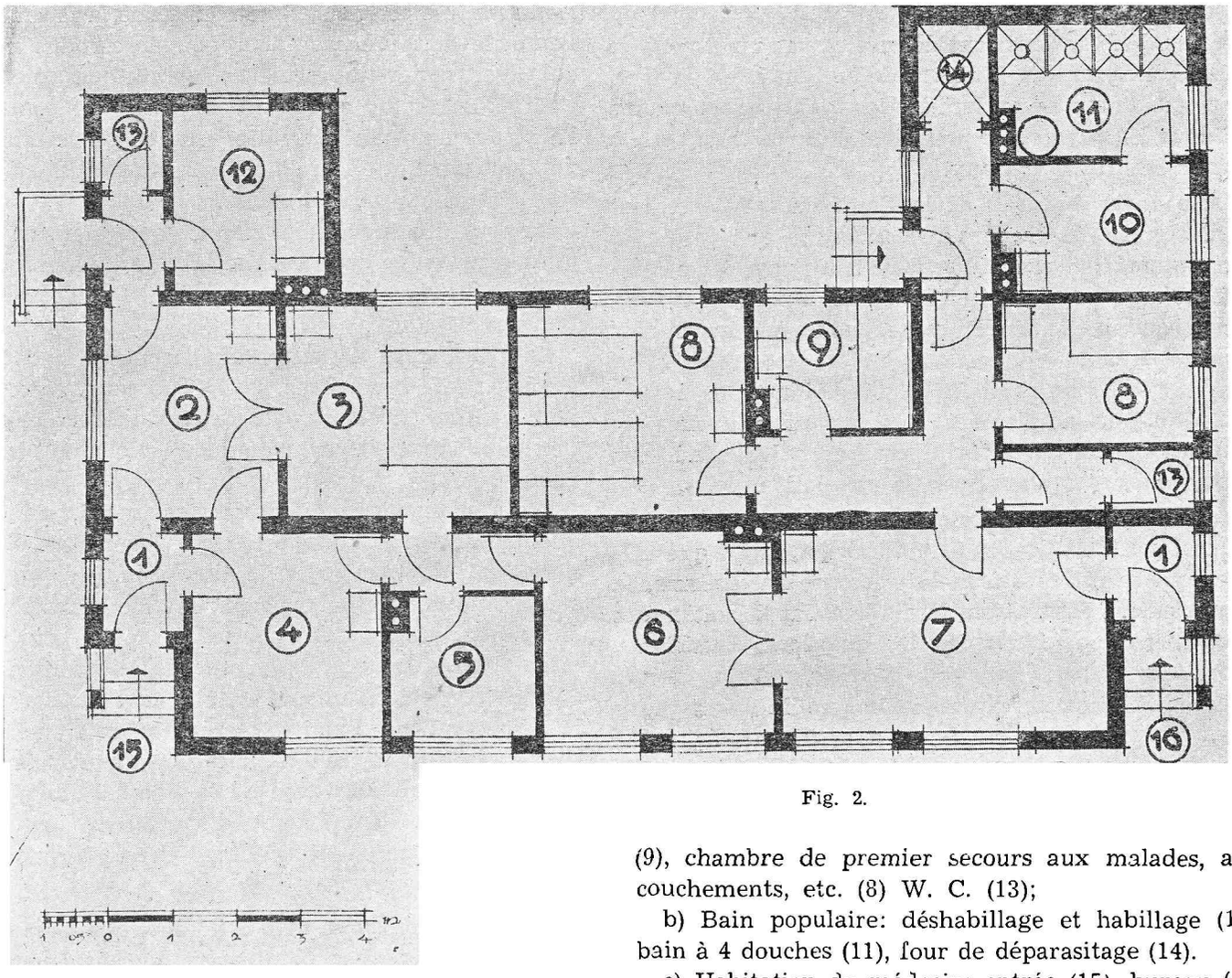

Fig. 2.

www.dacoromanica.ro

bain (5) ayant communication avec la salle de consultations, hall et salle à manger (2), chambre à coucher (3), cuisine (12) office (13).

Au-dessous de la cuisine une cave fraîche.

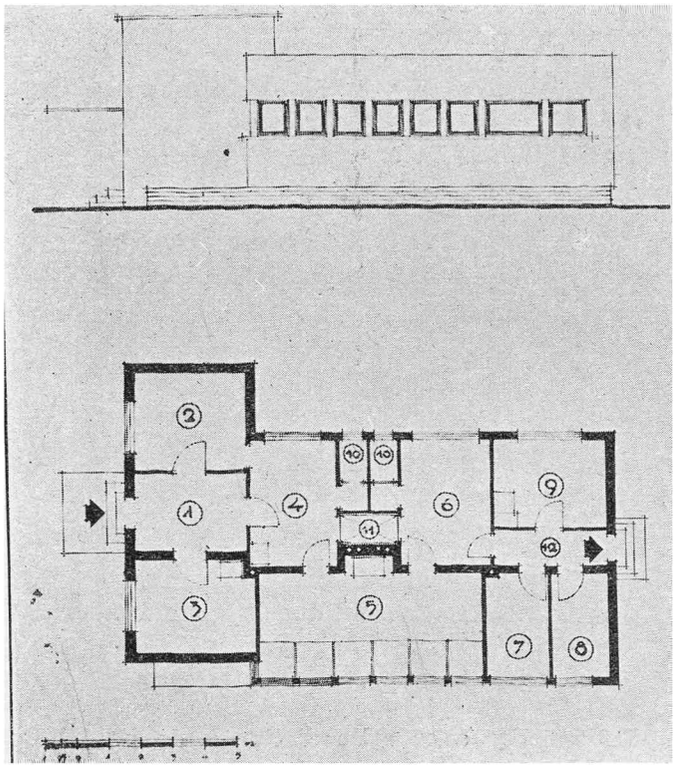

Fig. 3.

Installation de bain populaire comme aux dispensaires type 1 et 2.

Dans l'autre figure, un type de dispensaire pour une commune où ne réside pas de médecin, exécuté dans la commune de Mogoşoaia (jud. Ilfov) en 1935.

Il se compose de: une salle d'attente (1), salle de consultations (2), cabinet du médecin (3), déshabillage (4), douches (5), habillage (6), chaudière pour chauffer l'eau et moteur (7), dépôt d'effets (8), chambre de domestiques (9), W. C. (10), four fixe pour le déparasitage (11), chauffant les chambres de déshabillage et d'habillage.

Surface de construction 138,80 m².

Dans la figure suivante, on peut voir un dispensaire avec bain populaire, type urbain, exécuté dans la ville de Corabia, en 1937.

Il se compose de: a) une entrée (17), antichambre (1), salle d'attente (2), bureau du médecin et de consultations (3, 4), chambre de l'infirmière (5), chambre de l'infirmière visiteuse (6), W. C. (7).

b) Bain: Entrée (18), antichambre (1), hall et salle d'attente (2), buffet (10), salon de coiffure (9), cabine de déshabillage et d'habillage (13), salle de douches et bassin (14), salle de vapeur (15), de massage (16), W. C. (17), logement du mécanicien (12), entrée des sous-sols dans la salle des chaudières (11), bain (8).

Surface de construction 357 m².

Hôpitaux. Nous donnons quelques exemples d'hopitaux construits récemment:

L'hôpital de Balcic (jud. Caliacra), construit en 1937 et 1938, sur les bords de la mer Noire, se compose d'un sous-sol, rez-de-chaussée et deux étages, ayant une capacité d'hospitalisation de 40 lits. Chauffage central et installations modernes.

a) Au sous-sol se trouvent la cuisine et la buanderie avec services respectifs, la salle du calorifère, réfectoire et chambre du personnel, etc.

b) Rez-de-chaussée: Réception des malades et salles d'attente, chambre pour le déshabillage et l'habillage, bain, morgue (isolée et ayant une entrée séparée) salles pour les malades, bureaux pour les médecins, pharmacie, chambres pour les infirmières, bain et W. C. pour les malades, etc.

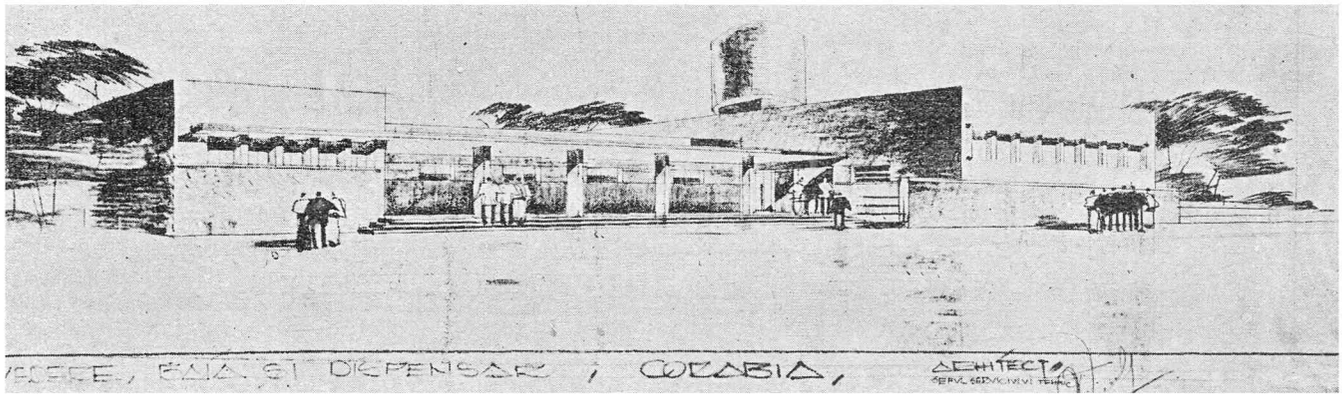

Fig. 4.

c) I-er étage: Salle d'opérations, de stérilisation, de pansements, rayons Roentgen, chambre obscure, salles pour les malades, chambres pour les infirmières, etc.

www.dacoromanica.ro

d) II-éme étage: Il est réservé pour deux logements. L'un composé de 3 pièces, hall, cuisine et dépendances, destiné au médecin chef; l'autre ayant deux pièces et dépendances, pour l'administrateur de l'hôpital.

a) Sous-sol. Dans l'aile gauche est installée la cuisine avec services afférents; dans l'aile droite, la buanderie, salle de repassage, etc. et dans la partie centrale; le calorifère, l'atelier, dépôt, etc.

b) Rez-de-chaussée. Dans l'aile droite, réception

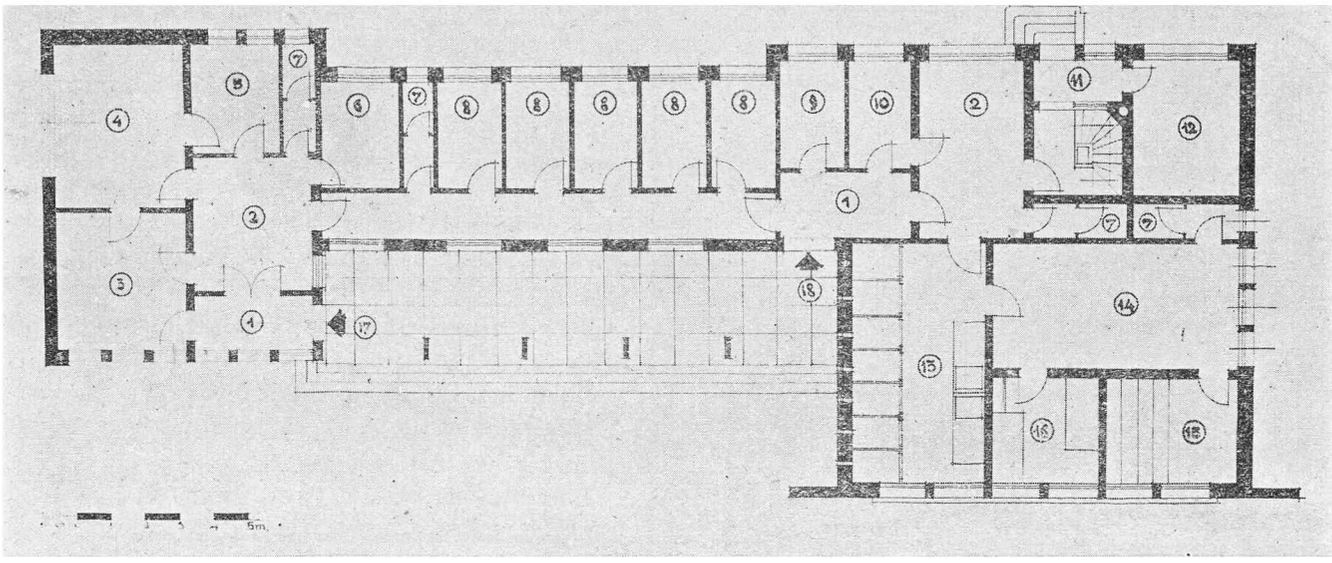

Fig. 5.

Le terrain étant fuyant, l'édifice qui a une superficie de 377 m² a été entouré d'une ceinture de béton armé.

des malades avec salle d'attente, de consultations, pharmacie, laboratoire et bureaux de l'administration. Dans l'aile gauche, section des malades en

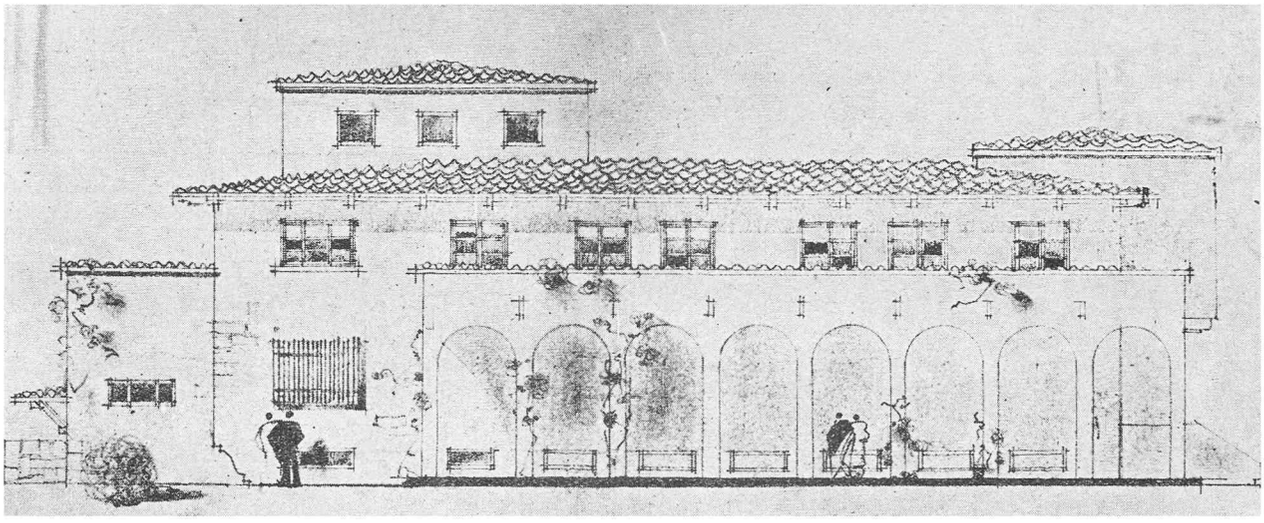

Fig. 6.

L'hôpital de Piatra Neamtz a été construit en 1936; c'est un hôpital central ayant 150 lits et muni d'installations modernes, créé pour les malades de la ville et du département.

Il se compose: du sous-sol, rez-de-chaussée et 4 étages:

convalescence, réfectoire, office, chambre de l'infirmière, bain, etc. Dans la partie centrale, réception des malades, déshabillage et habillage, bain, vapeur, douches, étuve, depôt, etc.

c) I-er étage. Dans les ailes gauche et droite, section de chirurgie et salles pour les malades, offices, bain,

www.dacoromanica.ro

chambres pour les infirmières, etc. Dans la partie centrale, service de radiologie, physiothérapie, diathermie, etc.

d) II-ème étage: Les ailes droite et gauche sont réservées à la section de chirurgie — avec salles pour les malades — offices, bain, etc. Dans la partie centrale, salles d'opérations, sérilisation, pansements et offices afférents.

L'édifice est placé sur le bord de la mer Noire et construit sur fondations de béton armé.

Ce sanatorium pour la tuberculose osseuse, contient 300 lits et est muni des installations les plus modernes, ayant sa propre usine pour l'énergie et la lumière, chauffage central, eau chaude et froide, alimentation spéciale en eau à fonctionnement automatique, téléphone, radio, etc.

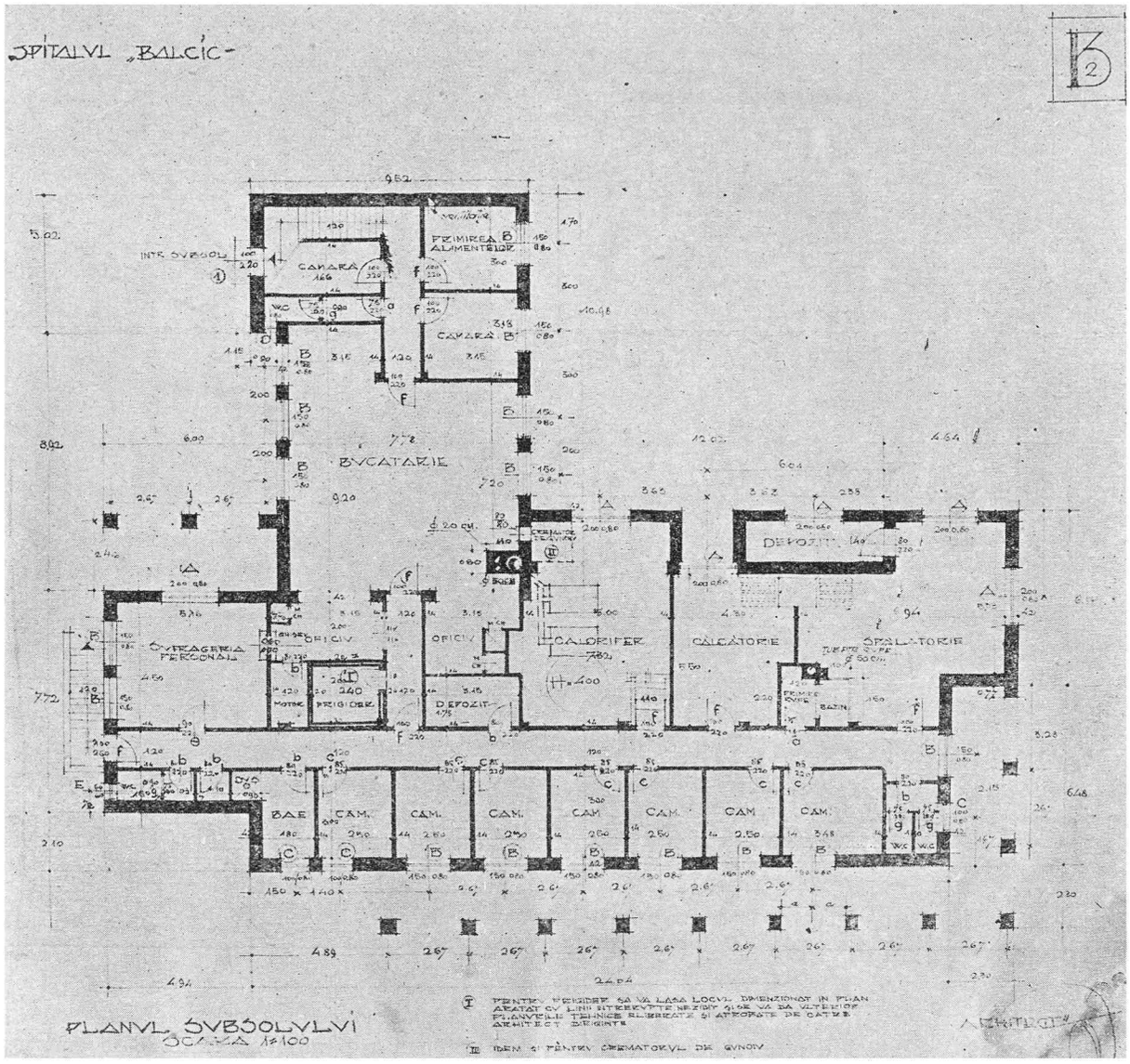

Fig. 7.

e) III-ème étage. Ailes droite et gauche, maladies internes, partie centrale, service de maternité.

f) IV-ème étage. Ailes droite et gauche, maladies internes, partie centrale, section pour les maladies de nez, gorge et oreilles.

Sanatoria. — Des sanatoria ont été construits, dont quelques-uns très importants, tels que:

Le sanatorium maritime de Bugaz (jud. Cetatea Albă) qui a été construit par la Ligue Nationale contre la Tuberculose, en 1936.

Rez-de-chaussée. Dans les ailes droite et gauche, se trouvent les salles des malades avec les réserves; une terrasse pour la cure donnant sur la mer. Au milieu, le réfectoire, l'office et salles d'infirmières. A l'extrémité de l'aile droite, une section d'isolement avec deux chambres et annexes. Dans l'aile gauche, du côté cour, se trouve l'entrée des malades dans l'hôpital, les salles de consultation, laboratoire, radiologie, pharmacie et bureaux de l'administration.

www.dacoromanica.ro

Dans les deux annexes latérales, du côté cour, se trouvent les réserves pour les malades, les chambres des infirmières, bain, W. C., etc. Dans le bâtiment du centre, du côté cour, est la salle d'opérations et de plâtrage avec services nécessaires, cuisine, buanderie et annexes, calorifère, etc.

nouveau pavillon pour 100 lits, avec terrasse de cure à l'aile droite du pavillon principal.

Le sanatorium de tuberculeux de Moreni (jud. Dâmboviţa). Dans le cadre du programme de construction de sanatoria, la Ligue Nationale contre la

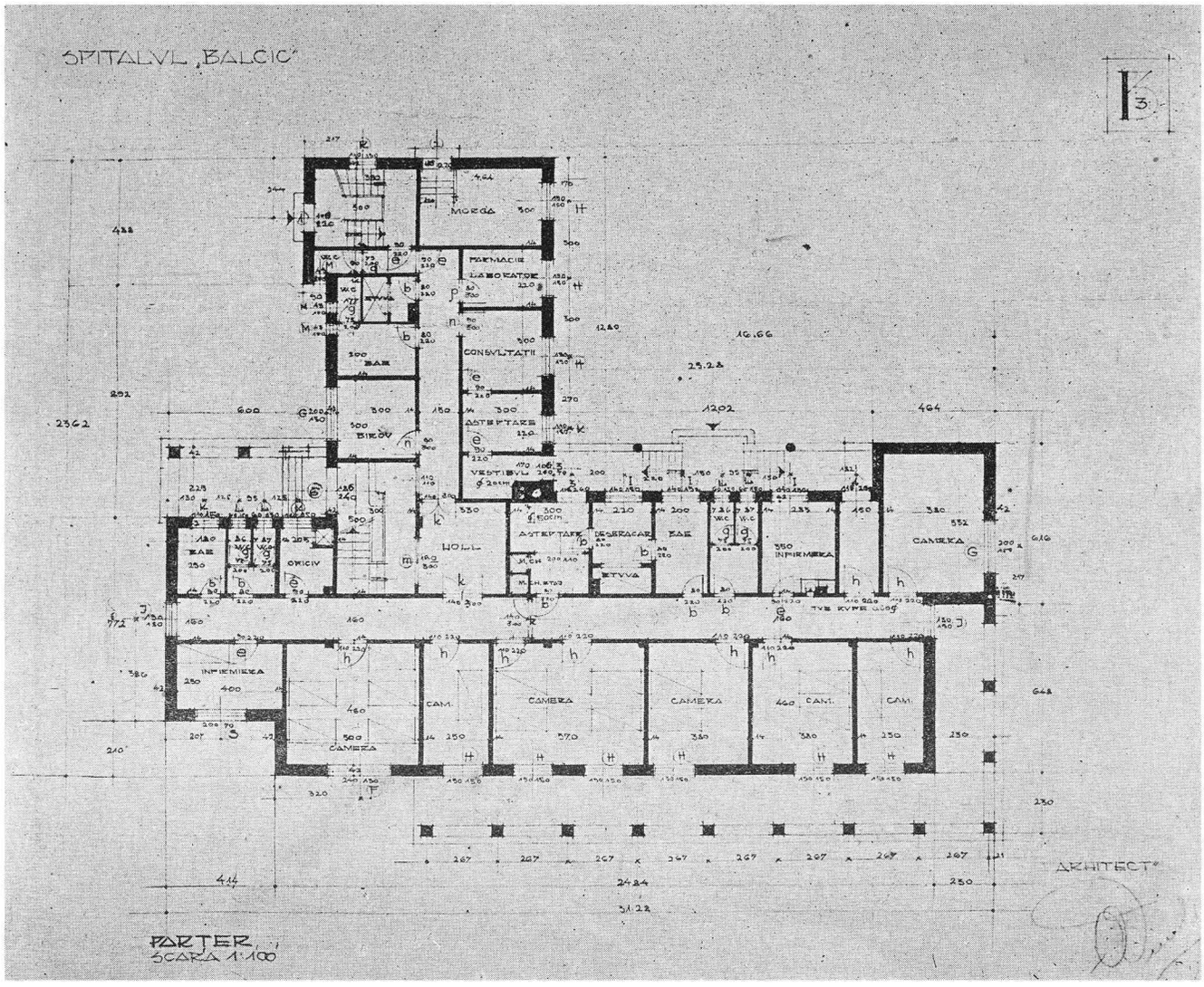

Fig. 8.

I-er étage: Dans les ailes droite et gauche, les salles des malades et réserves, avec terrasse donnant sur la mer, pour la cure; au milieu le réfectoire, l'office, etc.

Dans les ailes latérales, côté cour, sont les chambres de réserve, de pansement, salles d'infirmières, bain, etc.

Dans la partie centrale se trouvent des réserves pour les malades et deux petits logements pour les internes.

II-ème étage Réserves pour malades payants et, provisoirement, logement du médecin directeur, jusqu'à ce qu'on construise un pavillon séparé.

On travaille actuellement à la construction d'un

Tuberculose a commencé en 1936 la construction de celui-ci à une altitude de 1003 m., dans une clairière nommée „La Croix", dans le voisinage de l'usine hydro-électrique de Dobreşti.

Pour la construction de ce sanatorium, on a organisé un concours public de plans mais les projets présentés ne satisfaisant pas les exigences de la Ligue et ne correspondant pas à la situation locale, le projet a été confié à l'architecte A. Viecelli qui a obtenu les deux premiers prix pour les sanatoria de Dobritza Gorj et Marila Reşitza.

Ce sanatorium d'une capacité de 450 lits, muni d'installations modernes, chauffage central, eau chaude et froide, alimentation en eau d'une source

www.dacoromanica.ro

située à 4 km. à une hauteur de 230 m. au dessus du sanatorium, installations de lumière électrique, téléphone, radio, etc.

La construction est formée de trois groupes, reliés directement entre eux, aussi bien dans le sous-sol qu'aux étages.

Dans le sous-sol de l'aile gauche du pavillon principal se trouvent la buanderie, cuisine mécanique, chambres froides, frigidaire, dépôts de lait, offices, monte-charges, etc.

I-er étage. Sur le devant sont des chambres de malades à 1, 2, 3 et 4 lits avec eau courante dans chaque chambre, et terrasse pour la cure. Du côté cour, réfectoire, salle de lecture et de correspondance, bain, offices, etc.

Dans la partie centrale sont les salles d'opérations, de stérilisation, de pansements, de physiothérapie, radiologie, pneumothorax et les entrées aux balcons de la salle de spectacle.

Les II, IH et IV-ème étages (pavillon principal).

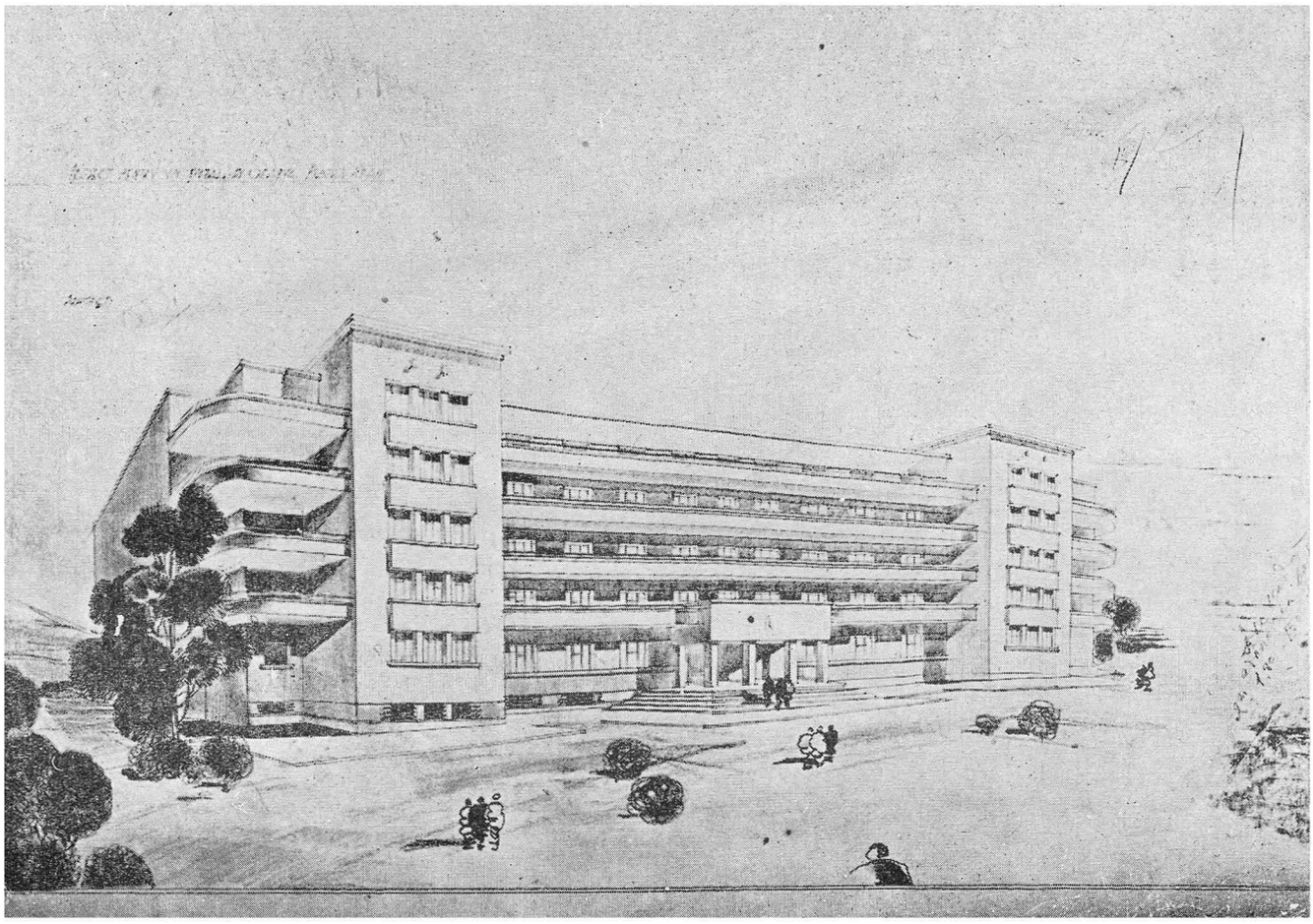

Fig. 9.

Dans la partie centrale, les chaudières du calorifère, le boyler, chaudières de pression, transformateur, atelier, etc.; du côté cour, dans un sous-sol aménagé à cet effet, trois grands réservoirs en maçonnerie, d'une capacité de 45 vagons de mazout.

Rez-de-chaussée. Réception des malades avec services afférents, laboratoire, pharmacie, salles de pneumothorax, cabinet du dentiste, bureaux de l'administration, réfectoire pour le personnel médical, dépôts de lingerie, service téléphonique, etc.

Dans la partie centrale où se trouve l'entrée principale, est aménagée une salle de spectacle pour 1000 personnes, une communication relie le pavillon principal avec le petit pavillon de droite.

Dans l'aile gauche sont les chambres de malades, comme au I-er étage et, au-dessus du IV-ème, une grande terrasse recouverte, avec chambrés de refuge, offices, etc. Dans la partie centrale, du II-ème au IV-ème étage, sont des chambres de luxe à 1 ou 2 lits, toutes aménagées avec terasse et cabinet de toilette; en outre, salle de lecture, réfectoire, chambre de repos, etc. à chaque étage.

Dans le petit pavillon de droite, qui comporte 130 lits, se trouvent au sous-sol les chambres du personnel et les dépôts de matériel. Au rez-de-chaussée, et aux étages I, H et III, sont des chambres de malades à 1, 2 et 3 lits, aménagées avec des lavabos, terrasse de cure sur le devant, et, à chaque étage, un

www.dacoromanica.ro

réfectoire, office, chambres d'infirmières, bain, chambre de repos, etc.

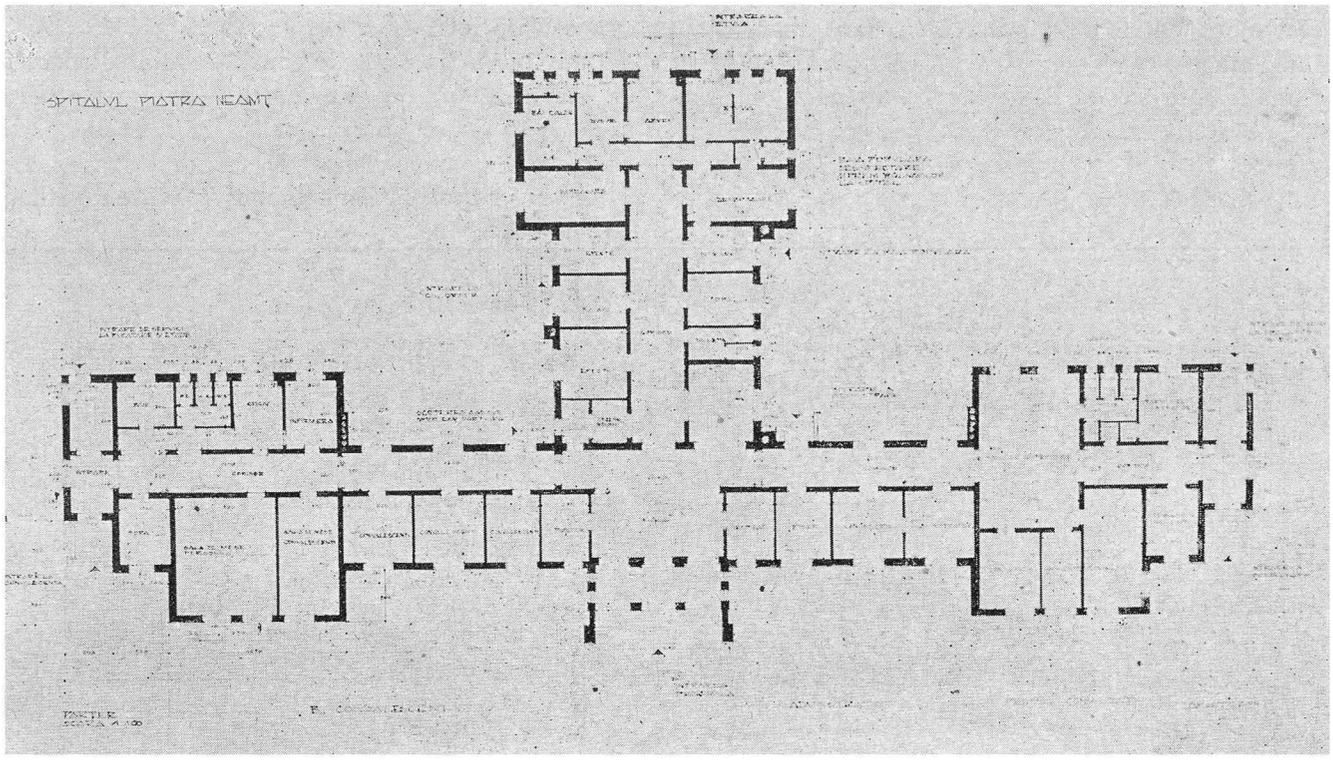

Fig. 10.

La communication entre les étages est desservie par des escaliers spacieux et quatre ascenseurs électriques; des monte-charge électriques apportent le manger du sous-sol à la terrasse. Pour le directeur du sanatorium, on a construit un pavillon spécial. Actuellement on travaille à un pavillon qui servira

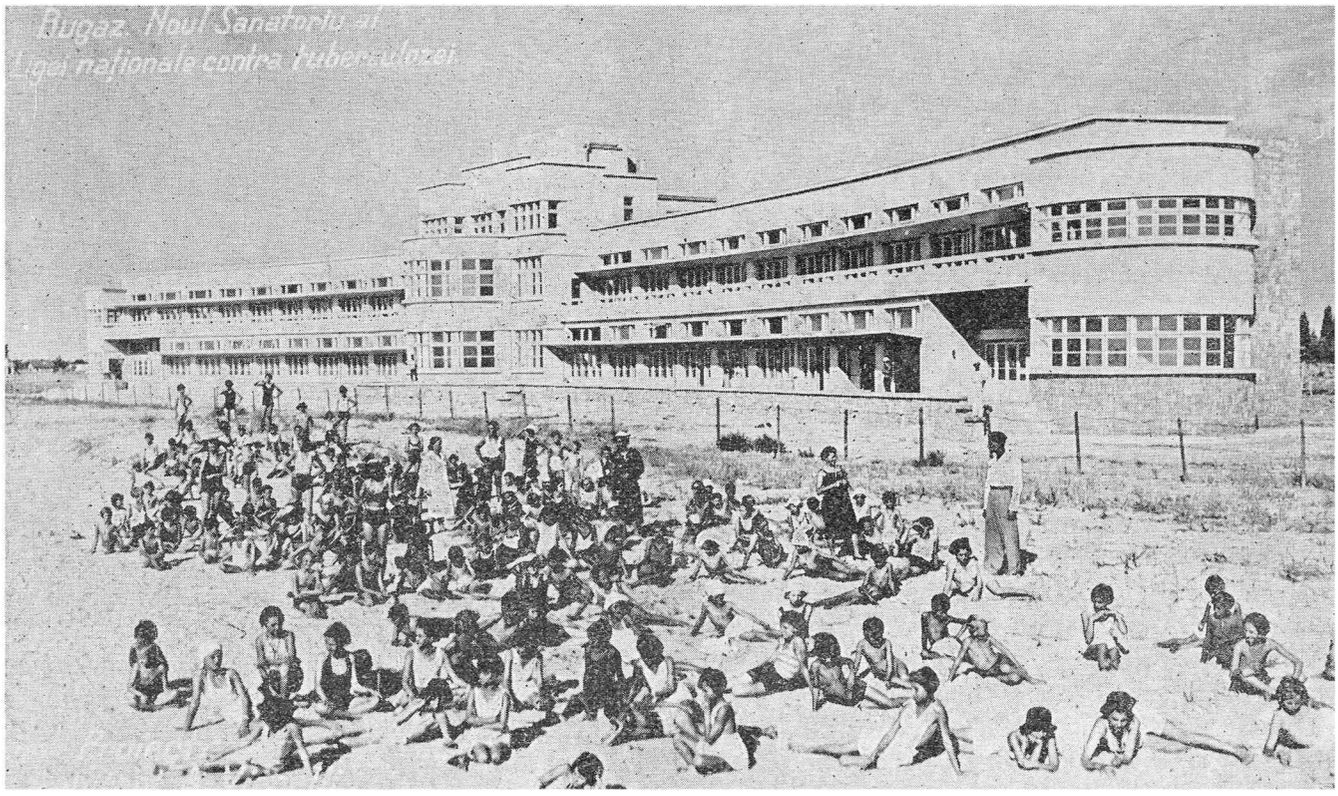

Fig. 11.

www.dacoromanica.ro

pour les dépôts d'aliments, boulangerie, garages et chambres du personnel.

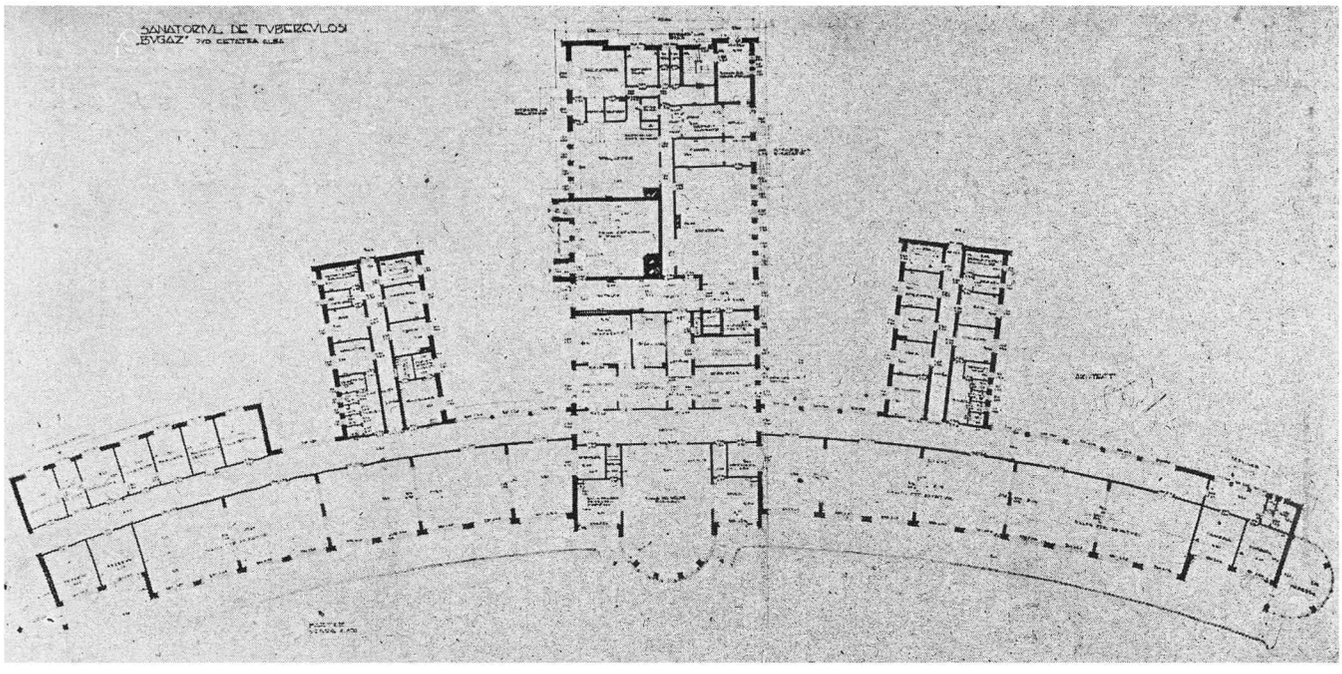

Fig. 12.

Dans la prochaine campagne de travaux, on continuera le programme de construction: logements pour les médecins et le personnel sanitaire, ainsi que pour les visiteurs et parents des malades, chapelle, dépôts, et ateliers pour divers travaux pouvant être exécutés à volonté par les malades et d'après les indications du médecin.

Le sanatorium de tuberculeux de Marila (jud. Caraş). Sur le terrain donné par la Société Reşitza, situé dans la station climatérique de Marila, au milieu d'une forêt de sapins, la Ligue Nationale contre la Tuberculose a commencé en 1936 la construction de ce sanatorium qui pourra contenir 400 lits. La maçonnerie en est terminée, on travaille maintenant au calorifère, aux installations sanitaires et électriques. Ce sera un sanatorium des plus modernes, aménagé avec tout le confort. Le projet de cet édifice qui a été primé au concours se doit à l'architecte A. Viecelli.

En ce qui concerne le rôle des administrations publiques, centrales et locales dans la protection sanitaire de l'individu, le Ministère de la Santé a fait un rapport séparé. Nous nous bornerons à mentionner quelques points essentiels relatifs à la Roumanie. Celle-ci a plusieurs conventions, de caractère international en ce qui touche la déclaration obligatoire, en cas de certaines épidémies. A l'intérieur du pays, il existe également l'obligation de déclarer certaines maladies: anthrax, botulisme, diphtérie, dysenterie, encéphalite chronique, palludisme, fièvre typhoïde, choléra, lèpre, méningite cerébro-spinale, morve, peste, rage, scarlatine, typhus exanthématique variole, etc.

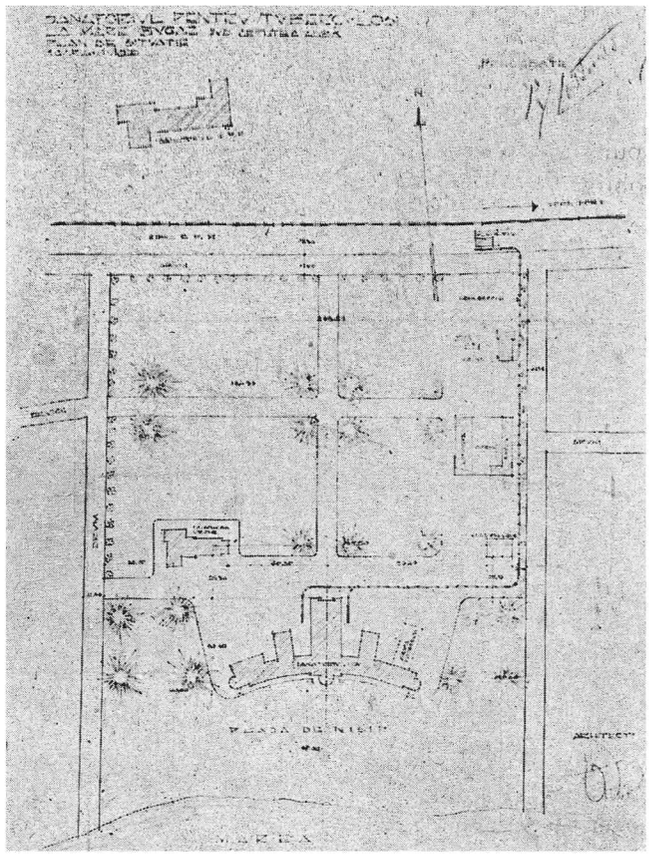

Fig. 13.

www.dacoromanica.ro

Les autres maladies sont déclarées, à titre informatif seulement, et une fois par mois.

Des mesures d'isolement sont imposées pour les maladies épidémiques; ceux qui s'y dérobent sont passifs de sanctions.

correctionnelles de 3 mois à 1 an et amendes, mais dans le cas seulement où une plainte aurait été portée par la personne lésée.

La tuberculose se déclare. Les malades présentant du danger pour leur entourage sont internés d'office.

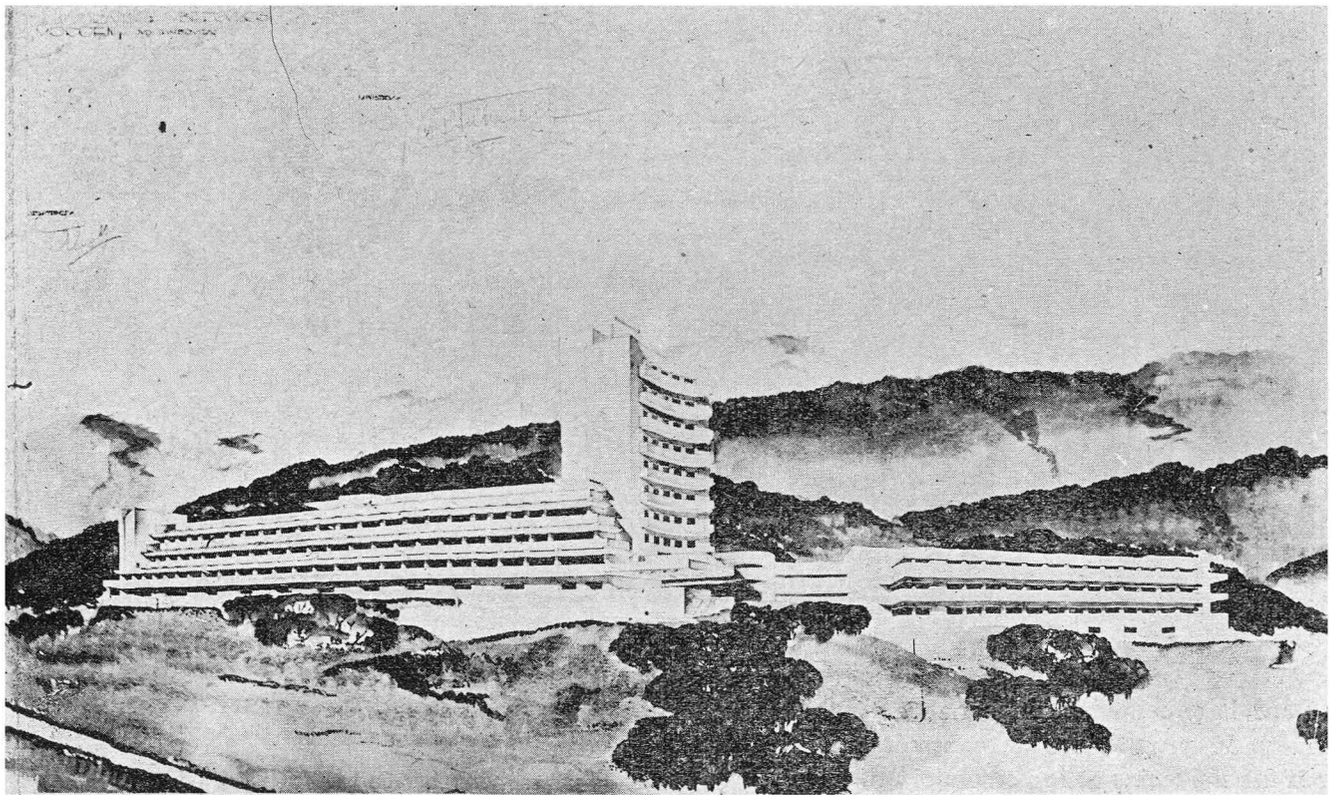

Fig. 14.

L'obligation de la vaccination remonte à 1875. Depuis 1936, la vaccination anti-diphtérique est aussi obligatoire. Ces vaccinations sont gratuites.

En ce qui concerne les maladies sociales, des

La désinfection est obligatoire et gratuite pour toutes les maladies contagieuses.

Les hôpitaux ont été fondés pour les nécessiteux,

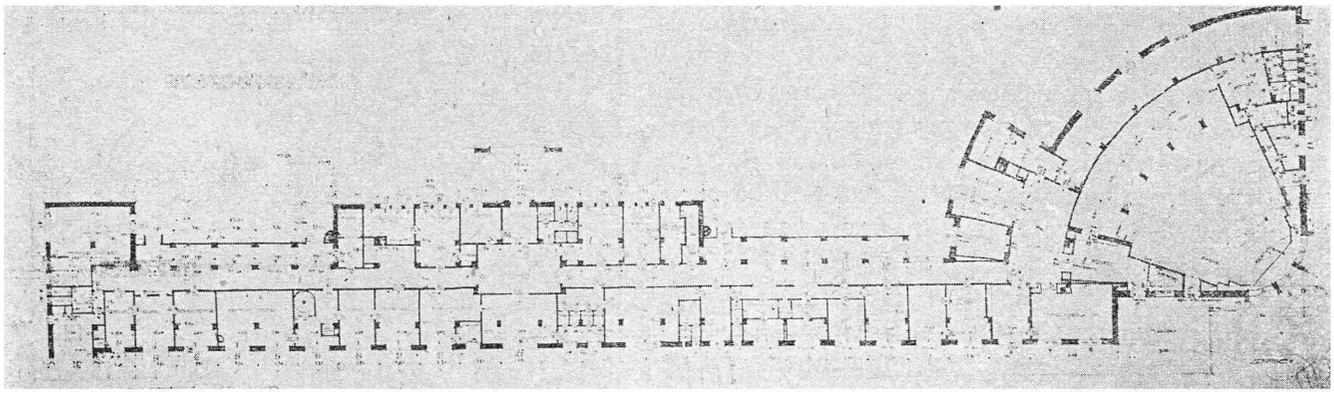

Fig. 15.

mesures sont prises dans les cas de maladies vénériennes. Le traitement est obligatoire et gratuit pour ceux qui ne disposent pas de moyens. Il existe le délit de contagion vénérienne entraînant des peines

c'est une tradition en Roumanie (75% des malades des hôpitaux sont soignés gratuitement, le reste est payant).

L'enfant est protégé pendant son enface et pendant

www.dacoromanica.ro

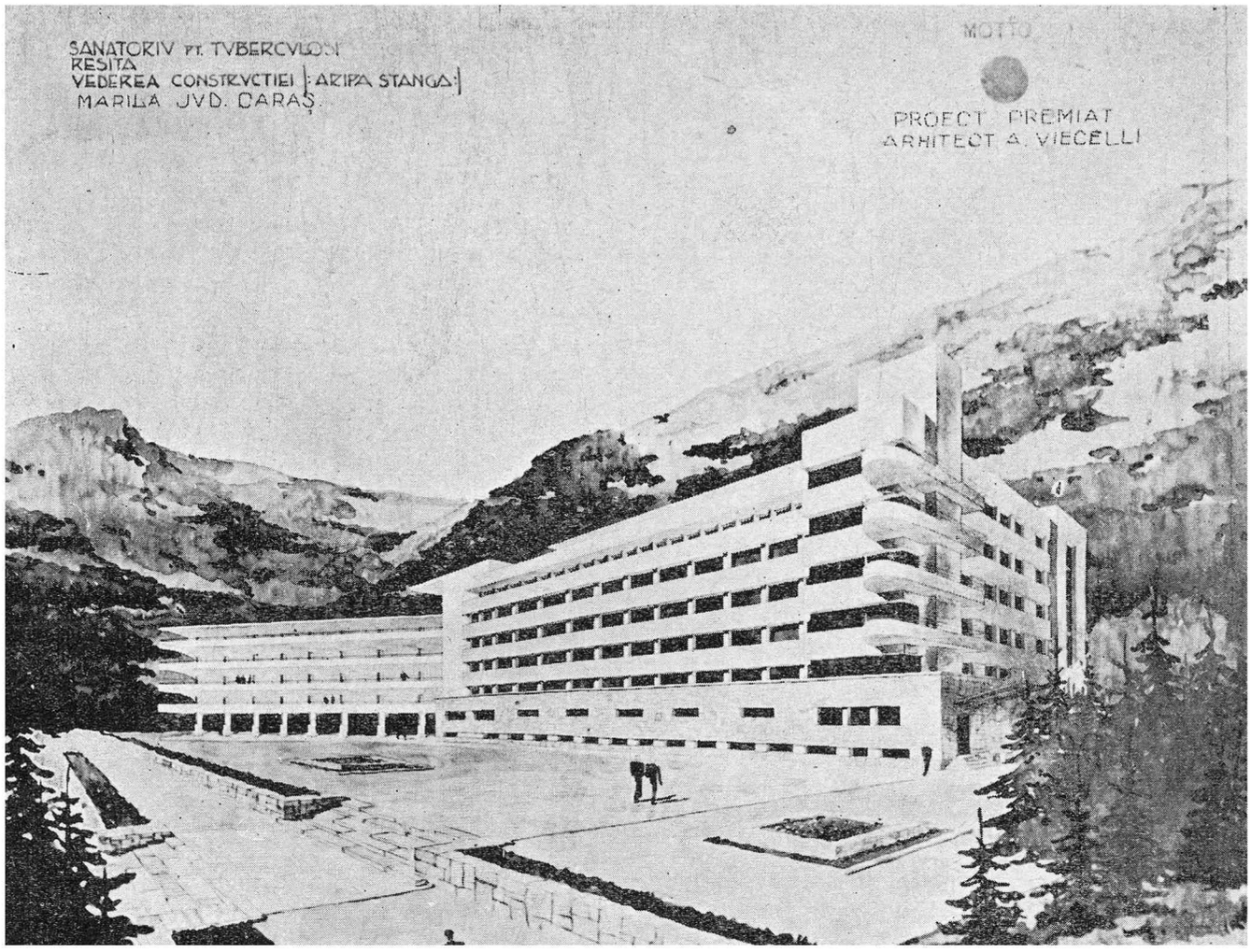

Fig. 16.

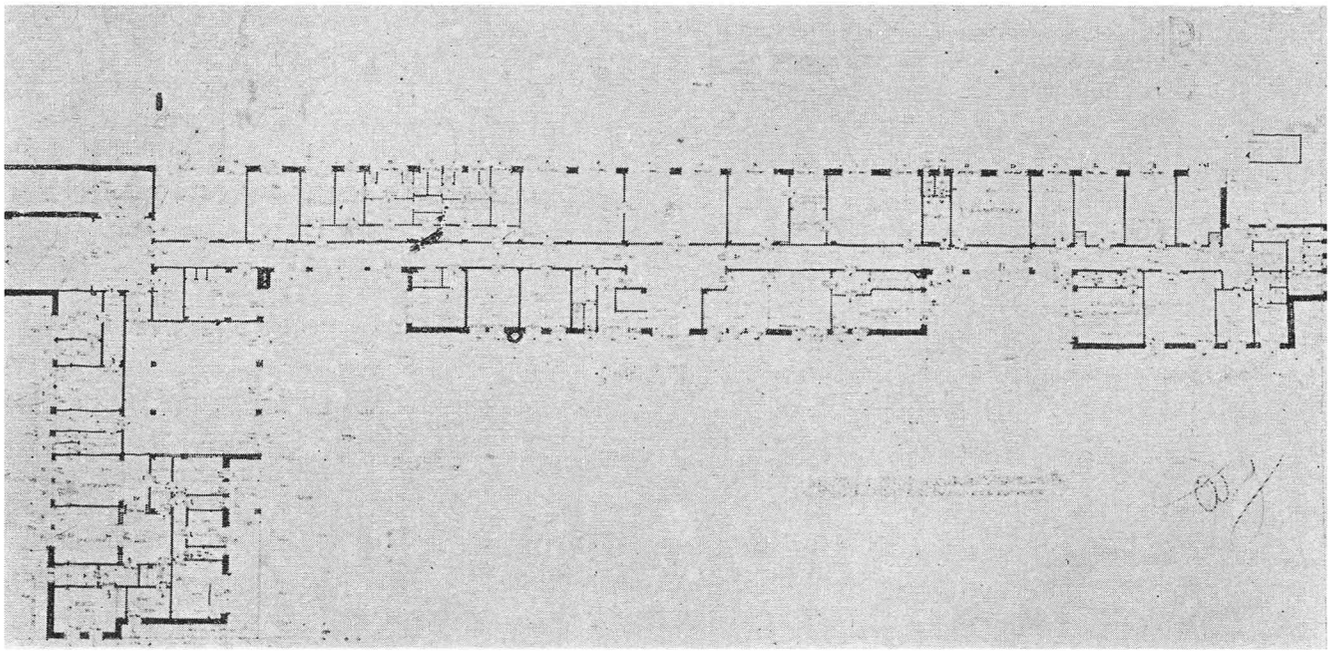

Fig. 17.

la période scolaire. De nombreuses associations, d'initiative privée, s'occupent de ce genre d'assistance.

Il existe une école d'assistance sociale à Bucarest mais elle demande à être encore développée.

www.dacoromanica.ro

BUCUREŞTII ÎN LUMINA ŞTIINŢEI URBANISTICE

(Conferinţă ţinută la Soc. Politechnică în ziua de 21 Martie 1935).

de Prof. CINCINAT I. SFINŢESCU

I. INTRODUCERE

Nu există ştiinţă fără sinceritate, nici sinceritate fără convingeri. Nu ar avea rostul ei, într'o societate cu caracter ştiinţific, o expunere fără convingeri. De aceea, dacă în argumentarea noastră cineva va găsi unele idei, sau numai unele cuvinte, prea crude, i s'ar părea exagerate, îl rugăm să nu le considere ca expresia unei brutalităţi, ci aceea a unei credinţe rezultată din reflexie şi experienţă.

In lumea civilizată convingerile, chiar atunci când sunt greşite, sunt tolerate. Iată de ce avem curajul a ne expune aici credinţa noastră. Cerem însă iertare dacă vom fi abuzat de toleranţa Dvs. Deasemenea simţim nevoia să ne justificăm anumite acte în faţa colegilor ingineri, de unde preferinţa noastră pentru o expunere şi cu caracter social a chestiunilor atinse, în locul uneia cu caracter pur technic. Am căutat însă să păstrăm critica mereu sub controlul ştiinţei.

Chestiunile urbanistice de specialitate noi le-am desvoltat timp de aproape 25 de ani, în peste 100 de lucrări, iar mai recent, în două mari volume de urbanistică. Sperăm că aceste volume vor ajunge să fie cunoscute şi de urbaniştii români, cel puţin pe atât cât sunt de cunoscute de urbaniştii din cele două Americi, din Anglia, Franţa, Italia, etc.

Expunerea de astăzi cată să prezinte subiectul şi sub aspecte inedite, pentruca să poată interesa şi persoanele care cunosc deja lucrările noastre anterioare.

Nu uităm că ne aflăm într'o societate politechnică, unde toate ştiinţele cu aplicaţie technică sunt reprezentate. Suntem deci obligaţi să examinăm subiectul într'un ansamblu de ştiinţe Mai mult, persoanele străine de societatea noastră, cari ne fac cinstea să asiste, căci se interesează de subiect, desigur în primul rând în calitate de cetăţeni, voesc să cunoască punctul nostru general de vedere, în deosebi sub aspectul social. Aşa dar, iată alte motive pentru care aspectul social al problemelor urbanisticei Bucureştilor va apare în primul plan al preocupărilor noastre, şi va îmbrăţişa ansamblul ştiinţific şi technic al chestiunei.

Cu permisiunea Dvs., ne vom adresa la început îndeosebi inginerilor.

A. INTERESELE STATULUI ŞI ALE INGINERILOR IN PERMANENT ACORD.

1. *Acţiuni colective mai vechi şi mai recente.* Cei peste 50 de ani de străduinţe ai soc. Politechnice, colecţia celor 34 de volume anuale ale Buletinului acestei societăţi, în fine, monumentala operă, rezumând viaţa unui semicentenar de manifestare corporativă a inginerilor români, în interesul ţării, sunt gajuri ; dar gajuri, şi pentru Stat şi pentru oricine, că inginerii şi-au făcut şi îşi vor face totdeauna datoria. Îşi fac datoria, fie atunci când sunt chemaţi să şi-o împlinească, fie atunci când ei constată că interesele generale sunt în pericol. Dar mai sunt gajuri că ei îşi fac totdeauna datoria, chiar atunci când inginerii sunt declaraţi indezirabili. Corpul nostru ingineresc îşi păstrează încă vie conştiinţa că are o răspundere firească în faţa judecăţei sociale, în prezent ca şi în viitor. In astfel de ocazii, corpul inginerilor şi-a exprimat cu tărie convingerile, a luptat pe toate căile legale, ca adevărul ştiinţific să izbândească cu un ceas mai devreme; a luminat conştiinţele cinstite. Numai aşa au putut fi evitate erorile, numai aşa au putut fi îndreptate pagubele. Inginerii au avut ca dictatori conştiinţa lor; au avut de călăuză ştiinţa lor; au avut ca ţel binele public. Inginerul are curajul calculatorului, dar şi îndrăsneala fanaticului.

www.dacoromanica.ro

Sunt atât de numeroase, atât de variate exemplele care ilustrează o astfel de activitate colectivă a corpului ingineresc, este trecutul aşa de viu în amintirea fiecăruia din noi, încât o înşirare a faptelor noastre colective ar deveni oţioasă în raport cu scopul conferinţei noastre de astăzi. Observăm însă că regulat, astfel de acţiuni colective au avut constant ca rezultat noui impulsiuni, noui progrese ale Statului român, în problemele care interesau acţiunea. Căci nouile înviorări ale corpului technic românesc au dat naştere la noui eforturi unanime, graţie cărora inginerii au demonstrat şi practic, că ceeace susţinuseră erau realităţi; că ceeace propuseseră reprezentau cele mai bune soluţiuni practice ale momentului pentru pregătirea viitorului.

Fiindcă cercetările noastre de astăzi sunt în domeniul urbanistic, şi ca atare cuprind şi sfera domeniului edilitar, aflat în subordine, nu ne putem opri de a menţiona din trecuta activitate edilitară şi urbanistică a Societăţii Politechinice, unele acţiuni încoronate de succes, ca de exemplu iniţiativa inginerului Elie Radu, de pe la 1905, pentru românizarea întreprinderilor edilitare, atât ca proectare, cât şi ca executare; sau propaganda întreprinsă prin conferinţe şi articole de alţi ingineri, precum I. Puşcariu, N. G. Costinescu şi alţii, privitoare la sistematizarea oraşului Bucureşti, în urma concursului de proecte din 1907.

Am trăit aşa dar, o epocă, înainte de războiul mondial, când, atât Societatea Politechnică, cât şi inginerii lucrând individual, au dat o deosebită importanţă lucrărilor edilitare şi apoi şi celor urbanistice, proectate sau executate în ţara noastră. In aceea epocă ei au izbutit să iniţieze astfel de lucrări, să le discute, să le îndrumeze, să le controleze, şi mai ales să le execute, cu oarecare libertate profesională. Profitul a fost imens pentru ţară, căci lucrările publice astfel efectuate, adică după regulele ştiinţei, în care arbitrarul era cât mai înlăturat, au fost foarte *economice*, şi mai ales de *durată*.

Inginerii câştigaseră pe atunci, prin dinamismul lor creator, un mare prestigiu ; adeseori conduceau de fapt oraşele. Căci oraşele aveau, ca şi astăzi, foarte mult de creiat. Conducătorii oraşelor, pe acea vreme, cel puţin înţelegeau, s'au erau făcuţi să înţeleagă, de către miniştrii sau şefii lor politici, unde se termină zona de influenţă politică, şi unde începe acţiunea nestingherită a inginerului.

2. *Inginerul, lucrările urbanistico-edilitare şi ostracizarea lui legalizată.* După război, în noua Românie, toată lumea, mai mult sau mai puţin oficială, a pornit să reformeze. Nimeni nu a procedat, cum era logic, cum era cuminte, numai să amelioreze, să perfecţioneze. De aceea au reuşit numai să desorganizeze. Cu această psichoză au intrat în primul rând în conflict inginerii, în toate ramurile lor de activitate. Căci pregătirea ştiinţifică (teoretică şi practică) a inginerului le dovedise că progresul nu poate fi obţinut de cât cu studii serioase şi în timp, iar nu distrugând ce este clădit şi mai poate fi utilizat. Numeroase au fost cazurile când, fie aici la Societatea Politechnică, fie la Asociaţia Generală a Inginerilor din România, inginerii au trebuit să facă zăgaz puternic pentru a îndrepta şuvoaiele distructive pe căi nepăgubitoare pentru Stat şi pentru societatea românească. Aşa se explică dece, în această ultimă perioadă de timp, inginerii au lăsat pe al doilea plan în manifestările lor colective, mai ales de ordin practic, chestiunile de interes general urbanistico-edilitare. Ei s'au mărginit să exprime numai deziderate, în unele din congresele lor cu caracter accentuat academic. Numai prin o astfel de atitudine teoretică, oarecum pasivă, inginerii au putut fi refulaţi acolo unde se găsesc astăzi, în deosebi pe planul de influenţă urbanistico-edilitară în ţara noastră. Astfel, în administraţia comunală, inginerii au pierdut aproape cu totul iniţiativa de conducere a lucrărilor technice. Ei au fost înlocuiţi chiar prin *lege*, pe baza principiului electivităţei politice, cu orice ins, fără nici-o garanţie de pregătire. Imi reamintesc o epocă la municipiul Bucureşti, când, în consiliul comunal format din aproape 40 de «aleşi» pe baza unui program de mari transformări edilitare, nu se găsea de cât un zis «inginer». Era, fostul prim şofeur, de pe prima sacastropitoare automobilă introdusă în Capitală ! Şi ce cuvânt hotărâtor avea acest «inginer», cum dedea pretutindeni ordine, cum răsturna proecte, cum teroriza direct şi în consiliul comunal, serviciile technice ! Căci era specialistul de încredere al Consiliului şi deci, al cetăţenilor ! Mai îmi reamintesc şi de o altă epocă, pe când în consiliul municipal, compus din peste 120 membrii, nu s'a găsit un singur inginer veritabil, s'au chiar «sintetic» spre a fi delegat, să conducă şi să controleze, o întreprindere municipală de pură technică, dar lucrativă, cum cerea expres legea. Dar ce importă legea întreprinderei, dacă legea principală de administraţie ostracizează pe ingineri ?

Iată dece, la Bucureşti numai, în cei zece ani din urmă, multe miliarde, sacrificate dureros de contribuabili, au fost irosite, când în lucrări inutile, când neoportune, dar totdeauna insuficient

www.dacoromanica.ro

studiate şi intenţionat nesupravegheate, deci fatal interior executate. De sigur că la fel s'a petrecut şi în celelalte oraşe ale ţării. Abundenţa de lucrări publice şi particulare executate în ultimul deceniu în oraşele noastre, şi care dau aparenţa unui progres, nu poate rezista unei analize critice tehnice.

In o covârşitoare majoritate de cazuri, inginerii specialişti, ingineri cu diplome şi cu practică îndelungată, au fost întrebuinţaţi pentru abuzuri, dar numai ca unelte orbite ori terorizate, ca să execute ideile şi ordinele celor ce deţineau puterea în fapt. Sfatul, sau chiar împotrivirea impusă, fie de conştiinţa profesională, fie de lege, inginerului municipal, spre a preveni erorile sau neregulile, atunci când astfel de acte demne se produceau, au ajuns să fie exemple de eroism, să apară acte de necrezut. Fără excepţie, aceste manifestări de independenţă au fost reprimate de micii tirani, ca în faţa unui dezastru iminent ; au fost sancţionate ca adevărate acte de rebeliune. Să iertăm dar când întâlnim astăzi profesionişti, care în loc de gardiştii ştiinţei, sunt complici forţaţi la fapte de discreditare a profesiunei lor.

Este drept că a început o reacţiune şi că Asociaţia Generală a Inginerilor a întreprins un studiu pentru a interveni la locul în drept, ca, în noua lege pentru noua variaţie a organizărei administraţiei locale, să fie recunoscut şi inginerului un rol de interes general în deosebi inginerului constructor, care are o importanţă vitală în desvoltarea vieţei locale. Inginerul nu trebue să rămână ostracizat, nu trebue să se lase a fi extirpat din locul ce i se cuvine. Ne temem însă că legea va fi votată, mai înainte ca inginerii să-şi prezinte punctul lor de vedere prea studiat şi discutat[1]).

3. *Decesul Direcţiei urbanistico-edilitare din Ministerul de Lucrări Publice.* Este iarăşi drept că, încercări de organizare urbanistico-edilitară a administraţiei noastre de Stat, nu au lipsit dintre iniţiativele de după război ale inginerilor. Noi, înşi-ne am publicat mai multe studii referitoare. Inginerii chiar izbutiseră cu un început de realizare. La Ministerul Lucrărilor Publice şi Comunicaţiilor se înfiinţase prin lege o direcţie urbanistică-edilitară, despre care se vorbea cu confuzie şi în legea ad-ţiei locale din 1929. Pruncul a trecut însă în altă lume, mai înainte de a fi dat un singur ţipăt, semnal al existenţei. El a trăit în secret timp de câţiva ani. Trebue deci să recunoaştem că şi noi inginerii suntem răspunzători de acest deces. Suntem răspunzători fiindcă desigur noi am lăsat acea direcţie în stare de paralizie. Ceeace a depreciat în ochii oamenilor politici importanţa şi rolul unui astfel de organ în ţara noastră. Direcţia n'a arătat nici iniţiativă, nici directivă, nici control urbanistico-edilitar faţă de judeţe şi comune. Mai afirmăm că interesul pentru existenţa unui astfel de organ, nu este numai al Statului, ci şi al inginerilor, al tuturor inginerilor, de toate specialităţile. Atragem atenţia că activitatea marei majorităţi a inginerilor se desfăşoară în oraşe, în centre de populaţie şi anume pentru desvoltarea economică a ţării. Nu este oare în interesul inginerilor şi al ţării, ca desvoltarea acestor centre să se facă după un plan şi într'un ritm ingineresc, concordant cu toată activitatea technică şi economică a inginerilor? S'a gândit oare cineva, de exemplu, că în 1931, numai oraşele noastre au cheltuit peste 4 miliarde lei venituri publice, şi că numai 19 oraşe au cheltuit peste 3,5 miliarde, în afară şi de alte cheltueli netrecute în bugetele lor, plus alte vre-o 8 miliarde învestite de particulari în clădiri ? Dece am lăsat atunci, noi inginerii, ca tocmai la Ministerul Lucrărilor Publice să dispară această verigă de solidaritate în activitatea noastră technico-economică ? Socotesc oare şi inginerii, că dirijarea desvoltării oraşelor este numai o chestiune de gospodărie, care poate fi lăsată pe seama oricui ar eşi din urna sau din combinaţiile electorale ? Să ne lămurim asupra acestui punct[2]).

4. *Fazele evoluţiei constructive ale unui oraş.* Există două faze distincte în viaţa unui oraş : prima este faza de formaţiune, de construcţiune, căreia îi putem zice : «*faza urbanistică*» ; a doua este faza de întreţinere, şi pe care o înţelegem ca o «*fază de gospodărie*». Prima fază, în care se află imensa majoritate a oraşelor noastre, inclusiv Bucureştii, şi chiar cele din Transilvania, care trebuesc ajustate vieţii naţionale, aparţine conducerii inginerului. In această fază predomină creaţiunea, dar creaţiunea constructivă, aceia care cere variate şi serioase cunoştinţe urbanistice şi technice. Faza a doua, începe numai atunci când oraşul a ajuns la echilibrul constructiv. Ea este numai de întreţinere materială şi de desvoltare culturală, este o «*fază de mobilare*. Nu-

1) In Martie 1936 s'a pus în aplicare noua „lege administrativă" care a demonstrat justeţea temerilor noastre (N. A.).

2) In cursul lunei Mai 1938, graţie acţiunei d-lui Ing. **Caranfil**, lucrările edilitare s'au centralizat la Ministerul de Interne, sub conducerea, am putea zice, directă a D-sale. Nu înţelegem însă, dece, prin proectul nouei legi administrative, în acelaş timp, alta parte a ingineriei edilitare este lăsată pe seama unui Consiliu separat şi tendenţios format (N. A.).

www.dacoromanica.ro

mai atunci conducerea poate fi lăsată şi sociologului şi chiar politicului, niciodată însă politicianismului.

Fiindcă acest distingo a fost şi este complect ignorat, intenţionat sau nu, ne găsim astăzi cu oraşele noastre în stadiul înapoiat cunoscut.

5. *Carenţa administraţiei comunale.* Mai ales în Bucureşti, unde municipalitatea a «rulat» (cer ertare pentru acest termen care ar putea apare echivoc) în ultimele decenii ,zeci de miliarde, pe care le găsim osmozate prin nenumărate capilare[3]), constatăm, cei care ne-am trăit viaţa ca cetăţeni ai acestui oraş, că adevăratele creaţiuni publice, în sens urbanistic, creaţiuni sociale, de formaţiune a oraşului, aproape nu au fost executate. Aceiaşi periferie degradantă, în continuă expansiune, şi cu numeroase tentacule în toate direcţiile ; aceleaşi artere de comunicaţie (câteva au fost desfundate abia acum vre-o 7 ani, deşi erau expropiate dinainte de război) ; aceaşi canalizare insuficientă şi perimată, cu aceaşi Dâmboviţă infectată, ca şi acum 20 de ani ; acelaş sistem desgustător de aprovizionare ca acum 100 de ani (e drept că pe la 1924, la unele hale au apărut nişte excrescenţe constructive, şi că noui pieţe, încercări nomade, au fost creiate, iar alte noi hale au fost profan concepute) ; acelaş pavaj de gropi, în centru, aceaşi simulaţie de pavaje la periferie, indiferent de felul materialului şi de costul pavajului ; şi mai ales cu aceleaşi trotuare, adevărate muzee de technică improvizată a pavajului; aceaşi lipsă de organizaţie a salubrităţei publice, în care ne-am născut, insalubritate de diferite categorii; aceaşi anarhie în modul de a construi din partea proprietarilor, ca şi a autorităţilor publice; aceaşi endemică scarlatină şi tuberculoză; aceaşi gospodărie publică fluctuantă, fără sediu stabil şi fără concepţii urbanistice. Dar destul.

Desigur, găsim şi oarecare progrese în oraş. Ar fi dezolant să nu existe nici unul. Nu găsiţi oare acel progres prea încet, nu costă el prea mult, nu este greşit dirijat, şi mai ales nu este lăsat la voia întâmplării? Trebue dela început să deosebim în acest progres, uneori aparent, trei acţiuni, de origini distincte: acţiunea municipală, acţiunea instituţiilor publice de stat şi, mai ales, acţiunea privată. Cum s'a manifestat fiecare din aceste trei acţiuni, în progresul Bucureştilor? Ce conţin bun şi ce conţin rău, aceste acţiuni? Care acţiune reprezintă un progres imaginar şi care un progres real?

Dăm câte-va cifre, deşi în materie urbanistică statisticele bune, la noi aproape nu există spre a fi utilizate. In lumina numerilor ne putem face o idee de proporţia şi rolul celor trei acţiuni în creaţiunea urbanistică a Bucureştilor. *D-l Inginer St. Mihăiescu* ne dă, după «Buletinul Institutului Românesc de Conjunctură» un tablou relativ la construcţia de locuinţe în România şi a valorilor acelei construcţii. Tabloul acesta ne poate servi la orientarea noastră. In Bucureşti, în anul 1931, găsim că au fost construite 2522 de clădiri, costând 2327 milioane lei, sumă cheltuită aproape integral de particulari. Această sumă a intrat deci integral în acel an în creaţiuni de valoare urbanistică, după cum alte sume analoage au fost investite tot de particulari şi în anii anteriori, însumând între 1919—1931 peste 37 miliarde lei. In acelaş interval de timp, administraţia municipală a cheltuit venituri comunale de maximum 12 miliarde lei, din care au fost investite pentru creaţiuni urbanistice, care nu sunt cheltueli de *întreţinere şi administraţie, mai puţin de 1,5 miliarde lei!*

Dar Statul? Statul nu a investit în acest timp pentru creaţiuni quasiurbanistice decât cel mult câte-va sute milioane lei, anume, cu transformări la Gara de Nord, cu câte-va clădiri publice de mică importanţă, şi care aproape nu au influenţat urbanistica Bucureştilor. Aşa dar, de aproape 25 de ori mai mult contribue, chiar indirect, acţiunea privată la urbanistica Bucureştilor, în raport cu acţiunea publică! Dacă ar fi existat o pricepere urbanistică în dirijarea acţiunei private, ar fi putut interveni o transformare radicală a Capitalei din toate punctele de vedere. Oare, din cele peste 12 miliarde lei cheltuite între 1919 şi 1931 la Comună, nu se putea forma fondul, care bine utilizat, ar fi dirijat o transformare fericită a oraşului? Suntem convinşi că da. Suntem convinşi de aceasta mai ales că, un calcul făcut cu oarecare aproximaţie, şi verificat şi cu evaluările altor oraşe străine, ne arată că valoarea constructivă a Bucureştilor este de circa 120 miliarde lei. Cât ar fi schimbat în Capitală cele 37 miliarde lei ale particularilor, sumă ce a sporit mult dela 1931 încoace, dacă acest efort financiar, apărut într'o conjunctură extrem de favorabilă transformării acestui oraş, ar fi fost abil dirijată de un urbanist experimentat, care ar fi fost lăsat să lucreze!' Să nu ni-se spună că sugestii nu au fost date şi că noi venim cu acestea post festum ! Rolul administraţiilor municipale în acest timp era să studieze, să legifereze, să regulamenteze, şi

3) Prin ziare, şi chiar oficial la radio, în o comunicare a d-lui Ministru **A. Călinescu**, tot publicul a putut afla, acum, în 1938, cum se petrecea acest fenomen de osmozare. (N. A.).

www.dacoromanica.ro

mai ales *să încurajeze*, (prin premii totalizate la câte-va miliarde, de manevră, în sensul urbanistic urmărit), construcţiile particulare concentrate în anumite cartiere, pe anumite artere după anumite planuri; în timp ce alte cartiere insalubre, degradante sau jenante, urmau să dispară. Nici un proprietar nu ar fi refuzat, suntem convinşi, sprijinul material, adăogat la capitalul său constructiv, pentru a se supune unor condiţii raţionale. Dar asupra acestui urbanism financiar, care merită a fi desvoltat şi adaptat pentru un program viitor, vom reveni, cu altă ocazie, la momentul şi locul potrivit [4]).

In schimb, au fost imaginate în administraţia comunală, numai forme goale, în care incompetenţa şi multe defecte omeneşti, au sufocat totul. Carenţa administraţiei municipale a fost manifestă. Daunele urbanismului au fost considerabile [5]), atât prin lucrările desordonate înfăptuite în acest interval, dar mai ales prin pierderea unei ocaziuni unice, care nu se va mai reîntoarce favorabilă sistematizărei oraşului cu sacrificii atât de minuscule.

Să nu ne înşele, dar, lustrul sub care ochiul experimentat, constată de îndată uneori calitatea inferioară a produsului. Progresul Bucureştilor nu trebuie să fie rezultatul acţiunei pseudo urbanistice.

Căci socotim că a durat prea mult, a costat prea mult, faza dibuirilor, a încercărilor, a experimentării profane în Bucureşti. Plătim şi cu reputaţia noastră de ingineri, şi cu punga noastră; plătesc prea scump şi cetăţenii oraşului, ambiţia, prezumţia micilor zei ai partidelor politice, întronaţi în diferitele primării. Se cuvine să ne inspirăm din lecţia de deschidere din acest an a cursurilor d-lui *Iorga* la Academia de Comerţ, că, adică «nu «mai trebue scrisă istoria politică, ci merită, este «uman, este de folos, să se scrie de acum istoria «technicei creatoare». Trebue să facem ca ştiinţa să învingă magia. Lumina să învingă întunericul şi în urbanism, ca şi în alte activităţi. Trebue să facem să dispară carenţa urbanistică din administraţia municipală, căci prin fapte, noi trebue şi vom putea demonstra, cum că gospodăria, adică întreţinerea, chiar atunci când este perfectă, ea singură nu este urbanism. Urbanismul creiază nu lustrueşte; urbanismul dă viaţă nouă, nu promisiuni noui, urmate de continui decepţii; şi mai ales urbanismul nu consumă banul, care este energia colectivităţii unui oraş, pentru un rendement nul. Această carenţă urbanistică în Bucureşti nu este numai viciul politicei în conducerea oraşelor. Este şi o consecinţă firească a nepriceperei, atribuit fatal al nepregătirei conducătorilor. Pentru a demonstra lipsa unei astfel de pregătiri, vom arăta fugitiv în curând în ce constă pregătirea specială urbanistică.

Trecem la a doua parte a introducerei noastre.

B) URBANISMUL CA ŞTIINŢĂ ŞI TECHNICĂ.

b) *Caracteristicile urbanismului ca ştiinţă aplicată.* Fiind că ne-am propus să examinăm Bucureştii, cel de acum şi mai ales cel ce va deveni, în lumina ştiinţei urbanistice, este util să scoatem în evidenţă, dela început, caracterele acestei ştiinţe, liniile ei mari de acţiune. Trebue să ne convingem, şi mai ales să convingem toată lumea, că urbanismul este o ştiinţă, iar nu o fantazie de diletant. Vom încerca, pe cât ne va fi posibil, să scurtăm argumentarea noastră, pentru a intra în fondul subiectului.

Urbanismul este o ştiinţă, fiindcă are legi, are şi technică bine determinată, are doctrină. Are legi, unele imuabile, cum sunt cele de ordin higienic. Alte legi sunt funcţii sociale, şi corespund unei *conştiinţe sociale*, aşa dar sunt variabile cu evoluţia societăţii umane, cum sunt legile de ordin economic, ori cele de ordin juridic, etc. Urbanismul are technică bazată pe principii, unele fixe, ca aceea ce reprezintă aplicaţiunile ingineriei; dar are şi technică bazată pe alte principii variabile, de exemplu cea referitoare la aplicaţiuni pentru cerinţele sociale, mai ales de drept. O technică are urbanismul burghezo-capitalist, altă technică are urbanismul sovietic rusesc.

Urbanismul este desigur o ştiinţă aplicată, fiindcă speculaţiunile şi acţiunile lui sunt îndreptate în mod constant către o creaţiune de folos practic, pentru o realizare materială certă. De aceia urbanismul îşi găseşte aplicaţiunea preponderentă în fazele de desvoltare şi de transformare a oraşelor. In aceste faze viaţa cere mereu creaţiuni. Câmpul de acţiune, materialul, care formează obiectul acestei ştiinţe, este compus din *teren, construcţii*, şi *populaţie*, elemente considerate însă simultan, neizolat, şi anume, pentru satisfacerea funcţiunilor de *alimentare, de elaborare* şi de *evacuare* ale vieţii colective.

Astfel încadrată, delimitată, această ştiinţă, ea se desprinde clar ca o ştiinţă aparte, se distinge cu preciziune de alte ştiinţe aplicate.

---

4) Până astăzi nu am putut reveni asupra acestei chestiuni, pentru motive independente de voinţa noastră. Sperăm să revenim în curând. (N. A.).

5) A se vedea **„Urbanistica apărărei naţionale"** de **C. Sfintescu** („Urbanismul" No. 3—4, anul 1938. N. A.).

www.dacoromanica.ro

Preponderența socială. Tot așa de clar apare acum importanța elementului «*populație*», căci raporturile urbanistice dintre teren și construcții trebuesc stabilite în *folosul* populației. In consecință, urbanismul este o *știință funcție socială* și corespunde unei *constiințe sociale.* Căci factorul populației reprezintă colectivitatea, societatea umană, care are legile ei evolutive. Mai departe, rezultă o altă caracterizare de o importanță pe care o accentuăm, anume aceia că, orice creatiune urbanistică trebue să fie de interes, de *utilitate socială,* chiar atunci când în aparență ea ar fi de interes privat. Căci creațiunea urbanistică trebue să asigure în primul rând alimentarea, elaborarea ori evacuarea în viața socială. De aceia am spus cu altă ocazie: «*urbanismul materializează starea socială a unei epoci*».

Inginerul în primul plan urbanistic. Definiția mai arată că urbanismul științific îmbrățișează în principal viața materială, și apoi, pe cale asociativă, și viața intelectuală și morală. Căci raporturile între teritoriu, construcții (de diferite categorii) și populație sunt direct materiale; iar alimentarea, elaborarea și evacuarea trebuesc realizate, la început, material. Factorii teren și construcție trebuesc deci cunoscuți și utilizați, ca material, sub toate raporturile cu care ei se pot prezinta. Terenul ca geografie, topografie și meteorologie; ca geologie și hidrologie; chiar ca biologie (adică în deosebi ca vegetație și populație). Ca valoare ecomomică terenul se studiază de exemplu relativ la posibilități de producție și transporturi; se studiază terenul chiar ca valori în estetică și morală (cum ar fi raporturile istorice geopolitica). Factorul construcție va fi examinat asemenea din punct de vedere material. El face legătura directă între factorul «teren» și factorul «populație». De aceia factorul «construcție» reprezintă, în esență, modul de utilizare a terenului sub toate raporturile sus arătate, în vederea satisfacerii nevoilor în viața populației. De aici silința de coordonare reciprocă a construcțiilor, pentru respectarea higienei și pentru nevoile economice (producție și circulație) și chiar pentru nevoile intelectuale sau morale, dar constant sub înfățișarea lor socială.

Pe aceste căi inginerul, mai ales cel urbanist, în primul rând (căci el este chemat să întrebuințeze în variate moduri terenul și construcția pentru folosul social și individual) și apoi și arhitectul urbanist, ajung la creațiunea urbanistică. Pentru aceste motive am afirmat cu atâta tărie, că orașele în faza lor urbanistică trebuesc conduse mai ales de urbaniști (ingineri sau arhitecți).

7. *Higiena și economia ca valori ale creațiunei urbanistice.* Utilitatea socială a unei creațiuni urbanistice se judecă după gradul în care ea satisface cerințele de higienă socială, de economie socială, dar și de drept și dreptate publică, de morală publică. Urbanismul științific trebue să rezolve orice problemă i se pune, având permanent în vedere aceste obiective sociale. Cu alte cuvinte, orice creațiune urbanistică trebue să fie simultan o lucrare de interes igienic, economic în vederea înlesnirei vieței) de interes estetic, de interes moral, (respectând și întărind dreptul și raporturile bune dintre oameni). Aceste condiții ale creațiunei urbanistice trebuesc satisfăcute, atât în concepție, cât și în realizarea lucrării. De aci desprindem un alt corolar urbanistic: aceași pregătire se cere și proectatorului și executorului lucrării urbanistice, și ca atare una și aceași persoană trebue să aibă și inițiativa și realizarea. Improvizații niciodată nu vor putea da roadele pe care le pot da pregătiții.

8) *Clasarea legilor și technicelor științei urbanistice.* Pentru exemplificare, vom enunța aici câte-va legi care se desprind în mod logic din cele mai sus arătate și care trebuiesc respectate în ori-ce creațiune urbanistică. Legile urbanistice le putem clasa în: legi de evoluție, de higienă, de economie ,de estetică, juridice, de administrație. Vom indica și unele din metodele technicei urbanistice în legătură cu astfel de legi.

Iată o lege de *evoluție:* O creațiune urbanistică trebue să corespundă stărei și năzuințelor sociale ale epocei. Iată technica aferentă: oraș supraînălțat (centralizat); oraș descentralizat; oraș grădină (tip englez sau tip liniar). Corolar: creatiunea urbanistică trebue să fie cuprinsă într'un plan de ansamblu, local, regional și chiar superurbanistic (național) intrat în conștiința socială.

O lege de *higienă:* nu poate fi considerată o creațiune ca urbanistică, dacă cerințele higienei publice nu sunt respectate. Technica: plan de folosintă a terenului, cu respectarea însorărei, aerărei; plan de alimentare, plan de evacuare, plan de asanare.

Acum o lege de *economie:* orice lucrare urbanistică trebue să fie proporționată posibilităților economiei sociale, atât la creațiunea, cât și în timpul folosinței ei. Apoi în cadrul acelor posibilități ea să reprezinte maximum de folos cu miminimum de sacrificii. Technica: plan de amenajare economică, adică organizarea transporturilor și circulației, organizarea industrializărei, prin descentralizare și recentralizare, după un plan financiar.

www.dacoromanica.ro

Şi o lege de *estetică:* perfectul inutil nu are ce căuta în arta urbanistică. El rămâne domeniul altor arte. Orice creaţiune urbanistică trebue să combine utilul social cu plăcutul, adică să fie făcut frumos ceeace trebue făcut. Technica: producerea de efecte estetice sensoriale, sentimentale sau intelectuale, prin sugestii unitare şi de predominanţă, la utilizarea spaţiului liber şi a cadrului, dar numai executând o lucrare prevăzută în planul higienic şi economic urbanistic.

Enunţăm şi o lege de ordin *juridic:* Creaţiunea urbanistică fiind de interes general, se produce prin efortul colectiv, care este o însumare a eforturile indivizilor, dar eforturi proporţionate în primul rând mijloacelor, şi în al doilea rând foloaselor individuale ce se aşteaptă dela ea şi care folos trebueşte neapărat realizat. O legislaţie urbanistică numai dacă ajută aceste postulate va da roade, căci numai atunci va fi primită şi respectată şi de individ şi de colectivitate. Fiecare este dispus la sacrificiu, dacă ştie că sacrificiul este făcut de toţi, în mod echitabil şi spre folosul tuturora. Technica : legislaţie complectă şi precisă cu regulamente detailate, fără să lase loc arbitrariului, cu sancţiuni certe şi promte, în cadrul tipului de organizare a Statului. Nici oprimarea individului de către colectivitate, nici exploatarea colectivităţii de către individ nu trebue tolerată. La aceste legi este necesară şi colaborarea urbanistului.

Am spus că dăm numai câte-va exemple de legi şi de metode technice ale ştiinţei urbanistice, iar nu o enumerare a lor. Atragem atenţia că, unele din legi şi metode technice se aplică la proectarea urbanistică, altele numai la execuţia creaţiunei urbanistice. Mai ales la proectarea unui plan urbanistic, şi aceasta interesează în deosebi subiectul nostru, există o metodă technică unanim adoptată, şi care este dealtfel analogă cu aceia a altor ştiinţe, aplicate sau sociale. Metoda constă din: documentare, programul proectului cu indicaţii de scopuri şi mijloace de realizare (financiare, legislative, adminstrative); apoi anteproect, cu justificări, şi în urmă proectul definitiv şi de detalii, şi chiar deviz. In fine urmează programul de execuţie (cuprinzând în acest scop organizaţiile financiare şi administrative adequate) repartizat în timp şi spaţiu, după ordinea de urgenţă şi folosinţă.

Din această rapidă expunere a chintesenţei ştiinţei urbanistice, sperăm că poate reeşi concluzia că, aplicaţiunile urbanistice la un oraş mare, cum e Bucureştii, au ajuns astăzi foarte complexe. Există poate un raport de analogie faţă de începuturile istorice ale acestei ştiinţe, ca acela dintre pârghie (embrionul mecanicei preistorice) şi cele mai complexe creaţiuni ale mecanicei moderne. Căci, după cum oricine uşor poate învăţa să manevreze o maşină modernă, să o pună în mişcare, să o oprească, fără a avea prea multe cunoştinţe speciale, dar nu o poate nici inventa, nici fabrica, nici chiar repara, ci o strică sigur, dacă nu are pregătirea şi practica necesară; tot aşa un oraş modern, nu poate fi creiat şi nici reparat (adaptat) de oricine, fără o pregătire şi practică în ştiinţa urbanisticei. Un nechemat va strica mai curând oraşul, uneori iremediabil, mai ales în faza lui urbanistică. Numai aşa au putut ajunge oraşele, morminte ale speciei umane, cum s'a exprimat *Rousseau.*

II. APLICAŢIUNEA CRITICĂ LA BUCUREŞTI.

C. FAZA URBANISTICĂ A CAPITALEI.

9) *Din trecutul acţiunei urbanistice la Bucureşti.* Dacă am proectat pe planuri aşa de variate câte-va din aspectele ştiinţei urbanistice, nu înseamnă că intenţionăm să facem acum o aplicaţiune detailată a acestor criterii de judecată, la urbanistica din trecut a Bucureştilor. Nu ar fi nici necesar, iar timpul restrâns ne pune în imposibilitate să realizăm un astfel de program. Dorim însă să evidenţiem dacă au fost şi cum au fost aplicate în trecut numai unele din legile ştiinţei urbanistice, şi cu ce anume technică, dacă a existat vre-una. Dorim să arătăm apoi, pe scurt, ce cuprinde şi cum se pregăteşte viitorul acestui oraş; dar mai ales să arătăm cum trebue îndreptată acţiunea urbanistică pentru ca Bucureştii să poată deveni o creaţiune a ştiinţei, iar nu a hazardului.

Când examinăm trecutul urbanistic mai îndepărtat al Bucureştilor, nu putem fi, nu trebue să fim prea exigenţi. Nu numai la noi, dar în toate ţările, mai înaintate ca a noastră, au fost făcute erori la lucrările urbanistice realizate, sau au fost neglijate cu totul anumite probleme urbanistice de cea mai mare importanţă. Urbanismul, ca ştiinţă, era pe atunci în curs de formaţiune, era în deosebi rezultatul intuiţiei individuale; nu formase încă o doctrină. Şi mai ales starea socială nu permitea realizarea tuturor dobândirilor acestei ştiinţe. Importanţa urbanisticei nu intrase încă în conştiinţa socială, şi ca atare era greu de luptat contra prejudecăţilor sociale, sau contra unor forţe mari, de interese contrare urbanismului. Am citat, în alte părţi, unele măsuri luate prin intuiţie la Bucureşti, încă acum 100 de ani.

www.dacoromanica.ro

De pildă acelea din pitacul lui Vodă Hangerliu dela 1798, pentru mărginirea oraşului (măsuri luate în alte ţări cu sute de ani înainte, de exemplu la Paris încă din timpul lui Henri IV); acelea pentru rectificarea străzilor (din timpul lui Constantin Vodă Ypsilante, la 1804); acelea în vederea lărgirei străzilor şi creiarea de pieţe pentru înfrumuseţarea oraşului (prevăzută în regulamentul organic din 1830); acelea pentru planul de aliniere al străzilor (legea comunelor urbane din 1864); sau măsurile imitate după experienţele oraşului Paris, din epoca lui Napoleon III (legea casei lucr. oraşului Bucureşti din 1894, din iniţiativa lui Nicolae Filipescu, care era primar în acel timp).

Deşi astfel de măsuri reprezentau urbanismul social al epocei respective, rezultatele au fost constant inferioare celor ce autorii acelor măsuri aşteptau. Am văzut, în treacăt, în prima parte a expunerii noastre, cât de puţină influenţă au exercitat aceste măsuri în Bucureşti. Nici nu putea să se întâmple altfel. Populaţia acestui oraş nu era însufleţită de un ideal al devenirii Bucureştilor, ideal care să unească, într'un singur efort conştient, activitatea publică cu cea particulară. Pe atunci legea de bază a ştiinţei urbanistice, să o numim *legea de evoluţie urbanistică*, adică a programului general, era complect ignorată, cum de altfel şi astăzi e încă ignorată în bună măsură de către conducători şi conduşi. Nu puteau fi culese rezultate şi pentru motivul că legile de economie urbanistică, ca toate celelalte legi de urbanism ştiinţific, au fost maltratate, conştient sau nu, dar constant maltratate. Nu se cultiva decât interesul individual, care totdeauna este foarte fluctuant. De aceia, toate proectele cu caracter urbanistic erau limitate la interese cu totul locale, şi întocmite cu o supleţă ce băteau recordul.

10. *Erori mai noui observate şi de străini.* Dacă ar fi existat mai de mult un program urbanistic concretizat într'un plan de sistematizare general, admis şi respectat de guvernele şi de societatea bucureşteană, nu am avea astăzi atâtea crâmpeie de artere neisprăvite şi rămase înfundate, care au costat enorm în raport cu economia socială a epocei, dar care nu-şi îndeplinesc funcţiunea. Cităm: B-dul Dinicu Golescu, înfundat cu un cap în fosta str. Zaverei (astăzi ocupată de liniile gărei de nord) si cu celălalt cap în termopilele dintre str. Virgiliu şi str. Ştirbey-Vodă; găsim şi azi înfundat b-dul Dacia, cu un cap în str. G-ral Lahovari şi cu celălalt în str. Romană, în nişte adevărate stricturi. Nu s'ar fi creiat aşa, mai ales b-dul Ferdinand, cu care s'a cheltuit în 1911 şi 1913, zeci de milioane lei aur, numai cu exproprierile, în o regiune, care pe acea vreme era o adevărată periferie de sat, pentru a se creia un bulevard lat de 80 m., dar înfundat într'o gară cu aspect de bungalow; Nu ne-am găsi şi astăzi cu aproape jumătate din Bucureşti (cea de răsărit, deşi în bună parte cu locuri virane) care ocupă peste 2500 de hectare, lipsită de un parc public sau de orice asigurare că în viitor se va creia unul [6]). Nu am avea de suportat şi astăzi inundaţiile unei canalizări insuficiente şi infecţia hasnalelor, care nu diferă mult de preistorica «la fosse fixe». Şi mai ales nu am avea în oraş o circulaţie aşa de amestecată, chiar în inima lui. Circulaţie care a speriat atât de rău pe cetăţeni şi pe conducătorii oraşului, de insuficienţa căilor de comunicaţie, încât îi împinge uneori la cheltueli nejustificate; căci dacă s'ar fi aplicat principiile economice ale zonificării urbanistice şi s'ar fi înţeles marile avantagii pe care le aduc o pricepută organizare a circulaţiei, cum şi o ştiinţifică repartiţie a încrucişării străzilor, ar fi fost rapid şi mult uşurată problema. Nu am avea în capitala noastră această dezordine, atât ca distribuţie în oraş. cât şi ca aşezare faţă de stradă, a atâtor clădiri publice. Şi nici acest arbitrar arhitectural, care, în detrimentul economiei, higienei şi esteticei oraşului, uimeşte la fiecare pas, până la revoltă, pe oricine are simţul ordinei şi armoniei.

Repetăm, nu putem fi prea pretenţioşi cu conducerea din trecutul mai îndepărtat. Dar când găsim că un *Nicolae Filipescu,* fără a fi fost nici urbanist, nici măcar technician, a iniţiat pe la 1893—1894, şi a obţinut o lege cu caracter ştiinţific urbanistic, în o epocă fără exemple numeroase de asemenea natură, chiar în ţările occidentale, o lege care impunea planul de ansamblu urbanistic, şi stabilea garanţii pentru desvoltarea ordonată a periferiei, cum şi pentru finanţarea realizărilor urbanistice; când ne gândim la un *Vintilă Brătianu,* care îşi dirija orice acţiune după un program general de durată, şi nu voia să meargă niciodată în necunoscut; când vedem că ne apropiem de mijlocul secolului XX, în care preocupările, exemplele şi legiuirile ştiinţei urbanistice au făcut progrese considerabile, avem dreptul, trebue, să fim mai exigenţi la judecarea trecutului apropiat al Bucureştilor, şi mai ales să fim neînduplecaţi la pregătirea viitorului acestui oraş. Cu atât mai neîngăduitori trebue să fim, cu trecutul acesta şi cu pregătirea viitorului,

6) In ultimii ani, graţie lucrărilor noastre şi alarmei noastre s'a început creiarea unor parcuri în această regiune. (N. A.).

www.dacoromanica.ro

cu cât au existat programe, au existat directive, au existat legi, care dacă ar fi fost urmărite, respectate, puteau da rezultate frumoase. Dar pentru aceasta era nevoie de dragostea de a cunoaşte îndeaproape astfel de studii, de a le înţelege. Ar fi trebuit măcar să existe interesul de a le înţelege.

Iată ce citeam într'o gazetă franceză [7]), din anul 1934, sub titlul «Anchetă în România». Autorul, după ce a stat un an şi jumătate în Bucureşti, îşi pune întrebarea: «Ce caută cineva în«tr'un oraş mare, mai ales într'o capitală? Răspunde: «evocarea unui trecut de prestigiu, o si«tuaţie pitorească sau grandioasă, o urbanizare «remarcabilă, plăceri savant organizate. In Eu«ropa se prezintă astfel, la grade diferite, numai «Viena, Praga, Buda-Pesta, care pot da satisfacţie. Nimic din acestea la Bucureşti». Autorul observă, e drept, orografia şi hidrografia săracă, cum şi arihtectura modestă, deşi pitorească a bisericilor, cu aer rustic (de bonnes paysannes), cu tencueli «maimuţărind sculpturile», dar cari şi strâng inima, când le vede strivite de clădirile mari de raport ce le înconjoară, de par nişte rătăcite în oraş. Mai adaogă, autorul străin, impresia că oraşul are câte-va artere largi, dar *fără legătură între ele.*

«Inutil să cauţi o perspectivă largă ca la Praga, sau un ring ca la Viena. Străzile nu sunt cu«rate, ci mai ales sunt pavate *cu bune intenţii,* «când cu asfalt, când cu piatră, când cu lemn, «dar mai mult te bălăceşti».

Deşi scriitorul ne este foarte favorabil şi declară apoi că «oraşul acesta în adevăr reprezintă un popor de ţărani care este foarte capabil să facă oraşe», noi trebue să recunoaştem că, în trecut, administraţia nu a făcut oraşe, deşi a cheltuit mult pentru oraşe.

11) *Planul de amenajare în vigoare, decretat în 1921.* In 1914, Vintilă Brătianu, deşi era numai consilier comunal al Bucureştilor, căci interesele mari ale ţării îl chemase la răspunderi excepţionale, a reluat ideile sale pentru creaţiuni urbanistice în acest oraş, pe baza unui plan general de sistematizare, rămas neîntocmit la plecarea sa în 1910 din fruntea ad-ţiei comunale. El a propus, în calitate de preşedinte al comisiunei technice a Capitalei, iar aceasta a adoptat, la 20 Aprilie 1914, un program urbanistic cuprinzând caracteristicile generale ale proectului de întocmit [8]).

Ca specialist, fiind chemat, curând după aceia, în luna Mai, la administraţia comunală, în capul serviciului ce avea atribuţia legală de a întocmi şi executa planul de sistematizare al oraşului, am fost însărcinat să aduc la îndeplinire programul din 20 Aprilie 1914. Lucrările au început la 1 Iulie acelaş an. Condiţiile programului şi directivele constante date de comisiunea technică, pe baza cărora am întocmit proectul, care şi astăzi este în vigoare legală, deşi mult deformat, erau:

a) Aplicarea legii Filipescu din 1895, cu modificările ei ulterioare, unele aduse şi de Vintilă Brătianu, cum şi a prevederilor aferente din legea de organizare comunală din 1894, în vigoare atunci, dar numai pentru suprafaţa legală de administraţie a oraşului;

b) Utilizarea planurilor topografice aşa cum se găseau atunci, adică incomplecte, căci nu fuseseră ţinute la curent cu desvoltarea constructivă, mai ales partea periferică a oraşului.

c) Formarea a trei artere inelare de comunicaţie, ocupând în cea mai mare parte străzile existente, care să fie lărgite unde va fi nevoie şi va permite posibilitatea, dar şi acestea în limita resurselor de care comuna va dispune;

d) Se va aplica art. 8 din legea de mărginire a oraşului Bucureşti, care era în vigoare, (şi care prevedea o lărgime minimă pentru orice stradă, de 12 metri), cum şi jurisprudenţele relative la neconstituţionalitatea impunerei grădinilor de faţadă la construcţiuni, condiţiuni care conduceau implicit la lărgirea mai tuturor străzilor Capitalei, la cel puţin 12 metri;

e) Inlăturarea, pe căi legale, a unor proecte parţiale din trecut, care se dovediseră inaplicabile sau periculoase, în raport cu marile cheltueli ce ocazionau, şi cu nemulţumirile la care dăduseră naştere; totuşi ţinându-se seama de ele, în măsura în care fuseseră deja aplicate pe teren, adică de aplicaţiunea art. 94 din legea comunală;

f) Introducerea în planul de sistematizare numai a lucrărilor ce depind direct de administraţia comunală, iar dintre acelea ce depindeau de alte autorităţi, să nu se prevadă decât soluţiile stabilite de acord cu acele autorităţi, mai ales că şi art. 2 al legei Cassei Lucrărilor Oraşului Bucureşti (legea Filipescu) nu prevedea şi măsuri de stabilire privind clădirile şi lucrările publice, altele decât cele comunale;

g) Terminarea proectului până la 1 Ianuarie 1915, cum impunea legea Cassei Lucrărilor Oraşului Bucureşti, adică un interval de circa 7 luni, deşi legea planului de sistematizare în vi-

7) **„Urbanismul"** pe 1934, pag. 172.

8) Vezi **„Bucureştii în viitor"** — Memoriul planului de sistematizare, de **C. Sfinţescu.**

www.dacoromanica.ro

goare încă din 1895, adică veche de 20 de ani, fusese neaplicată.

Existau deci mari dificultăți de fapt. Nu se găsea la Primărie nici o documentare, necesară întocmirii planului de sistematizare. Planul topografic nu era ținut la curent. Multe planuri anterioare de alinieri parțiale erau aplicate pe teren în mod dispersat. Deci, conform art. 94 al legei sus citate, se impunea o catagrafiere a acelor aplicațiuni, ceeace iarăși nu exista, pentru a evita despăgubirile pe care le-ar fi putut pretinde proprietarii, în cazul când viitorul proect nu ar fi ținut seamă de clădirile lor, de curând ridicate pe vechile alinieri. Am reușit totuși ca în anul 1915 să terminăm proectul general de sistematizare și cel cu detalii, la scara 1:1000; iar în anul 1916, acel proect să fie aprobat în cea mai mare parte, atât de comisia technică, cât și de consiliul comunal. Unele părți ale proectului au fost aprobate în 1916 și de consiliul technic superior și apoi de ministerul de interne, ca lucrări mai urgente. Răsboiul însă a întrerupt formalitățile de aprobare pentru restul planului, așa că abia în 1921, după multe discuțiuni și piedici, nu dezinteresate, proectul a fost, grație înțelegerei situației de către d. *C. Argetoianu*, pe atunci Ministru de Interne, aprobat de consiliul de miniștri și decretat de Regele Ferdinand, așa că a devenit un plan de sistematizare cu putere de lege, așa cum prevedea legea Filipescu din 1895.

12) *Prevederi și propuneri de avantgardă în acest proect.* Cu toate aceste insuficiențe din cauza restricțiilor originare, lucrarea noastră de atunci a depășit chiar, ab initio, cadrul legal, prin unele propuneri de avantgardă. Căci noi eram dirijați de spiritul științific al urbanismului modern. Am complectat rapid planul topografic, am adunat documentarea de bază, am extins pe cât posibil programul din 20 Aprilie 1914. Toate acestea, cu mijloace infime ce aveam la dispoziție. Am indicat drumul spre *planul regional*, introducând în plan și delimitarea suburbanelor, ca o indicație că planul Bucureștilor trebue să cuprindă și suburbanele. Ne-am ocupat cu gările, cu liniile ferate și cu accesoriile lor, de exemplu cu pasagiile de nivel, care erau de interes direct pentru oraș. Am menționat chiar un port de navigație al orașului. Am precizat o zonificare pe cartiere. Am propus o delimitare orașului, rațională higienică și estetică, prin o centură de plantații. Nici chestiunea locuințelor nu a fost lăsată nedicutată și fără propuneri. Desigur că prescripțiile legilor în vigoare nu au fost nici unele neglijate în proectul de sistematizare din 1914. Rețeaua de străzi de toate categoriile, cum și mijloacele de transport (proectul rețelei de tramvaie electrice a fost aprobat în Decembrie 1914), de diferite feluri, au fost examinate (chiar autobuzele și metropolitanele au fost luate în considerare). Dispozițiile de ordin higienic, ca diverse spații libere publice și asanări (canale și stații de epurație) au fost asemenea cercetate. Aprovizionarea orașului, prin centrele de aprovizionare uniform distribuite, au fost prevăzute pe baza unor statistici ale consumațiunei. Dar fiindcă știam că orice proect nu are valoare decât în măsura în care poate fi aplicat, și mai ales cât timp va fi aplicat, am insistat asupra necesității luării unor măsuri adequate *realizărei urbanistice*, măsuri unele de ordin pur administrativ, altele de ordin financiar. Mai ales am insistat asupra unor noui legiferări și regulamentări de interes urbanistic, pe baza cărora s'ar fi putut îndată extinde prevederile proectului de sistematizare din 1914. Am mers până acolo cu lucrarea noastră, că am întocmit și un ante-proect de lege, cu 84 articole, și am prevenit autoritatea comunală, că cu aparatul în ființă va fi o imposibilitate să se sistematizeze orașul așa cum cere știința urbanisticei. Am arătat în subsidiar și ce anume îmbunătățiri de practică ar putea fi aduse în cadrul legilor și mijloacelor financiare disponibile atunci, măsuri însă numai de tranziție.

Toate aceste relațiuni ce dăm acum, referitoare la proectul din 1914, se găsesc detaliat expuse în publicația noastră din 1919 intitulată «*Bucureștii în viitor*» — studiul planului de sistematizare al Capitalei, care a servit ca sursă de inspirație multor inițiative de după războiu.

13. *Izbânzi și înfrângeri ale acestei lucrări.* Planul urbanistic intocmit în împrejurări inexorabile și de așa natură că au determinat ca acesta să nu corespundă decât parțial științei urbanistice, se aplică, deși cu multe vicisitudini, de fapt dela 1915, încoace, deci de 20 de ani. Acest plan a format, și mai ales formează, singura coeziune a ideilor și faptelor administrației municipale separată pe sectoare, cu toate mutilările ce planul a suferit, cu o frecvență din ce în ce mai accelerată, în urma atacurilor a variate interese individuale. Acest plan a contribuit, încă, la infiltrarea în massele populare a ideilor urbanistice, idei care, chiar deformate, pot creia o conștiință urbanistică. Dar, mai ales, a contribuit la menținerea unei stabilități relative urbanistice, la evitarea reîntronării haosului ce exista în materie, la începutul anului 1914. Pe atunci, fiecare stradă avea alinieri independente de străzile vecine, și

www.dacoromanica.ro

atât de variabile, că fiecare funcţionar era autorul, sau măcar deţinătorul, în sertarul său a unei colecţii de planuri de alinieri pentru aceeaşi stradă planuri care, când se aplicau, când dispăreau, când reapăreau [9]). O adevărată farsă urbanistică. Dar proectul din 1914 a avut şi alte urmări bune.

Anume, multe din propunerile de detaliu cuprinse în plan, sau în memoriul ataşat lui, au fost introduse şi au intrat în practica curentă comunală, la Bucureşti şi chiar şi în alte oraşe ale ţării. Acele idei s'au difuzat aşa de bine şi pe nesimţite încât, ca totdeauna, ele erau declarate originale ale aceluia care întâmplător comanda execuţia lor pe teren. Dar am avut şi înfrângeri în lucrarea noastră.

Nu am reuşit, cu toată insistenţa acerbă şi persistenţa ce am depus. dela 1919 până astăzi, să facem ca acel plan de sistematizare, întocmit pe bază de extremă economie, (de o economie cum Vintilă Brătianu ştia să o impună), să fie constant respectat, să nu fie şi mai mult comprimat, până la anihilare, prin modificări succesive. In adevăr, s'a renunţat, de către consiliile comunale, treptat, la parcurile de centură propuse; s'a renunţat la multe parcuri interioare oraşului; s'a renunţat la numeroase străzi de degajare, ori la lărgirea unora importante; s'a renunţat chiar la sporirea unor teşituri cerute imperativ de siguranţa circulaţiei repezi. Toate aceste renunţări au intervenit numai sub pretextul unor economii rău înţelese, dar mai ales pentru satisfacerea unor intervenţii particulare, permanent în contradicţie cu interesul general.

Nu am reuşit să convingem, cum de altfel nu au reuşit nici legile mai noui ca cea din 1924 pentru unificarea administrativă şi cea din 1929, să se impună, adică să facă să fie întocmite *programe de lucrări,* pe epoci de 5—10 ani, şi anume pe baza planului de sistematizare, programe care să fie urmărite metodic. Nu am reuşit nici măcar să oprim executarea de lucrări ale administraţiei comunale, însă în afară de orice program, şi contra planului de sistematizare-lege. Nu am reuşit asemenea să împiedicăm introducerea în regulamentul de construcţiuni şi alinieri din 1928, a unor dispoziţii anti-urbanistice, care micşorau, faţă de regulamentul anterior, spaţiile libere particulare, însă sporeau în acelaş timp nejustificat şi antihigienic înălţimea construcţiilor, în detrimentul vecinătăţilor şi al cerinţelor urbanistice ale străzilor [10]). Cum era dar să reuşim ca Parlamentul să voteze proiectul de lege urbanistic românesc, despre care am vorbit mai sus, când acel proect de lege cuprindea atâtea restricţii ale bunului plac? Cum era să mai reuşim, după anul 1919, când serviciile technice şi administrative comunale au fost intenţionat pulverizate şi puse sub conduceri, care se aflau în o adevărată cursă de independenţă (şi se ştie ce este la noi independenţa); sau după 1923, când trei din serviciile de bază edilitare comunale, au fost detaşate în formaţiuni separate, ca intreprinderi comerciale, cu condilii de administraţie, etc. (serviciul apelor şi al canalizărilor; apoi al uzinelor şi în fine al parcurilor) aşa că nici serviciile technice nu mai puteau fi coordonate şi supraveghiate după un plan unitar? Imposibilitatea obţinerei vreunui rezultat a apărut mai ales după 1926, când Bucureştii a fost împărţit în patru şi apoi în cinci sectoare, unităţi administrative cu mare avânt de autonomie, fiecare cu politica şi politicienii lui, care nu voiau să ştie nici de plan de sistematizare, nici măcar de autoritate centrală [11]) (ultima la un moment dat fiind declarată o ficţiune). Am prevăzut agonia planului de sistematizare, ne-am convins de inutilitatea eforturilor în astfel de condiţii generale legalo- administrative.

Se impune deci o reformă radicală a administraţiei municipiului Bucureşti, dar care, suntem convinşi, nu se va obţine dacă nu se pregăteşte o justă conştiinţă socială urbanistică. Sunt acum prea multe interese şi de prea variate specii, în sens contrar, ca să poată reuşi o simplificare, o raţionalizare. Mai multe încercări de legiferare în acest sens nu au reuşit [12]).

14. *Posibilităţi financiare şi întrebuinţarea lor urbanistică.* In aceste împrejurări, ne întrebăm: ce posibilităţi, ce disponibilităţi financiare a avut administraţia comunală, şi cum le-a întrebuinţat, dela 1919 până la 1935, în raport cu planul legal de sistematizare al oraşului? Ce s'ar fi putut face pentru veritabile creaţiuni urbanistice în Bucureşti? Răspunsurile ne pot servi ca învăţăminte pentru cazul când vom organiza viitorul Capitalei. Dar la prima întrebare nu este uşor de dat un răspuns. M'am exprimat că, veniturile şi cheltuelile, mai ales cele din ultimul deceniu, ale administraţiei municipale, sunt osmozate prin va-

9) Suntem informaţi că această situaţie a renăscut de câţiva ani. (N. A.).

10) A se vedea şi **„Urbanismul apărării naţionale"** (rev. **„Urbanismul"**, No. 3—4, anul 1938), de **C. Sfinţescu.**

11) Se pare că ultimele proecte de legi (din 1938) cată a remedia răul (N. A.).

12) Vezi notiţele 2 şi 11.

www.dacoromanica.ro

riate capilare. O statistică, care să clasezе şi să însumeze cert aceste venituri şi cheltueli, din punct de vedere al realizărilor urbanisitce, nu există. Iar elementele, care ne-ar putea conduce acolo, sunt ca şi lovite de exoterism. De aceia am fost obligaţi să ne mărginim la utilizarea bugetelor anuale comunale, aprobate şi publicate, ca să extragem de acolo cifrele care ne pot interesa. Ştim încă din 1929, când am mai încercat [13]) să stabilim *coeficientul urbanistic* al activităţii comunale, că este o imposibilitate practică să folosim ştiinţific aceste bugete. M'am convins din nou de acest adevăr, acum, când am încercat o analiză urbanistico-financiară mai amănunţită.

Este o mare diferenţă între buget şi contabilitate. Bugetul este o concepţie de muncă, de activitate, dar mai ales de realizări: Comptabilitatea este numai technica evidenţierii sumelor. Concepţia bugetară variază, trebue să difere la un particular, de aceia a unei intreprinderi industriale: la o intreprindere industrială, faţă de una publică; la una publică de interes local, faţă de una de interes de Stat. In orice buget trebue însă să iasă în evidenţă concepţia de bază în funcţionarea organismului regisat de buget. La un oraş, concepţia bugetului trebue să fie una de *ştiinţă urbanistică,* gradată după cum oraşul e în o fază de formaţiune, în una de transformare sau în una de intelectualizare, totdeauna însă predominând, cum am spus, *interesul social.*

Ce concepţie găsim în bugetele Bucureştilor, întâi la venituri şi apoi la cheltueli?

La venituri, între 1914 şi 1923, găsim o concepţie administrativă a bugetului, o concepţie, să-i zicem, legalistă: anume, veniturile sunt dispuse după o normă potrivit legilor care au înfiinţat acele venituri. Fără a considera perfectă o astfel de concepţie, o găsim totuşi bună; ea permite mai uşor un examen al aplicaţiunilor principiilor urbanistice, decât concepţia pe care o găsim în bugetele oraşului Bucureşti dela 1923 la 1927, perioadă în care veniturile bugetare nu mai pot fi comparabile dela an la an, căci grupările sunt continuu schimbate, fără un fir conducător. In această epocă, concepţia bugetară, la venituri, pare a fi asemenea aceleia a unui particular; deci o concepţie privată, în care interesează numai quantumul şi locul de unde provine venitul, fără preocuparea socială asupra naturei veniturilor. Sistemul acesta a continuat, cu mai multă complicaţie şi variaţie ,după 1927 până astăzi, cu agravarea că, în unii ani, nici măcar nu figurează în buget toate veniturile municipale. In astfel de condiţii străduinţa noastră risca să devină o muncă a lui Sisyf. Am fost deci obligaţi să renunţăm la găsirea preocupărei urbanistice, într'un compartiment municipal, unde nu a existat nici una. Ne mulţumim să alcătuim numai o totalizare a veniturilor municipale dela 1914 la 1934, după veniturile anuale, readusă la aceaşi valută, lei actuali, din care am scăzut quantumul cu care aceste venituri erau reduse automat prin plata anuităţilor datoriei publice a municipiului. Cu alte cuvinte, ne-am mulţumit cu stabilirea aproximativă a venitului net total. Am constatat astfel, că, Municipiul Bucureşti, între 1914 şi 1934, a avut un venit total net de circa 12,1 miliarde lei actuali; iar totalul anuităţilor plătite, şi care au fost scăzute din venitul brut, este de circa 0,5 miliarde lei actuali, pe acelaş interval.

La cheltueli întâlnim aceaşi lipsă de concepţie urbanistică, care ne pune iarăşi în imposibilitate a separa cheltuelile făcute pentru creaţiuni urbanistice, de cele cerute de întreţinere, de personal etc. De aceia renunţăm de astă dată să stabilim un coeficient general urbanistico-financiar pe întregul interval 1914—1934. Ne mărginim să alegem atunci bugetul unui singur an, anume cel pe anul 1929, în care găsim trecute şi bugetele sectoarelor şi acelea ale Uzinelor Comunale Bucureşti, ale Lăptăriei Comunale, ale Casei Grădinilor etc. Menţionăm că niciodată şi nicăieri nu se găseşte înglobat sau rezumat cât de sumar, si bugetul unei intreprinderi complect municipalizate, dar considerată particulară, anume a întreprinderii pentru gaz şi electricitate. Acest fapt ne pune în situaţia că nici măcar pentru anul 1929 să nu putem prezenta o cifră apropiată a coeficientului ce reprezintă «*creaţiunea urbanistică*». Găsim de ex. că în anul 1929, Uzinele Comunale au prevăzut în buget sume pentru noui investiţii de circa 164 milioane lei, iar municipiul cu sectoarele şi cu celelalte organizaţiuni anexe la un loc (afară de gaz şi electricitate), încă circa 165 milioane. Prin urmare, în acest an, investiţiunile în noui creaţiuni urbanistice s'au urcat la cel mult 329 milioane lei, ceeace la un buget total de 1,598 miliarde lei, reprezintă un procent de circa 21%. Probabil că în realitate investiţia a fost mai mică, fiindcă nu cunoaştem vre-un an în care să se fi executat toate lucrările prevăzute în bugetul respectiv, şi rare ori lucrările executate într'un an nu au fost distribuite la plată şi în alţi ani următori. Dacă mai ţinem seamă încă şi de faptul că o foarte importantă parte, marea majoritate, a sumelor, investite de municipiu şi sectoare, reprezintă plăţi pentru pavagii, cari de fapt nu pot fi considerate creaţiuni urbanistice, ci nu-

13) Am publicat în alta parte acele constatări sub titlul „**Administraţia Comunală în cifre**".

www.dacoromanica.ro

mai complectări a creaţiunei urbanistice, desigur că procentul de 21% trebue considerabil micşorat.

Dorinţa noastră ar fi fost să prezintăm o oglindă fidelă a creaţiunilor urbanistice, *grupate funcţional* şi *pe categorii de utilităţi*. Astfel am fi prezentat întâi creaţiunile din grupa funcţiunei de *alimentare*, precum cele de instalaţii de apă, cele pentru energie electrică şi gaz, cele pentru hale, pieţe, abatoare, cele pentru lapte, frigorifere, ghiaţă, etc.; cele pentru depozite şi antrepozite. După aceia am fi stabilit sumele cheltuite cu creaţiuni din grupa *elaborării*, precum cele pentru căi de comunicaţii (ca exproprieri), cele pentru instalaţii industriale (cartiere industriale şi locuinţe muncitoreşti), cele pentru pavaje şi poduri din nou, cele pentru construcţii de interes public (şcoli, muzee şi altele), cele pentru parcuri şi grădini publice, cele pentru mijloace de transporturi (tramvaie, autobuze, canale de navigaţie şi altele). In urmă am fi trecut la grupa cheltuelilor cu creaţiunile pentru *evacuare*, precum cele pentru canalizări şi accesoriile lor, cele pentru instalaţii de adunare şi distrugere a gunoaielor, cele pentru ridicarea zăpezilor, pentru cimitire şi altele. Am fi introdus chiar grupa cheltuelilor pur *sociale*, ca cele pentru siguranţa contra incendiului (pompieri), pentru combaterea tuberculozei sau altor boli (sanatorii, dispensarii, spitale şi altele) şi cele pentru stârpirea locuinţelor insalubre.

Dar nici bugetele, piste adevărate catastife de cifre, nici dările de seamă municipale, nici simple înşirări de fapte, nu ne pot călăuzi la astfel de preciziuni. Fie ca cel puţin aceste sugestii să folosească pe viitor unei concepţii urbanistico-financiare, la întocmirea şi urmărirea bugetelor comunale. Dacă administraţiilor noastre locale nu le-ar fi simpatice astfel de sugestii, cel puţin organele superioare de directivă şi coordonare, să le impună la nevoie chiar prin lege.

15. *Planul metropolitan urbanistic*. Am menţionat că ştiinţa urbanistică cunoaşte astăzi trei feluri de planuri de amenajare, care trebue să coexiste, şi deci să concorde, să nu se contrazică: planul de urbanizare *local*, apoi cel *regional*, şi, în fine, cel *superurbanistic* ori naţional (zis şi de bonificare integrală). Un plan de sistematizare, al unui oraş mare, nu este suficient, dacă a fost studiat şi stabilit numai din punct de vedere local. El conduce neapărat şi la planul de urbanizare regional, în care să fie încadrat. Am arătat că am sugestionat această extensiune, chiar în 1914; şi că nu o putem aduce la îndeplinire chiar de atunci, căci legea de organizarea administrativă era protivnică. Nu am încetat însă a difuza ideia, mai ales când, după război, (dela 1920 incoace) ea a fost aplicată în statele înaintate precum: Anglia, Germania, Franţa, Statele Unite şi chiar Italia. Dacă nu am ajuns să avem o lege urbanistică, aşa cum propusesem, am reuşit cel puţin să facem să se adopte, în prima lege specială de organizare a municipiului Bucureşti, cea din 1926, ideia extensiunei planului urbanistic al Bucureştilor, măcar până la linia fortu-rilor; deci pentru o suprafaţă de circa 37,000 hectare, suprafaţă care cuprinde şi suburbanele. Atunci a reuşit urbanistica românească să cucerească şi dreptul de a impune spaţiul «*non aedificandi*», prin interzicerea parcelărilor de terenuri pentru construcţii, situate în afara anumitor zone. In aceaşi lege s'a obţinut dreptul ca planul urbanistic să fixeze şi delimitarea oraşului. Desigur eram încă departe de a dobândi mecanismul juridic necesar unui plan regional. Era totuşi un progres în acest sens. Am putea considera că obţinusem dreptul de a întocmi un plan urbanistic pentru Bucureşti, să-i zicem *plan metropolitan;* un plan sui generis, pentru că trebuia să cuprindă numai oraşul şi suburbanele lui apropiate. Celelalte prescripţii urbanistice legale rămâneau aceleaşi, cele cuprinse în legea din 1895 şi cu imperfecţiunile lor arătate.

16. *Faza de tranziţie şi de organizare*. Dar legea din 1926 impunea alte sarcini presante, care întârziau realizarea planului metropolitan. Era necesară deci o fază de tranziţie relativ lungă. Legea fixa o nouă limită oraşului, puţin extinsă faţă de cea teoretică din 1895, căci anexa la oraş suprafeţele construite în directă continuitate cu vechile lui limite. Acele suprafeţe intrau abia acum sub administraţia Bucureştilor, dar nu aveau nici un fel de plan, nici topografic, nici urbanistic; fiindcă planul decretat în 1921 cuprindea numai suprafaţa din delimitarea pe atunci în vigoare (adică cea conformă legii din 1895). Pentru aceste suprafeţe, construite şi anexate oraşului, trebuia deci întocmite de urgenţă un plan topografic, deoarece planul ridicat de Institutul Geografic al armatei în 1894, la scara 1:20.000, pentru suprafeţele exterioare oraşului, deci la o scară prea redusă, nu ne procura practic nici o indicaţie. Căci pe la 1894 acele suprafeţe erau câmpuri de cultură şi nu exista pe acolo nici o construcţie, nici o stradă. Intre timp formalităţile de aprobare a planurilor de sistematizare deveniseră mai complicate, fiindcă luaseră fiinţă şi sectoarele, aşa că trebuiau obţinute, la întoc-

www.dacoromanica.ro

mirea planurilor urbanistice, cel puţin adeziunile acestora. Dar continuele schimbări la conducere, la legi şi la delimitări, multiplele formalităţi care trebuiau reluate da capo, spre a legaliza planurile întocmite pentru nouile suprafeţe, tot felul de imixtiuni şi veleităţi de a impune anumite soluţiuni; toate aceste impedimente au contribuit ca nici până azi să nu poată fi obţinute planuri cu putere legală pentru toate străzile cuprinse în nouile suprafeţe periferice anexate. Această muncă, cu atât de puţin folos, a măcinat energia şi timpul serviciului technic respectiv, aşa că acesta nu a putut păşi, dela început chiar, adică din 1926, la întocmirea planului metropolitan urbanistic cerut de lege. Totuşi, nu am pierdut ocazia să întocmim şi să legalizăm unele planuri speciale, precum acele pentru lărgirea între 60—100 m. a arterelor radiale din Municipiu. Dar o piedică, şi mai de temut, sta în calea acestui plan. Era lipsa planului topografic pentru noua regiune metropolitană. Planul pseudo-cadastral existent al Bucureştilor cuprindea numai suprafaţa, de circa 5800 de hectare, care forma delimitarea din 1895; şi încă şi acela, cum am arătat, era incomplect. Cum puteam obţine planurile topografice pentru restul suprafeţei, până la linia forturilor, adică pentru încă circa 31.000 hectare? Era inevitabilă deci trecerea prin o *fază de* pregătire, cât se putea mai scurtă, pentru adunarea materialului de bază, care să servească la elaborarea programului urbanistic. Mai nădăjduiam şi cel puţin o ameliorare din punct de vedere urbanistic a legii municipiului, căci nu ne mai aşteptam la o lege specială urbanistică, pe care o imaginasem încă dinainte de răsboi, adică aşa cum se votase, după răsboi, în multe State (Franţa în 1919, Japonia 1919, Suedia în 1919, Anglia în 1923, Italia în 1923, Buda-Pesta în 1926). Viena în 1928, etc.).

Planul topografic [14]) a fost realizat în 1927 pe calea aerofotogrametică, ca fiind mai rapidă şi mai eftină. Dar pentru economie, acel plan s'a ridicat numai pentru zonele construite, unde nu posedam vre-un plan topografic vechi, la o scară convenabilă, de exemplu la 1:1000. Pentru restul suprafeţei a fost ridicat un plan la scara 1:5000 (suficient pentru studiul extensiunilor şi recordărilor). Mai aşteptam şi o *lege a cadastrărei* [15]) oraşului, care să ne dea posibilitatea refacerei integrale a planului topografic. De aceia evitam cheltueli anticipate cu lucrări topografice care, fără un cadastru, ar fi avut după câţiva ani o valoare urbanistică mediocră, într'un oraş în rapidă transformare. Viitorul ne-a dat deplină dreptate.

E momentul să arătăm, că, în această epocă ne-am străduit, şi în deosebi în anul 1928, să convingem administraţia comunală asupra necesităţii unei metode ştiinţifice de lucru la întocmirea proectului urbanistic. Anume, propuneam să se formeze comisii pe specialităţi (sub comisii formate din specialişti) care să studieze, fiecare, anumite probleme. Lucrările acestor sub comisiuni specializate, să fie discutate şi adoptate de comisia plenară, spre a se ajunge la stabilirea unui *program urbanistic complect* şi realizabil, care să fie susţinut de toate ramurile de activitate, şi astfel, asigurat că va fi pus în aplicare, şi respectat cu stricteţe. Am publicat în «*Arhiva pentru Ştiinţa şi Reforma Socială*» (Nr. 1—3, anul 1929) şi am extras şi în broşură raportul detailat ce am făcut, în speranţa că cel puţin pe această cale vom ajunge să convingem pe cei în drept ca să adopte un astfel de sistem. Interese străine de urbanism, şi activând, pe cât de ocult, pe atât de perseverent, au făcut ca orice argument, de orice valoare să devină inutil. Astfel că, şi în 1928, şi mai târziu, şi mai ales acum, interesul urbanismului este jugulat de un veto al unui permanent ocultism. In precitatul raport intitulat «*Cum să sistematizăm Bucureştii*», propuneam, în esenţă, şi ca exemplificare, formarea a trei subcomisiuni: a) aceia istorico-geografică, în care istoricul, geologul, meteorologul, geograful, inginerul silvic, hidrologul, agronomul, şi urbanistul să colaboreze pentru soluţionarea problemelor în legătură; b) aceia socialo-administrativă, în care economistul, sociologoul, industriaşul, comerciantul, juristul, administratorul, financiarul, higienistul, medicul, reprezentantul muncei, să colaboreze cu urbanistul la determinarea cadrului economico-social pentru viitor; în fine c) subcomisiunea technico-artistică, în care inginerul, de diferite specialităţi, arhitectul, reprezentanţii intreprinderilor publice şi chiar artiştii plasticei, să-şi coordoneze programul desvoltărei viitoare a lucrărilor speciale.

Dar mai ales în acel raport susţineam imperativul *asigurărei mijloacelor legislative şi financiare* pentru realizarea planului urbanistic.

A fost un moment, în 1931, când, deşi tardiv, s'a adoptat parţial un sistem analog de colaborare a unor specialişti. Apoi s'a recurs şi la subcomisiuni, dar abia în 1933, şi mai ales fără ale-

14) Un plan topografic la zi, şi fără reproş, Municipiul Bucureşti nu a reuşit sa aibă nici pânà astăzi, când se utilizează tot cel din 1927 (N. A.) în 1938.

15) De câţiva ani se agită mereu în ziare şi prin comisiuni speciale, cadastrarea oraşului. Dar nu se văd încă rezultatele (N. A. în 1938).

www.dacoromanica.ro

gerea judicioasă a membrilor, care ar fi putut aduce un aport folositor în comisiune. Scopurile acestei proceduri au fost însă deformate, iar urbanistul nu a fost lăsat să coordoneze ansamblul, ca să prezinte un program general admis. De aceia rezultatul urbanistic al comisiunei şi al subcomisiunilor a fost insuficient, şi a dat prilej la înlăturarea planului numit acum la Primărie «*planul 1933*».

Spre finele anului 1928 s'a schimbat guvernul şi, ca de obicei, şi administraţia comunală. Totul a trebuit atunci să fie reluat dela capăt. Când să înceapă lucrul, Bucureştii au fost înzestraţi, ca şi ţara întreagă, cu o nouă lege de organizare administrativă. Am câştigat şi în acele legi noui principii urbanistice dar ne-am convins, în acelaş timp, că o lege specială urbanistică rămâne încă neînţeleasă în mediul politic, şi deci eforturile noastre în acest sens au rămas iarăşi inutile. Dar vechile speranţe, că tot se va putea obţine un progres legislativ pentru planul urbanistic al Bucureştilor, nu au fost complect desamăgite. In legea de organizare a Bucureştilor din Septembrie 1929, s'a prevăzut, într'adevăr, în şapte noui articole, drepturi suplimentare pentru planul de amenajare, deşi acele previziuni nu sunt în absolută concordanţă cu principiile ştiinţei urbanistice. Prin art. 38 al legii, care şi astăzi este în vigoare, s'a precizat că organul care întocmeşte planul de sistematizare al Municipiului este dir. cadastrului şi sistematizări oraşului. Precizarea a fost făcută prin lege, ca să se evite pe viitor repetarea încercărilor arbitrare din trecut, sub influenţe occulte, ca să se dea o astfel de lucrare în interprindere unor eventuali favoriţi ai potentatului efemer. Aşa se întâmplă încă astăzi în mod curent cu planurile de sistematizare ale oraşelor noastre din provincie, unde această chestiune a ajuns o adevărată întreprindere. Din nenorocire, la noi în ţară, nici chiar textele clare ale legilor nu se respectă, aşa că, vom vedea, nici la Bucureşti art. 38 nu a fost respectat. Altă nouă prevedere a legii din 1929 consta în faptul că, planul de sistematizare are dreptul să se ocupe şi cu unele lucrări publice, care depind de alte administraţiuni. De exemplu de căi ferate, de porturi şi aeroporturi, de clădirile publice, şi altele. Aceaşi lege mai dă dreptul ca planul de sistematizare să stabilească amplasamentul, înălţimea şi procentul de construcţie la clădirile de pe terenurile particulare, ceeace rezultă şi din interpretarea legii de organizare a administraţiei locale din acelaş an. Legea a mai prevăzut, pentru prima oară, dreptul planului de a *comasa proprietăţile;* dar, din nefericire, acest principiu a fost atât de insuficient redactat, încât dreptul de comasare este inoperant pe calea justiţiei. S'a mai introdus în lege, dar la fel de insuficient, şi dreptul de *expropriere pe zone,* care, de altfel, fusese inscris şi în «*legea pentru unificarea ad-tivă din 1925*», dar atunci în mod cu totul inoperant, cum s'a făcut dovada îndată după aceia. In timpul acestor schimbări de legi, dir. sistematizării din municipiul Bucureşti, ce conduceam, a întocmit proiectele unor lucrări de amenajare importante, lucrări de interes într'adevăr urbanistic. Precum acelea pentru asanarea lacurilor Colentinei, prin aducerea de apă din Ialomiţa (studii publicate separat); apoi executarea pe teren a ameliorării *lacului Băneasa,* şi altele. Dar mai ales, în acest timp, se aduna materialul documentar, prin cercetări migăloase, pentru a servi la planul metropolitan urbanistic.

17. *Studii preliminare în 1931.* Noua lege din 1929 nu oferea alte posibilităţi pentru planul metropolitan în preparaţie. Am încercat deci din nou formarea sub comisiunilor speciale, cum propusesem în raportul nostru din 1928. Am arătat că succesul a fost însă cu totul parţial, ca formă, şi încă şi mai puţin ca fond. Căci comisiunea aprobată a fost formată din competenţe prea inegale. Am fost obligaţi atunci să ne luăm singuri sarcina de a îndeplini misiunea ce ar fi trebuit s'o aibă subcomisiunile, şi, spre a forma o bază de discuţiune în comisiunea de sistematizare, spre a-i indica o doctrină, care să dirijeze şi să evite surprinzătoare divagaţiuni, am întocmit, şi citit în comisiune, studiile publicate apoi în *Buletinul Soc. Politechnice* (delimitări, spaţii verzi, zonificare, circulaţiune). Acele studii au avut şi marea cinste să fie premiate de *Academia Română,* şi au fost curând complectate de noi cu un studiu de estetică urbanistică. Astfel am fixat problemele principale de bază, ale amenajării Bucureştilor, ca urmare a unei documentări variate. Am schiţat în acelaş timp, provizoriu, şi *programul* logic, de adoptat, pentru a putea trece în urmă la întocmirea planului director, după care să studiem adevăratul plan de amenajare, cu detalii de aplicare pe teren.

Ne-ar fi imposibil să facem aci o desvoltare a acestor studii, care formează un adevărat volum, cu peste 360 pagini, cu 157 figuri şi 46 de planşe. De aceia vă rugăm să ne permiteţi a rezuma explicaţiunile noastre la cele câteva planşe explicative, care cuprind materia concentrată şi care au putut fi văzute şi la «*Expoziţia Internaţională de Construcţii*» *dela Berlin, din 1931,* în secţia rezervată congresului internaţional urbanistic,

www.dacoromanica.ro

din acelaş an şi din acelaş loc. Aceste planşe se găsesc indicate cu detalii şi în catalogul acelei expoziţii, şi mi s'a adus la cunoştinţă că metoda a fost prezintată ulterior şi studenţilor în unele politechnice germane.

18. *Acţiuni oculte de zădărnicire.* S'a întâmplat cu aceste lucrări că, odată terminate şi scoase la lumina tiparului, au apărut din întunericul protector, pletora de urbanişti, care să imite pe sofistul demagog din antichitate. Acela, după ce tăcuse tot timpul în adunarea cetăţenească, la fine, a exclamat: «Cetăţeni, ceeace a spus aşa de frumos predecesorul, eu mă simt în stare să fac». Dar astfel de oferte nu reuşiseră nici în 1921 să zădărnicească legalizarea planului local al Bucureştilor, plan cu care ne-am ocupat mai sus; cum nu a reuşit nici în 1828, ca să ia în întreprindere proectul planului metropolitan; cum nu au reuşit nici în 1933.

Mai înainte, de a da câte-va indicaţiuni asupra unui joc periculos urbanistic vom arăta, prin exemple recente, cât adevăr cuprindea metoda concepută şi susţinută de noi. Alegem Parisul, ca mai cunoscut şi mai înţeles de societatea românească.

D. AMENAJAREA REGIONALA A PARISULUI [16]).

19. *Organizare şi rezultate.* Acest plan de amenajare este un veritabil plan regional, căci se ocupă cu o zonă de protecţie de 35—60 km. măsurată din centrul metropolei. Planul este încă în curs de întocmire, pe baza legii din 1932, care exige un *program* şi un *plan director,* cum şi o *anchetă pe specialităţi* şi o lege care să asigure *mijloacele financiare.*

S'au format astfel, în 1932, următoarele comisiuni: a) comisia legislativă şi financiară; b) comisia planului; c) comisia aplicării planului; d) comisia serviciilor publice; e) comisia transporturilor şi a circulaţiei. Comisiunile se adunau la două săptămâni împreună pentru coordonarea lucrărilor. Iată dar, cum ceeace noi ceream în 1928, şi mai înainte, a fost legiferat şi aplicat în Franţa, pentru Paris, în 1932.

Lucrul efectuat până în 1933 a fost, după cum urmează. Comisia întâia a studiat: legile şi anexele lor pentru exproprieri, servituţi, plus valută, legislaţie comparată, pentru oraşe grădini pentru o casă de finanţare a lucrărilor propuse în planul de amenajare. Comisiunea a doua a stabilit: delimitarea, ordinea pentru planurile locale ale comunelor, regulamente asupra zonificărei forestiere. Comisiunea treia a examinat chestiunile de lotizări. Comisiunea a patra a studiat: regruparea serviciilor publice, asanarea regiunei, chestiunea gunoaielor, luminatul şoselelor naţionale. Comisiunea a cincea a studiat, pe sectoare, la Ministerul de lucrări publice, chestiunea transporturilor.

20. *Fonduri pentru creaţiuni urbanistice.* La 7 Iulie 1934, prin o lege, s'a acordat credite, eşalonate până la 1940, care însumează 10 miliarde de franci francezi, pentru lucrări urmărind utilizarea resurselor ţării şi combaterii şomajului. Din acestea, 4, 5 miliarde franci francezi au fost alocate numai regiunei parisiene, sume care se vor acoperi de oraş, de departament şi de Stat. Repartiţia fondurilor, potrivit planului de amenajare regional, este următoarea: 650 milioane fr. fr. pentru asanarea regiunei; 1 miliard pentru drumuri naţionale în regiune; 240 milioane pentru poduri şi amenajare de bulevarde militare la Paris; 60 de milioane pentru căi navigabile la Paris; 1,1 miliarde pentru amenajarea de gări în reţeaua Statului; 300 de milioane pentru alimentarea cu apă, din care 30 de milioane pentru baraje-rezervoare; 360 de milioane pentru construcţii şcolare în regiune; 30 de milioane pentru lucrări de arte frumoase şi turism; 200 de milioane pentru construcţii de învăţământ superior şi secundar; 50 de milioane pentru interconexiuni electrice. Total 4,5 miliarde fr. fr. Vedem ce armonie există între repartizarea sumelor la Paris, şi ce contrast isbitor cu utilizarea resurselor, cum am arătat, la Bucureşti!

21. *Predominanţa technicei şi economiei ingineresti.* Iată acum şi unele din lucrările indicate în cuprinsul rapoartelor şi studiilor comisiunei technice, formată din ingineri pe specialităţi.

Căi de comunicaţii în Paris se prevăd: bulevarde militare pe centură, cinci noui artere radiale exterioare, căi intercomunale în departament, şi o nouă arteră de 30 m. de la piaţa Trocadéro până la un squar la Vaugirard, de 2 hectare, unde se desafectează o uzină de gaz ce ocupă 6 hectare. Se câştigă terenuri, asemenea prin desafectări de uzini de gaz, şi la Ivry şi St. Michel.

Spaţii libere publice, cu parcuri şi terenuri de joc, se rezervă, pe fosta linie de centură de fortificaţie, pe 300 m. lăţime (fosta zonă militară non aedificandi). Din 94 bastioane sunt deja nivelate (rase) 83; şi au fost mişcate 14 milioane m. c. de teren şi 400.000 m. c. de zidărie de piatră moaloane, lucrări la care numai manopera a costat 55 milioane franci francezi, căci totul se făcea mecanic, cu maşini. Mă gândesc că un primar, ducându-se la Paris ca să viziteze lucrările

16) Vezi „Genie Civil" Nr din 23 Februarie şi 2 Martie 1935: „L aménagement de la région parisienne" de P. Razons.

www.dacoromanica.ro

oraşului, s'a întors şi a dat interviewuri în ziare «că la Paris nu se lucrează nimic, nu a văzut nimic». Că nu a văzut nimic, credem, dar că nu se lucrează, iată dovezile contrarii. Dar este această activitate şi o dovadă în plus de dreptatea alocaţiunii noastre introductive pe care am adresat-o colegilor ingineri.

Arterele radiale, în punctele de traversare ale fostei centuri, au lărgimi de 30 până la 90 de metri; sunt plantate, iar carosabilele au 16,50 m. pentru şase şiruri de vechicule. L'Avenue de la Porte de Vitry are gări speciale pentru autobuze şi tramvaie, pentru facilitarea călătorilor la schimbarea mijloacelor de transport. De aceia acolo se prevede o lărgire specială dar locală, a arterei radiale. Din 59 de astfel de porţi de penetraţie în metropolă, 47 sunt amenajate în acest fel, lucrările fiind începute din anul 1919. Dela Octombrie 1934 au fost angajate 150 milioane franci francezi, numai pentru amenajarea acestor accese (porţi). Mai sunt de lărgit, între limita inferioară 12 m. şi media 15 metri a carosabilului, şi excepţional la 20 metri, circa 60 de km. Pavajul carosabilului e pe 8.50 m. executat cu piatră, mozaic sau cu beton.

Un bulevard circular, analog cu acel al lui Napoleon III, se prevede pe 2,5 km. lungime, dar deviind dela linia de centură spre delimitarea adtivă veche a Parisului, cu lărgimi de 30—40 m. şi cu carosabil de 7,50 m. lăţime, aşezat la mijlocul profilului. Incrucişările inelului cu radialele se fac pe căi suprapuse (viaduct ori tunel), ca la Auteuil. Sunt 24 astfel de încrucişări.

Cele 5 artere radiale menţionate, leagă centura Parisului cu exteriorul până la 15—30 de km. distanţă, şi sunt unite apoi prin o mare arteră de rocadă, ce trece pe lângă Versailles, Pontoise Claye, Arpagon, Cele 5 radiale facilitează accesul spre Brest ori Bordeaux (prin Versailles); spre Le Havre ori Calais (prin Saint Germain); spre Lille ori Reims (prin Sainte Denis); spre Nancy sau Belfort (prin Vincenes); spre Orléans sau Lyon (prin Porte d'Italie).

Atenţie deosebită se dă portului fluvial dela Gennevilliers, la 10 km. distanţă de fosta centură. Acolo se prevăd noui bazine, de un total de 47 de hectare, cu adâncime de 4,75 m. plus 180 ha. rezervă pentru industrii. Unele bazine sunt deja în execuţie, de lungime între 600—800 metri. Drumul de acces al portului e de 30 m. lărgime şi de 3,2 km. lungime. Alte bazine sunt prevăzute la canalul Oureq, care este lărgit şi adâncit (la Pantin de 593×65 metri) şi pe canalul Sainte Denis (la Porte de la Vilette de 330×46 metri şi la Porte de Bercy, unul analog).

Sunt amenajate şi protecţii contra inundaţiilor Parisului, prin desfiinţarea de baraje şi rectificări de braţe, cum şi prin executarea unor noui rezervoare, — ca cel dela Pannessiere de 82 milioane metri cubi şi 42 metri adâncime, care va da 18 milioane kilovaţi ore pe an şi va costa 85 milioane fr. fr.; ori ca cel dela Champaubert aux Bois, de 23 milioane metri cubi, etc.

Privitor la transporturi pe uscat, se prevede extensiunea metropolitanului. Un km. de metropolitan cu două căi va costa dela 40—50 milioane fr. fr. pentru un debit de 60.000 călători pe zi. O şosea subterană cu patru şiruri de vehicule ar costa 70 milioane fr. fr. pe kilometru, iar debitul pe zi ar fi numai de 15.000 de călători.

La căile ferate se aduc îmbunătăţiri, prin suprimarea a 8 pasagii de nivel în departamentul Senei, şi prin quadruplarea liniilor sau electrificarea unora din ele. Se desafectează gara Champs de Mars.

La alimentarea cu apă se dau soluţiuni pentru un spor de 1 milion metri cubi zilnic, faţă de debitul de 500 metri cubi, care e consumul zilnic în 1933. Proectul zis de Vals de Loire (priza lângă Chaton) asigură acest spor. Costul lucrării va fi de 2,5 miliarde franci francezi, din care 500 milioane pentru conducte, 1 miliard apeduct, 500 milioane captare, 350 milioane rezervoare de distribuţie, 150 milioane baraje rezervoare. Vor fi instalate filtre rapide cu presiune de 3 kgr. pe centimetru patrat, şi cu debit de 240 m. c. pe zi şi pe metru patrat de filtru.

Asanarea cere 125 milioane franci francezi pentru colectoare secundare, emisare, şi staţie de erupţie. Ultima va fi de un sistem biologic, cu strat artificial şi cu refulare de aer. Căci cele 4800 hectare existente actualmente şi amenajate pentru irigaţiuni (epandage) au epuizat terenul disponibil. Gazele rezultate din acţiunea biologică au 6000 până la 8000 calorii pe metru cub de gaz, şi vor fi utilizate ca forţă motrice la uzina staţiunei.

Iată dar cum Francezii studiază planurile de amenajare urbanistică. Adică prevăd şi creiază lucrări publice, de utilitate publică, de economie publică, iar nu simple desenuri, pe cât de frumos colorate, pe atât de simple badijonări, care acopăr vidul, în loc să reprezinte un aport de idei. Căci numai acolo este un adevărat urbanism ştiinţific, unde predomină cunoştinţele şi technica inginerului [17]).

17) Oprim aici publicarea acestei conferinţe publice, din Martie 1935, din care am suprimat unele pasagii. Capitolul final este suprimat pedeantregul, din iniţiativa autorului, pentru motive de oprtunitate, iar nu fiindcă prevederile sale de atunci nu s'ar fi realizat.

Pentru adevărata istorie a Urbanisticei Bucureştilor, această comunicare, credem, este şi interesantă şi instructiva.

www.dacoromanica.ro

Résumé

BUCAREST À LA LUMIERE DE LA SCIENCE URBANISTIQUE

par le Prof. *C. Sfinţesco*

C'est le titre d'une conférence faite par l'auteur à la Société Polytechnique de Roumanie, le 21 mars 1935.

Dans la partie introductive, l'auteur a donné quelques exemples démontrant que l'intérêt de l'Etat et des Villes s'est toujours harmonisé avec celui des ingénieurs. Malgré cela, en matière urbanistico-édilitaire, les ingénieurs ont dû maintes fois intervenir par la Société Ploytechnique, pour éviter des erreurs. Ces dernières annés, insensiblement, les ingénieurs ont eu un rôle plus efface dans la vie administrative communale, les lois d'organisation y contribuant pour beaucoup. Cependant qu'au Ministère des Travaux Publics on créait une Direction Centrale édilitaire, les ingénieurs n'ont pas su profiter du rôle qu'ils auraient pu y jouer.

Presque toutes les villes de Roumanie se trouvent à la phase urbanistique, c'est-à-dire de reconstruction ou d'adaptation à la vie nouvelle. Le rôle de l'ingénieur est donc décisif. Seules les villes définitivement formées peuvent lui donner un caractère de moindre importance, son rôle devenant alors plutôt administratif. Cette nuance, cependant très évidente, n'a pas été bien comprise, de sorte que la carence administrative s'est fait ressentir en ce qui concerne les intérêts urbanistico-édilitaires.

Dans un autre ordre d'idées, l'auteur a mis en relief *les caractéristiques de l'urbanistique en tant que science appliquée*, décrivant ce qu'est le science et ce qu'est la technique en cette matière. Il a insisté sur la prépondérance, de l'intérêt social et l'importance qui revient à l'ingénieur dans la réalisation urbanistique, puisque *l'hygiène* et *l'économie* sont des valeurs permanentes de la création urbanistique.

S'occupant du classement des lois et techniques qu'on peut rencontrer dans la pratique de l'urbanisme, l'auteur donne des exemples qui illustrent ce classement.

Dans la deuxième partie, le conférencier passe aux applications à la ville de Bucarest et met en évidence la phase urbanistique dans laquelle se trouve la capitale du pays. Il donne des exemples de certaines erreurs du passé et cite quelques observations à caractère général urbanistique, apparues dans la presse étrangère, sur Bucarest.

Un chapitre est consacré aux explications de caractère historique et critique sur le plan d'aménagement de Bucarest élaboré par le conférencier en 1914—1916 et décrété en 1921. Il y apparaît l'initiative, le programme de travail, les lois et moyens d'application dont résulterait ce projet.

Après avoir mis en évidence l'influence exercée par ce plan ainsi que les résultats qui en découlent, les victoires et les défaites du plan, le conférencier passe à l'examen des moyens financiers et à l'emploi de ces moyens dans l'action urbanistique récente de l'administration municipale. Il donne des directives concernant l'organisation, de ce point de vue, du budget municipal.

L'auteur examine ensuite le *plan métropolitain* urbanistique de Bucarest, unde transition vers le plan régional, et montre les difficultés qui apparaissent de ce côté ainsi que les travaux réalisés par le conférencier dans la période de transition et d'organisation de cette sorte de plan, de même il signale les études préliminaires qu'il a faites jusqu'en 1931 et les travaux publiés in extenso par l'auteur.

Dans la partie finale l'auteur explique que certaines interventions, étrangères à l'intérêt urbanistique, ont empêché le développement normal du projet et, pour démontrer le bien-fondé de ses vues de 1928 et 1931, conclut par un exposé sommaire des aménagements régionaux de Paris, du point de vue organisation et résultats probants, financement et prédominance de la technique et économie des ingénieurs, dans l'établissement des projets et les réalisations urbanistiques.

www.dacoromanica.ro

SILVICULTURA URBANISTICĂ

de Profesor C. SFINȚESCU

O împerechere ciudată de cuvinte. Tot așa de ciudată ca, de ex.:, «Urbanismul Cavernos». Un adevărat paradox. Dar și un adevăr paradoxal. Ca multe adevăruri paradoxale, și acesta este unul din cele mai durabile. Silvicultura Urbanistică a devenit o realitate, ca și Urbanistul Cavernos (subteran). Prima, pentru motive de igienă publică, secundul, pentru motive de apărare în răsboiul aerian.

Silvicultura Urbanistică este de o nevoe aproape absolută, și este de o eternitate de aceiaș ordine de mărime ca și viața umană pe pământ. Viața animală pare că nu e posibilă pe pământ, fără o viață vegetală. Dar viața vegetală, care este cea mai răspândită, nu este reprezentată tocmai prin pădure?

Progresul, civilizația pe pământ, pare că e o forță ce luptă să desprindă pe om, din ce în ce mai mult din mediul natural. Este mirajul, care-l atrage spre pieire. Urbanismul, adevăratul Urbanism, este antidotul intoxicărei vieței trăită în-tr'un mediu artificial. Urbanismul asigură anumite imunități. Silvicultura urbanistică a colaborat totdeauna, și colaborează din ce în ce mai strâns, la această imunizare.

In vechime, adică în antichitate și în evul mediu, arborii de prin grădini și parcurile particulare, cei de prin pădurile vecine orașelor, au păstrat un mediu cât mai natural centrelor de viață, de o intensă exploatare a terenului.

In epoca modernă arborii au format grădini și parcuri publice, realizate și întreținute din contribuția publică. Exploatarea terenului pentru construcțiuni, sufocate într'o centură de fortificații, a făcut să se nască organe noi de legătură a vieții omenești cu natura: parcurile și grădinile publice din interiorul orașului. A luat naștere silvicultura urbanistică.

Capitalismul artificializând din ce în ce mai mult viața, în deosebi spre finele secolului al XIX, pădurea vecină orașului sau cea sădită în oraș, a devenit un adevărat oxigen pentru respirat. de unde și ideia că parcul e un plămân al orașului, dar mai sigur este un talisman, care odată pierdut, nu mai este regăsit.

Urbanistica din ultima jumătate de secol cuprinde și o luptă epică pentru păstrarea arborelui, o luptă analoagă și cu aceea a individului ca să-și păstreze ultimele fire de păr ce-i mai umbresc calviția. Firavele plantații de pe străzi, atât de costisitoare și atât de chinuite, nu mai sunt decât ultimul tremur al vieței, în mijlocul naturii moarte și sufocante din orașele de falanstere.

Abia la începutul secolului al XX-lea, Urbanismul și-a găsit menirea cea adevărată: *păstrarea contactului cu natura în viața civilizată.*

Orașele-grădini, orașele-liniare, realizate în ultima jumătate de veac, ce altă țintă a avut inițial, decât să facă posibilă reîntoarcerea omului în mijlocul naturii? In mijlocul naturii, care asigură sănătatea, morală și trupească, dar și frumusețea orașului, pe lângă normala desvoltare economică a societății!

Creațiunile urbanistice moderne caută să adaoge la natură iar nu să distrugă creațiunile naturei». Transpun natura în artă».

De aceea ultimile legiuiri urbanistice protejează pădurea, apără chiar pomul izolat de distrugere. Dacă nu ai voe să chinuești animalele, de ce să fie permisă distrugerea vieții vegetale?

Urbanismul modern nu trebue să creeze numai acumulări de var și cărămidă, dar și noi oaze de verdeață. Urbanismul modern prohibește insulele de verdeață risipite într'o mare de case, dar îndeamnă, încurajează insulele de case în luminișuri de pădure, marea vegetație. «Urbs in horto».

Pădurea apără de vânturi și de frig iarna, ca un vestmânt, care acoperă orașul dinspre partea amenințată. Vara atrage poporul la umbră, la liniștea, la răcoarea și la cântecul ei. In timp de război, la atacuri aeriene, pădurea adăpostește refugiații orașului și mijloacele de apărare.

Pâlcurile de pomi, șirurile de pomi, arborele izolat, sunt decorații vii, decorații ale naturii cari îmbogățesc mediul cel mai sărac, înfrumusețându-l. In interiorul orașului, se recurge în cât mai largă măsură, dar cu înțelepciune, cu pricepere, la astfel de decorațiuni umbroase.

Urbanismul local intervine și apără pădurile

www.dacoromanica.ro

vecine, proectează și ajută noi sădiri. Urbanismul regional cere concursul silviculturei, pe spații mai întinse, și tocmai acolo unde, din cauza concentrărilor omenești, pădurea este mai amenințată de exterminare. Superurbanismul (Urbanismul național) cercetează pădurea ca factor național, care asigură desvoltarea unui popor pe teritoriul său, și de mijloace de viață, pentru eternitate și pe teritoriul național a acelui popor.

Distrugerea unei păduri din apropierea unui oraș este o crimă ce nu are ispășire. Distrugerea unui arbore este o cruzime de aspră pedepsire.

Sădirea arborilor este o umanitate, este o civilizație folositoare, dar reprezintă și o cultură adevărată.

Când și cum vom ajuta cu credință o astfel de cultură ?

Résumé

SYLVICULTURE URBANISTIQUE

par le professeur *C. Sfintesco*

Curieux appareillage de mots. Tout aussi curieux que «Urbanisme caverneux» par exemple. Un vrai paradoxe et en même temps aussi une vérité paradoxale. La sylviculture urbanistique est devenue une réalité tout autant que l'urbanisme caverneux (souterrain). La première pour raison d'hygiène publique, le second pour la défense contre la guerre aérienne.

Le progrès, civilisation sur terre, semble être une force qui sépare de plus en plus l'homme du milieu naturel. Le capitalisme rendant la vie de plus en plus artificielle, la forêt est devenue une vraie réserve d'oxygène pour la respiration, d'où l'idée que le parc est le poumon de la ville.

L'urbanistique de la dernière moitié de siècle comporte une lutte épique pour la conservation de l'arbre.

Au début du XX-ème siècle seulement, l'urbanisme trouvé sa véritable voie : *la conservation du contact entre la nature et la vie civilisée.* Les villes-jardins, les villes linéaires, ne poursuivent pas d'autre but. Les créations urbanistiques modernes s'efforcent d'ajouter à la nature et non de détruire les créations de la nature. «Elles transposent la nature dans l'art».

Pour cela, les dernières légiférations urbanistiques protègent la forêt et même l'arbre isolé contre la destruction.

L'urbanisme moderne ne doit pas seulement créer des accumulations de chaux et de briques, mais aussi des oasis de verdure. L'urbanisme moderne interdit les iles de verdure dans une mer de maisons, mais il encourage les ilôts de maisons dans des éclaircies de forêt, «Urbs in horto».

La forêt protège des vents et du froid l'hiver. L'été elle offre son ombrage, sa tranquillité, sa fraîcheur et aussi sa musique. En temps de guerre, pendant les attaques aériennes, la forêt abrite les réfugiés de la ville et les moyens de défense.

L'arbre est une parure vivante. L'urbanisme local intervient, protège les forêts voisines et encourage les plantations. L'urbanisme régional demande le concours de la sylviculture sur des espaces plus étendus et là justement où à cause des grandes concentrations humaines, la forêt est le plus en danger de disparaitre. Le superurbanisme (urbanisme national) considère la forêt comme facteur national, qui assure le développement d'un peuple sur son territoire et des moyens d'existence pour l'éternité sur le territoire national de ce peuple.

La destruction d'une forêt dans le voisinage d'une ville est un crime. La destruction d'un arbre, une cruauté.

La plantation des arbres est un acte d'humanitè, de civilisation utile et représente en même temps une vraie culture.

Quand et comment aiderons-nous avec foi cette sorte de culture ?

www.dacoromanica.ro

LOCUINŢA MINIMALA

de Arh. G. BLEYER

Urbaniştii şi arhitecţii s'au ocupat intens de problema locuinţei pentru cei săraci, în al 11-lea Congres al «Asociaţiei pentru locuinţă şi urbanistică, ţinut la Paris, cât şi la al 12-lea congres ţinut la Roma. La congresul pentru «Arhitectura modernă» din 1929, ţinut la Bruxelles, Prof. Walter Gropius, a ţinut un referat despre «Bazele sociale ale locuinţei minimale». Detaliile au fost prelucrate de Victor Bourgeois, Pierre Janneret şi de Hans Schmidt. Tot în acest an, Prof. Ernst May, împreună cu colaboratorii săi din Frankfurt, a organizat prin expoziţie ambulantă numită «*Locuinţa pentru minimum de existenţă*».

Infăptuirea acestor idei a fost realizată într'o formă demnă de imitat la Frankfurt/Main.

O problemă nouă, una şi mai grea, dar tot în spiritul Profesorului din Frankfurt, Ernst May, se cere acum rezolvată. Este vorba de a reuni opera lui Hausmann cu acea a lui Ernst May, într'o sinteză armonică, un tărâm unde trebuesc realizate lucrări impunătoare.

Pentru Bucureşti se cere :

1. Crearea unui fond pentru finanţarea construcţiilor pentru proprietarii nevoiaşi.

2. O lege de expropiere şi comasare a proprietăţilor insalubre.

Problemele importante care se pun la începutul acestei mari opere sunt următoarele :

1. *O cercetare sociologică a populaţiei nevoiaşe:* starea lor familară şi de muncă, posibilităţi materiale, obiceiuri de a locui, gradul disciplinei urbanistice. O statistică a populaţiei ce necesită locuinţe noi.

2. *Legi ca bază pentru expropierea clădirilor insalubre şi comasarea de terenuri particulare* pentru colonii de case pentru minimum de existenţă.

3. *Felul finanţării lucrărilor de interes obştesc.* Crearea de fonduri prin subvenţii pentru locuinţele celor cu totul lipsiţi de mijloace şi crearea unei cooperative sub supraveghere municipală, pentru acei ce posedă mici capitaluri.

4. *Organizarea industriei construcţiei pentru fabricarea de piese de construcţii standardizate,* cu concursul micilor meseriaşi. Intrebuinţarea de materiale de construcţii noi şi economice.

5. *Alegerea locului pentru colonii,* unde vor fi luate în vedere interese de higienă, de comunicaţie, şi edilitate.

6. *Organizarea unui concurs general pentru realizarea de planuri tip* pentru locuinţe standardizate, şi pentru obţinerea de planuri pentru colonii de case.

7. *Organizarea unui oficiu de propagandă* care să lumineze populaţia prin presă, broşuri, conferinţe, cinema şi expoziţii, asupra higienei locuinţei şi problemelor ei de detaliu.

Acestea sunt problemele de bază, pe care le vom studia în toate amănuntele în viitor, şi cari trebuesc neapărat discutate în faţa marelui public, căci interesul populaţiei pentru «*locuinţa minimală*» există ; ea cere realizarea de case, care chiar mici fiind, să fie sănătoase şi locuibile şi înainte de toate cu chirii suportabile.

Résumé

L'HABITATION MINIMA

par *G. Bleyer*
architecte

Urbanistes et architectes se sont intensément occupés des habitations pour les pauvres. Des Congrès s'en sont saisis, une exposition ambulante appelée «Le logement pour le minimum d'existence» a été organisée.

Pour Bucarest il est nécessaire :

1. De creer un fond pour le financement des constructions pour propriétaires besogneux.

2. De voter une loi d'expropriation et commassage des propriétés insalubre.

www.dacoromanica.ro

Quand aux problèmes importants qui se posent à l'origine de cette grande oeuvre, on peut les résumer comme suit :

a) Recherche sociologique de la population besogneuse.

b) Lois de base pour les expropriations des constructions insalubres et commasage des terrains particuliers.

c) Méthodes de financement des travaux d'intérêt général.

d) Organisation de l'industrie pour la fabrication de pièces de construction standardisées.

e) Choix du lieu pour les colonies.

f) Organisation d'un concours pour la réalisation de plans types.

g) Organisation d'un office de propagande.

Tels sont les problèmes à résoudre pour parer aux besoins urgents de réalisation de «*l'Habitation Minima*» qui doit être saine et habitable, si réduite, et en tous cas d'un loyer facilement supportable.

COVOARE ASFALTICE ŞI BITUMINOASE

II.

ENORMITAŢI ŞI ALTE ERORI

de N. LAVRIC

Din seria de articole ce tratează despre covoarele asfaltice şi bituminoase, articolul prezent e o anticipare motivată de faptul, că pe timpul apariţiei ne vom afla la începutul campaniei de lucrări, când ar putea fi de folos subiectul ce-l tratez aici, mai mult decât consideraţiunile pur teoretice, ce ar fi trebuit, de drept, să urmeze conform planului anunţat.

Din acelaş motiv, precum şi pentru a înlesni cercurilor mai largi posibilitatea de asimilare a celor expuse, voi trata subiectul mai pe larg şi mai liber, căci nu am ajuns încă acolo, ca profesia de constructor de covoare nérigide să fie practicată de specialişti, cari să aibă pe lângă experienţă şi şcoală.

Profesia de constructor.

Profesia aceasta s'a desvoltat în marginea cunoştinţelor exacte ale technicei, tot aşa, cum vedem, că prosperă profesia de dentist în marginea medicinei.

Aleg această comparaţie, pentru a reda prin o imagine mai plastică, cele ce se petrec în profesia de constructor şi pentru a contribui poate cu ceva la reducerea ifoselor unora, ce vor să treacă drept mari specialişti.

De ori-cine se poate remarca o complectă analogie între dentistul, ce se bombardează singur «doctor» şi constructorul tot aşa bombardat «inginer»; cum poate cauza nenorocire unul, ce intră în atribuţiunile medicului stomatolog, tot aşa poate cauza celălalt pagube greu de calculat, când e lăsat de capul lui, să aplice aşa zise reţete sau metode miraculoase.

Astfel de specimene au surprins acum câţi-va ani buna credinţă a unei reviste germane foarte serioase, de specialitate, cu o dare de seamă asupra unor pretinse reuşite cu un pretins «asfalt comprimé sintetic».

Pasivitatea cercurilor ştiinţifice.

Dacă s'ar fi pus în cauză cercurile ştiinţifice, s'ar fi relevat imediat falşul, s'ar fi ridicat critici, dar totdeauna acele cercuri s'au arătat cu totul pasive faţă de realizările sau greşelile făcute de profanii technicieni ai ramurei noi de construcţii.

Nefiind desminţiţi, se explică de ce s'a putut cultiva şi desvolta în spiritul falşilor teoreticieni, ideia, că se pot, cu drept, socoti mari pontifi, calificaţi să dea chiar explicaţii şi directive.

Din cauza pasivităţii cercurilor calificate, din cauza lipsei de control s'au putut strecura concepţii, noţiuni şi termini, cari nu se pot califica altfel decât ca enormităţi.

Astăzi, când ştiinţa profană se află în impas şi e nevoită să facă oficial apel la luminile ştiinţei, aceasta trebue să ţie cont de terminologia

www.dacoromanica.ro

curentă în care au drept de cetăţenie, în virtutea vechimei, noţiuni şi termeni nelalocul lor.

Aceştia, dacă trebue desrădăcinaţi şi înlocuiţi, în schimb însă înlocuirea nu trebue să producă perturbări şi mai ales să nu sperie prin felul de expunere cu un caracter prea categoric şi definitiv.

Fac aluzie la câteva concepţii, cari au fost de curând aruncate ca noi şi în formă de dictate, şi cari puţin ştiu, că au fost luate fără control, ca evidente, şi impuse ca axiome.

Ca ori-ce inovaţie, sunt supuse şi acestea discuţiei, chiar fără dorinţa iniţiatorilor, dar impuse categoric, vor provoca şi o reacţie categorică. Dacă inovaţiile de felul acesta nu vin sub formă de propuneri, dacă nu se demonstrează, vor fi respinse fără discuţie.

Ca să nu cad în acelaş păcat, voi încerca în alt spirit să supun unei priviri critice câteva erori mai caracteristice şi să arăt cu aceiaşi ocazie, care ar putea fi calea cea adevărată.

Se crede, în mod greşit, că toate problemele de technică a construcţiilor au fost definitiv rezolvate, că terenul a fost explorat în întregime şi, că alţi exploratori ar trebui să urmeze căi bătute de mulţi înaintaşi. Eroare.

Aceasta e una din cauzele pasivităţii multora, cari ar putea fi calificaţi să deschidă căi noi pe terenul, care dacă e cunoscut de mult în graniţele lui, nu e încă exp'orat în toate părţile lui, iar restul nu e încă cultivat de experţi.

Falşi experţi, falşi îndrumători.
«Asfalt coloidal»

Unul sau doi concesionari ai unui brevet german — presupun că e identic cu cel al firmei «Kolloidchemie» din Hamburg — explicau metoda lor de construcţie cu filer de argilă coloidală (recte mâl din lacuri), cu argumente, pentru cari calificativul de enormitate e un eufemism.

Deoarece această metodă nu e definitiv scoasă de pe piaţă şi pentru a evita provinciei experienţe triste, reproduc aicea câte ceva din reclama acestei metode. — Sper, ca avertismentul să-şi producă efectul.

Argila, oprită de toate normele din lume, e răsbotezată silicat, în înţelesul, că ar fi singurul silicat existent şi ar constitui un filer neîntrecut, şi ca un secret ce a fost îngrădit de un brevet.

Explicaţia pentru virtuţile nomolului ca filer ar fi, că siliciul, (Si), s'ar afla liber în nomol sub apă, care-l apără de a veni în contact cu aerul şi prin urmare rămâne neoxidat.

Acest siliciu, când vine în contact cu bitumul, intră repede în molecula lui.

Probabil, că aceste comentarii sunt ale concesionarilor, căci e greu de admis, ca patronii germani, proprietari ai unei fabrici chimice, să enunţe astfel de năsbâtii.

Nu voi aduce insultă technicienilor, făcând un curs de chimie elementară, voi aminti altceva:

1) că un brevet obţinut, chiar strein fiind, nu demonstrează prin aceasta că trebue să fie neapărat bun. Se poate face o constatare îmbucurătoare, că nu mai e în floare cultul streinismului. Emanciparea se observă acuma aproape în toate domeniile.

2) că argila e oprită de toate prescripţiunile la toate betoanele şi mortarele. Chiar dacă e răsbotezată, nu se transformă prin aceasta defectele ei în calităţi.

3) că siliciul (Si) nu se găseşte liber în natură, nici ca suboxid, cum pretind că au aflat concesionarii «asfaltului coloidal».

4 că de silice (SiO_2) nici nu aderă bitumul, nici nu intră în molecula bitumului, presupunând că bitumul ar fi un corp format din acelaşi fel de molecule şi presupunând că au confundat pe SiO_2 cu Si sau suboxidul.

5) că bitumul e de fapt un amestec de hidrocarburi de varietăţi diferite, ale căror număr — deosebit de mare — nu se ştie, dacă le va cunoaşte cineva vre-odată. Cum nu se poate vorbi de moleculă la granit, care are numai trei componente, cu atât mai puţin la bitum.

S'ar putea obiecta, că explicaţiile unor fenomene ar putea fi greşite, pe când în realitate metoda de care am vorbit să dea rezultate bune, ceea ce este exact, căci în practică nu importă, dacă cineva îşi dă seama exact sau nu de ceea ce se petrece la combinarea chimică sau numai la un simplu amestec.

Gospodina nu ştie de ce se pune acid citric la dulceaţă şi cu toate acestea dulceaţa poate fi delicioasă. Dar când cineva vine cu pretenţia de a schimba normele, trebue să dovedească altfel decât cu explicatii de natura celor din reclama «asfaltului coloidal».

De ce nu se poate admite argila.

Pentru că se mai pune la noi chestiunea întrebuinţărei argilei ca filer, poate pe motiv că asfaltul de Trinidad ar fi astfel filerizat, pe alt motiv, că s'a găsit, că un caolin (China-Cay) stabilizează foarte bine bitumul, voi da raţiunile pentru cari prescripţiunile opresc întrebuinţarea lui, limitându-mă la covoarele asfaltice.

S'au studiat cauzele unor fenomene de uzură

www.dacoromanica.ro

observate de mult la porțiunile de covoare asfaltice și bituminoase, atât la carosabile cât și la trotoare. Acestea fac parte acum din cunoștințele elementare, pe cari trebue să le poseadă un constructor conștiincios.

La carosabilele din locuri umbroase, din văi și la trotoarele peste cari apele scurse din grădini aduc nomol, asfaltul este ros foarte repede prin acțiunea simultană de frecare și a noroiului.

Argila umedă frecată pe asfalt emulsionează bitumul.

Se poate reproduce ușor experimental și se poate compara cu altă probă făcută cu apă simplă. La probele făcute cu argilă, uzura e rapidă, la celelalte e normală, depinzând în mare măsură de duritatea agregatului mineral.

S'a constatat, că numai 6% argilă sau alte elemente ce se pot umfla în apă sunt suficiente să distrugă un covor.

Argila absoarbe apă până la 90% din greutatea ei, își mărește volumul umflându-se, după evaporare volumul scade iarăși, bitumul își pierde din facultățile sale de aglomerare, și repetându-se aceste fenomene, fisurile dintru început în mic număr, se înmulțesc înlesnind din ce în ce mai mult pătrunderea apei în profunzime.

Stratul umflat de apă este cu ușurință ras de la suprafață, formându-se gropi din ce în ce mai pronunțate.

Intr'un anotimp ploios ajunge o lună de circulație, ca să se zărească în unele locuri fundația descoperită, cum s'a întâmplat pe str. Romană în toamna anului 1936.

Conform acelui brevet, mâlul se scoate din apă, se usucă și apoi se trimite la măcinat, după care se poate proceda la amestecarea lui cu bitum topit și nisip.

Același rezultat, cu deosebire că ar fi mai ieftin s'ar putea obține cu pământ de Matița unde se găsește argilă bituminată în cantități enorme. După câteva încercări nereușite s'a renunțat la întrebuințarea lui din motivele arătate: Umflarea argilei urmată de o degradare rapidă a covorului.

Altfel stă cazul cu argila calcinată, căci atunci își pierde facultatea de a absorbi apa, fenomen, de altfel cunoscut din ceramică. Dacă s'ar putea obține un praf mai economic decât b. o. praful calcar, întrebuințat exclusiv la noi, ar putea fi discutată problema oportunității de a întrebuința de ex. cărămidă măcinată, var hidraulic sau chiar ciment, cari au suferit astfel de operațiuni costisitoare înaintea măcinării. In asfaltul de Trinidal se găsește astfel de praf. cenușă vulcanică, din genul unei argile arse nehidraulice și care îi dă bitumului o stabilitate mare.

Profit de această ocazie pentru a denunța, că tot din cauza argilei, nici covoarele în cari nu intră de loc argilă liberă la confecționarea lor, nu sunt scutite de desagregare.

Suferă acele covoare din genul macadamurilor și betoanelor asfaltice deschise, al căror agregat e constituit din bazalte cu zeoliți sau pietre bogate în feldspate. De asemenea suferă stratul de uzură constituit din pietre de acea natură sau cari la un tratament de suprafață au fost presărate cu piatră spartă cu feldspatoizi generatori de argilă.

Argilele sunt silicați de aluminiu hidratați, proveniți din descompunerea altor silicați dubli de aluminiu cu Na, Ca, Mg, Fe.

La acțiunea apei, care se știe că are totdeauna bioxid de carbon, acțiune intensificată adesea de prezența unor săruri sau ale unor acizi organici (cum ar fi b. o . acidul humic), feldspatele, plagioclașii, micele, zeoliții se descompun liberând carbonați solubili, cari rămân în roca desagregată mărind și mai mult primejdia de emulsionare a bitumului.

De reținut:

Sub nici un motiv nu se admite filer din argilă nearsă, de ori-ce proveniență, mâl, marne sau calcar argilos. Varul hidraulic și cimentul ca filer nu au dat rezultate concludente. Poate că la chitul bituminos, fiindcă nu vine în contact cu apa pe suprafețe întinse, va putea să aibă aplicări.

Nu se admite praf de bazalt ca filer, deoarece e greu de constatat gradul de descompunere în care se află.

Se recomandă în loc de savură de bazalt, împrăștiată contra derapării peste stratul de uzură, o rocă cuarțoasă.

Ar fi bine, ca dispozițiile normelor, cari elimină bazaltul bolnav de «insolație» dela construcții, să se aplice și la covoarele poroase. Se poate admite cel suspect cel mult la stratul inferior de asfalt turnat la trotuare.

Filer de bazalt se poate întrebuința fără risc la confecționarea chitului de rosturi.

Termenul de asfalt turnat dur nu are rațiune de a fi în limba română.

Două sunt enormitățile, urmare a prestigiului german ca chimiști și technicieni.

S'a luat fără discernământ numirea de Füller.

www.dacoromanica.ro

ca umplutură şi traducându-se pur şi simplu *Hartgussasphalt* cu asfalt turnat dur, perzându-se din vedere, că în limba germană este în opoziţie cu Weichasphalt (Verschnittbitumen), care înseamnă bitum fluid, cut-back-oil, bitume de coupage, bitume fluide. Cu Hartasphalt, în limba română bitum de petrol, se poate face asfalt turnat, dar cu bitum fluid se fac numai tratamente de suprafaţă şi covoare de genul macadamurilor.

Cel ce aude spunându-se asfalt turnat dur, are impresia, că s'ar vorbi de ceva superior, că e mai perfecţionat decât celălalt, care e moale (?), de dispreţuit şi prin urmare nu mai trebue discutat nici preţul celui dur, cu toate că e superior celuilalt, nedur.

Iţi vine să crezi, că acesta e motivul, că antreprenorii ţin atât de mult la numirea aceasta, ei obţin un beneficiu din diferenţa de preţ între pietriş şi piatră spartă.

Dar să analizăm, ce ar putea fi dur la un asfalt turnat.

După cum se ştie un asfalt turnat constă din agregat mineral, bitum şi praf. Agregatul mineral poate fi pietriş de râu sau de carieră, care e silicios, singurul material, care se găseşte în cantităţi mari şi cu duritatea cea mai mare la materialele ieftine. In loc de pietriş se poate întrebuinţa piatră spartă, de regulă bazalt. Asfaltul cu piatră spartă ar fi *dur*.

Acuma se pune întrebarea, dacă bazaltul sau granitul au o duritate mai mare decât silicea sau cuarţitele în general.

Duritatea mijlocie după scara Rosiwal în pro mille din duritatea corindonului este la:

cuarţite de 107‰
la granit între 30—70‰
la bazalte abia 20—39‰

Vedem deci, că ar fi îndreptăţit să se cheme *dur* tocmai acel asfalt, care a rămas fără nume, dacă ar fi să ne luăm după agregatul mineral.

Nici dacă s'ar înlocui praful calcar cu alt filer dintr'o rocă mai dură n'ar îndreptăţi să se numească asfaltul *dur*. Această concepţie nu mai e valabilă astăzi, când se poate spune categoric şi se poate dovedi cu probe, că duritatea prafului nu influenţează cu nimic asupra consistenţii bitumului şi implicit asupra asfaltului.

Mai rămâne de considerat liantul, bitumul, care poate fi moale, cu penetraţie mare sau dur, cu penetraţie mică.

Dar şi asfaltul turnat *dur* şi cel ostracizat se confecţionează după aceleaşi norme. Pentru trotuare se alege bitum mai moale, pentru tracţiune uşoară la carosabile se alege un bitum mijlociu, iar bitumul dur se rezervă la tracţiune grea.

In concluzie, nimic nu îndreptăţeşte a se numi un asfalt turnat *dur*, nici în limba română, nici în altă limbă afară de cea germană, în care se spune le ceea ce numim noi *bitum de petrol, asphalt*. Hartasphalt înseamnă bitum de petrol dur, iar Hartgussasphalt înseamnă asfalt turnat, confecţionat cu bitum dur. In limba germană se specifică hart *(dur)*, spre a se face distincţie de weich (moale), pentru care noi avem la bitum alt termen: *fluid*. De fapt nici nu există Weichgussasphalt, care ar însemna asfalt turnat confecţionat cu bitum fluid.

Atât asfaltul cu pietriş, cât şi asfaltul cu piatră spartă e tot atât de dur, au aceiaş penetraţie.

Dacă totuşi e o preferinţă pentru bazalt, aceasta e rezultatul unor constatări, ce s'au făcut că bitumul aderă mai bine de agregatele bazice, şi dau covoare mai rezistente la eforturile de forfecare în masa stratului.

Condiţiunile acestea trebue să fie îndeplinite la covoarele în cari liantul intră în doze limită, nu ca la asfaltul turnat, la care cele 4—5% în plus de liant, îl fac independent şi mai refractar contra desagregării, chiar când agregatul e constituit de cuarţite, de cari bitumul nu aderă.

Duritatea unui asfalt nu trebue să fie considerată ca identică rezistenţii la uzură. Din contră, de multe ori e un defect, care trebue evitat pe cât se poate.

Sub duritate trebue să înţelegem penetraţie mică, lipsă de plasticitate, tendinţă de a se fărâma la lovituri, susceptibilitate de a căpăta fisuri şi crăpături, când diferenţa coeficientului de dilatare între fundaţie şi asfalt e prea mare. De aceea se înlocueşte betonul de ciment la fundaţie cu binder.

Filerul nu e un material de umplutură.

In ce priveşte filerul (dela Fuller), praful sau făina, adică pulberile naturale sau artificiale, cari se adaugă amestecurilor de bitum-agregat mineral pentru a obţine asfalturi artificiale, să facem o paralelă între cele două concepţii, între concepţia după care praful e socotit agregat mineral, adăugat în scopul de a umple golurile acestuia şi între concepţia după care filerul nu e socotit ca umplutură, ci ca ceva indispensabil, pentru a corecta unele defecte ale bitumului.

După concepţia de umplutură a agregatului mineral, ar urma să fie foarte variabilă cantitatea de praf de adăugat, după volumul golurilor, cantitatea de bitum rămânând aceeaşi, conform

www.dacoromanica.ro

reţetei, care prescrie procentul la cantitatea totală de agregat, nu la procentul de praf, cum ar trebui.

După concepţia de umplutură ar trebui ca praful să fie indiferent în acţiunea lui asupra bitumului, ceea ce din fericire nu e cazul. Prafuri de acestea indiferente, inerte, nici nu se întrebuinţează.

După natura prafului şi după cantitate se poate schimba consistenţa bitumului mai mult sau mai puţin.

După natura prafului este un optimum în cantitate pentru a se ajunge la o anumită consistenţă, rezistenţă la compresiune, rezistenţă termică.

Astfel. pentru obţinerea aceleiaşi consistenţe, trebue diferite cantităţi de praf calcar, praf de cuarţ, de diatomin. asbest, floridin. cărbune sau oricare alt praf, după specificul lui.

Prin urmare, după concepţia, că praful e de o importanţă primordială. golurile în agregatul mineral nu mai sunt corectate cu filer şi restul de goluri umplute cu bitum, ci sânt socotite ca umplute cu un corp omogen, de o consistenţă invariabilă la toate porţiunile aceleiaşi lucrări, corp compus din bitum şi praf totdeauna în aceleaşi proporţii.

Dacă sunt goluri mari, va intra mult mastic dacă vrem, ca asfaltul să fie compact, impermiabil, şi va intra puţin mastic atunci, când volumul golurilor este mic.

Consecinţele concepţiilor

Consecinţele primei concepţii sunt evidente. Socotindu-se filerul ca umplutură, nu se pune preţ pe natura prafului şi pe condiţiile de fineţă, ce trebue să le îndeplinească, ţinându-se cont numai de cantitatea necesară pentru umplerea golurilor şi care poate fi foarte variabilă.

Rezultatul va fi un asfalt sau prea gras sau prea slab: unul va produce repede valuri, va exuda bitumul şi va deveni lunecos, celălalt, slab va produce crăpături, fisuri şi gropi din cauza lipsei de plasticitate.

Drumul de mijloc e foarte greu de ţinut şi ar trebui să fie practicată metoda numai de o întreprindere foarte bine utilată şi care să aibă posibilitatea de a-şi controla producţia foarte des în laboratorul de şantier. Numai astfel poate face faţă cerinţelor exacte, variindu-se agregatul pentru obţinerea aceluiaşi minimum de goluri.

După cealaltă concepţie compoziţia praf-bitum rămâne stabilită odată pentru întreaga lucrare, iar agregatul e socotit ca un schelet, ca umplutură, punându-se puţin preţ pe granulometrie la asfaltul turnat şi mortare.

Nici la sistemele din genul betoanelor asfaltice nu e atât de mare nenorocire, dacă nu avem la dispoziţie un agregat cu acelaş minim de goluri pentru toate porţiunile lucrării. Singurul risc e, că nu s'ar obţine în toate părţile aceiaşi capacitate, ceea ce se poate însă verifica foarte uşor prin comprimarea de mici probe luate din malaxor.

Origina concepţiei de umplutură

Dar de unde ar putea veni această concepţie de umplutură atât de funestă.

După ce a început să se aplice bitumul de petrol, când se vedea, că un amestec de cretă sau praf de rocă (mai ales calcaroasă) cu acest bitum ar putea da o imitaţie de asfalt de rocă. când se credea, că orice pulbere ar putea înlocui praful calcar, pentru economie s'a întrebuinţat un praf de pământ de Fuller. Astăzi şi nu se ştie încă exact rolul ce-l îndeplineşte un praf în diferite bitumuri, dar încă înainte cu 30 ani.

Atunci avea rost să se socotească de material de umplutură, mai ales, că şi numele îl arăta ca atare la popoarele de limbă germană sau înrudite.

De fapt Fuller e o localitate în Gloucesterhire în Anglia, de unde se scoate Fuller earth, terre a foulon, Walkerde, Bleicherde. E un echivalent al Floridinei şi după compoziţie e un silicat dublu de Aluminiu şi Magnesiu hidratat, privit ca un produs de descompunere al Hornblendei şi a Augitului. Se întrebuinţează obişnuit la rafinarea uleiurilor minerale şi vegetale, dar e bun şi ca praf la stabilizarea bitumurilor.

Cuvântul Fuller în traducere ar putea să însemne umplutură, dar e greşit din dublu motiv:

Fuller e o localitate geografică şi deci nu se poate traduce, al doilea, că praful (filerul) are funcţiunea de stabilizator al bitumului, deci e indispensabil. Rol de umplutură, rol de a micşora volumul golurilor din agregatul mineral ar putea să-l aibă cel mult acele pulberi, a căror facultate de stabilizare este neînsemnată. Dar oricine a încercat să întrebuinţeze astfel de pulberi, a renunţat repede la ele, şi sunt sigur, că oricine va încerca în viitor se va convinge, că e o enormitate pretenţia de a socoti toate prafurile ca obiect de umplutură

Rolul filerului.

Filer, praf, făină de piatră, pulbere sau oricum se va numi, nu înseamnă umplutură, ci e o

www.dacoromanica.ro

substanţă indispensabilă, care se adaugă bitumului în scopul de a-i da calităţi superioare.

Aceste calităţi sunt:

1) Urcarea punctului de înmuere, deci o rezistenţă termică mai mare;

2) Mărirea cohesiunei, deci o consistenţă, o rezistenţă la compresiune, la penetraţe mai mare;

Micşorarea coeficientului de dilatare al liantului, cu scopul de a se apropia cât mai mult de cel al agregatului şi prin urmare facultatea asfaltului de a rezista cu succes la temperaturi scăzute fără a se produce fisuri, primul stadiu al distrugerii totale.

In scopul obţinerii acestor calităţi, pentru fiecare filer în parte există o cantitate optimă, care depăşită, nu numai, că nu se obţine o îmbunătăţire, dar bitumul se poate să piardă şi din rezistenţa iniţială.

Altă enormitate: filerul măreşte aderenţa liantului

Este altă enormitate, care nu ar bate la ochi, dacă nu ar avea pe aceiaşi adepţi, cu toate, că e extrema concepţiei descrise.

Aceiaşi technicieni, cari socotesc praful de umplutură fără valoare, aceiaşi militează pentru părerea, că praful are valoare la mărirea aderenţei bitumului.

Ar urma, ca bitumul ce leagă două pietre între ele să se deslipească de una dintre ele mai repede atunci, când bitumul nu are praf decât atunci când are.

Dacă această premisă e socotită justă, logic e, ca atunci când se măreşte cantitatea de praf, să se mărească şi aderenţa.

Dacă această afirmaţie ar fi rămas — până la demonstrarea ei experimentală — în discuţia cercetătorilor, nu ar fi de relevat, dar ea tentează pe constructori să raţioneze în favorul unei cât mai mari cantităţi de praf de adăugat liantului, căci îl efteneşte, dar şi asfaltul rezultat e în proporţie prost.

Ideia cu interdependenţa între filer-aderenţă — e ceva aice — poate fi privită ca focul în mâna unui copil. Dacă nu e bine înţeleasă duce la dezastre.

Deoarece problema aderenţei lianţilor, pe scara importanţei, primează pe toate celelalte, merită să fie desbătută cât mai pe larg, pentru a ne putea da seama ce factori influenţează în favorul sau detrimentul ei.

Intrebuinţez termenul «aderenţă», neologism încetăţenit din limba latină, părându-mi-se mai potrivit de cât neologismul împrumutat din limba franceză «adesivitate», pentru a cărui încetăţenire se insistă mult de către unii technicieni, cu toate că nici unul, nici altul din termeni, nici nu lărgeşte, nici nu micşorează cercul noţiunii.

La toţi lianţii (dela liare = a lega), proprietatea cea mai însemnată e facultatea de a se lipi de corpurile ce trebue să le ţie strâns legate laolaltă, pentru a face împreună un aglomerat cu o oarecare rezistenţă la compresiune şi tracţiune.

Nu totdeauna îşi îndeplineşte rolul de a se lipi de acele corpuri, şi cu toate acestea aglomeratul e destul de rezistent la prima vedere, cum observăm la unele aglomerate cu liante hidraulic şi la asfaltul turnat.

La acestea pietrişul e închis din toate părţile, e înecat în masa liantului şi e ţinut numai în urma rezistenţei la rupere a liantului, fenomen care se chiamă coesiune.

La astfel de aglomerate, un element al pietrişului reuşim să-l scoatem foarte uşor din masă, rămânând în loc o aveolă, exact de forma acelui element, ca un tipar negativ.

Pietrişul, atunci când îl putem scoate în modul acesta, nu a îndeplinit unele condiţiuni la preparare aglomeratului.

Confusie în definiţii.

Un obstacol la înţelegerea mecanismului de lipire, este confusia ce se face între *absorbţie, adesiune* şi *coesiune*.

De multe ori se ia drept *absorbţie* ce e în realitate un fenomen de *capilaritate* şi se pune în seama *adesiunii* fenomenul de *coesiune*.

Absorbţie

(dela ad-sorbere) e facultatea unei substanţe solide de a condensa şi a reţine pe suprafaţa ei alte substanţe lichide (sau gazoase).

Absrobţia e totdeauna selectivă, adică unele lichide sunt absorbite mai mult, altele mai puţin.

Absorbţia e proporţională cu suprafaţa, adică pulberile şi corpurile poroase vor reţine mai mult din substanta absorbită, deoarece au o suprafaţă mare în volum mic.

Capilaritate.

Să facem distincţie între capilaritate şi absorbţie, căci cantitatea de lichid ce se ridică în tencuială, dând igrasia, apa, care umflă un burete sau care e suptă de sugativă, nu se datoreşte numai absorbţiei.

Bitumul, ce-l vedem fixat de unele minerale poroase nu e numai decât să fie absorbit, ci poate să fi pătruns în pori în timpul când era în stare

www.dacoromanica.ro

lichidă (topit) datorită capilarității, iar după întărire nu se desprinde decât rupându-se din massa corpului cu o coesiune mai mică, a mineralului sau a bitumului.

Mecanismul acestei legături e la fel ca la un scaiu, ce se agață de haină.

Presiunea atmosferică.

Rezistența la desplipire a două corpuri se datorește și altui factor afară de absorbție. Bitumul și un corp de care nu se lipește (b. o. cuarțul) pot totuși să opue o rezistență la deslipire, când între ele nu mai este aer. Rezistența este proporțională cu suprafața, după cum se știe din fizica elementară. Să comparăm o ventuză mare cu una mică.

Prin urmare, când se vorbește de mărimea puterii de absorbție a unui mineral față de bitum trebue să eliminăm factorii: presiunea atomsferică și capilaritatea, cu atât mai mult, că bitumul nefiind un corp simplu, ci un amestec de hidrocarburi, unele cu viscositate mai mică, altele cu viscositate mare, din cauza selectivității acestea se separă la suprafața aparentă a mineralului poros, cele cu moleculă mică pătrund în pori, iar cele cu moleculă mare, mai ales astfaltele, rămân afară.

In cazul acesta nu se mai poate vorbi despre absorbție între mineral-bitum integral, ci de adeziune între un strat de elemente ale bitumului cu o coesiune mică din pori și altul cu o coesiune mare în afara mineralului, așa, că după eliminarea factorilor ce acționează simultan, rămâne foarte puțin să i se atribue absorbției pure.

Adesiune.

(dela ad-haero), ca și aderență, adept, adesiv, este facultatea ce o au particule de natură diferită, de a opune o rezistență unei forțe ce tinde să le despartă. Avem exemple în: lemn-clei, hârtie gumă-arabică, fier-cositor, piatră-bitum.

Coesiune.

(dela co-haero), ca și coherență, cohesiv, este facultatea ce o au particule de aceiași natură de a se opune unei forțe ce tinde să le despartă.

Apa are coesiune mică, asemenea cleiul lichid și bitumul topit; au coesiune mare cositorul, bitumul, dur.

La bitum se observă însă, că marea coesiune se obține în detrimentul aderenței și invers, ceea ce face ca la alegerea unei categorii de bitum bun pentru construcții să constitue cea mai mare bătae de cap pentru technicieni.

Adesiunea constă exclusiv în acțiunea forțelor moleculare adunate a două corpuri de natură diferită și apare numai în păturile imediate, ce se ating, ale celor două corpuri.

In cazul adesiunei între piatră-bitum, când pelicula de bitum e foarte subțire, forțele de tracțiune sau forfecare se exercită în câmpul unei rezistențe maxime, indiferent de soliditatea (recte coesiunea) bitumului.

Cu alte cuvinte, pentru ca două pietre să fie bine legate între ele, trebue să fie între ele o peliculă de bitum foarte subțire și aderentă, nefiind nevoe ca acel bitum să aibă o coesiune mare, adecă să fie dur.

Cunoscând acest fapt, care se poate demonstra experimental, problema ar fi rezolvată întrebuințând numai bitumuri moi, căci știm, că bitumurile dure au aderență mică.

Dar în practică nu se poate realiza, ca pietrele să aibă fețele plan-paralele, pentru ca între ele filmul de bitum să fie și subțire și de aceiași grosime. Cazul se poate întâmpla numai excepțional, în stratul de pietriș sau de piatră spartă cu forme neregulate, rămân goluri foarte neregulate și de mărimi variabile. oricât de bine ar fi comprimate.

Film de bitum.

Dacă aceste goluri sunt umplute cu bitum moale și aderent. soliditatea covorului pierde din cauza lipsei de coesiune.

Dacă golurile sunt umplute cu bitum dur, deasemeni pierde covorul din cauza lipsei de aderență.

In ambele cazuri filmul nu e de o grosime uniformă, ci în locurile în cari pietrele se ating cu suprafețe mici și strânse mult prin comprimare, filmul poate fi redus până la grosimea unui singur strat de molecule (cca 1 m m), iar în alte părți de grosimea mai multor milimetri, ceeace înseamnă, că între pietre sunt mai multe milioane de straturi de această grosime.

Un milimetru pare subțire, dar când ne dăm seamă, că într'un film de o astfel de grosime pot intra un milion de straturi de molecule, când experiența ne arată, că forțele de adesiune se exercită asupra unui număr mic de straturi, acel milimetru crește în proporții gigantice.

Concluzia acestei observații este:

Bitumul este moale și aderă de ambele pietre, dar dacă filmul este gros, se va despica astfel, ca pe ambele pietre să rămână câte puțin bitum. Ca să nu se despice, bitumul ar trebui să fie dur adică să aibă coesiune mare.

Dar în cazul acesta filmul se va desprinde de una din pietre, căci bitumul de coesiune mare nu

www.dacoromanica.ro

are adesiune suficientă, va fi ca un corp strein: poate să înghită pietrişul când liantul e în cantitate mare, dar nu-i dă nici o soliditate, când e puţin.

S'ar pare ,că am putea ieşi din această dilemă alegând un bitum cu aderenţă mediocră în favorul unei cohesiuni mediocre, dar nici aceasta nu este o soluţie, căci şi covorul construit va fi tot mediocru. Dovadă toate felurile de covoare bituminoase (nu cele asfaltice), cu toată reclama, ce se mai face încă pentru sisteme cu bitum fluid şi emulsii.

Soluţia ar fi, dacă s'ar putea face bitumul dur să aibă adesiune mai mare (bineînţeles la orice temperatură), sau să găsim un procedeu, prin care să dăm bitumului moale o duritate (cohesiune) mai mare, dar să-i păstrăm adesiunea foarte preţioasă.

Aş vrea să văd pe unul din cei ce pretind, că pot mări adesiunea unui bitum prin adăugare de praf, să mărească adesiunea unui bitum dur, care ar avea nevoe de aşa ceva. Demonstrarea, prin care un bitum moale poate să-şi piardă adesiunea adăugându-i praf, o cunoaştem.

Inainte de a considera posibilităţile de schimbare în plus sau în minus a adesiunei, ca fenomen pur, după eliminarea altor factori, cari lucrând simultan în acela-şi sens ar falsifica conclusiile, să recapitulăm:

Absorbţia, conform definiţiei se exercită aceia între un solid şi bitum în stare topită.

E o întrebare dacă se mai poate vorbi de absorbţie după întărirea lui, când am fi înclinaţi a crede într'o identitate între aceasta şi adesiune.

Eliminăm absorbţia, prin urmare, după cum eliminăm şi fenomenul *capilarităţii,* care acţionează pur mecanic, ca şi legarea produsă de *presiunea atmosferică* la două corpuri, între cari nu se găseşte aer.

Un exemplu de un astfel de fenomen se observă la oglinda cu amalgam de mercur. Nici mercurul nici cositorul nu aderă de sticlă, şi prin urmare nici amalgamul. Abia după ce se scoate aerul dintre ele, atunci abia se zice, că «aderă» şi trebue întrebuinţată forţa pentru a le desprinde.

Acelaşi fenomen se întâmplă desigur şi la rocă-bitum, dar când vrem să demonstrăm creşterea sau scăderea adesiunii pure, nu trebue să punem în contul acesteia un factor aşa de însemnat ca presiunea atmosferică.

Résumé

RECOUVERMENTS ASPHALTEQUES ET BITUMEUX

Enormité et autres erreurs

par *N. Lavric,* chimist

Le sujet traité sous ce titre aurait dû faire suite a un exposé théorique sur le bitume roumain comme couverture mais le commencement de la compagne des travaux motive ce travail.

Sont but est triple:

D'abord, envisager la rééducation de certains constructeurs qui sont beaucoup moins spécialistes qu'ils ne le croient, ce qui a de graves répercussions sur l'économie des pavages.

Ensuite de dénoncer la passivité des cercles scientifiques à l'égard des procédés de construction routière.

Le but principal est de démontrer les graves erreurs qui se vont actuellement tant dans la conception, la définition que les procédés.

Une des énormités consiste dans l'emploi des argiles comme filler, bien que son emploi soit interdit. Pour tourner les prescriptions, des concessionnaires d'un brevet allemand, ont baptisé l'argile silicée «asphalte coloïdal».

Un asphalte contenant de l'argile devient friable lorsque celle-ci est imbibée d'eau, formant ainsi des trous par érosin.

Quand le volume baisse ,il se forme des fissures par lesquelles l'eau s'infiltre et attaque la couche en dessous.

A cause de l'argile, il n'est pas indiqué d'employer de la poudre de bazalte comme filler.

Pour l'asphalte liquide on emploie du bitume de même durté, aussi bien pour l'asphalte dit dur que pour l'asphalte ordinaire.

La dureté du filler n'a aucun effet sur la consistance de l'asphalte.

Le filler (poudre, farine) se mélange au bitume pour:

1) Elever le point d'amollissement et donner une résistence thermique plus grande.

2) pour augmenter la cohésion c. a. d. la résistance à la compression, à une plus grande pénétration,

3) et pour diminuer le coefficient de dilatation, de manière à le rapprocher de celui des agrégés.

www.dacoromanica.ro

La conception de remplissage peut conduire à des constructions défectueuses de couvertures, ou trop grasses, ou trop faibles,

L'autre conception suivant laquelle les vides indifféremment de leur volume, sont comblés par un mastic, présente un risque moindre, le mastic ayant pour l'ensemble des travaux un dosage fixe de bitume-filler.

Pour nous rendre compte du phénomène adhésif, il faut éliminer le phénomène d'absorption qui s'exerce seulement entre un solide-liquide ou un solide-gazeux.

L'adhésion proprement dite s'éxerce seulement sur un petit nombre de couches. C'est pourquoi, pour que deux pierres soient bien accolées, il faut que la couche de bitume soit le plus mince possible et sa consistance est indifférente.

Lorsque la couche est épaisse, il peut arriver:

1) que les pierres se séparent, chacune conservant un peu de bitume, lorsque l'adhésion est grande et la cohésion faible;

2) qu'il ne reste de bitume que sur l'une des pierres lorsque l'adhésion est faible.

Il est établi que les bitumes mous ont une grande adhésion alors que les bitumes durs (avec grande choésion) ont une adhésion faible.

Nous sommes convaincu qu'on peut augmenter la cohésion d'un bitume mou en diminuant simultanément son adhésion.

DIN VIAŢA ORAŞELOR

FORMAREA TARGURILOR ŞI ORAŞELOR DIN ROMANIA

Se ştie că negoţul cel mare, de navigatori, îl făceau în vechime Fenicienii şi Grecii. La vărsarea în Marea Neagră a Nistrului a fost colonia fenicieană Tyras. Iar grecii aveau numeroase colonii în Dobrogea ca: Tomis, Callatis, etc. Dela aceştia ne-au rămas numiri de măsuri ca: ocaua, litra, dramul, precum şi numirea de oraş (horas) loc de piaţă, precum şi numirea de schele, port de comerţ.

Insă în Dacia-Traiană s'a petrecut un fenomen ciudat, ca în nici o altă provincie a imperiului roman. Retragerea autorităţilor şi a armatei la anul 274, din ordinul împăratului Aurelian, lăsa pe neguţătorii şi oamenii bogaţi din toate cetăţile Daciei, lipsiţi de orice apărare, chiar contra propriilor sclavi. Deci cetăţile au fost părăsite şi, la fel cu capitala Sarmisegetuza, toate s'au prefăcut în ruine. Au rămas doar satele. Ordinea socială în sate a menţinut-o popa (sacrificatorul latin), care s'a creştinat îndată, şi a creştinat şi pe săteni. Satele însă erau răspândite şi spre munte şi spre câmpie. S'a simţit îndată trebuinţa de a face schimb de produse. Se scoborau cei de pe dealuri cu produsele lor: vin, miere fructe, brânză, vase de lemn şi de pământ, lână, etc., la un anumit loc şi anumit timp, primăvara şi toamna şi tot acolo veneau cei de la şes cu produsele lor: cereale legume, vite, peşte sărat, etc. Dar în lipsă de bani, căci împăraţii Romei nu aveau cui mai trimite bani, schimbul se făcea cu produse în natură, cum dealtfel s'a făcut şi în provinciile apusene, Galia şi Spania. Acolo acest fel de schimb s'a numit troc, iar în Dacia s'a numit mai corect torc (diformat apoi torg şi târg), din vorba latină torqueo, întorc, (în sudul Angliei există un port Torquai — N. R.); adică întorc altă marfă în locul celei primite. Dacă veneau cumpărători şi de peste Dunăre, aceia mai aduceau ceva monedă bizantină.

In locul unde se făcea torgul (târgul) semestrial, care dura 10—15 zile se construiau barace de adăpost pentru vânzarea de băutură şi alimente; cu timpul baracele au rămas statornice, au devenit mici prăvălii şi astfel s'a înfiripat târgul statornic, cu numire mai adeseori dela râuri ca: Târgul Mureşului, Târgul Jiului, Târgovişteа, Târgul Neamtului (râul Neamţ) Târgul Ocnei.

Iar locul, de pildă, unde se adunau la târg sătenii depe cele două râuri: Caraş şi Sebeş, poartă ambele nume Caraş-Sebeş, pronunţat Caransebeş.

Când târgul înfiripat din bărăci devenite prăvălioare sau magazine, a avut o piaţă statornică, zilnic, atunci s'a numit oraş.

Deci oraşele noastre nu sunt pe locul cetăţilor dace sau romane, ci sunt formaţiuni organice, rezultate din configuraţia geografică a ţărei, şi din trebuinţa schimbului de produse între sătenii dela şes şi cei dela munte. Mai poate fi deci discuţiune cui au aparţinut târgurile devenite oraşe?

Când aceasta este genesa târgurilor şi oraşelor din cuprinsul României, oricâte diplome şi cărţi regeşti sau împărăteşti ar avea locuitorii străini, din aceste oraşe, ele nu au valoare faţă de poporul român, care a dat naştere şi viaţă acestor târguri şi oraşe. Poporul român poate revendica oricând dreptul său asupra târgurilor şi oraşelor, din care a fost isgonit de o stăpânire vitregă, străină.

(«Universul) — Prof. *Al. Resmeriţă)*

C. S.

www.dacoromanica.ro

S A L A

Momentul cel mai interesant în istoria evoluției casei de locuit europeană este acela în care omul, nesatisfăcut de juxtapoziția încăperilor uniforme, simte nevoia că localul unde se află vatra, unde familia se adună pentru a lua masa, pentru a se sfătui și pentru a se încălzi la flăcările vetrei încăperea în care se vădesc forțele centripetale ale familiei, unde se desfășoară momentele cele mai însemnate ale vieței familiale, să fie în volumul său tridimensional adevărata expresie a funcției importante pe care o împlinește în complexul locuinței. In jurul acestei încăperi importante se grupează încăperile deservind necesitățile de ordin secundar.

Simțul spațial la oameni se diferențiază.

Așa s'a născut, după germanul *Henning*, în străvechea lume culturală indo-germană cuvântul sanscrit «*Calla*», însemnând un local cu multe funcții, din care cuvânt se trage cuvântul *greco-latin* «*Cella*», cuvântul german Halle și cuvintele *neo-latine: sală, salle, salon, saloane* etc.; cuvinte care au suferit numeroase transformări semantice.

Imbogățirea casei grecești țărănești monocelulare s'a făcut în jurul peristilului; aceea a caselor țărănești italice în jurul lui atrium testudinatum, evoluând până la stadiul multicelular. Căminul țărănesc românesc a evoluat analog, dar evoluția lui nu s'a putut desăvârși. Concepția culturală a locuinței romane s'a desvoltat mai departe, un singur centru dovedindu-se insuficient.

Casa Pansa din Pompei avea de acum două holuri, un atrium și un peristylium.

Decăderea culturii antice nu însemna că barbarii să fi tăiat firul evoluției. *Priscos Rhetor*, descriind palatul lui Atila regele Hunilor, amintește de o încăpere dominantă ca o absidă.

O astfel de sală regească transformată în biserică există în Naranco (Spania) și astăzi. S'a descoperit o astfel de sală și la Aix-la-Chapelle când se făceau săpăturile pentru readucerea la suprafață a palatului lui Carol Cel Mare.

Fiecare locuință medievală avea un hol al său în forma Türnitz-ului din Salzburg sau a Dielei caselor burgheze din orașele hanseatice.

Dar «hallul» (Sala) nu era numai încăperea reprezentativă a boerilor. Pe celebrul plan ideal al mănăstirei Sankt-Gallen din veacul al IX-lea, încăperile «grădinarului» însăși se grupează în jurul unui «hall» central.

Și savanții se întreabă mereu dacă această încăpere era un atriun descoperit sau un hol acoperit cu o vatră.

Veacul al XIX-lea era din punct de vedere arhitectonic, o epocă de decadență. Parvenitul din acest secol, schematizând tot, negând spațiul și cultura locuinței, a denaturat odaia cea mare, cea dominantă: hallul. Pentru a exploata terenul cât mai intensiv, s'a acoperit 80% din suprafața disponibilă, nelăsând liber decât 20%. Adâncimea clădirilor fiind prea mare, unele încăperi au devenit sumbre și lipsite de aer. Intr'una din aceste încăperi, aceea care leagă antreul de sufragerie sau de birou recunoaștem descendentul atrofiat al hallului.

Numai numele ne amintește de marea sală de odinioară, acest hol fiind o încăpere cu totul inutilizabilă.

Burghezul care trăește într'o astfel de locuință e nevoit dacă simțul său de spațiu se revoltă, să deschidă toate ușile situate pe aceeași axă, «enfilade», ceeace aduce cu sine că musafirul care se află în salon, vede și patul conjugal.

Se pare că holul s'ar trezi în zilele noastre din somnul său secular.

Anunțurile construcțiilor noui ne promit în cele mai multe cazuri și un hall. E oare vorba de hallurile cele monstruase, atrofiate, sau ne putem aștepta la o renaștere a hallului ca sală centrală?

Procedeul urmat de arhitectul modern este acela de a analiza întâi funcțiunile locuinței pentru a le armoniza pe urmă într'un tot organic. Apare camera mare de locuit și de prânz unde membrii familiei stau de preferință, după care urmează dormitoarele, odaia de baie și dependințele. Aprobăm tendința de a proecta dormitoare și dependințe mici pentru a rezerva spațiul în interesul camerei de locuit, cea din urmă poate în acest fel răspunde mai bine exigențelor. Psihologul ne spune de altfel că împărțind locuința în încăperi de mărime inegală (și eventual de înălțime inegală) ea va da mai multă satisfacție simțului nostru spațial decât o locuință cu camere de proporții egale. Dacă examinăm planurile caselor actualmente în constucție, fără să pierdem din vedere pricipiul odăii de locuit spațioase, vom putea observa faze interesante ale evoluției holului.

Găsim în multe case o încăpere fără ferestre, deci fără aer, unde lumina pătrunde în cel mai bun caz prin geamurile care duc în odăile învecinate: o odae îndeplinind funcțiunea de coridor, unde nici măcar dulapuri nu se pot plasa. Degeaba punem acolo fotoliuri și măsuțe, nu ajută nimic. Și totuși acest antreu numărul doi se numește «hall». Acesta ar fi tipul cel dintâiu. Tipul cel de al doilea e ceva mai bun. Tot fără ferestre, fără aer: o încăpere independentă ca și până acum, dar legată de odaia de locuit printr'o mare ușă glisantă. Legătura nu e încă organică; piesele sunt mai bine separate decât unite

www.dacoromanica.ro

între ele. Şi «hallul» acesta îndeplineşte funcţia de coridor, dar este mai luminos şi celui care intră nu i-se face frică.

Al treilea tip de hall aparţine de acum la odaia de locuit. Legătura se face organică între cele două încăperi nefiind nici un perete între ele, lumina şi aerul le capătă exclusiv prin odaia de locuit. Uşa glisantă nu mai există şi unitatea celor două piese se desăvârşeşte şi psihologiceşte prin culoarea pereţilor, stilul identic al mobilierului etc. Numai pilastrele sau perdelele ne aduc aminte de faptul că avem de aface cu două încăperi. Iată-ne la faza evolutivă unde fantezia arhitectului reuşeşte să dea odăii celei mari aspectele cele mai variate şi cunoscând funcţiile ei, o împarte spaţial în părţile corespunzătoare. Abandonând planul pătrat, ştie prin efecte spaţiale extraordinare, să dea satisfacţie atât simţului nostru spaţial, cât şi cerinţelor multiple faţă de odaia principală de locuit.

Am şi ajuns la faza evolutivă a locuinţei burgheze când «hallul»dispare. Tot aici ajungem şi în caz dacă «hallul» leagă între ele nu numai antreul cu odaia de locuit, ci două camere cu orientări diametral opuse. Suprimând peretele care le separă, avem o cameră de locuit foarte bine luminată, ceeace ne împacă cu faptul că odaia capătă dintr'o direcţie lumină nordică.

In locuinţe mari, în vile, «hallul» bine luminat va juca un mare rol. In acest hall găsesc loc, după modelul anglo-saxon, scările interne care duc la camerele de dormit de la etaj. Sunt încăperi unde omul se simte bine şi stă cu plăcere. Să ne gândim la atelierele lui Le Corbusier soluţionate în acest spirit.

Dacă sistemul acesta se introduce şi în România, atunci hallul care se înserează între antreu şi odae de locuit cu scopul de a pregăti pe cel care intră, va evolua mai departe, se va perfecţiona. Dar numai în caz dacă evoluţia se face în acest spirit, poate fi vorba de perfecţionare fiindcă hallurile nesănătoase şi deprimante ale blockhausurilor n'au drept la viaţă.

Arh. *G. Bloyer*

DISCUŢIUNI

BITUM NATURAL ŞI BITUM ARTIFICIAL

Citind în revista «Urbanismul», Nr. 3—4 pe anul 1938 continuarea interersantei şi coloratei conferinţe a colegului şi prietenului Inginer Inspector General N. Profiri, am dat şi peste următoarele rânduri: «.... Ce au făcut şi ce fac inginerii români? «..... Inginerii noştri au găsit altceva mai bun «de făcut. O comisie de experţi, în frunte cu Dl. Pro«fesor *I. Ionescu* şi cu profesorul de drumuri dela «Şcoala Politecnică, a decis printr'un act oficial, ca «în capitala ţării noastre, producătoare de petrol şi «bitum, să fie exclus dela lucrări bitumul de petrol! «Acest certificat tipărit este răspândit în toată ţara. «Studenţii domnilor profesori sunt obligaţi prin ur«mare să ştie, că bitumul românesc nu este bun pen«tru asfalturi şi trebue să fie exclus de la lucrări. «ce nădejdi mai putem avea?» .....

In acea comisiune, de-şi nu sunt expert în bitumuri, am fost chemat şi subsemnatul. Dar comisiunea a făcut apel şi la chimişti, experţi în bitumuri. Cum ştiu că nu am liberat nimănui certificat în materie de bitumuri, şi încă mai puţin în sensul afirmaţiunilor de mai sus ale d-lui Profiri, am căutat să revăd actele cu lucrările acelei comisiuni, mai ales că nu din întâmplare am luat o parte puţin activă în acea comisiune. Am căutat să revăd lucrările şi pentrucă, încă din 1912, cum dovedesc publicaţiile mele, mă declarasem partizan al utilizărei gudronurilor şi reziduriior de petrol la îmbunătăţirea unor învelişuri de drumuri [1]) iar acum vre-o opt ani, chiar am arătat ocazional, în alte lucrări, că se pot executa pavaje bune asfaltice utilizând petrolurile sărace în parafină (ca cele americane).

Pentru că nu pot fi interesante de cât adevărurile, şi pentru că am constatat că în adevăr certificatul incriminat de d. Profiri a fost totuşi liberat de către Primăria Municipiului Bucureşti, certificat care, cum ni se arată, circulă tipărit, dar de care acum auzim pentru prima oară, rezumăm mai jos expunerea faptelor, aşa cum reese din acte.

La 26 Ianuarie 1934, Primăria Bucureşti, în urma unei cereri a «*Soc. Socodrum*», de a i se da comenzi de bitum natural, spre a nu închide exploatarea, (Nr. 2931/934) a numit o comisiune, formată din 5 ingi-

1) A se vedea **„Oraşele-grădini Engleze"** de **C. Sfinţescu**, extras din Bulet. Soc. Politecnice, 1913.

www.dacoromanica.ro

neri şi un arhitect, care să-şi dea avizul. O intervenţie analoagă mai primise Primăria Bucureşti, încă din 1933, dar dela Prefectura Jud. Bihor, (Nr. 15.983/933) anume, să dea ajutor Soc. «*Derna-Tătăruş*», ca să nu şomeze, şi să nu comande bitum strein, cum «ar fi hotărât o comisiune de experţi ai comunei Bucureşti». (Nu ştiu ce comisiune de experţi a funcţionat în acel an la Primăria Bucureşti — N. A.)

Va să zică rolul comisiunei din 1934 a fost precizat: Să se pronunţe asupra ofertei «Socodrum», iar nu asupra bitumurilor în general. De altfel, comisia aşa a şi înţeles, (procesul verbal din 1 Februarie 1934) aşa a lucrat; iar subsemnatul, nici nu m'am gândit că s'ar putea înţelege şi altfel. Este adevărat că, referinţele date comisiunei, de Serviciul pavajelor oraşului Bucureşti, precizau că, după răsboi, pavajele executate cu bitum rezidual au dat rezultate foarte slabe. Este iarăşi adevărat, că nu a fost aduse în comisiune, odată cu acele afirmări, nici un fel de dovadă dacă, rezultatele slabe la pavajele obţinute cu bitum rezidual şi mai bune la cele cu bitumen natural dela Derna-Tătăruş, erau datorite defectelor sau calităţilor bitumurilor, sau datorite tecnicei întrebuinţate?

Dar tot atât de adevărat şi precizat era ca, oferta furniturei «Socodrom» să fie cercetată în cadrul unui contract de pavaje, pe care Primăria Municipiului îl încheiase cu un grup de antreprenori. In acel contract se fixase (nu ştiu de ce şi de cine — N. A.) ca 40% din bitumul întrebuinţat la pavaje să fie din cel natural, preferabil din ţară. Aşa dar, comisiunea nu putea, nu avea dreptul să elimine din acel contract întrebuinţarea bitumului rezidual, ci numai să se pronunţe dacă în cota de 40%, rezervată pentru bitumul natural, poate fi admisibilă, şi mai ales furnizat pentru stockaj, cel al Soc. «Socodrom», care era un bitum natural din ţară, dela «Derna-Tătăruş». Cum furnitura materialului privea grupul de antreprenori contractanţi din 1933, comisiunea nu a putut opinia ca Primăria să stockeze bitumul ce i se oferea, dar a recomandat întrebuinţarea, în anumite condiţii, în cota stabilită pentru bitumul natural, fără amestec cu bitum rezidual, a bitumului românesc «Derna-Tătăruş». Trebuie observat, că s'a discutat *furnizarea* bitumului natural, iar nu *prepararea asfaltului* la execuţia pavajului. In această ordine de idei, deci, trebuesc judecate şi înţelese cuvintele «fără amestec cu bitum rezidual».

Cel puţin subsemnatul, şi, sper, toţi membrii comisiunei, aşa au înţeles — şi nici nu se poate înţelege altfel din actele dosarului — acea redactare a procesului verbal al comisiunei.

In memoriul final cu concluziunile comisiunei, găsim părerea că, bitumul natural de Derna-Tătăruş să fie recomandat şi la lucrările în regie ale Primăriei, dar neamestecat cu «bitumuri artificiale», adică în condiţii similare de întrebuinţare ca la lucrările din 1924, avute în vedere la darea avizului. Tot acolo, găsim şi opinia comisiunei ca aprovizionarea bitumului să fie lăsată a fi rezolvată direct «între contractanţii grupului de antreprenori şi «Socodrum», care au acelaş interes cei dintâi a-şi găsi bitumul natural *necesar*». — (adică pentru proporţia stabilită de contract — N. A).

Memoriul conclude că o lucrare îngrijită cu bitum natural dela Derna-Tătăruş poate da rezultate bune la pavajele de asfalt.

Aşa dar comisiunea nu a eliminat celelalte bitumuri la pavajele cu asfalt, şi nici nu a asigurat că bitumul natural poate procura în *orice condiţii* un pavaj bun de asfalt.

Ce este acum cu certificatul? Cum stau faptele?

Comisiunea nu a ştiut nu a opiniat, şi cu atât mai sigur, nu a redactat nici un certificat pentru «Socodrum». Cel puţin subsemnatul, dacă aş fi ştiut de aceasta, nu aş fi consimţit în nici un caz la redactarea certificatului, pe care, tocmai acum, am constatat că l-a ridicat acea societate, pe baza unei cereri din 1934 (Nr. 10.956/934), cu consimţământul consilierului comunal delegat la Serviciul municipal al Drumurilor şi Podurilor la acea dată. Certificatul este semnat de directorul serviciului respectiv şi conţine, aproape integral, memoriul final al comisiunei, de care ne-am ocupat mai sus.

Personal, socotesc că redactarea certificatului este eronată, fiindcă în orice caz trebuia să cuprindă şi explicaţiile pe cari noi le-am dat aci, asupra împrejurărilor şi scopului în care a fost convocată comisiunea. Pentru trecerea numelui meu în acel certificat protestez. Eu nu am înţeles niciodată să figurez în acea comisiune ca expert pentru liberarea de certificate, cu atât mai mult cu cât, am lucrat onorific în acea comisiune, care de altfel nu avea nici o legătură cu serviciul tecnic ce conduceam.

Şi acum un adaus la cele arătate de d. Profiri.

Am spus dela început: nu am urmărit de aproape lucrările comisiunei. Dar, fiindcă d-l Ing. Insp. General Profiri, în conferinţa sa, arată că noi, inginerii, şi în deosebi la Primăria Municipiului Bucureşti, nu încurajăm bitumul din petrol românesc, îi aduc la cunoştinţă o adresă pe care am găsit-o şi citit-o cu ocazia acestei relaţiuni. Este adresa Ministerului Comunicaţiilor către Primăria Municipiului Bucureşti, cu Nr. 53.088 din 3 August 1937, prin care o înştiinţează că, un jurnal al Consiliului de Miniştri, publicat în Monitorul Ofical Nr. 159 din 14 Iulie 1937, prevede ca la furnizarea de orice fel de materiale cu bază de bitum să fie preferat bitumul «Derna-Tătăruş» conform caetului de sarcini Nr. C. 22 A al Oficiului de raţionalizare (publicat în acelaş Monitor O-

*

www.dacoromanica.ro

ficial), pentru ca astfel să se dea concurs muncei naţionale la graniţa de vest a ţărei.

Este dar o insistentă continuitate, desigur din partea exploatărei Derna-Tătăruş?

Şi atunci, să-mi dea voie colegul şi prietenul Profiri, să fac o observaţie: oare numai inginerii-constructori români sunt de vină că produsele derivate ale petrolului românesc nu sunt întrebuinţate la pavajele din ţară? Numai ei au obligaţia să caute aplicaţiuni interne acestora? Producătorii, extractorii de petrol, nu au nici un interes să caute debuşeuri?

Cum au găsit exploatatorii dela Derna - Tătăruş mijlocul de a-şi impune produsele lor, iar petroliştii nu? Nu sunt în măsură şi nici nu caut să desleg această întrebare, dar am intuiţia că ecuaţia are multe variabile.

C. S.

N O T E

UNIFICAREA CERCETĂRILOR IN MATERIE DE CONSTRUCŢII la Ministerul Muncii din Germania. Prin iniţiativa Ministerului Muncii German, instituţii ca «*Deutsche Akademie für Bauforschung*», «*Deutsche Akademie für Städtebau, Reichs und Landesplannung*» şi *Deutscher Verein für Wohnungsreform*» s'au unit ca , pe viitor, să urmărească directive uniforme şi să evite munca dublă. Aceste organizaţii au devenit de stat. Prima are sediul la *Magdeburg* [1]).

(«*Habitation et Urbanisme*» No. 1, 1938).

C. S.

O ANCHETĂ A «UNIUNEI PENTRU REFORMA LOCUINŢEI» [1])

A fost începută în Mai 1936 sub auspiciile «asociaţiei internaţionale pentru locuinţe» cu sediul la Francfurt pe Main (astăzi fuzionate cu cea de urbanism şi locuinţe dela Londra), pentru prezentarea rezultatelor la Congresul Internaţional din Paris din 1937.

Scopul anchetei este de a găsi mijloacele practice pentru asigurarea celei de a doua ipoteci, în vederea posibilităţii construcţiei locuinţelor populare, ipotecă care constitue cheia financiară a producţiei locuinţei populare în multe ţări (la noi nu este suficientă nici aceasta).

Chestionarul, a fost întocmit de Dl. Dr. Ing. şi Jurist Kämper, directorul «Băncei pentru construcţii şi terenuri», şi conţine câteva informaţii relative la *sistemul financiar german pentru mobilizarea capitalului în vederea construcţiei locuinţelor populare.*

Sistemul constă în: 1) taxarea valorilor terenului şi construcţiei pe baza venitului; 2) punerea în gaj (ipotecarea) acestor valori, în primul şi al doilea rang (primul rang e maximum ½ din valoare, iar celelalte ranguri între 50% şi 80%); 3) trecerea, după răsboi, a acestor ipoteci sub acţiunea finanţelor publice (case de economii, instituţii de asigururări, bănci fonciare, garantate de Reich, cum şi o mică parte din veniturile publice).

Chestiunile puse în chestionar, se referă: a) Bazele evaluării locuinţelor (valoarea terenului şi clădirei, sau valoarea venitului capitalizat; limita împrumutului total; ipoteci de rangul I şi II şi limitele lor; cine face evaluările); b) Mobilizarea capitalului (Creditul privat sau resursele publice; garantarea guvernului; metoda deschiderei creditului-societăţii de construcţie; emisiunea de obligaţii şi raporturile între cele două ipoteci; cotarea lor la Bursă şi rentabilitatea lor; cursul acestor obligaţii şi plata lor: de unde provin fondurile sociale ale Societăţilor şi băncilor speciale pentru construcţii de locuinţe) c) Condiţiile împrumuturilor (procente, limitarea procentului; plăţi suplimentare; termene, amortismente şi sistemele lor); d) Bazele legale şi informaţiile statistice (legislaţie pentru ipoteca rangului II; statistica ipotecilor de rangul II, după provenienţa fondurilor; literatura în materia locuinţelor şi a finanţărei lor).

După câte vedem, se lucrează sistematic la ameliorarea condiţiilor locuinţei.

C. S.

1) La intervenţia acesteia, d-l Prof. Ing. **C. Sfinţescu**, a colaborat la o lucrare internaţională: **„Siedlungswerk Europa's“**, care va apare în curând la Berlin.

1) Chestionarul mi-a fost trimis personal, ca membru special al acestei Uniuni, dar pentru motivele cunoscute, nu am putut da curs acestei anchete pentru România. Lipsa datelor pentru România, desigur, a fost observată la Congresul dela Paris din 1937 (N. R.).

www.dacoromanica.ro

AEROPORTURI MUNICIPALE. La conferinţa din Washington pentru aeroporturi, din Decembrie 1937, s'a comunicat cum că în Statele Unite există 738 de aeroporturi comunale care au costat 700 milioane dolari. Dar din 84 astfel de aeroporturi, numai 6 au dat beneficii, restul pierderi, (profitul lor a fost în 1936 de 561 dolari). De fapt, considerând toate cheltuelile, nici unul nu a dat profit, iar pierderile sunt mult mai mari decât cele evaluate.

De aceia, Asociaţia Americană Municipală, consideră că atât construcţia, cât şi întreţinerea aeroporturilor este afacere de stat.

In Anglia, după raportul din Decembrie 1936, s'a admis ca autorităţile locale din oraşele mari să ia măsuri pentru terenul aeroporturilor. Nu trebuiau să aştepte beneficii într'un timp scurt. Ministerul Aerului a emis o circulară în 1928 ca, oraşele cu o populaţie mai mare de 20.000 locuitori, trebue să execute un aerodrom.

Se recomandă mărimi standard pentru aeroporturi. In 1929 erau 7 aeroporturi municipale; în 1930 alte 4; în 1936 erau în funcţie deja 33 de aeroporturi.

(*«Local Gouvernment Administration»*, Martie 1938).

C. S.

METROPOLITANUL MOSCOVEI

Această lucrare, abia recepţionată la 25 Aprilie 1935, şi dată în exploatare la 15 Mai 1935, înseamnă o nouă etapă în mărturiile de progres industrial al Sovietelor şi exaltă pe drept cuvânt mândria poporului moscovit, dar şi al Sovietelor ruseşti. Poporul întreg, bărbaţi şi femei, muncitori sau intelectuali, tineri şi chiar bătrâni, s'au grăbit să se angajeze benevol şi au contribuit măcar cu câteva încordări muschiulare, ca această operă, aşteptată de mulţi ani, să fie înfăptuită complet într'un timp uimitor de scurt să uşureze şi să agrementeze transporturile în oraşul de milioane, care este Moscova.

Progresul industrial al U. R. S. S.-ului şi utilizarea tuturor elementelor utile au făcut posibilă o astfel de creaţiune.

In adevăr, propuneri de metropolitan au mai fost făcute la Moscova în 1913, dar au fost respinse de Municipalitate. In 1932 s'a ordonat, însă, începerea lucrărilor.

Linia executată formează un traseu cu 13 staţiuni în formă de furcă, lung de 12 Km. In Ianuarie 1933 deja sunt utilizaţi la lucrări peste 9.000 lucrători şi 720 ingineri. La finele anului 1933 proectele abia erau desăvârşite, iar în 1934 lucrările subterane se executau cu febrilitate, cu cca. 36.000 lucrători. Astfel că materialmente lucrarea s'a realizat într'un an, utilizând la un moment dat peste 75.000 lucrători. Dar dificultăţile hidro-geologice au fost mari. Acele dificultăţi au impus variate procedee de execuţie pe porţiuni, când săpături în tunele, când sub cerul liber; când descărcări prin palplanşe, când prin pompări, când prin executări de chesoane şi chiar prin congelarea terenului; când betonări pe loc, când betonări la nivelul solului şi lăsarea tunelului de beton la o adâncime de circa 25 m. în subsol, formând chesoane lungi de circa 20 m. la cota necesară, acolo unde nu se putea lupta uşor contra apelor; când sprijiniri prin grinzi de lemn obişnuite, când susţineri prin înaintarea săpăturii prin metoda scutului (bouclier), de exemplu sub albia unui râu, unde s'a înaintat cu 4,50 m. pe zi. O metodă ingenioasă de consolidare a pereţilor zisă «prin silicatizare» a fost întrebuinţată cu mult succes. De sigur, metoda se va răspândi în variate cazuri. Metoda constă în a se injecta în terenul curgător (nisipos sau vazos), din jurul unor construcţii importante, a căror fundaţii ar fi fost periclitate, sticlă lichidă şi clorură de calciu, care petrifică solul curgător.

Astfel au fost scoşi circa 2.300.000 m. c. pământ, spre a se pune apoi şinele. Au fost construite staţiile cu toate accesoriile şi cu blocaje automatice etc., cu placaje de marmoră şi coloane în granit (roză, gri şi galbenă) şi în spiritul arhitecturei moderne.

Se calculează că la început metropolitanul va transporta pe acest parcurs cam 200.000, călători pe zi, cu 10 garnituri de trenuri, formate din câte 4 vagoane, pe întreaga linie, adică cu 12 trenuri pe oră, de dimineaţa până la miezul nopţei, la 10 minute interval. Se va căuta ca în tot timpul acestei veri să se ajungă la o frecvenţă de trenuri de 3 minute în centrul oraşului şi de 6 minute la periferie.

Personalul de exploatare a fost ales chiar dintre cel care a lucrat la construcţia metropolitanului, ceeace în acest caz, este o măsură foarte bună, şi ca tecnică şi ca morală.

Halele subterane ale unor staţiuni, ca cea cunoscută «Biblioteca Levin» sau aceea zisă «Palatul Sovietelor» manifestă şi grija de estetică şi de confort, după exprimările universale, grije născută din însăşi natura omului.

Costul lucrărilor acestei prime tranşe a fost de 770 milioane ruble, deci cam 64 milioane ruble de kilometru.

O nouă porţiune de 20 Km. va fi începută curând şi condusă într'o cadenţă şi mai repede.

(*«Le journal de Moscou»*, din 5 Mai 1935).

C. S.

b) AUTOSTRADA SOFIA-SALONIC.

Din ştirile culese de prin ziare, guvernul grec ar fi propus Bulgariei să construiască în locul liniei de cale ferată proectată Sofia-Salonic, o autostradă cu

www.dacoromanica.ro

o lungime de 340 Km. Această şosea va fi construită din asfalt, permiţând efectuarea parcursului în şase ore.

Proectul are mari avantaje economice şi practice.

A. P.

SOSELE DE FIER. — La expoziţia din Londra din 1937 se putea vedea o porţiune de şosea pavată metalic, adică cu plăci triunghilare de fer fixate la cele trei colţuri în fondaţia pavajului. Plăcile erau striate (cu creţuri) pentru a împiedica alunecarea şi improşcarea apei şi noroiului de pe pavaj. Astfel de pavaje sunt socotite ca foarte rezistente.

C. S.

ACCIDENTE LA CURBELE STRĂZILOR.

Dintr'o anchetă întreprinsă asupra accidentelor de automobil rezultă că majoritatea sunt provocate din întoarcerea la curbe, opririle fără avertizarea celor din urmă şi nereducerea vitezii la încrucişeri. Contribuesc şi lipsa măsurilor de pază, precum şi blândeţea sancţiunilor aplicate.

(Genova, revista municipale, No. 9 anul 4).

A. P.

«GEOTECHNICA APLICATĂ LA CONSTRUCŢII ŞI DRUMURI»

de Ing. *Pascal Zlatco*

Ştiinţa relativ nouă a *Geotechnicei* sau *Mecanica solurilor* vrea să introducă metode noi experimentale în locul empirismului de până acum, în stăpânirea de către constructori a celui mai răspândit material de construcţie ce stă la dispoziţia omului, adică solurile sau pământurile, material care servă de fundaţie la majoritatea construcţiilor şi la drumuri.

Solurile sunt unele de consistenţa unei adevărate zidării putându-se menţine vertical chiar la acţiunea intemperiilor, cum sunt unele faleze argiloase la ţărmul mării, iar altele sunt atât de nestabile încât se năruie sub orice inclinare de taluz, cum sunt mâlurile sau noroiul.

Pe scurt, evitând consideraţiile prea teoretice, este necesar a determina:

1) Cum se poate caracteriza un sol din punct de vedere fizic şi al stabilităţii sale şi cum se măsoară coeficienţii respectivi.

2) Cum se poate ameliora şi stabiliza un sol, în adâncime, chiar mai slab prin injecţii de diferite substanţe sau prin batere de piloţi, etc. pentru a suporta construcţii mai grele fundate mai aproape sau mai adânc şi cum se poate stabili adâncimea la care trebue să mergem cu fundaţia.

3) Cum se poate ameliora şi stabiliza superficial un sol şi executa îmbrăcăminţi pentru construcţii de drumuri secundare economice şi totuşi mult mai rezistente la circulaţie decât drumurile naturale de pământ sau chiar decât cele de macadam obişnuit insuficient întreţinut.

Aceste consideraţii au de scop să arate că studiul *sistematic al naturei intime a solurilor în laboratoare geotechnice* permit progrese nebănuite în întrebuinţarea primului şi celui mai răspândit material la dispoziţia constructorului adică pământul, accentuând în ce priveşte aplicarea la drumurile rurale şi cele judeţene până la un trafic de *1000 vehicule pe zi* a vrut să atragă atenţiunea că problema merită a fi examinată şi la noi şi că cel puţin trebue început cu înzestrarea laboratoarelor *regionale de geotechnică* cari de altminteri cer mijloace modeste, căci fără studii riguroase technice, nu se pot executa cu succes aceste lucrări de către inginerii chemaţi a le conduce.

Aceste studii fiind destul de laborioase ele trebuesc făcute din vreme în fiecare judeţ, pentru ca atunci când vor fi fondurile necesare ele să se întrebuinţeze cu maximum de folos.

Se atrage atenţiunea că şi aceste îmbrăcăminţi uşoare economice, revin totuşi la circa 20—30.000 lei (anual) km. timp de trei ani, şi chiar dacă nu s'ar hotărî să se aplice deocamdată decât la 15 din drumurile secundare necesită o sumă de 400—600 milioane lei anual timp de trei ani, iar apoi pentru întreţinerea anuală, încă fonduri suficiente.

Dacă s-ar aplica ameliorarea pentru întreaga reţea judeţeană şi comunală, cifrele ar trebui înmulţite cu 5 adică ar fi nevoe de 2—3 milioane anual timp de trei ani.

Bine înţeles cifrele s'ar reduce dacă s'ar întrebuinţa în parte munca de folos obştesc şi prestaţie.

Aceste cifre nu se referă decât la drumurile secundare excluzând pe cele naţionale cari cer alt tratament, pentru a arăta importanţa efortului de muncă şi de cheltueli ce trebue făcut pentru ameliorarea cât de puţin acceptabilă numai a drumurilor secundare, ca să le zicem aşa drumuri *ţăreneşti* care însă totuşi au o mare importanţă economică, deoarece actualmente ele fiind impracticabile o bună parte din an, ţăranul nu poate să-şi transporte şi să-şi valorifice produsele sale aşa cum trebue în paguba venitului naţional.

(Rezumatul conferinţei de la Institutul B. C. D. a D-lui Ing. *P. Zlatco).*

DEFORMĂRI PLASTICE DATORITE CIMENTULUI.

Acestea este o chestiune delicată de cel mai mare interes în technica construcţiilor şi a şoselelor de beton. Din cauza naturii contractive a cimentului se produc acele crăpături atât de supărătoare, care ne-

www.dacoromanica.ro

cesită a se prevedea rosturi de dilatație ce strică caracterul monolitic al lucrărilor, scumpesc construcțiile și pun delicate probleme de ordin static și constructiv.

Technica nu a ajuns încă să producă un ciment care să dea betoane elastice care nu necesite aceste rosturi, așa că este de cel mai mare interes să se studieze construcția cimenturilor actuale, mijloacele de a o micșora și a-i evita desavantajele.

D-l Conf. Ing. Hangan a început în laboratorul de Betoane al Școalei Politechnice un studiu comparativ între contracția betonului confecționat în aceleași condiții, nearmat și armat și a expus rezultatele la care a ajuns până acum, din care rezultă că introducerea armăturii reduce contracțiunea în mod simțitor. După ce stabilește pentru câteva cazuri experimentale proporția acestei reduceri, D-sa arată că o buna parte din deformările ce se produc în urma contracției în piesele de beton armat, din cauza existenței armăturei sunt plastice. — Această plasticitate este în avantajul stabilității consrucțiilor și micșorează eforturile inițiale din piesele de beton armat.

(Rezumatul conferinței D-lui M. Hangan la Inst. B. C. D.)

SIGURANȚA MORTARELOR ȘI BETOANELOR BITUMINOASE»

Mai jos sunt rezumate studiile începute de D-l Dr. Ing. Solacolu în laboratorul Școalei Politechnice în această direcțiune, pe care technica actuală n'o stăpânește încă suficient.

După ce face o paralelă între betoanele cimentoase și cele bituminoase D-sa arată că la acestea din urmă se cere o granulometrie aleasă spre o cât mai mare compactitate a proporției de pietriș și nisip și un dozaj cât mai exact al bitumului, care nu trebue să fie nici în plus nici în minus, deoarece în ambele cazuri se alterează cu totul calitățile bune ale unui beton bituminos, care cere în acelaș timp ca roca din care provine agregatul să fie cât mai adezivă pentru bitum.

In technica actuală, caetele de sarcini respective se ocupă de calitățile fizice și chimice ale bitumului, dar nu se ocupă deloc de calitățile mecanice de rezistență ale mortarelor și betoanelor bituminoase. D-l Solacolu și-a propus să adâncească studiul său pentru a stabili normele de încercare ale acestora în laborator, pentru a se putea controla calitățile îmbrăcămintilor bituminoase ale șoselelor înainte de a se introduce în lucrare, și a se evita, astfel insuccesele ce actualmente se constată de multe ori numai după executarea și darea în circulație.

In acest scop este necesar un laborator pentru Technologia materialelor de pavaj, pentru ca să se poată controla pe baza de încercări, rezultatele obținute la noi, cu diferite pavaje în diferite regiuni și cu materiile prime din țară.

Numai printr'un control de laborator al pavajelor, se va putea cunoaște dacă ceeace se face la noi convine tot atât de bine ca și ceeace se face în străinătate. De altfel recepția lucrărilor de pavaj și stabilirea calității pavajului nu se poate face decât numai cu date certe și avizul unui laborator.

a) ȘCOALĂ DE URBANISM LÂNGĂ LONDRA. S'a înființat o școală practică de Urbanism care și-a deschis cursurile la *Welwyn.*

In fiecare zi s'a expus un subiect special de către un conferențiar, bun cunoscător al materiei urmând apoi discuțiuni și excursiuni în locuri cari prezentau probleme urbanistice deosebite.

Conferințele și discuțiunile au fost culese într'o lucrare foarte interesantă.

(*Genova, revista municipale,* No. 9, anul 4).

A. P.

4. URBANISMUL IN ITALIA. După d. *Testa,* în anul 1934, din capitalele provinciale în Italia, numai 32 aveau planuri urbanistice aprobate, alte 47 îl au în curs de întocmire, iar 13 nu au început încă să atace chestiunea în fond. Multe din asemenea măsuri au împovărat greu proprietatea privată și pe contribuabil, din cauza unor grave erori de concepție. Erorile au constat în deosebi din două cauze diferite: *lipsa unei doctrine de reale utilități,* la urbaniști proectatori și în învățământul urbanistic, și mai ales din cauza *lipsei unei legislații generale și complete* în materie de urbanism în Italia, întrucât legea în vigoare din 1865 e prea vagă și prea veche, ne mai corespunzând cerințelor actuale.

INVĂȚĂMÂNTUL URBANISTIC IN UNIUNEA SOVIETIVĂ (U. R. S. S.) este adaptat legei din 1 August 1932 și a celei din 27 Iulie 1933, asupra amenajerei zonelor locuite. S'a constatat că este nevoie de trei specialități urbanistice: economistul-urbanist, inginerul-urbanist (planificatorul) și arhitectul-urbanist (proectatorul). Fiecare din acești specialiști au un câmp precis de acțiune.

Primul, adică economistul-urbanist, cercetează și fixează problemele urbanistice de conjunctură economică; inginerul urbanist ordonă problemele fundamentale în raport cu terenul, având directiva lucrărilor de studii pentru elaborarea proiectului de amenajare și executarea planului de detaliu, în birou și pe teren; arhitectul urbanist studiază partea artistică și arhitecturală, zonificarea construcțiilor.

C. S.

(«*Urbanisme*» Noembrie 1934).

www.dacoromanica.ro

1. PLANUL REGIONAL AL MOSCOVEI cuprinde 80 Kmp. şi prevede o populaţie de 6 milioane locuitori. Se respectă pentru vechea Moscovă vechea structură radială concentrică şi *cu centură de plantaţii.* Locuinţele vor fi cu clădiri colective.

C. S.

2. AMSTERDAM IŞI ACOPERA CANALELE. Pitorescul dispare de pretutindeni, chiar de acolo unde tradiţia este preţuită. Utilitatea învinge orice sentiment. Prin planul nou de sistematizare, care înlocueşte pe cel conceput în 1916 de *Berlage,* cunoscutul şi regretatul urbanist olandez, se propune acoperirea unor canale din vechile cartiere, spre a obţine străzile largi şi asfaltice pentru circulaţie, dar şi banale.

C. S.

(*«Urbanismtica»,* Ianuarie-Februarie 1935).

COMUNICARI DE SUPERURBANISM (REICHSPLANNUNG)

ACADEMIA GERMANĂ DE URBANISM LOCAL REGIONAL ŞI SUPERURBANISM (adunate de *H. Stephan* în *«Städtebau und Baukunst»,* Dec. 1935).

1. UTILIZAREA TERENULUI. Aşezarea industriilor oraşelor mari nu se va mai hotărî în viitor potrivit situaţiei centrelor de energie, ci în spiritul unei repartizări afânate de populaţie, dar cu legături de comunicaţie eftine, şi cu aprovizionare eftină şi sigură de energie electrică.

Fiecare metru pătrat al Reichului trebue să fie cultivat după situaţia lui şi în vederea unor avantagii maxime. Pot fi date unor noi culturi încă 2,5 mil. h. a. din terenul german.

In 1935 s'a înfiinţat un *«Institut pentru ştiinţa şi tecnica urbanistică* la Universitatea din *Königsberg,* în vederea propulsărei acestei ştiinţe.

2. URBANISM LOCAL ŞI ASANAREA ORAŞELOR VECHI. Oraşul Francfurt pe Main a stabilit 12 reguli pentru construcţiile din oraş şi din împrejurimi, şi s'a cercetat «noi căi pentru expropriere».

3. LOCUINŢA ŞI AGLOMERAŢIUNILE MICI, sau legătura între micile grupări orăşeneşti. Este însă nevoie în genere acum de 1,35 milioane de locuinţe populare, de un tip nou. Liberarea lucrătorului de «lanţurile pieţei de lucru prin colonii» prin Heimstädtensiedlung şi combaterea şomajului şi crizelor, ridicarea standardului de viaţă şi al lucrătorului şi clădirea unei noi patrii germane pentru ţărani şi lucrători.

4. CIRCULAŢIA. Marea aglomeraţie urbană şi reţeaua de circulaţie trebuie să înceapă mână în mână cu dezvoltarea împrejurimilor prin transporturi ferate eftine şi rapide. Noi străzi de tranzit trebuesc străpunse prin oraşe, altele de centură, care să fie stabilite prin planul regional, şi cu amenajeri speciale.

C. S.

NAPOLEON I ŞI SUPERURBANISMUL. In timpul lui Napoleon I s'a trimis Consiliului de Stat, tribunalului şi Corpului legislativ un plan care cuprindea. «Le forme générale et particulière de six diffé-«rentes parties des Plans des Villes», cu oraşe mij-«locii care să se dezvolte la distanţe de 25—30 leghe «între ele, spre a se evita inconvenientele economice «care se întâlnesc la oraşul colos, care e Parisul», dar care totuşi să nu sufere de pustiul în care sunt amorţite oraşele provinciale.

Proectul a rămas însă în arhive.

C. S.

(Din *Brückmann:* «Städtebaukunst»).

ARHITECTURA STANDARD din seria *Le Corbusier,* numeşte un cunoscut publicist francez, *Guérard,* arhitectura pavilioanelor Suediei, Danemarcei, României, Luxemburgului, etc.

Dânsul apreciază acele construcţii ca absolut lipsite de caracter, de personalitate, de originalitate. «Pavilionul suedez pare că e frate gemen cu cel javanez, cel luxemburghez este replica sau modelul celui cuban, iar englezii pare că s'au adresat la aceiaş firmă ca belgienii, românii, danezii sau argentinienii».

«Toţi grămăditorii de cuburi toţi constructorii de «cetăţui consacrate unei rele soarte sub cerul ploios «al Parisului ar trebui să se gândească la ceiace s'a «scris de atâtea ori: Nici întâmplarea, nici capriciul «nu au fixat stilul arhitecturei sau al altor arte în «diferite ţări, şi aceasta este o nouă probă că frumo-«sul trebuie să se schimbe după climate».

«Dar neo-conformiştii nu vor să ştie de cât de «modă».. .Aşa gândeşte francezul...

Reproducem, spre a conchide, că acest *«styl totalitar»* şi în Arhitectură este în luptă crâncenă pretutindeni.

(Din *«Le Vieux Bistouri»).*

PISCINA DIN VERONA.

Printre numeroasele piscine de vară construite până azi în Italia, trebue menţionată aceia din Verona, una din cele mai mari din Europa, după planurile inginerului Olmi, în 1932 şi terminată în 1934.

Piscina are o lungime de 222 m. şi o lărgime de 50 m., având o adâncime până la jumătatea terenului, dela 7 cm. la 70 cm. iar restul de 1.85 m. Porţiunea rezervată concursurilor de 33×50 m. are o a-

www.dacoromanica.ro

dâncime de 1.90 m., iar aceia pentru sărituri o adâncime de 5 m., pe suprafaţă de 15 m. p.

Plaja are peste 600 de cabine şi numeroase duşuri şi dulapuri pentru paza hainelor.

(Genova, rivista municipale, No. 9, anul 4).

A. P.

STADIONUL MUNICIPAL DIN MARSILIA.

Noul stadion din Marsilia, cu dependinţele sale, degajările, curtea de onoare şi garajul de automobile, ocupă o suprafaţă de aproximativ 85.000 m. p. Amenajările sportive se compun din:

O pistă ciclistă de 500 m. lungime şi 8 m. lărgime care este una din cele mai rapide din întreaga Franţă (se depăşeşte uşor 120 Km. pe oră).

O pistă pedestră de 450 m., cu o altă pistă în linie dreaptă de 126 m. lungime şi 6,25 m. lărgime.

Un teren permiţând practicarea football-ului şi a rugby-ului cu dimensiuni de jocuri maxime.

O pistă de verdeaţă stropită cu ajutorul unei reţele de canale subterane în lungime de 5000 m. Această dispoziţie permite de a menţine iarba permanent proaspătă şi de a evacua într'un mod cât se poate de rapid apele eventualelor ploi sau topirilor de zăpadă.

Amplasamentele pentru salturi în înălţime, în lungime şi cu prăjina Amplasamente pentru lansarea diferitelor greutăţi.

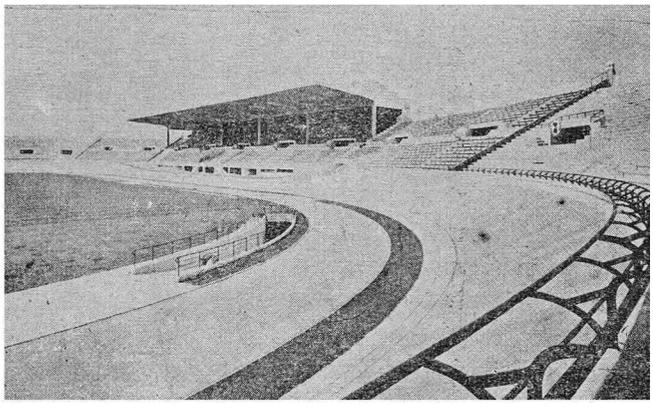

Vederea Stadionului.

Două tuneluri cu o lărgime de 6 metri permit accesul direct la piste şi la terenuri; unul fiind rezervat pentru sosirea probelor rutiere, iar celălalt dând în cartierul alergătorilor şi atleţilor.

Un pasaj subteran plecând dela cartierul alergătorilor şi atleţilor şi ajungând la virajul de Nord al interiorului pistelor, permite o circulaţie permanentă în timpul probelor.

Cartierul alergărilor şi atleţilor cuprinde accese şi degajări largi precum şi cinci vestiare colective permanente mari prevăzute cu bănci, cuiere, 20 de lavabouri, 16 cabine de duş, etc.

Alte opt vestiare colective pot fi folosite în momentul competiţiunilor internaţionale de atletism, competiţiuni şcolare, concursuri de gimnastică, etc.

Aproape 35.000 de spectatori pot ocupa loc în diferite incinte ale stadionului, tribune deschise şi închise, trepte, loji la bordura liniilor drepte ale pistelor, locuri de promenadă şi terase în faţa barului-bufet. Pentru cazul match-ului de football, virajele spre pistă şi semicercurile în interiorul pistelor, pot fi utilizate şi ele. Astfel se pot găsi încă cca. 12.000 de locuri pe trepte mobile ceeace ridică capacitatea totală a stadionului la aproape 50.000 de locuri.

«Urbanisme» No. 60 Ianuarie 1938.

STADIONUL-VELODROM DIN BORDEAUX.

Municipiul oraşului Bordeaux a terminat lucrările de construcţie ale unui stadion-velodrom care constitue prima etapă dintr'un important ansamblu destinat sportului.

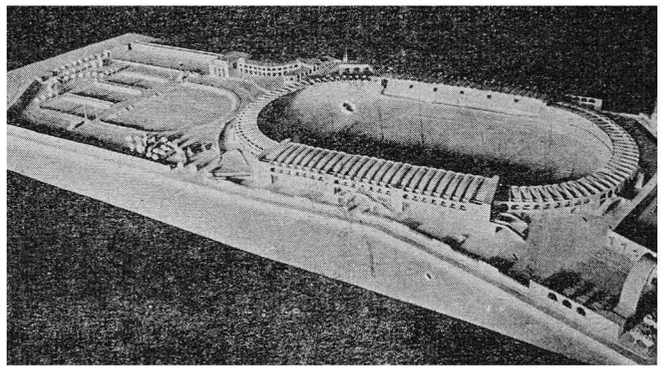

Macheta Stadionului-Velodrom.

Stadionul velodrom cuprinde două piste concentrice; una ciclistă şi alta pentru alergători pietoni. Peluza ocupând centrul pistei este amenajată pentru match-uri de football şi de rugby.

Stadionul este înconjurat de trepte acoperite, cari în părţile rectilinii formează vaste tribune. Dincolo de stadionul-velodrom se continuă construcţia unei piscine şi a unei amenajări de terenuri de tennis, de basket şi de antrenament. Această parte este înconjurată de o pistă de curse pentru pietoni. Şi de podeţe uşcare cari străbat această pistă permiţând accesul la terenuri interioare fără a întrerupe antrenamentul alergătorilor. Terenurile de tennis şi de basket au fost amenajate puţin mai jos de pistele şi aleele de acces, găsindu-se astfel înconjurate de taluze utilizate în parte drept grădini naturale.

Acest parc cu ansamblul de sporturi se găseşte situat la vest de Bordeaux, în acea parte a oraşului care

www.dacoromanica.ro

formează exerescenţa liniei bulevardelor exterioare. Aceste bulevarde cari constitue limita între Bordeaux şi comunele limitate constitue pentru stadion, o splendidă cale de acces punând-o în contact direct cu toate comunele aglomeraţiunei oraşului Bordeaux.

«*Urbanisme*» No. 60 Ianuarie 1938.

PARCUL MUNICIPAL DE SPORTURI DIN TOULOUSE.

Parcul municipal de igienă şi sporturi din Toulouse, este construit în apropierea centrului oraşului, în parcul municipiului proprietatea comunală situată într'o insulă a Garonnei la 1500 m. de Capitol. Acest parc acoperă o suprafaţă de peste 20 hectare şi va cuprinde când va fi complect realizat, 27 curţi de tennis, 2 jocuri de basket-ball, un joc de fronton base, 10 jocuri de mînge şi un stadion de 30.000 metri pătraţi care va cuprinde în centrul său un teren de football înconjurat de o pistă în alice şi de o pistă ciclistică de 500 metri. Acest stadion va fi înconjurat de tribune şi piste cicliste complect acoperite, pentru 5000 de spectatori.

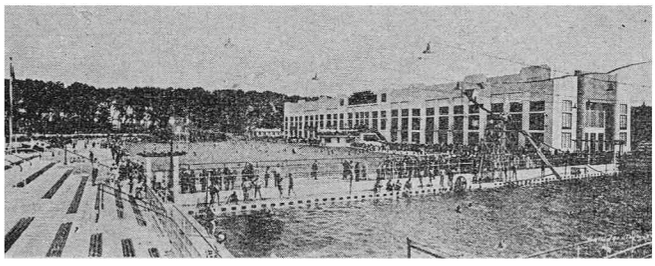

Vederea parcului.

Piscina de igienă care este un lac artificial de apă de izvor, se găseşte în centru şi măsoară 150 m. lungime, 50 m. lărgime şi o adâncime de 1,70 m., în axa longitudinală şi 35 cm. lângă maluri. La una din aceste extremităţi, separată printr'un pitoresc de stâncă artificială de unde curge o cascadă, se află piscina copiilor în suprafaţă de 2000 m. şi de o adâncime de 60 cm. La cealaltă extremitate, se află piscina sportivă cu o lungime de 50 m. lărgime de 16 m. şi înconjurată de tribune şi bariere cari îi limitează accesul.

In jurul piscinelor, o plajă de nisip fin, plantaţiuni de palmieri, alei de arbori, un parc de atracţiuni, castelul de apă care scaldă o stâncă artificială, o cale ferată în miniatură cu gară, garaje pentru biciclete şi automobile, un post de pompieri, etc.

O mare clădire centrală construită în apropierea bazinelor, adăposteşte la parter mai mult de o mie de cabine pentru piscine în plin aer, un gimnaziu, băi-duşuri, săli de maşini şi cazane de încălzirea piscinelor în timp de iarnă.

La primul etaj se găseşte sala de educaţie fizică, manifestaţiuni sportive şi artistice, măsurând 1800 metri pătraţi şi piscine de iarnă cu cabine şi infirmerie. Etajul II, cuprinde sălile de gimnastică şi un solarium.

«*Urbanisme*» No. 60 Ianuarie 1938.

EXPOZIŢIA MUNICIPALA:

Administraţia înaintea contribuabilului.

Expoziţiile Municipale, ca un stimulent al interesului contribuabililor în favoarea operilor săvârşite de edilii lor, se pot bucura de un nou succes. Lipsa de interes sau de cunoştinţă a contribuabililor pentru ceeace priveşte opera administraţiunei locale, este prea mare. Contribuabilul plăteşte impozitele sale, fără a se preocupa vreodată de rest.

El nu apreciază valoarea enormelor îmbunătăţiri care au fost aduse în toate domeniile în decursul ultimilor ani. Sunt mulţi contribuabili care primind foile lor de impunere le privesc cu dispreţ zicându-şi: «încă o nouă taxă de plată» ei nu se gândesc însă niciodată, că, contribuţiunile nu sunt deloc taxe, ci plata imenselor servicii ce le-au fost aduse de puterea locală şi care îmbunătăţesc viaţa lor. Cea mai mare parte din contribuabili nu apreciază toate aceste servicii din cauză că nu cunosc adevărul. Ei n'au niciodată prilejul de a obţine amănunte asupra acestui subiect. Puterile locale nu invită pe contribuabili, adica pe clienţii lor, să viziteze culisele şi să-şi dea seama despre funcţionarea serviciilor. In aceste condiţiuni, contribuabili nu au posibilitatea de a obţine informaţiuni asupra acestei chestiuni şi nici aceea de a fi încurajaţi să se intereseze mai mult de problemele municipale.

Acum trei ani, Corporaţiunea din *Birkenhead*, care în treacăt fie zis posedă primul vehicul de tramwai ce a circulat în Europa, a dat dovadă şi de data aceasta de iniţiativă în materie municipală, organizând o vastă expoziţie şi făcând să se vadă opera săvârşită de ea. Succesul acestei expoziţii a fost atât de mare, încât s'a bucurat de peste 80.000 de vizitatori. De atunci urmând calea exemplului, multe alte comune, ca *Derby, Blackburn* şi *Luton* au organizat asemenea expoziţiuni, suscitând interesul aproape tuturor municipalităţilor de a preconiza această formă de publicitate în favoarea serviciilor lor, cu scopul de a provoca interesul local care este atât de dorit.

Remedierea acestui lucru se poate foarte uşor realiza pe calea expoziţiilor municipale. In proectarea acestora, comitetul de organizare trebue să hotărască ce trebue expus, care anume servicii vor avea ce arăta. Studiindu-se problema în toată amploarea ei, până când se va constata că sunt cel puţin

www.dacoromanica.ro

20 de asemenea servicii, care ar putea organiza o manifestaţie susceptibilă de a interesa pe contribuabil până în acel grad în care el ar înţelege şi susţine Municipiul împreună cu toate serviciile sale. Astfel s'ar putea organiza cea mai frumoasă expoziţie municipală.

Materialul sau obiectul acestor expoziţii făcute de municipiile engleze, clasificat după servicii, a fost următorul:

Serviciul cultural, care în Anglia este unul din cele mai costisitoare, a organizat o frumoasă expoziţie educativă conţinând în total 3000 de documente şi cuprinzând diferite ramuri, inclusiv gravura în lemn, lucrul cu acul, lucrarea metalului, exemple de scriere şi de muncă literară, bucătăria, iar din partea tehnicei diferite ramuri de meserii. Documentele expuse au permis comparaţia între metodele educative moderne şi vechi, iar o examinare mai serioasă a acestui material didactic a dat prilejul vizitatorilor să constate că un copil de 6 ani ştie să facă azi ceeace făcea altădată unul de 8 ani. Această ameliorare a metodelor a permis celor 40.000 de părinţi, vizitatori ai expoziţiilor educative să-şi facă o idee mai precisă despre opera săvârşită de municipiu în materie de învăţământ, iar punerea în valoare a operilor realizate printr'un mare număr de elevi, a însemnat nu numai o încurajare pentru ei, ci şi un stimulent nou pentru mărirea eforturilor administrative.

Serviciul de igienă a expus numeroase documente arătând cauzele bolilor, prevenirea lor şi îngrijirea necesară, importanţa laptelui şi a dinţilor curaţi, bolile în general şi consecinţele lor, şi însfârşit o secţiune foarte importantă consacrată maternităţii şi protecţiunei copilului. Doi agenţi profesionişti au avut de răspuns în zece zile la numeroase întrebări puse de multe persone care n'ar fi vizitat niciodată o clinică, pe când aci, au profitat de ocaziunea care le era oferită. Deasemenea, mii de cărţi expuse tratând diferite subiecte au fost consultate de cei ce se interesau de anumite probleme speciale.

Pavilionul poliţiei a prezentat o ilustrare a regulamentelor rutiere şi o expoziţie a diagramelor relativ la acele puncte ale oraşului unde circuaţia este periculoasă. Tot în acest pavilion a avut loc manifestaţia a aşa numitei «Intâi siguranţă» precum şi a multor sfaturi date în privinţa nenumăratelor chestiuni de competenţă poliţienească.

Expoziţia serviciului de incendiu a arătat metode vechi şi moderne în lupta contra incendiului. Ceeace a suscitat un interes deosebit, au fost noile aparate respiratoare cu oxigen, tipuri noui de aparate de stingere, aparate anti-gaz şi însfârşit afişe arătând cum se pot evita incendiile şi pierdera vieţilor omeneşti.

Serviciul salubrităţii publice, dispune în general de mult material pentru o expoziţie. Imbunătăţiri aduse în decurs de 25 ani apăreau în toată amploarea lor, atunci când s'a arătat ceeace se practica în 1910, epocă în care aproape orice fel de gunoi se ardea şi când nu existau guri de canal pentru golirea şi scurgerea murdăriilor. Acest serviciu a demonstrat astăzi datorită unui tratament ştiinţific că cea mai mare parte a gunoaelor se poate vinde sub formă de metal, hârtie, şifon, etc., operaţiune care reduce cota impozitelor şi a întreţinerei serviciului. S'au explicat deasemenea noile metode de golire care contribue la considerabila reducere a înfundărei canalelor. Noile metode de depozitare a rezidiilor menajere precum şi utilitatea coşurilor de hârtie pentru menţinerea curăţeniei în parcuri şi pe străzi erau scoase în relief într'o formă izbitoare. La aceeaş expoziţie se stabilea comparaţia între modul vechi de stingere şi descărcare a gunoaelor şi vehicule noi, moderne, special construite pentru acest scop.

Multe comune au un nou serviciu, acela al *desvoltărei industriale.* Scopul urmărit de acest serviciu reese din cărţi, planuri, fotografiile aşezărilor şi lucrărilor, şi cărţi prevăzute cu lumina în culori arătând aşezarea uzinelor cu zona lor industrială. Aceasta este într'adevăr un pavilion unde oraşul îşi arată caracterul său comercial şi probează utilitatea serviciului industrial. Serviciul Secretariatului comunal, poate să expue toate documentele care se referă la drepturile de suveranitate ale oraşului şi pe care majoritatea locuitorilor n'au niciodată ocaziunea să le vadă deaproape. O expoziţie de hărţi permanente şi cărţi vechi ilustrand istoria unui oraş stârneşte un interes mult mai mare decât s'ar putea închipui.

Expoziţia serviciului apelor, bine organizată, a avut şi ea un succes nebănuit. Aci s'au expus conductele de apă vechi, din lemn care puteau să fie comparate cu noile metode cu întrebuinţarea fierului. S'au arătat metodele de filtraţiune, punctul unde este ridicată apa care alimentează oraşul, traseul pe care ea urmează pentru a ajunge la consumator şi însfârşit, procedeele întrebuinţate pentru purificarea apei. Se arătau deasemenea şi metodele de măsurare a apei furnizată locuitorilor cum trebuesc tratate robinetele care curg şi cum trebue conservată apa în timpul secetei.

Problema apelor uzate, a făcut obiectul unei expoziţii foarte interesante, dat fiind că foarte puţini cunosc ce devine această apă, după ce a părăsit locuinţa şi ce trebue făcut în primul rând pentru a asigura scurgerea sa şi în al doilea rând pentru a preveni în acelaş timp bolile. In scopul lămurirei acestor chestiuni pur technice, s'a instalat un model de uzină arătând metodele de tratament precum şi pat filtrant model care evidenţiază valoarea produselor ob-

www.dacoromanica.ro

ţinute după acest tratament, pentru agricultură şi horticultuă.

Serviciul transporturilor, a prezentat vehicule şi modele actuale în comparaţie cu cele vechi, insistând mai mult asupra metodelor de transport în comun, ca rezultat al îmbunătăţirilor făcute într'o jumătate de secol. S'a arătat deasemenea cât costă în kilometri un autobuz care circulă şi cât costă reparaţiunile şi înoirile. Numeroasele îmbunătăţiri realizate în vederea mărirei confortului călătorilor precum şi comparaţia între diferite tipuri de autobuze, au complectat obiectul expoziţiei acestei ramuri de activitate comunală.

Casieria oraşului a expus multe, diferite şi foarte complicate maşini întrebuinţate în serviciul său pentru adunarea cifrelor şi întocmirea statisticilor în baza cărora se fac impuneri. In categoria acestor unelte de lucru făceau parte maşini de calculat, maşini de întocmit cecuri, maşini pentru plata salariilor, maşini de făcut copii şi în fine maşini de imprimat şi de făcut adrese. O maşină permitea să se vadă cum adresele celor 60.000 de contribuabili ai oraşului care înainte de inventarea sa necesita o muncă de săptămâni şi luni, acum se făceau în câteva ore.

Serviciul gazului şi electricităţei cu posibilităţi infinite în materie de evoluţie, a strălucit pe drept cuvânt demonstrând o paralelă între mijloacele întrebuinţate când-va şi cele din anul expoziţiei.

Afară de aceste servicii enumerate mai sus, la expoziţie au mai participat cu expuneri foarte interesante şi alte ramuri ca: serviciul cadastrului, technic al târgurilor, al bibliotecei, al locuinţei, al băilor, etc.

După «L'Administration Locale» Fasc. 18/1937),

C. S.

URBANISM MILITAR

1. MĂSURI GERMANE PENTRU APĂRARE PASIVĂ URBANISTICĂ

Liga pentru apărarea antiaeriană germană numără peste 5 milioane de membri. Mii de adăposturi betonate au fost amenajate pe tot cuprinsul ţărei. Peste 800 mii persoane au fost numite în posturi de comandă pentru clădirile principale în caz de atac aerian şi 50% din toate podurile caselor din Germania au fost golite de orice obiecte sau depozite, şi au fost amenajate contra incendiilor.

(Din «Universul»)

C. S.

2. APARAT PENTRU STINGEREA BOMBELOR INCENDIARE.

Un mijloc eficace al atacurilor oraşelor din avion este procurat de bombele incendiare în greutate de 0,5—2 Kgr. una şi încărcate cu materiale care produc temperaturi de mii de grade. Apărarea pasivă contra acestor bombe constă în o serie de măsuri. Unii inventatori au imaginat nişte aparate pentru stingerea rapidă a unor astfel de bombe, prin întrebuinţarea unor substanţe stingătoare, care să fie proectate asupra bombei deja aprinsă. Un astfel de aparat a fost încercat şi la Bucureşti, şi conţine un praf stingător, aflat într'un cartuş al cărui perete se topeşte, la dogoarea celor peste 2000° ale bombei incendiare, şi lasă astfel să se răspândească praful peste bombă. In 2 minute bomba este stinsă, iar incendiul provocat de ea, poate fi apoi localizat şi stins prin mijloacele obişnuite.

(«Universul»)

C. S.

3. APARAREA AERIANA PASIVA.

Grupul de studii al *«Centrului Urban Subteran la Paris»* (G. E. C. U. S.) a pus această problemă în studiu încă din 1933 şi a conchis că tot subsolul este cea mai bună apărare, şi anume adăposturi şi reţea subterană de comunicaţie. Grupul menţionat e format din ingineri architecţi, urbanişti, aviatori, juriştii, militari şi alţi technicieni şi lucrează asiduu în această direcţie.

C. S.

VATA DE STICLA CA IZOLATOR, *contra căldurei, luminei puternice şi sgomotului* tinde a intra din ce în ce mai mult în uz şi cu variate aplicaţiuni; la izolarea conductelor pentru apă caldă şi aburi, sau maşini refrigeratoare locomotivele, vagoane, etc., la izolarea pereţilor exteriori ai încăperilor; la izolarea tavanelor şi pereţilor contra sgomotului, dela etaje şi dela acelaş etaj; la izolarea geamurilor dintre gergevele, contra căldurei, frigului sau luminei puternice, în special la biblioteci, săli de muzee.

In măsurile de apărare pasivă prevedem noui aplicaţiuni ale acestui fabricant: saltele de asvârlit deasupra unui incendiu incipient (vata fuzionează la peste 1300); izolarea arterelor de lemn dela acoperişuri cu un strat de vată de sticlă în loc de carton gudronat, izolarea podurilor combustibile din case cu o pâslă de vată din sticlă etc.

Deoarece acest material a început să se fabrice şi la noi, La Diciosânmartin, ar fi cazul să se studieze aplicarea lui cât mai variată şi pe o scară cât mai mare.

www.dacoromanica.ro

Un cub de 100 kg. vată de sticlă, ocupă numai 40 litri, ceeace dovedeşte marea ei afânare, (960 litri aer) din marea ei puţere de izolare la căldură. Astfel vata de sticlă are coeficientul de contabilitate termică numai 0,03, pe când asbestul are 0,17, betonul 1,3, piatră 2,5 iar fierul 50—72. De unde economie la grosimea stratului izolator cum şi la greutate (încărcare).

La o temperatură de 100 grade izolare, e nevoe de 3,5 cm. asbest sau 2 cm. Wieselgur, ori 1 cm. vată de sticlă, din care 1 m. cântăreşte respectiv 576 kgr., 531 kgr. şi 105 kgr. (vată de sticlă).

Din această vată se pot face adevărate rogojini izolante, uşor de montat în ce priveşte izolarea sunetului, măsurat în phoni, un strat de 8 cm. vată de sticlă, la frecvenţa variind între 150 Hertzi, şi 3.000 Hertzi, s'a izolat 42—49 Phoni, izolarea cântărind câte un kilogram pe m. p. Cinematografele, sălile de concerte, etc., au absolut nevoe de astfel de izolări contra ecourilor, căci între frecvenţa de 200—4000 Hertzi, absorbţia este de circa 70%, pe când pâsla dă 55% şi pereţii de cărămidă 3,2%.

Izolarea pereţilor contra sgomotului trebue făcută la mijlocul lor. Un kgr. de vată de sticlă costă cam 36 lei ,un m. p. de rogojină costă între 144 şi 336. Avem dar acum şi un izolant raţional şi eftin.

C. S.

R E C E N Z I I

A. ROMÂNE.

BULETINUL A .G. I. R., anul XVI.

INFĂPTUIREA SISTEMATIZĂRII ORAŞELOR DIN ROMÂNIA, de Ing. Insp. G-ral **C. Sfinţescu**, Profesor la Academia de Arhitectură.

In România, prin analogie cu alte state, sistematizarea oraşelor este un drept şi o datorie legală a administraţiilor comunale. Legea pentru organizarea administraţiei locale din 1929, lămureşte în oarecare măsură aceste principii de drept, dând şi indicaţiuni asupra procedurei de urmat.

Autorul aminteşte de o conferinţă pe care a ţinut-o în 1927 cu primarii din România, la Ministerul de Interne, în care a arătat atunci, cari sunt factorii principali ce au un rol important în sistematizările oraşelor şi anume: opinia publică, organizaţia economică şi financiară, organizaţia juridică şi legislativă şi în sfârşit organizaţia administrativă şi tecnică. Această conferinţă nu a dat rezultatul dorit, dar propunerile de atunci sunt valabile şi astăzi, cu toate că au intervenit fapte noi, cari schimbă unele aspecte.

Fapte noi.

In ce priveşte **legislaţia**, legea administrativă a fost modificată în 1929 prin „Legea pentru administraţia locală" (iar în 1936, din nou, prin legea administrativă, N. R.). Privitor la sistematizarea oraşelor, această lege a prelungit termenul de întocmire definitivă a planurilor de sistematizare până la 1939 (art. 115) ,cu obligaţia ca ele să fie începute cel mai târziu în 1932, în caz contrar dreptul de a interveni în astfel de atribuţiuni, trece asupra altor organe suprapuse celor comunale (art. 121). Articolul 120, obligă Consiliul Tecnic Superior din Ministerul Lucrărilor Publice, să stabilească un regulament al proiectelor de sistematizare şi de executare a lucrărilor. Aplicarea acestor articole de lege, a dat o sporire a codurilor, dar ca realizări aproape nimic.

Mai intervine un fapt: lipsa mult simţită a unor urbanişti veritabili şi competenţi în ţară, cari să poată aduce la îndeplinire prevederile legii pentru administraţia locală.

In cazul când oraşele ar recurge la specialişti, Uniunea oraşelor, prevede în legea acestei Uniuni din 21 Aprilie 1932, la art. 3, că, oraşele sunt obligate a invita la elaborarea planurilor de sistematizare şi Institutul Urbanistic al Uniunei. Cu toate că această lege a fost comunicată oraşelor şi Consiliului Tecnic Superior, ea nu a fost respectată.

Ca ultim fapt legislativ, este recenta lege din 9 Iulie 1934 „**pentru simplificarea aparatului de stat şi a măsurilor economice şi financiare urgente**" prin care, se interzice orice angajare de funcţionari cu contracte.

O consecinţă firească a acestei legi, este că neputându-se angaja specialişti, contractele în fiinţă anulându-se ca ilegale, pe viitor vor lucra la elaborarea planurilor de sistematizare, numai serviciile tecnice locale, eventual în colaborare cu Institutul Urbanistic.

Un alt fapt nou, este starea economico-financiară din ultimii ani.

Mulţi văd în urbanism, cât şi în planurile de sistematizare agrement şi înfrumuseţări. Este dar evident că în timpurile actuale, proiectele de sistematizare să fie lăsate în desuetudine, ele reprezentând după unii, planuri de înfrumuseţare.

Este o concepţie greşită şi e necesară o acţiune de convingere a tuturor, că sistematizarea nu înseamnă lux, ci lucrări producătoare, iar acolo unde acest îndreptar nu este urmat, să se intervină pentru luminare şi înfrânare. Proiectele să fie realizabile cu minimum de mijloace şi să fie la nivelul posibilităţilor oraşelor noastre.

Lucrările noi efectuate pentru sistematizarea unor oraşe, constituesc şi un fapt important cu aspect profesional, căci ele se sprijină pe ridicările de planuri topografice cadastrale ale oraşelor, cu condiţia ca aceste planuri să fie întocmite competent şi în chip onest. Dar s'au făcut adevărate abuzuri cu planuri topografice cadastrale şi anchete serioase tecnice le vor putea dovedi. Consiliul Tecnic Superior din Ministerul de Lucrări Publice este dator să controleze lucrările executate şi să ceară sancţionarea abuzurilor,

www.dacoromanica.ro

Ca încheiere, autorul propune următoarele moţiuni:

1) Să se revizuiască legislaţia actuală referitoare la urbanism, şi să se completeze prin o colaborare a Ministerului de interne cu reprezentanţii de specialitate aleşi de A. G. I. R.

2) Să se ceară Ministerului de Interne, să se numească o comisiune de anchetă, formată de specialişti, spre a se examina cum a fost aplicată legea din 1929, relativă la planurile de sistematizare.

3) Aceiaşi comisiune să propună mijloacele spre a se asigura o îndeplinire economică şi eficace a întocmirei acestor planuri.

4) Să se ceară numirea unei comisiuni de anchetă formată de specialişti, cari să cerceteze valoarea şi condiţiile în cari s'a lucrat la ridicarea planurilor topografice. **(Buletinul A. G. I. R.**, anul 16).

E. V.

REVISTA DE IGIENĂ SOCIALĂ Nr. 1, Ianuarie 1938.

NORME PENTRU ORGANIZAREA UNUI SERVICIU SANITAR DE MUNICIPIU, de **Dr. Radu Andrei**, Medic şef al Municipiului Ploeşti.

Intr'un Municipiu toate instituţiile care lucrează pentru sănătatea publică, sunt legate la un loc, formând serviciul sanitar respectiv, pentru a cărui bună funcţionare se cere pe de o parte o descentralizare complectă, iar pe de altă parte o deplină unitate de comandament. Diferitele spitale, azile, dispensarii, ambulatorii, laboratorii, leagăne, băi, servicii şcolare natale, prenatale, maternităţi etc... din cuprinsul unui mare oraş, sunt într'adevăr imposibil de administrat de la centru îndepărtat. Pentruca acest complex de aşezăminte să aibe asigurată o bună funcţionare, cu maximum de randament social, activitatea lor trebue să fie armonizată perfect, ceeace dela centru nu se poate face în nici un caz; dezideratul trebue realizat pe loc. In fond un serviciu sanitar într'un municipiu trebue să fie reprezentanţa Inspectoratului şi a Ministerului în localitate, având posibilităţi complecte administrative, sanitare şi financiare. Chiar dacă înainte vreme se mai putea conduce dela centru sau dela inspectorat când instituţiile erau puţine şi personalul redus, astăzi când şi instituţiile s'au înmulţit, şi personalul s'a dublat, conducerea centralistă e ceva irealizabil.

Inzestrarea şi repararea spitalelor şi a instituţiilor se face nu după necesităţi în ordinea lor evidentă, ci după insistenţa cu care intervine conducătorul aşezământului, cele mai de multe ori direct la centru, trecând peste autoritatea sanitară a locului. Inzestrările trebuesc privite obiectiv, şi trebuesc seriate pe localităţi, apoi pe inspectorate şi în fine pe ţară. Fondurile trebuesc împărţite pe inspectorate, pentru o justă repartiţie.

In privinţa personalului medical, trebue chibzuit şi asupra numărului, deoarece o înmulţire nejustificată şi în continuă ascensiune este dăunătoare şi statului şi funcţionarilor. In Municipiul Ploeşti de pildă în 21 ani, populaţia oraşului nu a crescut decât cu 25%, personalul medical a crescut 400%.

Internarea bolnavilor în spitale este o problemă grea. explicabilă până la un punct şi prin insuficienţa paturilor. Cum atenţiunea sanitară trebue să fie aceeaşi pentru toate categoriile sociale, rămâne ca internările să se facă obligator în spitale, şi aceasta nu se poate realiza decât prin organele locale ale Ministerului.

Şedinţele consiliilor de igienă au loc când vrea autoritatea comunală şi hotărăsc adeseori ce voeşte aceasta. Membrii sunt prea numeroşi, iar sancţiuni pentru cei ce lipsesc, nu există. Hotărîrile consiliilor se execută de organele sanitare, iar aceste organe neavând posibilitatea de a aplica hotărâri, la rândul lor urmează să ceară concursul administraţiei locale.

In concluzie, pentru evitarea acţiunilor disparate şi pentru o conlucrare armonioasă, cu maximum de randament a tuturor aşezămintelor sanitare din raza Municipiului, se cere o unitate de comandament, pe Municipiu; cu alte cuvinte, o singură persoană să fie responsabilă şi să aibă depline puteri.

REVISTA LAPTELUI Nr. 4, Aprilie 1938.

LĂPTĂRII COMUNALE

In numărul său pe Aprilie a. c., Revista Laptelui, publică sub titlul de mai sus un interesant comentariu din care extragem următoarele:

„— La Timişoara lăptăria comunală este în lichidare.

Lăptăria comunală dela Ploeşti a fost concesionată de o societate cooperativă.

Lăptăria Municipală din Bucureşti se reorganizează fiind condusă de o comisie formată din Primarul General al Capitalei, câte un delegat al Ministerelor: de Interne, Sănătăţii şi Domeniilor.

Atâtea lăptării comunale am avut în ţară şi iată unde au ajuns!

Problema aprovizionării oraşelor cu lapte a fost rezolvată în aceste trei municipii în mod diferit. Soluţia cea mai fericită după noi, a fost găsită de municipiul Ploesti, care a cedat exploatarea lăptăriei lui, iniţiativei particulare mai bine zis cooperaţiei.

Timişoara ce să mai spunem? A ales cea mai simplă soluţie de lichidare.

In schimb la Bucureşti se mai încearcă o reorganizare. Ne îndoim asupra rezultatelor, cunoscând dificultăţile cu care s'a luptat lăptăria de aici, din cauza formalităţilor complicate care nu permit luarea măsurilor dictate de împrejurări fără aprobări prealabile. Lăptăria este o întreprindere alimentară, a cărei primă materie este expusă stricăciunei rapide. Toate acestea reclamă libertatea de acţiune, ceeace nu poate oferi o instituţie oficială. Dealtfel să vedem şi părerea unor autori streini asupra acestei probleme a lăptăriilor comunale.

Iată ce spune un autor german (Popp) într'un tratat de specialitate despre soarta lăptăriilor comunale: „Trebuie respinsă înfiinţarea lăptăriilor comunale pentru aprovizionarea oraşelor cu lapte proaspăt. Experienţa a dovedit că în asemenea întreprinderi adeseori se lucrează cu deficit, chiar dacă acesta n'a ieşit la iveală. Se înţelege că rentabilitatea aici depinde ca şi aiurea de capabilitatea conducătorului care trebue să se bucure de libertatea deplină de acţiune, fără a avea mâinile legate de Primărie, afară de control şi supraveghere necesare la orice întreprindere".

Alt autor A. Peter spune următoarele:

„Simplificarea aprovizionării oraşelor cu lapte prin Primărie este mai mult aprobată de igienişti decât de economişti; turburările economice imediat de după răsboi au determinat unele primării ca să intervină în aprovizionarea oraşelor cu lapte, pentru a uniformiza distribuţia laptelui, dar acest sistem va trebui să dispară imediat după normalizare. Laptele nu se furnizează ca şi cărbunii pentru uzinele de gaz sau electricitate în aceeaş calitate şi la un preţ mondial. Laptele trebue colectat dela producători mici care fie individual fie organizaţi nu vor să depindă de primării.

Funcţionarii întreprinderei comunale sunt foarte numeroşi. Mecanismul întreg produce prea multe fricţiuni interne...".

Prin urmare lăptăriile comunale nu dau rezultatul dorit,

www.dacoromanica.ro

dar aceasta nu înseamnă că primăriile trebue să se dezinteresez de problema aprovizionării oraşelor cu lapte. In Italia primăriile construesc sau ajută construirea lăptăriilor centrale, trecând exploatarea lor iniţiativei particulare.

Sunt şi alte ţări şi oraşe unde primăriile îşi dau bine seama de rolul lor în aprovivizionarea oraşelor cu un lapte igienic şi contribue la organizarea aprovizionării prin lăptării centrale, rezervându-şi numai dreptul de control şi supravegherea condiţiunilor de igienă, precum şi cel al supravegherii preţului, neadmiţând sub nici un motiv o speculă ilicită.

La noi în ţară nici o primărie din Municipiile noastre n'a pus încă în studii serioase problema aprovizionării populaţiei cu un lapte igienic, ceeace se poate face numai prin înfiinţarea lăptăriilor centrale. Este foarte probabil că se aşteaptă exemplul dela centru, care din nenorocire întârzie. Totuşi avem speranţa că viitorul apropiat ne va aduce şi această soluţie".

N. O.

A. G. I R. No. 1, Ianuarie 1938.

ASIGURAREA ALIMENTĂRII CU APĂ A CAPITALEI ÎN CAZ DE RĂSBOIU PRIN APA EXTRASĂ DIN SUBSOL, de Ing. **I. Ionescu-Muscel.**

Municipiul Bucureşti, pentru a asigura curăţenia aglomeraţiunei sale urbane, are nevoie de un consum zilnic evaluat la:

a) Stropitul parcurilor şi al grădinilor publice, cari vor acoperi în curând o suprafaţă de 10.000 hectare	42.000 m³.
b) Alimentarea a 60 de fântâni ţâşnitoare	40.000 „
c) Stropitul străzilor de 4 ori pe zi	60.000 „
d) Spălatul străzilor din 2 în 2 zile	20.000 „
e) Spălatul canalelor	24.000 „
f) Pierderi eventuale	14.000 „
Total	200.000 m³.

Aceşti 200.000 m³ pe zi, cari nu cuprind nici apa alimentară şi nici pe aceea folosită de fabrici, echivalează cu un debit de 2,400 m/secundă.

Actualele instalaţiuni satisfac un consum mult mai redus şi dacă într'o zi s'ar încerca aplicarea operaţiunilor de stropit şi spălat străzile cum s'a arătat mai sus, etajele locuinţelor n'ar mai avea apă.

In vederea alimentării Municipiului Bucureşti cu o cantitate de apă mai mare, necesară consumului său normal, d-l Ing. N. Caranfil, actualul director general al Uzinelor Comunale, a reluat în cercetare soluţiile de rezolvare practică a problemei, care dealtfel a mai format obiectul de preocupare acum 30 de ani, când s'a emis ideea dublării reţelii de conducte cu una care să aducă din Dâmboviţa apa industrială şi eftină.

In chestiunea soluţiilor celor mai practice pentru alimentarea capitalei cu plusul de apă necesar, prin aducerea apei din Dâmboviţa-Argeş, d-l ing. Ionescu-Muscel spune:

— „Se părea că Argeşul prezintă avantaje superioare în această privinţă. Apa filtrată în bazine de decantare la Crivina, ar fi fost adusă până la Cotroceni, printr'un apeduct cilindric lung de 22 Km. cu diametrul de 2 m. Panta între Crivina Cotroceni fiind prea mică, ar fi fost nevoie ca alături de rezervoarele dela Cotroceni să se construiască o staţie de pompe, care să refuleze apa prin două ramuri, cari să încingă Capitala, una pornind pe la sud, pe o lungime de 24 Km. Din această centură, ar fi putut deriva o serie de conducte spre centru, şi alta spre periferie.

Costul acestei lucrări a fost cifrat la 300 milioane lei, adică jumătate din valoarea instalaţiunilor actuale ale U. C. B.-ului realizate în curs de 50 ani. Capitala ar fi putut avea în felul acesta o reţea cu apa alimentară, separat de această reţea de apă industrială.

Alimentarea cu apă din Argeş, astfel concepută rentează numai cu condiţiunea unui consum zilnic de minimum 200.000 m³ apă, condiţiune care obligă primăriile sectoarelor să-şi cumpere cisterne, să construiască fântâni cu joc de apă, etc., angajându-le la cheltueli de cca. ½ miliard lei. Această investiţiune însă neputându-se face deodată, iar rentabilitatea fiind compromisă pentru consum parţial, a trebuit să se caute altă soluţie mai economică.

Se pare că noua soluţie a fost găsită de d-l Ing. Curelea, care propune alimentarea Capitalei cu apă extrasă din subsolul ei propriu. In adevăr, sondajele executate de inginerul Flie Radu, în anul 1906, la 1000 m. adâncime la Filaret, au descoperit în subsolul oraşului cantităţi enorme de apă de cea mai bună calitate, cari ar putea fi extrase cu ajutorul puţurilor automate. Circa 200 de puţuri ar fi suficiente să dea debitul de 200.000 m³ pe zi. Legate între ele printr'o reţea specială, ar putea fi legată şi cu actuala reţea, ele ar satisface cu prisosinţă nevoile de apă ale Capitalei.

Costul acestei lucrări este de 200 milioane lei, ce se pot investi treptat fără ca eşalonarea investiţiunilor să influenţeze sensibil asupra rentabilităţei.

Cum se vede, soluţiunea alimentărei cu puţuri e mai economică, iar pe de altă parte prezintă siguranţă pentru populaţie în caz de războiu, căci aviaţa adversarului va încerca a deruta, atacând rezervoarele actuale de apă ale U. C. B.-ului Puţurile nu vor putea fi niciodată distruse în întregime.

Un alt avantaj deosebit de însemnat este acela că apa extrasă din subsol fiind şi potabilă, se evită şi pericolul confuziunei care ar fi fost în cazul apei industriale din sursă superficială.

Populaţia oraşului şi mai ales a suburbanelor Municipiului Bucureşti, se va putea bucura de înfăptuirea acestui proiect, menit să asigure condiţiile de higienă, prin apă îndestulătoare şi ieftină, element fără de care nu se poate concepe curăţenia în oraşele mari".

B. STRĂINE.

„URBAN BLIGHT AND SLUMS" de **M. Walker** (Cambridge — Harvard University Press — 1938, Preţul 4 dolari).

Este al XII-lea volum, cu 448 pagini, cuprinzând studiile publicate de „The Harvard City Planning", cu diverşi colaboratori. Prefaţa volumului arată rostul acestui studiu. In vremuri grele toate relele es la iveală, adică sunt mai adânc simţite. Astfel, în perioada depresiunei economice după 1929, nevoile mai pronunţate au fost în câmpul legislaţiei sociale şi al locuinţei. Cele mai multe oraşe americane au fost construite fără a scruta prea mult viitorul. Terenurile compromise şi locuinţele de mizerie nu sunt apanajul numai oraşelor mari, ci se găsesc chiar la sate. Decenii întregi au fost considerate ca stări fatale. Abia acum s'a luat în considerare ce este de făcut contra acestei stări. Lucrarea caută să examineze problema în mod sistematic, sub diferitele ei aspecte, ce pot fi adâncite, şi mai ales formează încă un exemplu pentru noi, europenii, cum studiile economice conduc şi la soluţiuni de interes social, în speţă, de igienă şi estetică socială.

Astfel în partea I se definesc ce sunt suprafeţele compromise (depreciate) şi locuinţele de mizerie, cum şi cauzele acestora, raporturile între locuinţe şi terenurile depreciate.

www.dacoromanica.ro

In partea II autoarea se ocupă cu ameliorarea terenurilor depreciate; cu sifonarea populaţiei din locuinţele insalubre şi dărâmarea acestora; cu raporturile dintre zonificare şi valoarea terenului. După care, trece la teoria taxărei proprietăţei, şi scutiri de impozite. In fine, cu finanţarea locuinţelor şi raţionalizarea industriei de locuinţe; cu rolul autorităţei guvernului şi al celor locale, în materie.

In partea III se ocupă cu experienţa europeană, în special a Angliei şi a Olandei.

Ultima parte este destinată concluziilor şi bibliografiei.

Este interesant să reţinem o definiţie dată pentru slum (locuinţe de mizerie): „o aşezare care primejdueşte sănătatea, siguranţa sau morala locatarilor". Iar pentru suprafeţele depreciate (blighted) „o zonă de locuit de grad inferior, dar „care nu a ajuns la starea de slum". De fapt o suprafaţă ajunsă „blighted" poate cuprinde case încă bune, dar insuficient de productive. Cuvântul „blight" are un sens mai mult economic, pe când „slum" unul mai mult social.

Cauzele decadenţei unor terenuri pot fi geografice sau urbanistice. Dacă cele geografice pot fi trecute cu vederea, cele urbanistice nu mai pot fi tolerate.

Lucrarea este plină de date şi citaţiuni asupra stărei zonelor depreciate din un număr de oraşe din Statele Unite, precum: Chicago, Boston, Indianapolis, Pittsburgh, Kansas, Detroit, New-York, etc.

De ex. la New-York, studiul examinează 14 zone depreciate, cu care s'a ocupat şi Comisia Planului de Sistematizare în 1935. Populaţia acestor zone variază între 500 şi 1000 loc. pe hectar. Descreşteri în valorile imobiliare au apărut în unele cartiere, încă din 1904.

In America (Statele Unite) erau în 1900, după statistica biroului fiscal: locuinţe de o singură familie 11.001.861; de două familii 1 430.570 iar de trei sau mai multe, numai 614.268. Total existau 13.046.699 locuinţe. Dar 2,4% din proprietăţile imobiliare a 64 oraşe erau improrii pentru întrebuinţare; 15,8% aveau nevoe de reparaţii radicale; 44,9% de reparaţii simple; 20,2% erau fără canalizare; 17,3% fără closete interioare; 5% din locuinţe nu au conducte de apă; 48,5% nu au încălzit central; 30,6% nu au gaz la bucătărie.

Este interesant tabloul care reprezintă posibilităţile comerţului (producţiei) de case în oraşele Statelor Unite, şi deaceea îl rezumăm mai jos:

Grupa locuinţelor	Venitul anual al familiei (în dolari)	Valoarea casei care convine	Procentul de familii cari nu sunt agricultori	Nr. locuinţelor necesare (total şi anual)	Cine să fie producătorul	In ce constă problema
Lux	peste 25.000	peste 50000	0,7%	126.000 2100 pe an	industria privată	nu există problema locuinţei
Confortabile	5000—25000	10000—75000	9,3%	1.674.000 27.900 pe an	„	nici o problemă de Stat, ci numai o ordonare.
Cu oarecari pretenţii	1500—2000	3000—6000	18,9%	3.402.000 56.700 pe an	„	Probleme industriale; studii necesare.
Strict necesare	1000—1500	2000—4000	21,9%	3.942.000 65.700 pe an	Industria privată se desinteresează. Guvernul dă asistenţă temporară	Problema acută actuală pentru guvern. Apel la industrie
Sărăcăcioase	500—1000	1000—2500	9,6%	1.728.000 28.000 pe an	Cu subsidii de la guvern	„
Cu asistenţă	sub 500	Incapabili de a-şi achiziţiona o casă	3%	540.000 9000 pe an	„ spre a plăti chiria	Problema de asistenţă publică sau privată

Intrebăm — fiindcă se prezintă ocazia — vreunul din Ministerele noastre, cu numeroase direcţiuni, a căutat să stabilească un astfel de tablou şi pentru România? Ar fi extrem de interesant să aflăm.

Cu drept cuvânt autoarea volumului spune undeva: „suprafeţele de revalorificat trebuesc luate în considerare ca o parte a marei comunităţi; de aceea trebue să fie o parte „componentă a planului de amenajare a oraşului, pusă de „acord cu starea fizică, socială şi economică a oraşului". Câteva exemple de revalorificare sunt ilustrate cu figuri, şi ar fi foarte instructive pentru conducătorii şi proprietarii dela noi, cărora le-ar sugestiona ce valori de muncă şi de capital devin în scurt timp iremediabil pierdute prin construcţia neraţională a unui oraş, prin parcelări neraţionale şi prin case ori construcţii care nu au o valoare intrinsecă mai ales igienică şi de confort.

In America a apărut un mare concurent al industriei de locuinţe stabile: sunt casele pe roate trase de automobile. S'a socotit că în 1936 erau cam 1 milion de persoane care trăiau în case pe roate, şi că producţia de astfel de case în 1936 era de 60 mii, producţie care creşte foarte repede, şi totuşi industriile numai pot face faţă cererilor, cu toate că o astfel de casă este departe de ideal, mai ales pentru familiile numeroase. Apoi, pentru astfel de utilizare trebuesc amenajate zone de parcuri în toată ţara. Costul acestor case rulante poate fi dela câteva sute, la mai multe mii de dolari, dar preţul este în scădere. Prin urmare acest concurent va uşura acţiunea de revalorificare a caselor depreciate (blighted houses).

In orice caz revalorificarea nu înseamnă că, în locul cartierelor depreciate sau de mizerie, să renască noi cartiere cam de aceeaşi rentabilitate (joasă), ci mai fericită este so-

www.dacoromanica.ro

luţia să se caute utilizări care produc o rentabilitate mai mare. Dar această operaţie trebue să se producă pe suprafeţe mari, nu prin sistemul cu „clădiri model".

Cazierele de dărâmare, dar efectuate, sunt un mijloc la aplicarea principiului de mai sus. In 1936 a circulat un chestionar în unele oraşe în această privinţă, la care s'au primit 50 de răspunsuri, din care se poate trage concluzia că un astfel de mijloc e recomandabil să fie întrebuinţat de acord cu proprietarii.

Nu mă pot opri să reproduc, parţial, un alt tablou, foarte util, anume acela al deprecierei anuale a diferitelor construcţii, prin **deteriorare**, nu şi prin vârstă.

Vechimea în ani	Locuinţe şi prăvălii, cu (cadre) %	Locuinţe şi prăvălii, din cărămizi %	Apartamente şi hoteluri combustibile %	Apartamente şi hoteluri (inconbustibile) %	Prăvălii şi birouri (inconbustibil) %	Clădiri industriale (inconbustibil) %	Clădiri industriale (conbustibile) %
1	2	2	3	1½	1½	1½	1½
5	10	10	15	7½	7½	7½	7½
10	20	17½	27½	15	13	15	15
15	27½	23	38	22½	18	20	20½
20	33	28	48	30	23	25	30
30	43	38	63	45	33	35	45
40	53	48	75	60	43	45	60
50	63	58	80	75	53	55	75

Intr'un alt tablou găsim procentele de amortizări ale structurii clădirilor. Astfel de tabele fac volumul foarte necesar şi societăţilor de asigurări imobiliare. In New-York se studiază înfiinţarea, pe baza unei legi din 1937, a unor Societăţi de Asigurare contra deprecierilor imobiliare, şi în acest scop se fac studii serioase asupra deprecierilor. Astfel de societăţi, găsim noi, ar putea coopera în modul cel mai fericit cu administraţiile municipale la planul de reamenajare şi aplicarea lui, mai ales în oraşele vechi, dar evoluând repede.

Este lucru ştiut că zonificarea urbanistică este mijlocul cel mai sigur pentru conservarea (stabilizarea) valorilor imobiliare, dar trebue judecată şi realizată şi în vederea sporirei acelor valori, prin măsuri urbanistice: „adeseori se observă planuri de zonificare care prescriu suprafeţe, pentru „zone industriale, de 6 ori mai mari decât va fi nevoe vre„odată, ca şi cum s'ar imagina acele zone pentru anul 2500!...". O astfel de zonificare ajută devalorificarea (blight) proprietăţei... (Este locul să ne gândim la actualul plan, din 1935, al zonificărei Bucureştilor! N. R.). Deci trebue să se procedeze la zonificare, dar cu raţiune!

Exemplul dat cu zonificarea şi blockausurile din oraşul Peoria, ori New-York, care au produs acolo devalorificări, seamănă mult cu fenomenul în curs de evoluţie din Bucureşti.

Dar revalorificarea acestor proprietăţi depreciate este în strânsă legătură şi cu impozitele. In societatea modernă impozitul pe proprietatea personală era de 20 ori mai mic, de ex. în New-York, de cât cel pe proprietatea imobiliară, discrepanţă care s'a mai nivelat în ultimii ani (la noi, s'a accentuat N. R.). Corespundea unei greşite mentalităţi a secolului al XIX. Şi acum în Statele Unite concepţia impozitelor variază dela Stat la Stat. In unele state s'au pus impozite pe orice proprietate tangibilă personală, care întrece o anumită valoare (Wisconsin), de ex.: la biblioteci peste 200 dolari valoare; la obiecte de ornamentaţie peste 750 dolari valoare, la arme de foc peste 25 dolari valoare, la provizii mai mari ca pentru 6 luni, etc. Dar taxările de acest fel, din punct de vedere administrativ, sunt imposibile. Deaceea în New-York taxarea pe proprietatea personală s'a anulat, spre satisfacţia tuturor, deşi au fost şi voci contra.

Taxele pe proprietatea imobiliară formau în 1932, aproape 60,9% din totalul veniturilor oraşelor, satelor şi comitatelor (veniturilor locale). Tendinţa este ca taxele asupra terenului să fie suportate de proprietar, iar acelea asupra construcţiilor, (lucrărilor) de către chiriaş (deţinător); ceeace dovedesc şi statisticele. In 1935 rentele în Manhattan erau cam cu 40% mai mici ca în 1930, dar taxele nu au scăzut niciodată cu mai mult de 10%. Deaceea taxele prea mari pe clădiri fac să descrească producţia lor. Variaţiunile costurilor construcţiilor sunt relativ mici. Variaţii de 10, 20 cel mult 50%. Pe când variaţiile la terenuri pot fi foarte mari: de câteva ori preţul, şi chiar de zeci de ori preţul iniţial. De aceea propunem, pentru clara separaţie a acestora, impozite şi cote bazate pe aceste principii. Sistemul actual reprezintă adevărate prime pentru terenurile virane şi pentru casele vetuste şi neglijate. Deci se recomandă impozite pe valoarea venală, iar nu pe venituri (clear rental value of all real estate).

In 1935 s'a constatat că în New-York procentul mediu al valoarei terenurilor (de clădit şi străzi, etc.) se ridică la cca. 48% din valoarea totală a oraşului (teren şi construcţii). Se preconizează ca impozitele pe teren să fie mai mari decât cele pentru lucrări efectuate (construcţii, etc.). Taxa pe plusvalută e la ordinea zilei, taxă aplicată uneori periodic (la 5 ori 10 ani), mai ales în epocile de inflaţie, la transferuri. Calculul plus valutei este însă mai greu de făcut, căci depinde de mai mulţi factori. Unele opinii sunt pentru o taxă de 10% asupra plus valutei terenurilor.

La noile case, din contră, se recomandă scutiri de impozite, care pot fi de 3 categorii: 1) scutiri periodice (pe timp determinat); 2) scutiri unde chiriile produc un venit limitat; 3) scutiri la clădirile executate prin intervenţia statului. In Statele Unite, astfel de scutiri s'au ridicat în 1934 la 50 miliarde de dolari.

Finanţarea clădirilor rar se face pentru mai mult de 80% din valoare. Multe societăţi de asigurare nu trec de 66,5%, iar societăţile de economie maximum pentru 60%. Diferenţa rămâne ca marje pentru devalorizări şi cheltueli accesorii în caz de neplata datoriei (între 1000 şi 2500 dolari).

In industria clădirilor există dificultăţi aproape de neînlăturat, care au făcut să rămână ultima industrie pe calea progresului. La o clădire nimeni nu este absolut liber să facă ce crede că e mai bine: la fiecare pas intrevine un altul, care schimbă soluţia (proprietar, capitalist, regulamente, etc.). Apoi sunt peste 52 de feluri de meseriaşi care participă, cu întrebuinţări limitate, în timp şi spaţiu. „Ar„hitectul, instruit să achiziţioneze frumuseţile trecutului, cu-

www.dacoromanica.ro

„noaşte prea puţin nevoile actualităţii... deobicei, individua-„list, ignorează costurile şi practicile locale... de aceea pro-„prietarul uzează de el numai la proect".

„Lupta pentru individualism a arhitectului ridică costul clădirii"... Mulţi întreprinzători construesc la întâmplare, numai ca să câştige dela teren, iar nu ca să construească bine. Cele peste 1600 de regulamente în uz în diferitele oraşe din Statele Unite, multe învechite, contribue la scumpirea construcţiilor, la care contribue în deosebi micul capital, nu marele capital, ca în alte industrii. Este adevărat că un comitet pentru alcătuirea unui **regulament** tip a întocmit lucrarea, dar adoptarea lui de municipalităţi nu e un lucru uşor, şi sigur vor mai trece ani până să se ajungă aici.

Casele fabricate, gata, sunt încă în faşe, şi au fost atacate de mulţi profesionişti. Aceştia sunt contra standardizării la locuinţe, deşi publicul a admis de mult standardizarea la multe alte articole. Prefabricaţia caselor ar putea aduce mult progres.

Acţiunea guvernului în materie de locuinţă este una **socială**. „Majoritatea programelor de ordin social nu trebue să „iasă gata din creerul Jupiterului guvernamental, ci să fie „rezultatul unei procesus de discuţii şi experienţă". Unele activităţi în materie au fost iniţiate de ideea combaterei şomajului, ceeace nu este admisibil, când cam 6 milioane de familii urbane locuesc în case substandard.

Rolul guvernului federal este să regulamenteze şi să stimuleze. Responsabilitatea guvernului statului e mai mare ca aceea a guvernelor locale. „Administraţiile locale se îngri-„jeau înainte să ia ochii cu palatele primăriilor, în marmoră „şi ornamente, şi abia acuma au început să aibă conştiinţa „locuinţelor de mizerie". Subsidiile guvernului nu rezolvă problema, care prezintă un câmp mult mai larg de activitate.

Volumul se termină cu un studiu al D-lui **Ratkliff**, dela Universitatea din Michigan, asupra felului cum s'a atacat problema locuinţelor de mizerie şi cele neutilizabile în Anglia şi Olanda.

In Anglia chestiunea s'a examinat sub două aspecte: zonele de locuinţe deteriorate, din cauza condiţiilor defectuoase iniţiale, şi zonele de locuinţe deteriorate din cauza unei rele întrebuinţări faţă de scopul iniţial. Aici se află punctul de plecare al problemei. Autorul se ocupă apoi cu legislaţia; cu modul de tratare al locuinţei individuale; cu suprafeţele acoperite de locuinţele insalubre în diferite oraşe; cu producţia de locuinţe (dela 1923 s'au executat în total 2,5 milioane locuinţe populare); cu combaterea sporirei înălţimei caselor şi populaţiei în decursul timpului (după ce au fost construite într'un anumit fel); cu modul de prevenire a reapariţiei locuinţei de mizerie (legislaţie specială).

Pentru **Olanda** expunerea prezintă acelaş plan. Dela 1921 până la 1934 au fost construite acolo 595.625 apartamente (locuinţe); iar dela 1905 la 1933 au fost făcute în acest scop avansuri de peste 800 milioane florini. In Olanda (Amsterdam) regulamentul nu permite ca o casă să fie ocupată mai mult de $2 + \frac{X}{3}$ persoane, în care X este numărul de metrii patraţi ai pardoselei camerei principale.

Volumul se termină cu o bogată bibliografie.

Il recomandăm nu numai administraţiilor şi celor ce se ocupă cu problema locuinţelor în general, dar şi întreprinderilor în materie, urbaniştilor şi celor ce finanţează construcţiile, volumul fiind un bogat izvor de fapte şi date, plin de sugestii, unele valabile pentru orice ţară, chiar dacă situaţiile nu sunt identice.

Prof. C. Sfinţescu

URBANISTYKA de **Tadeusz Tolivinsky** (vol. I — 1934 cu 580 pag. şi vol. II — 1937 cu 456 pag. editura Wydane Z Zapornogi Funduszu Kultury Narodovey).

Domnul Tolivinsky, profesor de urbanistică la Politechnica din Varşovia şi decanul secţiei de Arhitectură al acelei politechnice, a publicat în două importante volume, cercetările sale urbanistice, foarte frumos şi îngrijit tipărite.

Primul volum, conţine 5 capitole cu studii de evoluţie urbană, fiecare fiind urmat de câte un rezumat francez şi numeroase planuri şi fotografii, dintre care multe originale, (ale autorului). La această ultimă observăm nu numai arta tecnicei sale fotografice, dar şi deosebita înţelegere a autorului în a găsi puncte speciale de observaţie, din care obiectivul să păstreze pentru totdeauna vederi caracteristice şi deosebit de instructive.

In cercetarea evoluţiei istorice a aglomeraţiunilor, Domnul Televinsky nu urmează firul istoriei, ci interverteşte, în ordinea transparenţei, căci D-sa socoteşte că Evul Mediu urbanistic e mai uşor de înţeles ca Epoca Antică, şi această ultimă, ca aceea a Renaşterei şi în urmă a Barocului, spre a ajunge la Epoca noastră.

Autorul enumeră următorii factori urbanizanţi: 1) condiţiile naturale; 2) factorul economic; 3) fortificaţiile; 4) căile de comunicaţie (pe care le separă de factorul economie); 5) obiceiurile şi legile; 6) compoziţii urbanistice

Factorul — compoziţie urbanistică, după d-l Tolevinsky lucrează la fel în diferite epoci ale civilizaţiei cu variantele: planul rectangular, castra-romană, planul în şah, concepţiile geometriei.

Ţinând seamă de compoziţia urbanistică autorul analizează câte un oraş pentru exemplificare din diferite epoci, urmând seria următoare: topografie şi climă; baze economice; structura oraşului; blocul, parcele şi case; munca şi edificiile publice. Astfel analizează oraşele medievale: Orvieto, Asisi, Perugia (construite fără concepţie urbanistică), apoi Corcassonne, Mont Saint-Michel, Avignion, Wilns, Komieniec Podolsky (construite pe baza unei compoziţii) ca pe urmă să treacă la Montauban, Aignes Mortes, Berna (oraşe construite complet pe baza unui plan).

Din epoca antică autorul Pricne, Milet (tabla lui Pitagoras) Pompei, Selimont, Ostia, Aosta.

Pentru epoca renaşterei alege Siera, Bolognia, Padua, Veneţia, Florenţa, Roma, Palmannova, Livoria, Zomosc, Zolkiew, Stanislowow, ultimele trei ca oraşe poloneze. Scoate în relief ca o caracteristică a epocei, importanţă urbanistică a epocei, importanţă urbanistică a monumentelor, şi spre finele epocei, studiile şi proectele teoretice (care nu au fost numai teoretice. N. R.).

Pentru epoca barocului alege: Roma, Nancy, (cu apariţia grădinilor) apoi Paris şi Versailles, şi influenţa lor asupra Varşoviei, după care trage câteva concluziuni; ansamblul palatului cu grădină, ca elemente decorative; diferenţierea socială în extinderea oraşelor, apariţia problemelor locuinţelor şi industriilor, dar încă neexaminate, urbanismul rămânând încă în mâinile clasei pe care nu o interesează astfel de probleme. Liberarea oraşelor de problema fortificaţiilor, apoi de unele cu o poziţie specială.

Apariţia caselor cazărmi.

Volumul II, cu rezumate în limba engleză, la fiecare din cele 8 capitole, continuă, în trei capitole, analiza evoluţiei unor oraşe din secolul al XIX şi XX, în deosebi în Europa şi Statele-Unite. Abia cu capitolul IV autorul începe un studiu histologic al oraşului modern, spre a trece în capitolele următoare la compoziţia urbanistică modernă. Astfel că, privind în ansamblul ei opera celor două volume, ne apare prea desvoltată analiza evoluţiei, în raport cu lucrarea de

www.dacoromanica.ro

sinteză. Desigur că autorul nu a urmărit a realiaz o epoca didactică decât în această ultimă parte.

Trebue să observăm însă, că o mare parte din orasele analizate, sunt examinate îndelungat la faţa locului de autor, şi aşa se explică şi extensiunea dată acestei părţi de „arheologia urbanistică".

La oraşul modern d-l Tolevinsky cercetează urmatoarele câmpuri: caracterele generale ale oraşului şi împrejurimilor (condiţii fizice); bazele economice (agricultura, comerţ, manoperă, industrii); planul urbanistic (transportul zonificare, echipament, zone de construcţii); casă, gradini, spaţii publice); munca (de diferite feluri, educaţie fizică şi intelectuală, edificii publice). Aceste cercetari autorul le ilustreaza cu unele figuri ori fotografii foarte sugestive, ca de pilda figura 10 cu repartiţia umbrei în clădire şi în jurul ei; figura 12 cu distrugerea spaţiului liber (public şi particular) în New-York şi figura 20 cu haosul şi îmbâcseala din Monbattau-ul de Sud.

Ca tip de oraş cu un plan preconceput de artere de comunicaţie, autorul ia în cercetare Parisul, cu care ocazie enumeră şi erorile acelui plan, în special legăturile cu suburbanele şi cu căile ferate (planşa de la pag. 94 cu liniile ferate şi gările oraşului Paris este foarte pedantă) şi aceea de a lăsa în plină libertate construcţia laturilor şi blocurilor în chip haotic şi în detrimentul higienei cum arată în figura dela pag. 90.

In capitolul următor, analizând oraşele americane, asupra cărora dă numeroase originale, reuşite şi bine alese vederi fotografice, (din New-York, Chicago, Baltimore, Boston, Detroit, Philadelphia, dă şi foarte caracteristice planşe care scot în relief sistemul de comunicaţii şi raporturile (sau mai bine lipsa lor) cu liniile ferate şi cu, deseori, o bună repartiţie a parcurilor publice.

Intrând în domeniul urbanistic al cercetărilor, d-l Tolevinsky, începe cu studiul teritoriului în raport cu mijloacele de transport; ajungând la ideea planului regional, unde ia ca exemplu cazul Varşoviei (topografie, meteorologie, estetica naturei, legi şi administraţii). După aceea trece la studiul populaţiei (populaţia Poloniei creşte cu 19‰, pe când la oraşe cu 27‰), al aprovizionarii (hale, târguri, etc.) cu gruparea populaţiei pe cartiere, cu problema locuinţei, cu administraţia urbană, cu construcţiile arhitecturale, cu construcţiile inginereşti, cu exploatarea bogăţiilor naturale.

Intrând în domeniul compoziţiei planului, dă ca exemplu planurile oraşelor Gdyma, (Polonia) Canterra (Australia) şi Delhi (India) pentru determinarea mărimei unui oraş proectat, autorul dă formula:

$$O_m \ (Sk \times \frac{m-n}{60} \times 2)^2 \times 100$$

Unde O_m e supraf. oraşului în ha., Sk este media în km. pe oră, a iuţelei în felul de transport admis; m e timpul în minute pentru o singură călătorie la periferie, (dela 15 minute); n timpul obişnuit în minute pentru a ajunge la destinaţie (de ex. 5 minute), şi aplicând pentru cazul tramvaiului, ajunge la o suprafaţă de 1600 ha. Autorul găseşte că lungimea blocului în evul mediu era de 100—200 m., pe când în oraşul modern de 300—350 m.

In rezumat, opera d-lui Tolevinsky e o lucrare de artă, conştiincioasă, la curent cu cercetările mai noi, şi nu lipsite de aportul personal în ştiinţa urbanistică.

Expoziţia poloneza de arhitectura şi urbanism, adăpostită anul trecut la Academia de Arhitectură din Bucureşti, a făcut dovada practică cum că urbanismul în Polonia este înaintat, iar în Politechnica din Varşovia sub conducerea d-lui Tolevinsky se fac lucrări de concepţie originale, şi cu remarcabilă redacţiune.

Pentru volumele publicate, şi pentru activitatea sa didactivă, noi îl felicităm.

Prof. **Cincinat Sfinţescu**

„DIE STAATLICHE FORDERUNG DES WOHNUNGSBAUES" (nr. 12 din publicaţiile Uniunei Germane pentru locuinţe — 1937) de **Dr. Kämper**, are următorul cuprins: istoric, problema finanţărei şi însemnătatea ei pentru economia locuinţei; organizarea juridică de stat; încurajarea construcţiei de locuinţe eftine şi a micilor colonizări.

Notăm câteva observaţiuni asupra titlului „Ipoteca I şi ipoteca II", de la capitolul „Problema finanţărei".

„O încurajare a locuinţei nu poate fi reală, fără o încurajare financiară". Odată cu necesitatea răspândirei construcţiei caselor de închiriat, a trebuit să se desvolte şi împrumuturile de capital cu garanţie ipotecara. Valoarea capitalului împrumutat nu trecea de regulă 60% din aceea a imobilului ipotecat, mai ales a terenului, pentru ca acel capital să fie asigurat. La baza acestui sistem stă ipoteca in primul rang. Creditorul, în cazul ipotecei în rangul II, se află în o situaţie mai grea, dacă se ajunge la o vânzare silită. Creditorul ipotecar de rangul II, care nu e în stare sa achiziţioneze pentru el, la vânzări silite, imobilul ipotecat, riscă mult să-şi piardă capitalul împrumutat; iar dacă ridică preţul vânzarei prin concurenţi, din cauza cheltuelilor suplimentare, suferă importante pagube. Din cauzele acestea, şi altele, nu s'a dezvoltat organizarea ipotecei II prin bănci, aşa cum s'a desvoltat creditul pentru ipoteca în rangul I.

Greutatea obţinerei de credit cu ipotecă rangul II, era resimţită şi înainte de răsboi, chiar dacă se ofereau procente cu 1—1½% mai mari decât în cazul ipotecei în rangul I.

Două drumuri se ofereau pentru o îmbunătăţire a creditului. prin organizaţiuni speciale, care s'ar înfiinţa; sau prin o acţiune de micşorare a rizicului, care deci revine la a găsi iarăşi ofertanţi de capital.

In aceste sensuri au fost făcute un număr mare de încercări.

Incercările de prima categorie nu puteau da rezultate, fiindcă instituţiile de credit caută şi ele maximum de siguranţă.

De categoria doua au fost încercările de a se combina cu asigurările pe viaţă a proprietarului imobilului, sau cu asigurarea contra scăderei eventuale a chiriei imobilului; dar sistemul urca sarcinele împrumutatului. S'au imaginat Societăţi mutuale ale proprietarilor pentru garantarea ipotecilor în caz de vânzare silită.

Multe oraşe au organizat „Servicii de iptecare", cu garanţia caselor comunale de economie sau „Uniunelor de oraşe" (sindicate), care puneau multe obligaţii. Au luat naştere Institute de credit pentru ipoteca II, uneori finanţate cu credite speciale comunale. Acestea au dat unele rezultate bune. Dar nici acestea nu a fost suficiente.

Statul a intervenit însă cu multă produenţă. O serie de legi, prin diversele state germane, au înfiinţat bănci de credit, care, pe lângă soluţionarea altor probleme, aveau şi rolul să procure împrumuturi ipotecare în rangul II pentru locuinţe populare. Prusia a pus astfel la dispoziţie 20 milioane mărci, la 28 Martie 1918, pentru acest scop.

După răsboi, toate aceste organizaţii au devenit insuficiente. S'a recurs la înfiinţarea asociaţiilor pentru întemee-

www.dacoromanica.ro

rea micilor colonii [1]) (Kleinsiedlung), prin legea din 6 Octombrie 1931. De la 1935 sistemul s'a extins mult.

S'au întreprins şi alte acţiuni speciale, începând cu anii 1931 şi 1932, precum: lipsa din 1932 pentru împrumuturi pentru căminuri proprii; legea pentru valorificarea clădirilor, din 1933 (care dă ajutoare pentru reconstrucţia clădirilor pentru locuit); cea din Iunie 1935, pentru locuinţele nevoiaşilor şi a refugiaţilor; cea din Martie 1935; pentru locuinţe populare; şi cea din 1934, pentru finanţarea de către Stat a locuinţelor militarilor.

C. S.

NOUA EVOLUŢIE A URBANISMULUI AMERICAN, de Dr. Ing. **Wehner.**

Cerinţele circulaţiei în urbanism sunt mult mai stânjenite în America de cât în Europa. Acolo chiar circulaţia, prin aviaţie, a pus noi probleme urbanistice. In America, în special Statele Unite, nu există o tradiţie a dezvoltărei oraşelor. Oraşele colonizate de spanioli sunt caracterizate prin piaţa spaniolă; cele franceze, din regiunea Missisipi, prin bulevard, adică potrivit oraşelor din patria mamă. S'a căutat şi mostre de oraşe cu caracter american. **George Washington,** care era însuşi inginer hotarnic (geometru), **L'Enfant,** sub influenţa lui Washington, a căutat o schemă nouă, iar nu imitarea Versailles-ului. Totuşi, în epoca mai recentă, se observă o influenţă mai pronunţată a urbanismului englez, dezvoltate mai ales de **Universitatea Harvard,** care corespund mai mult concepţiei liberalistice americane, pe când planul oraşului Washington, are la bază o concepţie colectivistă.

Chiar realizări recente, (1925) ca la **Miami,** în Florida, sunt lipsite de un plan urbanistic de ansamblu. Repedea ascensiune materială, ca şi degringolada tot aşa de repede ce a urmat, nu a dat răgaz la întocmiri de planuri, şi încă la terminarea atâtor lucrări începute, dar azi lăsate în ruine. Totuşi rămâne caracteristica planului „în grătar" (divizionar) la câmpie, şi „de trasare" (în linii curbe) la terenuri accidentale, chiar atunci când astfel de terenuri diferite sunt în directă continuitate (de ex. lângă Los Angeles). In oraşele mari, ca Chicago, New-York, se caută a se câştiga artere mari de circulaţie şi de perspectivă a zgârie norilor, prin lărgirea drumurilor pe malurile apelor, unde se prevăd şi benzi de verdeaţă.

Noua politică a lui Rossevelt se marchează şi în urbanism prin „planuri spaţiale", dar după altă concepţie ca în Germania, adică nu după o doctrină generală, ci după variante de la caz la caz. De ex. planul oraşului **Norris,** dezvoltat oarecum linear, dar pe linii foarte sinuase.

Problema circulaţiei a impus uneori soluţii speciale, ca la New-York (asanări interioare), unde nu se mai caută câştigarea de noi artere sau lărgirea celor existente, ci **rărirea clădirilor,** cu orice mijloace.

Dar mai importante sunt măsurile de luat la **noile planuri** pentru marea circulaţie, adică cu străzi susceptibile a fi lărgite ulterior, luându-se din grădinile de faţadă particulare, iar nu prevăzând dela început artere prea largi cu peluze la mijloc sau laterale (ca la Boulder-City).

Automobilismul, foarte dezvoltat în Statele Unite, pune problemele urbanistice acolo, în mod felurit ca în Germania. In primul stat, circulaţia mare este cu automobilul individual, pe când în secundul este transportul în comun. Deci, în primul caz, apare o clădire de locuinţă dispersată; în al doilea e mai concentrată, şi ca atare planurile de folosinţă a terenului (zonificarea), vor diferi în cele două ţări. Deosebirea, din aceiaş cauză, apare şi la zonele verzi. In oraşele germane, zone verzi sunt necesare şi în interiorul oraşului, pe când în America ele se depărtează, şi se renunţă la acestea chiar în oraş, căci cu automobilul devin uşor accesibile. Se utilizează în schimb centuri verzi, de diametru foarte mare (ca la Washington), amenajate după principiul aşa numitelor parkways, (drumuri prin parcuri) continue, ca drumuri repezi de centură şi în acelaş timp plăcute.

Transportul aerian pune şi alte probleme acolo: aterizări chiar în oraş, pentru aviatori, la distanţe scurte, pentru afaceri. Lipseşte însă spaţiul, şi atunci la New-York s'a căutat a se realiza aeroporturi plutitoare pe mare. Urbanismul american rămâne încă bazat pe proprietatea individuală.

(Städtebau, Aprilie 1934).

C. S.

1) Prin **„mică colonie"** se înţelege locuinţa mică, ce are grădină cu pomi, cu puţin teren cultivabil, şi pe care se poate creşte şi câteva animale mici, ca, toate la un loc, să-i uşureze proprietarului traiul.

NOUL REGULAMENT DE CONSTRUCŢII ŞI VIITORUL PLAN URBANISTIC AL ORAŞULUI SOFIA, de **Toneff.**

Oraşul Sofia se prepară asemenea pentru o „Mare Sofie", şi pentru un nou regulament de construcţii, în care să se prevadă şi formarea unui biurou special pentru întocmirea planului de amenajare (cum rămâne atunci cu concursul internaţional? — N. R.). Prin regulament, oraşul e împărţit în 5 zone: centrală (comercială), prima, a doua, a treia, şi cea industrială (ultima la nordul oraşului) cu servitudini diferite pentru înălţimi, suprafeţe şi alinieri.

Este de observat obligativitatea retragerilor de 3—5 m. pentru grădini de faţadă pe cele mai multe străzi, dacă adâncimea lotului trece de 20 m. Bow-windouri numai pe ½ din faţadă.

Curţile minimale sunt respectiv la zonele de mai sus, de 35, 40, 45 şi 50% din suprafaţa lotului, la cea industrială nu se prevede. Inălţimile sunt fixate în numere de etaje, cu minimum 4 etaje, după lărgimea străzilor.

Din o privire sumară, reese cu claritate că unele dispoziţiuni sunt analoage, dacă nu chiar inspirate, şi de regulamentul din 1929 al Bucureştilor; dar mai ales că se prezintă cu multe şi reale îmbunătăţiri faţă de regulamentul Bucureştilor. Desigur regulamentul Sofiei a fost întocmit în deosebi de persoane care au avut reală pregătire urbanistică, deşi, uneori prevederile sunt în urmă cu unele cerinţe noi ale urbanisticei (N. R.). **(Urbanisme,** Noemvrie 1934).

C. S.

URBANISMUL CLASIC. LECŢIA PARISULUI de **M. Poëte.**

După o scurtă descripţie a evoluţiei metropolei Franţei — începând cu palatul roman — agrementată cu exemple şi reamintiri din istoria Athenei şi a Romei, autorul caută să explice influenţa clasicismului în modul de dezvoltare a oraşului: prin cartesianism, latinismul s'a exprimat urbanistic în Paris prin creaţiunile grădinilor Tuilleriilor şi Câmpiilor Elysée ale lui **le Nôtre,** în pieţele Victoriilor şi Vêndome ale lui Mansart, unde raţionalismul cu caracterul său de simplificare este evident.

Oraşul clasic nu este o transformare a celui medieval, ci o juxtapunere la acesta. Aleele de arbori, pe mai mutle şiruri, sunt o manifestare a acestui clasicism, promenade pe jos „paille-maille" (dela jocul „le Mail", în favoare în sec. XVII, ca şi jocul „la Paume") prin grădinile princiare (se amesteca acolo poporul „le paille" cu nobilul „la maille", de unde şi esplanada Pall Mall din Londra — N. R.). Desenurile simetrice în planul general al căilor nu sunt născute din spirit utilitar, ci numai din unul hedonistic.

www.dacoromanica.ro

Viaţa de vânătoare a curţei regale şi a nobilimei, de la Ludovic al XIV încoace, a imprimat gustul executărei de artere drepte şi convergente la o piaţă, unde se găseau localuri de agrement, în deosebi în regiunea oraşului Versailles, şi în toate părţile din vecinătatea Parisului. Deşi utilizarea era alta, acest gust a pătruns şi în modul de organizare urbanistică a oraşului Paris. De ex. la Invalides, început în 1670, după planurile lui **Israël Silvestre.** Se pare că fiecare epocă regală s'a manifestat prin creierea uneia sau mai multor pieţe cu reminiscenţe clasice în Paris: Place Royale (Henri IV, la 1605) în formă de forum roman, după prescripţiile lui **Vitruviu** şi Place Dauphine (1609) de formă triunghiulară; apoi Place Ducale, în timpul lui Ludovic XIII 1636), care era pătrată, dar pe care s'a construit apoi academia franceză. Sub Ludovic al XIV s'au executat, cum se ştie, o serie de pieţe, iar sub Ludovic al XV-lea, piaţa Concordiei, după planurile lui **Gabriel,** cu totul altfel de cum e actualmente, în mijlocul căreia fusese aşezată în 1763, statuia equestră a regelui ctitor.

Probabil că studiul d-lui **Poëte** va continua, căci concluziunile nu sunt încă scoase. **(La vie urbaine,** 15 Noemvrie 1934).

C. S.

PLANŞEE ÎNTĂRITE CONTRA INCENDIULUI, de Dipl. Ing. **Amos.**

Condiţiile ce trebuesc să îndeplinească o astfel de consolidare sunt: 1) să ancoreze zidurile clădirei; 2) să sporească posibilităţile de încărcare cu 200 Kgr./m. p.; 3) să oprească unele proectile; 4) să oprească propagarea focului de la învelitoare; 5) să oprească pătrunderea apei în etajele inferioare. Astfel de condiţii sunt cerute la planşeele din podurile caselor în oraşele mari.

Mai înainte s'au făcut experienţe de rezistenţa planşeurilor, numai la un foc aflat dedesuptul planşeului. Incercări trebuiesc făcute cu focuri aflate deasupra, timp de cel puţin ½ oră, şi cu temperaturi de 1000°.

Planşeul să fie impermeabil la apă şi să nu dea loc la mişcări în zidurile laterale. Contra proectilelor uşoare, o grosime de 12 cm. la planşeu este suficientă.

In oraşele mici, şi la casele dela ţară, astfel de condiţii nu sunt impuse.

La casele vechi se propune o transformare, adică, peste pardoseala veche de scânduri se pune un strat de nisip şi argilă, apoi deasupra urmează un strat de gips şi apoi grinda de lemn de la fermă. Este o soluţie foarte economică şi rapidă.

La stratul de gips se dau pante de scurgere pentru apa ce ar curge deasupra planşeului şi apoi se prevăd rigole dealungul zidurilor laterale, din care pornesc găuri în zid, până în faţadă, unde apa se scurge apoi prin un burlan (gură de leu). **(Baumarkt,** 31 Decemvrie 1936).

C. S.

SCOPURILE GRUPĂREI PENTRU STUDII ASUPRA CENTRULUI URBAN SUBTERAN (G. E. C. U. S.), de **Utudjian.**

Reluând ideia alchimistă a pietrei filosofale, exprimată prin **vitriol,** iniţialele cuvintelor „visita interiore terrae, rectificando invenies occultum lapidem", un grup de urbanişti caută soluţii subterane în urbanism şi arhitectură, în special pentru circulaţie, căci subsolul pretinde grupul, ar fi insuficient explorat. Am rămas încă la utilizările omului cavernelor pentru locuinţe, ale egiptenilor pentru morminte, ale romanilor pentru conducte, ale medievalilor pentru apărare, şi chiar al renaşterei pentru grajduri (Italia).

In epoca modernă circulaţia a impus lucrările subterane pentru tuneluri, iar stabilimentele sgârie norilor au dat noui utilizări subsolului.

Prin mijloacele actuale se poate furniza sub pământ, aer şi lumină, soarele sintetic, care să satisfacă condiţiile de igienă, conducând până la suprimarea ferestrelor din unele magazine. Plante exotice sunt în subsolurile unui muzeu parisian. Aşa dar subsolul oraşului din ce în ce este utilizat mai mult, iar printr'un plan unitar, curând lucrările se vor împiedica între ele. Trebue deci recurs la o zonificare a subsolului. De aceea gruparea proclamă că a sosit momentul urbanismului subteran. **(Urbanisme,** Aprilie 1935).

C. S.

CLĂDIRILE MARI ŞI CIRCULAŢIA. **K. Schneider** sub titlul **„Verkehrgerechte Gestaltung von Grossbauten"** scoate următoarele concluzii:

Ultimul aspect al problemei circulaţiei moderne este lipsa de spaţiu pentru staţionare (şi pentru circulaţia lentă, adăogăm noi). Cu toate că şi noi am relevat de mulţi ani această problemă la Bucureşti, nici în acest oraş nu s'a luat, mai ales în ultimii ani, vre-o măsură în această privinţă, mai ales în jurul sau în curţile interioare ale blokhausurilor numeroase ce s'au edificat de curând. Circulaţia trebuie organizată acolo să fie continuă, de ex. într'un cerc închis. Principiul nu a fost respectat nici măcar la gări, unde această dificultate apare evidentă tuturora.

La teatre, ca şi la gări, problema circulaţiei se pune şi la exterior şi în interiorul clădirei, în sensul ca să se evite cu totul frecările. De aceia arhitectul proectant trebue să fie exercitat şi cu problemele matematice, ceeace rar se întâmplă. La un concurs pentru construcţia teatrului din Dessau, din 250 de concurenţi arhitecţi, numai 3 sau 4 au soluţionat circulaţia, deşi în program era categoric impusă şi această condiţie.

La un teatru există 2 feluri de circulaţii: una de **staţionare,** mai mult sau mai puţin permanentă, şi alta **de mişcare,** accidentală şi periodică, „de vârfuri", cum se zice în tecnica ingineriei. Deci aceste 2 circulaţii trebuesc complet separate, şi să nu împiedice pe pietoni vehiculele. (La Teatrul Naţional din Bucureşti circulaţia e rău organizată. N. R.).

Aşezarea intrărei unei astfel de clădiri „aglomerante" pe colţul unei încrucişeri este soluţia cea mai inoportună. (O astfel de greşală s'a făcut la cinematograful „Aro" — Asigurarea Românească din Bucureşti, pe B-dul Brătianu, unde circulaţia este înrăutăţită şi de liniile de tramvai în jurul colţului — N. R.). Acum „esteticul" trebuie să urmeze „funcţionalului". **(Städtebau,** Decemvrie 1935).

C. S.

SUBSOLUL STRĂZILOR DE MARE TRAFIC, de Ing. **Nouaille.**

Lucrările ce se fac din ce în ce mai des în subsolul arterelor de circulaţie împiedică tot atât de mult circulaţia, ca şi circulaţia însăşi la suprafaţa solului. In lucrările de la subsol există un adevărat haos, care va atrage în curând mari dificultăţi, cum sunt astăzi la suprafaţa solului. Municipalităţile nu sunt însă dispuse să discute măcar asemenea chestiuni, care nu se văd, chiar la Paris, şi chiar în epocile de mari transformări.

In oraşele mari pot fi vre-o zece feluri de conducte subterane care trebuesc aşezate aşa fel ca, nu numai să încapă

www.dacoromanica.ro

în subsol, dar să cauzeze şi minimum de pagube ulterioare.

Modul de construcţie de acum al clădirilor, cum şi acela al diferitelor conducte, permit a aşeza acum totul lângă clădiri, bineînţeles trotoarele să fie suficient de largi. Pavajul prea costisitor al părţei căruţabile, care costă scump şi trebuie să dureze 15—25 ani, după felul lui, ar fi astfel cruţat de spărturi dese, care-i reduc durata la mai puţin de jumătate, şi deci produc mari pagube. Pe de altă parte, intensitatea circulaţiei şi sporirea tonajelor, impun, pentru siguranţa şi durata conductelor subterane, a se aşeza acestea la adâncimi din ce în ce mai mari, deci noi sporuri de cheltueli. Deci totul pledează pentru aşezarea tuturor conductelor subterane sub trotoare, acolo unde circulaţia e intensă şi grea. Dar şi sub trotoar este util a se aşeza aceste conducte în adevărate galerii circulabile, care permit o bună supraveghere, uşoară întreţinere şi o repede reparaţie.

Această soluţie nu ridică prea mult costul, căci dublările canalizărilor nu atrag dublarea costului. Intr'un oraş cu resurse, soluţia este şi economică şi avantajoasă. Rămâne de stabilit şi partea juridică şi administrativă a acestor lucrări în raport cu proprietăţile vecine în direct contact cu lucrările. **(Urbanisme,** Aprilie 1935). C. S.

ALIMENTĂRI CU APA ŞI CANALIZĂRI ÎN COMUNELE RURALE, de **Descoutures.**

Compunerea planimetrică a satelor este foarte variată, în nuclee, în bandă ori difuzate. Din punctul de vedere al lucrărilor toate variantele ce se pot prezenta revin la două tipuri: dispersat şi concentrat.

Apa. Metoda recomandabilă este ameliorarea puţurilor existente şi mai rar introducerea reţelei de conducte cu apă sub presiune. Din punct de vedere administrativ şi financiar trebuie însă recurs la cooperative speciale, grupând aglomeraţiile după interese, iar nu după delimitări administrative.

Canalizare. La aglomeraţiile dispersate nu se pune problema canalului colector. In unele comune se poate aplica însă sistemul separativ (divizor), colectând numai apele uzate, care provoacă adeseori maladii umane şi chiar printre animale. Vor fi necesare tuburi de diametre mici. Uneori o epurare biologică a apelor uzate va fi necesară. **(Urbanisme,** Decemvrie 1934).

C. S

URBANISM JURIDIC

AMENAJAREA REGIUNEI PARIZIENE ŞI SERVITUDINELE PROPRIETĂŢEI de *A. Jean.*

Sistemul Zonning-ului restrânge libertatea de a construi, mai ales că nu se mai poate acorda autorizaţie de construcţie de cât pe terenurile cuprinse într'un anumit perimetru. Asemena şi dreptul de a lotiza, şi atunci numai cu anumite obligaţiuni.

La construcţia propriu zisă apar o serie de alte servitudini noi create, ca: *non aedeficandi*, pe diferite laturi ale clădirei, apoi *de vizibilitate* la virajii; *de semnalizări.* Daunele ce se vor lua în consideraţie de justiţie vor fi numai cele «actuale directe, materiale şi certe». Aşa dar sacrificiile proprietăţei pentru noul plan de amenajare vor fi destul de grele.

Zona de influenţă a beneficiilor unei lucrări poate fi aplicată până la maximum 200 m. iar proprietarii vor putea fi sindicalizaţi pentru comassare. Cei ce vor refuza să se sindicalizeze vor fi expropriaţi.

(l'Arhitecture, Decemvrie 1934)
C. S.

3. DESPĂGUBIRILE LA EXPROPRIERI sunt calculate la Florenţa conform legei din Februarie 1934, adică făcându-se media valoarei venale a imobilului, pe anii 1931—1933, după valoarea impusă la fisc, capitalizată cu o dobândă de 3,50—7%, după condiţiile speciale ale imobilului. Imobilul se poate lua în posesie de autoritate vărsând o indemnizaţie provizorie fixată de Prefect.

(«Urbanistica» Ianuarie-Febr. 1935)
C. S.

www.dacoromanica.ro

ORAŞELE NOASTRE

ACTIVITATEA SANITARĂ IN ORAŞUL ŞIMLEUL SILVANIEI PE 1937.

Dintr'o dare de seamă asupra activităţii saintare din oraşul Simleul Silvaniei, — activitate desfăşurată în mod intens de către serviciul sanitar în decursul anului 1937 — se constată următoarele:

Un excedent natural îmbucurător, o îngrijire eficace a bolilor infecţioase şi sociale, consultarea de două ori pe săptămână a tuturor prostituatelor, internarea unora din ele în spital, vaccinrea antidifterică şi antivariolică şi revaccinarea copiilor de 4 ani, inspectarea repetată a grădiniţelor de copii şi examinarea elevilor, controlul localurilor industriale şi comerciale şi închiderea celor insalubre, controlul articolelor alimentare, al pieţelor publice în timpul târgurilor săptămânale, al laptelui de pe piaţă, al curăţeniei străzilor, al proprietăţilor particulare, etc.

Faţă de anii trecuţi ,activitatea dispensarului comunal, s'a desvoltat foarte mult. Astfel, numărul consultaţiunilor a trecut dela 4—500 cât era înainte, la 1231 în 1937. Tot în anul 1937, s'a mai făcut şi examinarea premilitarilor şi gardienilor pubilci şi a soldaţilor grăniceri ataşaţi pe lângă Garda Financiară.

Pe tărâm cultural serviciul sanitar a făcut o propagandă din cele mai folositoare ţinând premilitarilor, elevilor, străjerilor şi locuitorilor oraşului conferinţe referitoare la: igiena muncii şi a corpului; primul ajutor în caz de accidente; apărarea pasivă contra atacurilor aeriene, etc.

Asistenţa socială n'a fost neglijată nici ea, deoarece în ospiciile de infirmi ale oraşului au fost internaţi bătrânii infirmi şi copiii părăsiţi cărora li s'a dat hrana îmbrăcămintea şi tratamentul.

Pentru a face însă ca acesastă frumoasă activitate să fie într'adevăr eficace, iniţiativa şi eforturile serviciului sanitar trebuesc încurajate prin canalizarea oraşului, aducerea unei ape bune de băut, construirea unei băi publice şi a unui cuptor la Ospiciul de Infirmi, organizarea şi extinderea serviciului salubrităţii oraşului, precum şi multe alte lucrări edilitare.

(După revista de Igienă Socială nr. 2/938).

INFORMAŢII

ACADEMIA ROMÂNĂ ŞI URBANISTICA

de Prof. C. Sfinţescu

D-l Prof. Sfinţescu a primit din partea Acadmiei Române o adresă prin care i se face cunoscut că d. *Dr. Grigore Antipa* membru al Academeii Române, a prezentat în şedinţa plenară din Mai 1935 a acelei Academii, însemnata lucrare în două părţi, *Urbanistica Generală* şi *Urbanistica Specială*, şi prin care i se exprimă vii mulţumiri pentru acel «dar preţios».

REVISTA «URBANISTICA» şi «URBANISTICA SPECIALĂ»

de Prof. Sfinţescu

Revista Urbanismului Italian, în numărul său pe Martie-Aprilie 1935, scrie următoarele:

«Am publicat deja în anul trecut o notiţă asupra «lucrărei D-lui Prof. Sfinţescu «Urbanistica Gene«rală» care trebuia să constitue prima parte, ca să «zicem aşa analitico-teoretică a unui tratat complect «de urbanistică, pe care autorul îl promisese să-l «compună, ca fruct al profundelor sale studii şi al «marei sale experienţe în materie.

«Ca urmare a apărut al doilea volum, în condiţii «similare tipografice, ceva ameliorate, sub titlul: «Urbanistica Specială», privită ca o sinteză, mai spe«cific aplicativă, care concretizează elementele şi «principiile analizate în prima parte.

«Materia vastă e grupată în capitole, pe care au«torul le defineşte technologia, istologia şi terapia «urbanistică, întrucât cuprinde respectiv ceeace s'a «făcut, se face şi e de făcut sau va trebui să se facă, «pentru redactarea planurilor, în ce priveşte cons«tituirea şi funcţionarea complexului organism urban «şi modalităţile pentru modificarea, ameliorarea şi «însănătoşirea acestui organism, fie din cauza ve-

www.dacoromanica.ro

«chilor defecte intrinseci cu rezultanta că numai poate «corespunde nevoilor actuale şi prin aceasta se poate «spune că e bolnav.

«Cantitatea şi varietatea argumentelor tratate, nu «ne permite să facem nici măcar un rezumat sumar «ci ne vom limita să semnalăm numai câteva.

«In capitolul dedicat tecnologiei este clar expusă «procedura de urmat spre a se evita deviaţiuni şi «erori în planurile regulatoare după variatele situa«ţii ale formaţiei lor, dela faza programatică la faza «concluziilor, şi cu termeni urbnistici oportuni, cu «documentaţia de pus la dispoziţie şi cu modul de «funcţionare a comisiei de judecată.

«Istologia urbană cuprinde numeroase referinţe «stastistice şi date numerice de cea mai mare utili«tate pentru urbanişti şi cercetează organizarea te«ritorială cu variate explicaţiuni, a planurilor su«perurbanistice naţionale, a celor regionale, — «printre care este şi acel al Romei, — al celor locale, «printre care în genere privim pe cele ale aglome«raţiunilor azi existente prezentându-se foarte rar «cazul unui oraş nou de o importanţă deosebită, a«fară de acelea ale micilor oraşe — grădini sau altele «similare. Mai sunt examinate, între altele, desvol«tarea circulară (rar), tentaculara, tendinţele de «descongestionare a centrului şi zonificarea, apoi «construcţiile şi gruparea lor, şi spaţiile libere în «raport cu cele construite. O largă tratare este de«dicată căilor de comunicaţie, ca element al aparatu«lui circulator urban, sub punctul de vedere structu«ral (terenuri, profil, pavaj, supra infrastructură, «construcţii de încadrare şi relative la alimente, în«crucişări, etc.

«Construcţiunile şi locuinţele în genere sunt pre«zentate sub aspectul funcţional şi după raporturile «lor de reciprocitate, ca: mijloacele de transport, me«tropolitanele, porturi etc. Un studiu care oferă un «deosebit interes şi chiar curiozitate, e acela al cos«tului unui oraş mare, printre altele, Roma ar costa «3,5 miliarde lei şi ca valoare medie pe hectar 109 «milioane lei. In condiţii igienice egale ar costa mai «puţin un oraş cu construcţii puţin ridicate decât u«nul cu case prea înalte.

«Ca urbano-terapie, profesorul Sfinţescu ne rea«mineşte, ca evocare istorică, evoluţia dealungul «timpurilor, apoi desvoltarea civilităţei, ca cores«punzând cerinţelor de diferite feluri, ca cele mili«tare pentru apărare, cele politico-sociale pentru «trafic, după care se ajunge la urbanoterapia actu«ală cu caracter eminamente igienico-social, şi care «pune noi probleme urbanistice, în deosebi aerarea «pentru care terapeutica urbană nu poate fi integral «aplicată, decât la noile construcţii şi la noile oraşe; «cele vechi trebue să recurgă la soluţii parţiale.

«Mijloacele de acţiune de care urbanoterapia dis«pune: alinierile, rectificările, străpungerile, asană«rile, poliţia circulaţiei şi mijloacele de realizare ju«ridico-finaciaro-administrative şi politice sunt exa«minate după aplicaţiile particulare la staţiunile bal«neare, climaterice, sportive, etc., şi încă la oraşele «mici şi medii, care trebuesc sistematizate, dar cu «prudenţă, cum şi la oraşele vechi şi istorice, pentru «care trebue găsit un just echilibru care să respecte «trecutul şi să satisfacă cerinţele moderne; apoi la «sate şi la colonizări. *Pentru oraşele mari şi foarte «mari s'a părăsit vechea concepţie ca să se sistema«tizeze pe baza circulaţiei şi esteticei, şi de a adopta «mai mult măsuri profilactice, pentru o extensiune «periferică raţională şi o reconstrucţie a centrului.* «Nu sunt de recomandat noi anexiuni la centrele «foarte mari, şi pentru acelea convine mai mult un «organ de direcţiune şi control. Insă *chestinuea ca«pitală rămâne totdeauna, pentru centrele mai mari, «ca să se lupte contra mizeriei locuinţelor în carti«rele muncitoreşti.*

«Din prezenta, atât de fragmentată catalogare, se «poate deduce ce important izvor de observaţii şi «date se găseşte în lucrarea profesorului Sfinţescu, atât pentru cei ce studiază, cât şi pentru profesio«nişti, care au să se orienteze sau să aprofundeze în «chestiunile urbanistice.»

G. Valvasori

CITY PLANNING ŞI URBANISTICA GENERALĂ

de C. Sfinţescu

In numărul pe trimestrul Octombrie 1934, acest organ oficial al Institutului American de Urbanism, face următoarea recenzie prin *D. Philipps Bradley,* asupra acestei lucrări:

«Este o indicaţie de creşterea recunoaşterei im«portanţei unei întinse şi ştiinţifice tehnice a ame«najărei oraşelor, că a putut să apară în limba ro«mână acest volum de peste 800 pagini. Autorul, un «funcţionar al guvernului, profesor de urbanistică la «Academia de Arhitectură din Bucureşti, şi vice«preşedinte al Federaţiei Internaţionale pentru ur«banism şi locuinţe a îmbrăţişat toate aspectele «generale ale urbanisticei (istoric, economic, ingineresc, sanitar, estetic, şi legislativ). Multe diagrame «şi ilustraţiuni (450, inclusiv una a expoziţiei din «Chicago) scoase din oraşele vechi, ca şi din cele «moderne şi din multe ţări, face această carte de o «excepţională folosinţă. Indexul explică o fidelă cu«noştinţă a tuturor autorităţilor în materie; există, «de exemplu, nu mai puţin decât opt referinţe la «Ebenzer Howard şi chiar Howard Scot şi tecnocraţii «apar într'o notiţă. Astfel, dăm ca detaliu, care cu«prinde şi o relaţiune asupra Institutului Urbanistic

www.dacoromanica.ro

«dela Universitatea Horward. Sumarul francez, mare «de 44 pagini, corespunde tratamentului enciclope-«dic dat de autor.

«Definiţia sa că urbanistica este determinarea şi «aplicarea relaţiilor premanente între teren, clădire şi «populaţie în scop de a utiliza spaţiile libere şi cons-«trucţiile în mod estetic igienic, şi economic pentru «nevoile sociale sugestionează contactul său cu «problema. Este semnificativ că, după începutul său «istoric asupra evoluţiei oraşelor, autorul aşează în «primul plan problemele de ordin igienic. Printre a-«cestea sunt cuprinse influenţa climatului, în spe-«cial soarele şi vântul, importanţa înălţimei şi orien-«tărei caselor şi aplicarea zonificărei şi altor res-«tricţii care să asigure prevederea spaţiului necesar «liber.

«In capitolele problemelor economice şi de trafic «este o detailată discuţie asupra relaţiunilor de mă-«rime pentru organizaţia şi locaţia oraşelor. Auto-«rul a desvoltat, în deosebi pentru România, formele «pentru obţinerea perspectivelor de efect în alinie-«rea străzilor, clădiri monumentale ş. a. m, d. cum «şi o extraordinară înşiruire de exemple şi ilustraţii «de amenjări contemporane din toate părţile lumei. «Secţiunile referitoare legislaţiei include, poate. cea mai completă şi preţioasă redijare a legilor şi prac-«ticei administrative existente, exceptând tratatele «speciale. In rezumat d. Sfinţescu a adus o contri-«buţie demnă de notat în literatura urbanistică, şi «pe care o dorim tradusă spre a o face mai preţuită «în cercuri cât mai largi».

UNIUNEA INTERNAŢIONALĂ A ORAŞELOR ŞI A PUTERILOR LOCALE ŞI URBANISTICA GENERALĂ

de Prof. C. Sfinţescu

La 18 Ianuarie 1935, d-l Prof. Sfinţescu a primit de la sus numita uniune o scrisoare, care, printre altele cuprinde:

«Despre publicarea în revista noastră a remarca-«bilei Dvs. lucrări asupra Urbanisticei Generale, noi «înşine am primit numeroase ecouri care mărturisesc «interesul ce a stârnit opera Dvs.

«Dl. Prof. Carrera Justiz, dela Universitatea din «Havana, ne-a anunţat intenţia sa de a vă scrie spre «a obţine autorizaţiea de a traduce această lucarre «în limba spaniolă.

«Pe de altă parte, o revistă de urbanism, care «apare în Belgia, «La Cité» ne-a cerut de curând «să-i împrumutăm clişeele».

«LA VIE URBAINE» şi «URBANISTICA GENERALĂ»

de C. Sfinţescu

Numărul datat 15 Septembrie 1934 se ocupă, în nu mai puţin de patru pagini, cu volumul I al tratatului de Urbanistică al d-lui C. Sfinţescu. Din această amplă recenzie spicuim:

«Profesorul Cincinat I. Sfinţescu, care a consa-«crat, de mulţi ani, o mare activitate urbanismului,... «a publicat de curând o importantă contribuţie la «literatura urbanistică prin publicarea unui foarte «complet tratat de urbanism....

«Amplcarea documentărei, unită cu grija clari-«tăţei expresiei, caracterizează în mod esenţial a-«ceastă lucrare. Dl. Sfinţescu a citit lucrările urba-«niştilor din toate ţările şi le-a meditat: tratatul său «este deci în acelaş timp fructul experienţei sale «personale şi a unor lungi studii... unele părţi ale «lucrărei sunt foarte noui: aduce ca aport o canti-«tate de date interesante despre oraşele româneşti «şi neîncetate comparaţii între oraşele din lumea în-«treagă, în tot cuprinsul volumului, care sunt ex-«trem de interesante. ..... Un studiu foarte complet «asupra rolului parcurilor (şi asupra sistemelor de «parcuri din Paris, Berlin, Bucureşti) precum şi a-«supra rolului (prea adesea uitat) al spaţiilor libere «particulare, atinge o desvoltare justificată.....

«... Superurbanismului sistem logic, corespunde «căutarea oraşului economic cu o populaţie şi o su-«prafaţă care să convină cel mai bine condiţiilor eco-«nomice ale unei ţări.

«Circulaţia este un aspect destul de important al «economiei urbane, ca să nu facă obiectul unui ca-«pitol special,) excelentă punere la punct de către «Dl. Sfinţescu, a unei chestiuni atât de actuale şi «foarte dificil de rezolvat.....

«... D-l Sfinţescu expune într'un mod foarte apro-«fundat rezultatele studiilor făcute în toate ţările «asupra circulaţiei inferioare a oraşelor.

«.....Estetica urbană a făcut obiectul unor preo-«cupări cu totul speciale ale D-lui Sfinţescu, şi a-«cest capitol aduce asupra unui subiect esenţial o «sumă de vederi noui şi interesante. El caută să a-«aplice ideile filosofilor asupra naturei creaţiunei es-«tetice şi a condiţiilor efectului estetic în arta urba-«nisticei, care ese complexă....

REVISTA URBANISME ŞI «URBANISTICA SPECIALĂ»

de C. Sfinţescu

In numărul pe August 1935 citim:

«Ca urmare la un prim volum, foarte important, «consacrat «*Urbanisticei Generale*», d-l Sfinţescu,

www.dacoromanica.ro

«profesor de urbanism şi edelitate la Academia de «Arhitectură din Bucureşti, a publicat de curând un «al doilea volum de aceeaşi imporanţă, şi de aceeaşi «calitate, asupra «*Urbanisticei Speciale*».

«REVISTA MUNICIPAL Y DE INTERESES ECONOMICOS» ŞI LUCRARILE d-lui Profesor *C. Sfinţescu.* (Havana, Februarie 1935).

Coperta acestui număr este ilustrată cu portretul D-lui Prof. *Cincinat Sfinţescu,* iar dedesubt se află următoarele notiţe:

Profesorul Cncinat Sfinţescu, eminent urbanist român, Director al Institutului Urbanistic din Bucureşti, autor al unei recente opere monumentale asupra evoluţiei ştiinţei urbanismului, titular al catedrei acestui învăţământ la Universitatea din Bucureşti, care a stabilit «Urbanoterapia» politico-socială, ca o nouă orientare ştiinţifică.

«REVISTA MUNICIPAL Y DE INTERESES ECONOMICOS» ŞI «URBANISTICA GENERALĂ»

de Prof. C. Sfinţescu

In numărul pe luna Mai 1935, d. Dr. *Andreas Angulo Pérez,* publică următoarele:

«Revista Municipală şi de Interese Economice, a «ilustrat coperta ediţiei sale din Februarie ultim, «cu portretul eminentului Profesor de Urbanism la «Universitatea din Bucureşti, *Cincinat I. Sfinţescu,* «autor al operei al cărui examen rapid l'am făcut în «aceea notiţă biografică.

«Lucrarea este scrisă în româneşte, însă conţine «un rezumat în limba franceză, suficient de extins «şi de detailat, ca să putem să aperciem marea va«loare ştiinţifică a operei.

. . . . . .

«Cu o extraordinară erudiţie se referă în capitolul «II la evoluţia urbanisticei şi demonstrează proectele «acestei în decursul timpurilor....

«In capitolul referitor esteticei..... conclude dedu«când o doctrină a artei în urbanism.

«Volumul I se termină cu un capitol asupra legis«laţiei: consideră acest ilustru autor că adevărata «orientare a unei legislaţii asupra urbanismului tre«bue să tindă a armoniza practica cu teoria; că legea «să poată obliga pe individ şi colectivitatea, nu na«mai să menţină un plan urbanistic, dar să şi suporte «restricţiile asupra dreptului de proprietate şi să di«rijeze opinia publică.....

«Acest capitol îl putem considera ca o istorie ju«ridică a urbanismului.

«In numărul viitor al acestei reviste vom comenta «Vol. II, cu un conţinut tot aşa de interesant ca şi «cel anterior»....

«ASOCAŢIA INTERNAŢONALA PENTRU ORAŞELE LINEARE» ŞI «URBANISTICA GENERALĂ ŞI URBANISTICA SPECIALĂ»

de Prof. C. Sfinţescu

In raportul-dare de seamă, pe anul 1934—1935, prezentat adunărei generale a acestei asociaţiuni, găsim, la informaţiile date asupra României, următoarele aprecieri asupra lucrărei D-lui Prof. C. Sfinţescu:

«Marele eveniment al anului este publicarea în «doua volume... a lucrărilor corespondentului nos«tru, D-l Ing. C. Sfinţescu.

«Este o lucrare indispensabilă care va fi consul«tată pentru bogăţia sa documentară şi importanţa ilustraţiilor sale.

URBANSMUL IN ARGENTINA.

D-l Prof. C. Sfinţescu a primit din partea urbaniştilor argentinieni, dela Buenos Aires, dd F. Bereterbide şi *E. Vautier,* un exemplar din fascicola «*Que es el Urbanismo?* editat graţie consiliului deliberant (comunal) al capitalei acestei ţări, cu rugămintea de a le trimite lucrările d-sale.

www.dacoromanica.ro

EXPOZIŢII, CONGRESE, CONFERINŢE

REUNIUNEA BIROULUI PERMANENT AL UNIUNEI INTERNAŢIONALE A ORAŞELOR ŞI PUTERILE LOCALE.

Bucureşti, 29 Iunie — 2 Iulie 1938

Adunarea Biroului Permanent al Uniunei Internaţionale a Oraşelor şi Puterilor Locale, ţinută la Paris în Iulie 1937, şi la care a participat şi administratorul revistei noastre D-l Ioan Roban, Secretar General al Municipiului Bucureşti şi al Uniunei Oraşelor din România, în calitate de reprezentant al României, a hotărât ca viitoarea sa reuniune să se ţină la Bucureşti pe la sfârşitul lunei Iunie 1938.

Această alegere a sediului, care va strânge pe reprezentanţii tuturor Uniunilor Naţionale şi tuturor ţărilor membre ale Uniunei Internaţionale a Oraşelor şi Puterilor Locale, constitue pentru România în general şi pentru Uniunea Oraşelor sale în special, un eveniment de mare importanţă.

Prezenţa forului suprem al celei mai mari organizaţiuni de administraţie locală pe pământul României şi mai ales în cetatea primului Municipiu românesc, sediul Uniunei Oraşelor noastre, înseamnează, nu numai o onoare deosebită şi o favoare specială acordată ţării şi oraşelor noastre, ci şi o recunoaştere a afirmărei noastre urbanistice dincolo de hotare, unde revista noastră «Urbanismul» prin valoarea studiilor sale a obţinut schimbul cu 45 de publicaţiuni din diferite ţări.

Excepţionalul prilej pentru oaspeţi de a cunoaşte ţara noastră în toată structura şi emanciparea aglomeraţiunilor sale urbane, iar pentru România şi oraşele ei, de a se adăpa la cel mai bogat şi binefăcător izvor de cultură urbanistcă, poate fi socotit pe drept cuvânt ca o încununare a celor 15 ani de apariţie a revistei «Urbanismul» precum şi a desvoltărei pe care a luat-o «Institutul Urbanistic» într'un răstimp de numai 5 ani de exisenţă.

In această conferinţă se va discuta cu precădere un subiect de mare actualitate: «*Rolul administraţiior publice în protecţia sanitară a individului*». In numărul de faţă al revistei «Urbanismul» se găseşte o desvoltare al acestui subiect, cu ilustraţiuni din România.

Programa stabilită pentru activitatea acestei conferinţe este următoarea:

Miercuri 29 Iunie

Ora 19. — Sosirea delegaţilor.

Primirea delegaţilor la Primăria Municipiului Bucureşti.

Urare de bun venit a D-lui Primar al Municipiului şi Preşedinte al Uniunei Oraşelor din România.

Discursul D-lui Ministru de Interne.

Discursul D-lui Preşedinte al Institutului de Ştiinţe Administrative din România.

Joi 30 Iunie

Ora 10. — Şedinţa Biroului permanent al Uniunei Internaţionale a Oraşelor şi a Biroului Institutului Internaţional de Ştiinţe Administrative.

Ora 12. — Vizitarea oraşului.

Ora 13.30. — Dejunul la restaurantul parcului Snagov, oferit de Primăria Municipiului Bucureşti.

Ora 15. — Inapoerea şi plimbarea cu automobilul în pădurea Băneasa.

Ora 18. — A doua şedinţă a birourilor.

Seara liberă.

Vineri 1 Iulie

Ora 10. — Prima şedinţă a Conferinţei organizată în comun de către Uniune şi Institut.

Comunicarea D-lui Henri Sellier şi desbateri asupra chestiunei «Rolul administraţiilor publice în protecţia sanitară a individului».

Ora 12. — Vizitarea Institutului de Ştiinţe Administrative a României.

Ora 17. — A doua şedinţă a Conferinţei.

Comunicarea D-lui Prof. Paul Negulescu, Secretar general al Institutului de Ştiinţe Administrative al României asupra Politicei Administrative din România.

Ora 20. — Vizitarea Expoziţiei Uniunei şi a Parcului Carol al II-lea.

Ora 21. — Dineu oferit de Uniunea Oraşelor din România la Restaurantul Colonade.

Sâmbătă 2 Iulie

Excursie.

Vizitarea văei Prahovei cu autobuzele S. T. B. (2 autobuze),

www.dacoromanica.ro

Ora 9. — Plecarea din București.

Ora 10.30. — Vizitarea rafinăriei de petrol «Creditul Minier» la Brazi.

Ora 11.30. — Oprirea la Câmpina.

Oprirea la Sinaia.

Ora 13.30. — Dejun oferit de Institutul de Ştiinţe Administrative al României.

Ora 15. — Vizitarea Palatului Regal şi a Mănăstirei.

Ora 20. — Inapoerea la București.

MEMBRII PARTICIPANŢI AI UNIUNEI INTERNAŢIONALE A ORAŞELOR

Germania.

M. Fiehler, Oberbürgermeister Reichsleiter, Munich,
Goetz, Kommunalwissenschaftliches Institut, Berlin.
Jeserich, Geschäftsführender Präsident du Deutscher Gemeindetag, Potsdam.
Schluter, Beigeordneter, Berlin.
Stuckart, Staatssekretär, Abteilungsleiter im Reichs- und Preussischen Ministerium des Innern, Berlin.
Zitler, Vice-Président du Deutscher Gemeindetag, Berlin.

Belgia.

Devuyst, Vice-Président de l'Institut International des Sciences Administratives, Bruxelles.
Didisheim, Avocat près la Cour, Secrétaire-Trésorier de l'Institut International des Sciences Administratives, Bruxelles.
Lesoir, Directeur Général au Ministère de l'Intérieur, Secrétaire Général de l'Institut International des Sciences Administratives, Bruxelles.
Madame **Lesoir.**
Vinck, Vice-Président du Sénat, Secrétaire-Général de l'Union Internationale des Villes, Bruxelles.
Wouters, Directeur-adjoint de l'Union Internationale des Villes, Bruxelles.
Madame **Wouters.**

Estonia.

Maddisoo, Secrétaire Général de la Chambre des Représentants Talinn.

Statele Unite.

Guy Moffett, Directeur du Spelman Fund de New-York.

Franţa.

Lacroix, Directeur de l'Union des Villes de France, Paris.
Puget, Maître des Requêtes au Conseil d'Etat, Paris.
Sellier, Ancien Ministre, Maire de Suresnes.
Madame **Sellier.**

Anglia.

Lady Barlow.
Sir **Henry Bunbury,** Ancien Contrôleur Général des Comptes du Post Office, Londres.
Montagu Harris, Alderman, Président de l'Union Internationale des Villes, Oxford.
Hill, Secrétaire-Général de „Nalgo"(association des functionnaires municipaux), Londres.

Grecia.

Prof. **Kyriazides,** Directeur de l'Hygiène et de la Prévoyance (Ministère du Gouvernement de la Capitale), Athènes.

Ungaria.

François Harrer, Ancien Vice-Bourgmestre et Ambassadeur Extraordinaire, Budapest.
Prof. **Zoltan Magyary,** Doyen de la Faculté de Droit, Budapest.

Lituania.

Antanas Merkys, Maire de la Ville de Kaunas, Président de l'Union des Villes.
Kazys Sumauskas, Secrétaire de l'Union des Villes, Kaunas.

Olanda.

Arkema, Directeur-adjoint de l'Union des Villes, La Haye.
Drooglever-Fortuyn, Président de l'Union des Villes, Bourgmestre de Rotterdam.
Jonker, Directeur de l'Union des Villes, La Haye.

Polonia.

Jan Kopczynski, Président du Tribunal Administratif Suprême de Pologne, Varsovie.
K. Mniszek-Tchorznicki, Juge au Tribunal Administratif Suprême, Varsovie.
J. Wlodeck, Président de la Ville de Grudziadz, Délégué de l'Union des Villes polonaises
Madame **Wlodeck.**

Elveţia.

Dr. O. Leimgruber, Vice-Chancelier de la Confédération Suisse, Zurich.

Cehoslovacia.

Antoine Zacek, Secrétaire-Général de la Délégation Permanente des Associations pour l'Administration locale dans la République Tchécoslovaque, Brno.

Turcia.

Heyad Aytaman, Attaché Commercial à Bucarest.

www.dacoromanica.ro

Egipt — Cairo.
Hassan Sahmy, Rifaat, Subsecretar de Stat la Ministerul de Interne.
Maître **Taha Elfaet Nasr.**

Societatea Naţiunilor.
Prof. **Ciucă**, Directeur-adjoint de l'Institut des Serums et Vaccins „Dr. I. Cantacuzène", Bucarest.

REPREZENTANŢII INSTITUTULUI REGAL DE ŞTIINŢE ADMINISTRATIVE AL ROMÂNIEI

Comitetul de direcţie

Dimitriu C., Vice-Preşedinte
Inculeţ I., Vice-Preşedinte
Argetoianu C., Vice-Preşedinte
Anibal Teodorescu, Vice-Preşedinte
Popovici Mihail, Membru
Cămărăşescu I., Membru
Djuvara Mircea, Membru
Prim Preşedinte Ionescu Dolj
Prof. Paul Negulescu
Prof. George Alexianu
Prof. C. Rarincescu
Prof. Ştefănescu Galaţi
Prof. G. Mironescu
Prof. Constantin Georgescu
Prof. I. V. Merlescu
Prof. J. Vermeulen
Conferenţiar George Badea
Prof. I. V. Gruia
Prof. I. G. Vântu

Cenzori

Eugen Decuseară, Director la Ministerul de Justiţie
Lt. Col. Cristescu, Tribunalul Militar Divizia 8-a
Prof. Petre Alexandrescu Roman
Prof. Mihai Antonescu

Membri activi

Prof. Angelescu Constantin
Prof. Bazilescu Aristide
Avocat Bentoiu Aurel
Prof. Corodeanu Nicolae
Dr. Costinescu Ioan
Prof. Dongoroz Vintilă
Avocat Titus Dragoş
Avocat Dumitrescu D. Gh., Ploeşti
Prof. Gălăşescu D. Pik.
Ghiaţă Petre
Hilard Victor
Halunga Alexandru — Avocat
Miron Eliad — Avocat
Iuca Dimitrie
Grigore Iunian — Avocat
Ioaniţescu D. R.
Prof. Meitani G.
General Macovescu Dumitru
General Manolache C.
Modolea Petre
Prof. Madgearu Virgil
Mirto Eduard
Marcel State — Avocat
Prof. Negulescu Demetru
Onişor Titus — Referent Cons. Legislativ
Prof. Pella Vespasian
Paraschivescu Bălăceanu C.
Prof. Petrovici Ioan
Lt. Col. Petrescu Alexandru — M. A. N.
Preşedinte Petrescu G. — Tribunalul Vâlcea
Pop Valeriu — fost Ministru
Rarincescu Mihail — Profesor
Reuss Alexandru
Sescioreanu C.
Sergiui Dumitriu
Slăvescu Victor — fost Ministru
Sofronie G.
Tătărescu G. — Consilier Regal
Trancu Iaşi Grigore — fost Ministru
Teodorescu Ioan, avocat
Vrăbiescu G.
Conferenţiar Viespescu Vasile
Prof. Vasilescu Petre
Zănoagă M.
Bădulescu Victor
Petrescu Nicolae
Gheorghe C. H. Năstase
Pantazi Emanuel
Săveanu M. N.
Virgil Veniamin
Strihan Constantinescu Petre, Conferenţiar

PARTICIPANŢI DIN PARTEA UNIUNII ORAŞELOR DIN ROMÂNIA

Armand Călinescu, Ministru de Interne
Petrescu Comnen, Ministru de Externe
General Dr. N. Marinescu, Ministrul Sănătăţii
General Gabriel Marinescu, Subsecretar de Stat
Teodor Marinescu, Secretar General al Ministerului de Interne.
Gh. Paraschivescu, Secretar general al Ministerului de Externe
Prof. Dumitru Combiescu, Secretar General al Ministerului Sănătăţii
Dimitrie Gusti, Director General al Fundaţiilor Culturale Regale

www.dacoromanica.ro

Maior **Teofil Sidorovici**, Comandantul „Străjii Ţării"
Dem. Dimăncescu, Director General al Presei şi Propagandei
Ion N. Botez, Prim Preşedinte la Curtea Superioară Ad-tivă
Nicolae Ioanovici, Preşedinte la Curtea Superioară Ad-tivă
M. Văraru, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
G. Georgian, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
Al. Grigorescu, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
P. Modolea, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
T. Marinescu, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
Th. Inculeţ, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
N. Fundăţeanu, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
Al. Lucescu, Consilier la Curtea Superioară Ad-tivă
Pascu A. Dinescu, Prim Preşedinte al Curţii locale Ad-tive
I. C. M. Teodoreanu, Preşedinte al Curţii Locale Ad-tive
Gh. Pop Şerbănescu, Consilier al Curţii Locale Ad-tive
Şerbănescu Nicolae, Consilier al Curţii Locale Ad-tive
Dumitrescu Gh. I., Consilier al Curţii Locale Ad-tive
Marinescu N. I., Consilier la Curtea Locală Ad-tivă
Păcurariu Aurel, Consilier al Curţii Locale Ad-tive
Dr. G. Banu, fost Ministru, Dir. Revistei de Igienă Socială
Dr. Sabin Manoilă, Dir. Serv. Demografic al României
Ing. N. Caranfil, Director General al U. C. B.
Ing. T. Rădulescu, Director General al U. C. B.
Ştefan Mihăescu, Delegatul Asoc. G-rale a Inginerilor din România
Henry Theodoru, delegatul Asoc. G-rale a Inginerilor din România.
Arh. Al. Zamfiropol, delegatul Corpului Arhitecţilor Români
Prof. Grigore Stratilescu, delegatul Soc. Politechnice
Arh. Angelo Viecelli, Dir. Serv. Technic al Minist. Sănătăţii
Petre Sterescu, Dir. General al Ministerului de Interne
Dimitrie Tomescu, Dir. General al Ministerului de Interne
Petre Ştefănescu, Dir. General al Ministerului de Interne
Constantin Tâmpeanu, Dir. General al Ministerului de Interne
Ilie Gănescu, Dir. General al Ministerului de Interne
C. Caloianu, Dir. General al Ministerului de Interne
Paul Smărăndescu, Dir. General al Ministerului de Interne
Eugen Bianu, Director G-ral al Siguranţei Statului
General Bengliu, Inspector General al Jandarmeriei

Municipiul Braşov:

Lt. Col. Victor Nanu, Primar
Dr. Virgil Voicu, Secretar General
Dr. Ulpiu Ştefan, medic primar

Municipiul Arad:

Primarul Oraşului
Medicul Şef al oraşului
Delegatul Municipiului Iaşi
" " Turnu Severin
" " Craiova
" " Brăila
" " Cetatea Albă
" " Bacău

Iulian Peter, Primar General al Municipiului Bucureşti şi Preşedinte al Uniunii Oraşelor din România
Vasile Florescu, Primarul Sectorului I Galben
Al. Pretorian, Primarul Sectorului II Negru
Al. Negrea, Primarul Sectorului III Albastru
Mihail Pictorian, Primarul Sectorului IV Verde
Ioan Roban, Secretar General al Municipiului Bucureşti şi Secretar General al Uniunii Oraşelor din România.
Prof. Cincinat Sfinţescu, Ing. Insp. G-ral Primăria Municipiului Bucureşti.
Cristea Isidor, Director G-ral Financiar al Municipiului Bucureşti.
Alfred Crutzescu, Drector G-ral al Contenciosului Municipiului Bucureşti
Ion Davidescu, Directorul Sistematizării Municipiului Bucureşti.
Horia Creangă, Directorul Lucrărilor Noi Municipiului Bucureşti.
Marcel Pompei, Directorul Arhitecturii Municipiului Bucureşti
Eugen Fonescu, Directorul Cadastrului Municipiului Bucureşti.
Gh. Kosman, Directorul Asistenţei Municipiului Bucureşti
Alex. Cizek, Directorul Personalului Municipiului Bucureşti
Sterian Cristea, Director Cadastrul Municipiului Bucureşti
Nic. I. Sarru, Director Serv. Licitaţiilor Municipiului Bucureşti
Radu Dumitru, Secretarul Institutului Urbanistic al României.
Vasile Mariniuc, Şef de birou la Institutul Urbanistic al României
Dephanis Petre, Stenograf

www.dacoromanica.ro

CONGRESUL INTERNAȚIONAL PENTRU CURĂȚIREA ORAȘELOR

Se va ține la Viena între 24 și 28 August 1938.

Programul acestui congres prevede, afară de vizitările privind curățirea orașelor și următoarele conferințe:

I-a zi: Deschiderea festivă și cuvântările de salut; Conferință științifică.

II-a zi: Curățirea străzilor. Referent: Franța; contrareferent: Austria sau Italia. Inlăturarea zăpezei. Referent: America (U. S .A.); contrareferent Elveția.

III-a zi: Strângerea gunoaelor. Referent Anglia; contrareferent Olanda. Utilizarea gunoaelor. Referent: Germania; contrareferent Ungaria.

Afară de aceasta se preconizează o expoziție de vehicule și unelte, unde se vor vedea cele mai noui mijloace tehnice pentru curățirea orașelor. Congresul promite prin aceasta să fie foarte interesant și instructiv.

Pe lângă problemele de specialitate s'au prevăzut pentru participanți și câte-va recepții.

Comitetul pregătitor al celui de-al III-lea Congres Internațional pentru curățirea orașelor, cu sediul la Wiena I, Ebendorferstrassel invită toate acele cercuri cari se interesează de chestiunile cari se desbat la acest congres, să participe în număr cât mai mare la această reuniune.

CONGRESUL MUNICPAL PAN-AMERICAN, LA HAVANA 14—21 APRILE 1938.

La Havana (Cuba), în zilele de 14—21 Aprilie 1938, a avut loc primul congres municipal pan-american. Ordinea de zi a acestui congres, aprobată de comitetul de direcție a Uniunei pan-americane în cursul ultimei sale reuniuni din 3 Ianuarie 1936, în urma modificărilor sugerate de organizațiunile Statelor Unite care se interesează de probleme municipale a fost următoaorea:

Chestiuni generale.

1. Importanța municipalității în evoluția socială a națiunilor din America.
2. Istoricul desvoltării câtor-va orașe reprezentative; cauzele economice ale desvoltării lor și evoluția lor probabilă în viitor.
3. Repercusiunile sociologice ale ambianței municipale moderne asupra: a) familiei, b) artelor și științelor, c) educației, d) industriei și comerțului, e) igienei și sănătății publice.
4. Mișcarea populației din regiunile rurale spre oraș: statistice arătând amploarea legilor migrațiunei interioare.
5. Rapoartele între municipalități și guvernul central.
6. Caracterul profesional al gestiunei municipale.
7. Autonomie municipală.

Administrația municipală.

8. Izvoare noui ale resurselor municipale pentru a face față creșterii nevoilor orășenești și fixarea părții a acelor resurse cari revin orașului.
9. Sistemul modern de contabilitate municipală.
10. Chestiuni relative la personalul administrației a) excluderea politicei, b) numirea persoanelor competente, c) protecția moralității, d) sistemele de pensionare.

Intreprinderi de utilitate publică.

11. Reguli aplicabile intreprinderilor de utilitate publică și aparținând particularilor în materie de: a) concesiuni, b) preț, c) servicii, d) organizarea financiară.
12. Municipalizarea serviciilor publice.

Lucrări publice

13. Avantajele relative ale diferitelor sisteme de amenajare a canalelor.
14. Tratamentul murdăriilor.
15. Metode de purificarea apei.
16. Prevenirea focului: a) prin educație, b) prin servicii de incendiu.

Chestiuni de transport

17. Influența metodelor moderne de transport asupra desvoltării teritoriilor suburbane.
18. Amenajarea căilor publice răspunzând necesităților actuale ale circulației.
19. Aeroporturi municipale și planul urban.

Siguranța publică.

20. Recrutarea și educația poliției.
21. Cooperația națională și internațională în materie de educație a poliției.

Probleme sociale.

22. Locuințe pentru lucrători.
23. Zonificarea, scopul său, legalitatea sa.

www.dacoromanica.ro

ADUNAREA «AMERICAN MUNICIPAL ASSOCIATION» din 13—15 OCT. 1937.

La hotelul Blackstone din *Chicago,* «American Municipal Association» a ţinut, în zilele de 13, 14 şi 15 Octombrie 1937, cea de a XIV-a adunare generală anuală. Această asociaţiune care este o federaţie naţională de ligi ale municipalităţilor de Stat, grupează în jurul său, aproape 7000 de oraşe şi sate. Discuţiunile au avut ca subiect două cehstiuni esenţiale cari sunt la ordinea zilei şi a preocupărilor momentului.

1. Chestiunea Finanţelor Publice.

a) Aspecte federale ale problemei, inclusiv chestiunea subzidiilor, fixarea standardelor minime, incompatibilitatea în materie de taxare, împrumuturi federale pentru realizarea proectelor municipale.

b) Aspectele problemei din punct de vedere al Statelor, inclusiv chestiunea taxelor percepute şi realizate local de State, controlul finanţelor locale exercitat de către state.

c) Aspectele municipale ale problemei, inclusiv scutirile fiscale, dependinţa surselor altor venituri decât acelea provenite din bunuri imobiliare; reducerea cheltuelilor publice prin cumpărarea în comun; alte intreprinderi.

2. Chestiunea personalului administraţiunilor locale.

a) Perfecţionarea înainte şi după intrarea în funcţiune, inclusiv examenul asupra situaţiunei create de George-Deen Bill.

b) Administraţia, inclusiv examenul asupra rezultatelor pe cari le dă gestiunea servicilor personalului unde se practică metoda convenţiunilor contractuale.

c) Retrageri şi pensiuni, inclusiv amendamentele propuse de Social Security Act; sisteme de pensiune existente la diferite state şi puteri locale; desvoltările luate de asigurarea colectivă.

«BUCOVINA» I. E. TOROUTIU, BUCUREŞTI

www.dacoromanica.ro

LA „INSTITUTUL URBANISTIC AL ROMÂNIEI"

Se mai găsesc de vânzare în număr limitat, şi în folosul acestui institut, următoarele lucrări ce pot fi comandate la sediul „Institutului" sau la librăria „Cartea Românească", Bucureşti, trimiţând costul respectiv şi porto prin mandat poştal.

1. „SISTEMATIZAREA ORAŞULUI BAZARGIC" (Documentarea şi Programul) de **Prof. C. Sfinţescu**, poate servi de călăuză oricărei administraţii şi oricărui inginer sau arhitect urbanist. Lei 150 + porto 10 lei, total 160 lei.

2. „ALIMENTAREA LACURILOR COLENTINEI CU APĂ DIN IALOMIŢA" de **Prof. C. Sfinţescu**, cuprinde indicaţiuni şi metoda de urmat pentru orice lucrare similară care se pune adesea comunelor. O recomandăm inginerilor, conductorilor de lucrări publice şi în genere oricărei administraţiuni interesate la asemenea lucrări. Lei 150 + porto lei 10; total lei 160.

3. „CONGRESUL INTERNAŢIONAL PENTRU LOCUINŢE ŞI AMENAJAREA ORAŞELOR" (Roma 1929) de **Prof. C. Sfinţescu**, o dare de seamă a lucrărilor acelui congres şi mersul desbaterilor asupra sistematizărei şi expansiunei oraşelor vechi şi istorice cum şi asupra finanţărei locuinţelor populare sau amenajărei grupurilor de locuinţe colective în oraşele mari. Lei 40 + porto lei 5; total lei 45.

4. „AL XIII CONGRES INTERNAŢIONAL DE URBANISM" (Berlin — 1931) de **Prof. C. Sfinţescu**, cuprinde, ca şi lucrarea de mai sus, Nr. 5, rezultatele desbaterilor asupra problemei traficului în planurile de sistematizare şi aceia a locuinţelor insalubre, precum şi o dare de seamă asupra Expoziţiei Internaţionale Urbanistice deschisă în acelaş timp şi loc. Lei 40+porto lei 5; total lei 45.

5. „CUM SĂ SISTEMATIZĂM BUCUREŞTII" de **Prof. C. Sfinţescu**, o expunere în linii mari a motivelor pentru un plan de sistematizare regională, pentru documentarea prealabilă şi pentru programul întocmirei planului. Lei 40 + porto lei 5: total lei 45.

6. „EDILITATE" (alimentări cu apă, canalizări, înlăturarea gunoaielor, pavaje) cu o introducere şi cu biografia Inginerului Elie Radu, de **Prof. C. Sfinţescu**, formează un manual practic pentru inginerii şi arhitecţii cari voesc a se iniţia în asemenea lucrări şi este indispensabil oricărui edil ori cetăţean chemat a avea o părere în lucrările comunale. Un volum legat, cu 478 pagini şi 189 figuri. Lei 430 + porto lei 10: total lei 440. (Pentru studenţi, pe baza cărţei de student, 25% reducere, la „Institut").

7. „PENTRU BUCUREŞTI" (noi studii urbanistice — delimitări, zonificare, transporturi, estetică) de **Prof. C. Sfinţescu**, un volum legat, cuprinzând 362 pagini, 157 figuri şi 46 planşe, formează documentarea programul şi indicaţiuni de detalii la soluţiile ce trebuiesc date diferitelor probleme urbanistice ce se pun oraşului Bucureşti (ediţia 1932). Lei 500 + porto 10 lei, total 510 lei. (Pentru studenţi, pe baza cărţei de student, 25% reducere la „Institut").

8. „TRATAT DE EXPROPRIERE" de d-ii în drept **A. Cruţescu şi I. Vântu**, cuprinzând 568 pag., este necesar oricărei Administraţii Comunale sau conducător de serviciu comunal. Lei 500 + porto 10 lei; total 510 lei

9. „CODUL LEGILOR ŞI REGULAMENTELOR", aplicate la Administraţia Comunală a Municipiului Bucureşti, o colecţiune coordonată de **Ioan Roban**, Secretarul General al Municipiului şi **Isidor Christea**, Director Financiar al Municipiului, cuprinzând 595 pagini, este necesar nu numai oricărui funcţionar comunal, dar şi oricărui cetăţean conştient de datoria şi drepturile lui. Preţul 250 lei + porto 10 lei; total 260 lei.

10. „URBANISTICA GENERALA" (evoluţie, igienă, economie — circulaţie, estetică, legislaţie) cu un rezumat în limba franceză, index alfabetic şi o prefaţă, de **Prof. C. Sfinţescu**, formează un manual voluminos, unic în felul lui, necesar oricărui inginer, arhitect şi chiar culturei generale cetăţeneşti. Cuprinde peste 800 pagini, 450 figuri şi formează partea I-a a unei lucrări complete. Preţul volumului legat lei 550 + porto 10 lei; total 560 lei. Broşat reducere 50 lei.

11. „URBANISTICA SPECIALA" (technologia, urbanohistologia şi urbanotherapeutica) cu un rezumat în limba franceză, index alfabetic şi o prefaţă, de **Prof. C. Sfinţescu**, formează al doilea volum, de urbanistică practică, al lucrărei de la No. 10, ambele cuprinzând peste 1450 pagini şi 912 figuri. Preţul vol. II legat 550 + porto 10 lei, total 560 lei. Ambele volume legate, lei 1000 + porto 20 lei, total 1020. Broşat reducere 50 lei de volum.

NOTA. — Cine comandă întreaga colecţie (afară de Nr. 8 şi 9) are dreptul la o reducere de 30% asupra totalului.

Numere vechi 100 lei exemplarul.

Colecţii broşate pe ani întregi, anii: 1928, 1929, 1930 şi 1931 cu lei 250 colecţia unui an. Toate colecţiile afară de 1932 şi 1933 lei 1000. Colecţii „Urbanismul" pe 1932 şi 1933 broşată câte 300 lei, legată lei 350.

Tabla de materie a cuprinsului tuturor numerelor din Monitorul Uniunei Oraşelor, începând **cu anul 1923, se găseşte la finele numărului 11—12 pe anul 1931.** Pentru 1932, la finele numărului 11—12 din „Urbanismul" 1932; pentru 1933, la finele numărului 11—12 din Urbanismul", 1933, idem pe 1934, 1935, 1936 şi 1937.

www.dacoromanica.ro

AU APĂRUT IN

„BIBLIOTECA URBANISTICĂ":

Nr. 1. **Proectarea şi construcţia străzilor** . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 2. **Curăţ. străzilor şi înlătur. gunoaielor** . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 3. **Parcuri şi grădini** . . . . . de Ing. T. Rădulescu
Nr. 4.—5. **Alimentări cu apă** (partea I-a) . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 6.—7. **Alimentări cu apă** (partea II-a) . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 8.—9. **Canalizări** . . . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 10-11-12 **Urbanistica Generală** (I. Evoluţia) . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 13—14. **Urbanistica Generală** (II. Igiena) . . de Prof C. Sfinţescu
Nr. 15—16. **Locuinţa în România** . . . . . de . * .
Nr. 17—18. **Urbanistica Generală** (III. Economia — Circulaţia) . . . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 19—20. **Urbanistica Generală** (IV. Estetica) . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 21. **Urbanistica Generală** (V. Legislaţia) . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 22. **Urbanistica Specială** (VI. Technologia) . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 23-25. **Urbanistica Specială** (VII. Urbanohistologia partea I) . . . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 26—29 **Urbanistica Specială** (VII Urbanohistologia, partea II) . . . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 30—32 **Urbanistica Specială** (VIII. Urbanotherapeutica) . . . . . de Prof. C. Sfinţescu
Nr. 33. **Planul de sistematizare al Bucureştiului** Intocmit de: Arh. Duiliu Marcu, Arh. G. M. Cantacuzino, Arh. R. Bolomey, Arh. Davidescu şi Ing. T. Rădulescu.
Nr. 34. **Un vechiu proect de Sistematizarea Bucureştilor** . . . . . de Ing. Gh. Vîrtosu
Nr. 35. **Studiu asupra necesităţii executării planului Cadastral al Municipiului Bucureşti şi introducerii cărţilor funduare** . . . . . de Ing. Ioan Cristea
Nr. 36—37. **Studiul Cadastrului Elveţian şi propuneri pentru Cadastrarea Municipiului Bucureşti** de Ing. Ioan Cristea
Nr. 38—48. **Noţiuni de Urbanism** . . . . . de Arh. Ion Al. Davidescu

Fiecare număr poate fi comandat trimiţând pe adresa „Institutului" prin mandat poştal, costul de lei 50 plus porto 5 lei. Un număr dublu costă lei 100 plus 10 lei porto; un număr triplu 150 plus porto 10 lei ş. a. m. d.

Articolele publicate ale colaboratorilor se plătesc după aprecierea comitetului Institutului Urbanistic în care caz devin proprietatea revistei „Urbanismul".

Manuscrisele nu se înapoiază, chiar cele nepublicate.

Reproduceri din revistă sunt permise numai indicând origina.

Revista lasă libertate autorului în părerile sale technice.

Cine primeşte două numere se consideră abonat şi deci obligat a achita costul.

«Bucovina» I. E. Torouţiu, Bucureşti III.

Redactor responsabil, **Dumitru Radu.**

www.dacoromanica.ro